

SISÄLLYSLUETTELO

1 TOIMINTAKERTOMUS		3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	
1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	4	3.1 HELSINGIN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA	130
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus.....	4	3.2 HELSINGIN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA	131
1.1.2 Taloudellinen kehitys Helsingissä ja seudulla.....	6	3.3 HELSINGIN KAUPUNGIN TASE	132
1.1.3 Kaupungin henkilöstö.....	7	3.4 HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA	134
1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa.....	10	3.5 HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA	135
1.1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.....	11	3.6 HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNITASE	136
1.1.6 Ympäristötekijät.....	11		
1.2 SELONTEKO KAUPUNGIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	13	4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	
1.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS ALAKOHTINEEN	14	4.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	138
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	14	4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	138
1.3.2 Toiminnan rahoitus.....	16	4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	139
1.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	18	4.2 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	145
1.5 KOKONAISTULOT JA -MENOT	20	4.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	147
1.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	21	4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	147
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätöksen sisältyvistä yhteisöistä.....	21	4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	150
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	21	4.4 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	153
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	22	4.5 YMPÄRISTÖVASTUUT	155
1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	22	4.6 HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	155
1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	24		
1.6.6 Helsingin kaupungin konsernitase.....	26	5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	
1.7 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	27	5.1 KUNNALLISTEN LIKELAITOSTEN TILINPÄÄTÖKSET	156
		5.2 MUIDEN ERIYTETTYJEN YKSIKÖIDEN TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	187
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN		6 ALLEKIRJOITUKSET	
2.1 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN	28	7 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVASTA	
2.2 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	102		
2.2.1 Talousarvion mukainen tuloslaskelma.....	102		
2.2.2 Virastojen ja liikelaitosten yhdistetty tuloslaskelma 31.12.2008 ..	105		
2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen..	106		
2.3 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN	110		
2.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	126		
2.4.1 Talousarvion mukainen rahoituslaskelma.....	126		
2.4.2 Virastojen ja liikelaitosten yhdistetty rahoituslaskelma, 31.12.2008.....	127		
2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen.....	127		

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2008 oli kuntataloudessa vielä hyvä vuosi. Verotulot kasvoivat kunnissa keskimäärin 7,6 prosenttia. Vuoden lopussa Helsingin työllisyysaste saavutti 76 prosentin tason, työpaikkamäärä ylitti 400 000 ja työttömyysaste oli alimmillaan sitten vuoden 1990.

Sama kehityskulku toteutui vuonna 2008 myös Helsingissä. Verotulot kasvoivat 2000-luvun keskimääräiseen nähden verrattain vauhdikkaasti 6,6 prosenttia. Hyvin kehittyneellä tulopohjalla voitiin rahoittaa laajenevia palveluita. Toimintamenot kasvoivatkin edellisestä tilinpäätöksestä 6,4 prosenttia. Vertailukelpoinen menokasvu edelliseen vuoteen oli 7,3 prosenttia. Myös investoinnit pysyivät korkealla tasolla.

Vuoden loppupuolella alkoivat kansainvälisen finanssikriisin ja siitä seuranneen taloudellisen taantumien seuraukset näkyä myös kuntataloudessa. Vuoden 2008 tilinpäätös toteutui keskeisimmiltä osin vielä selvästi talousarviota parempana, mutta mm. verotilityksissä oli jo loppuvuodesta näkyvissä selviä merkkejä tilanteen heikkenemisestä.

Vuonna 2008 toteutui merkittäviä hankkeita, jotka näkyvät pidemmällä aikavälillä niin kaupunkirakenteen kehittymisenä kuin kaupungin veropohjan vahvistumisenakin.

Uusi Vuosaaren satama aloitti toimintansa marraskuussa ja Länsisatamassa sekä Sörnäisissä olleet satamatoiminnot siirtyivät suurimmalta osin Vuosaaren. Helsingin uusien kaupunginosien rakentaminen käynnistyi kantakaupungin vanhoilla satama-alueilla Jätkäsaarella ja Kalasatamassa.

Satamatoimintojen siirtyminen Vuosaaren on muutaman viime vuosikymmenen keskeisin kaupunkirakennetta tulevana vuosina muokkaava yksittäinen tekijä.

Toinen maankäytön kannalta keskeinen tapahtuma vuonna 2008 oli Sipoon lounaisosan ja Vantaan Västerkullan kiilan Helsinkiin liittämisen varmistuminen vuoden alkupuolella. Liitos mahdollistaa kaupunkirakenteen kehittämisen metropolialueen itäosissa aivan uudella tavalla.

Elinkeinoelämän tarvitsemat osaavat työntekijät on seudun kehittymisen edellytys. Tätä tukevat päätökset ovat valtiolta saadut lisäaloituspaikat ammatilliseen opetukseen. Ammatillista korkeakoulutusta vahvistettiin pääkaupunkiseudulla yhdistämällä EVTEK-ammattikorkeakoulu ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia kansainväliset mittapuut täyttäväksi Metropolia Ammattikorkeakouluksi 1.8.2008.

Helmikuussa avattiin keskeisellä paikalla Kaisaniemenkatu 6:ssa YritysHelsinki -niminen yritysneuvonnan palvelupiste yrittäjäksi aikoville ja toimiville yrittäjille.

Matkailu kehittyi edelleen suotuisasti. Hotellien käyttö lisääntyi noin 4 prosenttia. Risteilyliikenteen matkustajamäärä kasvoi 350 000:een eli kasvua oli 38 prosenttia. Vuoden alussa aloittanut tapahtumayksikkö kehitti Helsinkiä tapahtumakaupunkina ja laajensi muun muassa Helsinki-päivän Helsinki-viikoksi.

Kaupunkikoneiston näkyvyyttä ja avoimuutta kuntalaisten suuntaan kehitettiin avaamalla syksyllä 2008 uusi kaupungin yleisneuvontapiste Virka Info kaupungintalolle. Samaan yhteyteen avattiin myös näyttelytila Virka Galleria.

Maailmankartalle vuonna 2008 Helsinki pääsi erityisesti joulukuussa järjestetyn Etyj-ulkoministeri-kokouksen yhteydessä. Kokous oli Suomen vuoden 2008 Etyj-puheenjohtajuuskauden päätapahtuma ja se keräsi noin 50 ulkoministeriä Helsinkiin.

Kaupungin palvelutuotannon rakenteita kehitettiin. Tukipalveluista henkilöstön kehittämisspalvelut ja taloushallintopalvelut eriytettiin liikelaitoksiksi. Vuonna 2008 päätettiin myös Helsingin Tekstiilipalvelu -liikelaitoksen toiminnan siirtämisestä Uudenmaan Sairaalapesula Oy:lle. Pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen elintarvike- ja ympäristölaboratoriopalveluja tuottava MetropoliLab -liikelaitos perustettiin vuoden alussa.

Helsingin kaupunkikonsernikokonaisuuden asioita seuraamaan ja valvomaan perustettiin konserni-jaosto. Vuoden 2009 alusta aloittaneen jaoston tehtävänä on seurata, että kaupungin yhteisöt, säätöt ja laitokset toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti.

Pääkaupunkiseudun yhteistyön tiivistämiseen liittyen hyväksyttiin pääkaupunkiseudun vesihuollon yhdistäminen ja joukkoliikenteen seudullisesta järjestämisestä vastaavan kuntayhtymän perustaminen 1.1.2010 alkaen. Jatkossa joukkoliikenteen suunnittelussa ja tuotannossa palvellaan pääkaupunkiseudun asukkaita kuntarajoista riippumatta entistä paremmin.

Vuosi 2008 oli kaupungin maahanmuutto-osaston ensimmäinen kokonainen aktiivinen toimintavuosi. Keskustelut valtion kanssa aloitettiin maahanmuuttajien nopeaan työllistymiseen tähtäävästä usean vuoden ajalle ajoittuvasta toimenpideohjelmasta.

Investointipuolella näkyvimpiä esille nousseita kohteita olivat Vuosaaren sataman ohella myös monet muut liikennehankkeet. Vuosaaren satamaan johtavat tie- ja rautatietunnelit otettiin käyttöön, Laajasalon joukkoliikennedyteksi kantakaupunkiin valittiin raitiotie- ja siltavaihtoehto jatkosuunnittelun pohjaksi sekä Crusellin sillan rakentaminen alkoi. Myöskin Helsinkiin raakavettä tuova Pääjänne-tunnelin huolto valmistui ja uusi raitioliikkennelinja 9 aloitti.

Kulttuurikohteista näkyvimpiä askeleita otettiin Musiikkitalon rakennusprojektin etenemisessä sekä koko hankkeen rahoituksen varmistumisessa. Keskustakirjaston osalta selvitystyö jatkui. Korkeasaaren eläintarhan kehittämisestä järjestettiin ideakilpailu.

Vuonna 2008 vietiin eteenpäin monia palvelutuotannon kehittämiseen liittyviä tietotekniikkahankkeita. Painopisteenä on ollut kuntalaisille tarjottavien asiointia helpottavien sähköisten palvelujen lisääminen. Tunnustuksena Helsingin verkkopalvelujen kehittämisestä kaupunki vastaanotti heinäkuussa Digital Governance in Municipalities Worldwide Survey 2007 palkinnon. Helsingin kaupunki sijoittui 3. sijalle koko maailmassa ja sijoittui Euroopan kaupungeista ensimmäiseksi YK-vertailussa.

1.1.2 Taloudellinen kehitys Helsingissä ja seudulla

Talouskehitys

Kansainvälinen talouskehitys koki vakavan takaiskun, kun Yhdysvaltojen asuntolainamarkkinoilta liikkeelle lähtenyt finanssikriisi horjutti syyskuusta lähtien koko maailmantaloutta. Kansainvälisen taantumisen seurauksena Suomen teollisuuden vientinäkyvät heikentyivät oleellisesti vuoden 2008 lopulla. Rakentamisen, muun investointitoiminnan ja viennin supistuminen johti työttömyyden kasvuun.

Helsingin seudullakin talouden kehitys oli kaksijakoinen. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla taloudellinen kasvu jatkui edelleen vahvana ja tuotanto kasvoi noin viiden prosentin vauhdilla. Koko vuoden ajan Helsingin seudulla tuotanto kasvoi selvästi nopeammin kuin koko maassa. Talouskasvu kuitenkin hidastui loppuvuodesta. Kolmannella vuosineljänneksellä se putosi noin kolmeen prosenttiin.

Työllisyys ja työttömyys

Helsingissä oli työpaikkoja kaikkiaan 413 200 kertomusvuonna. Koko Helsingin seudun luku oli 743 100. Helsingin osuus koko maan 2 531 000 työpaikasta oli 16 prosenttia ja koko Helsingin seudun osuus 29 prosenttia.

Helsingin työpaikkamäärä lisääntyi lähes 9 700 ja muulla seudulla 11 500. Koko Helsingin seudun yhteinen osuus valtakunnan työpaikkalisäyksestä oli 54 prosenttia.

Työllisyys kehittyi Helsingissä hitaasti alkuvuodesta, kun työpaikkamäärän kasvu (0,7 prosenttia) jäi huomattavasti jälkeen muun seudun ja muun maan kehityksestä. Toisella neljänneksellä Helsingin kasvu kiihtyi 3,2 prosenttiin ja oli kolmannella neljänneksellä 2,5 prosenttia. Vuosi päättyi 3,1 prosentin työpaikkamäärän lisäykseen. Vuoden alkuun ajoittuneesta hitaan kasvun kaudesta huolimatta oli koko vuoden työpaikkamäärä Helsingissä keskimäärin 2,4 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Muiden pääkaupunkiseudun kuntien ja seudun kehysalueen kasvu oli 3,6 prosenttia. Helsingin seudun ulkopuolella työpaikkamäärä kasvoi yhden prosentin.

Työvoimatoimistoon ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä putosi Helsingissä keskimäärin 17 prosenttia vuoden takaisesta. Koko Helsingin seudulla avoimien työpaikkojen määrä pieneni 11 prosenttia.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömien määrä pieneni Helsingissä vuonna 2008 keskimäärin 12 prosenttia edellisestä vuodesta. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä pieneni seitsemän prosenttia, 25 - 49-vuotiaiden työttömyys aleni 13 prosenttia ja yli 50-vuotiaiden työttömien määrä supistui 12 prosenttia vuodesta 2007. Vuoden 2008 lopussa työttömien määrän aleneminen kuitenkin pysähtyi Helsingissä. Koko Helsingin seudulla työttömien määrä kasvoi kertomusvuoden joulukuussa kolme prosenttia vuoden takaisesta.

Väestökehitys

Helsingin väkiluku oli vuoden 2008 lopussa 573 011. Väkiluku kasvoi vuoden 2008 aikana yli 6 000 asukkaalla. Tämän lisäksi Sipoosta ja Vantaalta 1.1.2009 liitettyjen alueiden väestö kasvatti Helsingin vuoden alun väkilukua 2 000 hengellä. Edellisen vuoden väestönkasvu oli 4 000 henkeä.

Helsingin edellisvuotta suurempi väestönkasvu johtui pääosin selvästi vähentyneistä kotimaan lähtömuutoista. Myös lapsia syntyi 300 edellisvuotta enemmän. Ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi 2 000 hengellä ja muiden kuin suomen- tai ruotsinkielisten määrä vajaalla 4 000 hengellä.

Ennakkotiedon mukaan alle kouluikäisten lasten määrä kasvoi Helsingissä yli 800 hengellä (ilman liitosalueen väestöä). Peruskouluikäisten määrä väheni 900 hengellä ja työikäisten, 19 - 64-vuotiaiden määrä kasvoi 4 000 hengellä. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvoi vajaalla 2 000 hengellä.

Koko Helsingin seutu kasvoi 16 000 hengellä, edellisvuonna vajaalla 15 000 hengellä. Väestönkasvu oli suurin sitten 1990-luvun lopun. Tulomuutto ulkomailta kasvoi 900 hengellä, mutta muuttovoitto kasvoi edellisvuodesta vain hieman, koska vaalivuonna väestörekisteristä poistettiin aikaisemmin pois muuttaneita. Kotimainen muuttovoitto kasvoi 700 hengellä edellisvuodesta.

Lapsia syntyi Helsingin seudulla 16 500, määrä on 1 000 henkeä korkeampi kuin 10 edellisen vuoden keskiarvo.

Rakentaminen

Toimitilarakentaminen on ollut Helsingissä vilkasta. Asuinrakentaminen on sen sijaan ollut poikkeuksellisen hiljaista jo usean vuoden ajan. Vuoden viimeisellä neljänneksellä myös toimitilarakentaminen hidastui merkittävästi.

Toimitilarakentamisen sekä myönnettyjen lupien että aloitettujen rakennustöiden määrä oli varsin suuri aina syksyyn saakka. Vuoden viimeisen neljänneksen aikana ovat sekä myönnettyt luvat että aloitettut rakennustyöt vähentyneet jyrkästi. Toisaalta toimitilarakentamisessa vuonna 2007 ja vuoden 2008 alkupuolella aloitettujen rakennustöiden määrä on niin suuri, että keskeneräisen ja valmistuvan toimitilarakentamisen määrä pysyttelee tästä syystä vielä toistaiseksi korkealla. Toimitilarakentamisen suureen määrään on vaikuttanut osittain Vuosaaren sataman rakentamistyöt, mutta vaikka Vuosaaren sataman suuret varastorakennukset ovatkin valmistuneet, on edelleen rakenteilla suuri määrä liike- ja toimistorakennuksia.

Asuinrakentaminen on Helsingissä ollut usean vuoden ajan poikkeuksellisen vähäistä. Vuonna 2008 asuinrakentamiseen myönnettyjen lupien määrä jää ennakkotietojen mukaan noin 2 500 asuntoon ja aloitettujen asuntojen määrä 2 200 asuntoon. Ennakkotiedon mukaan valmistui noin 2 500 uudistuttuun asuntoon ja tämän lisäksi noin 300 korjausrakentamisen käyttötarkoituksen muutoksiin liittyvää uutta asuntoa. Vuosi 2008 oli neljäs perättäinen vuosi, jolloin valmistuneiden uustuotannon asuntojen määrä Helsingissä jää alle 3 000.

1.1.3 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin vuosien 2006 - 2008 henkilöstöstrategian keskeisenä tavoitteena on henkilöstön saatavuuden turvaaminen, osaamisen hallinta, palkitseminen ja henkilöstön osallistuminen. Henkilöstöstrategiaa on toteutettu kaupunginhallituksen hyväksymän toimenpideohjelman mukaisesti siten, että vuoden 2006 ja 2007 ovat olleet toimenpideohjelmaan sisältyvien hankkeiden ja tuotteiden kehittämisvaihetta ja vuonna 2008 on keskitytty hankkeiden loppuunsaattamiseen sekä kehitettyjen tuotteiden käyttöönottoon.

Kaupungin palveluksessa oli vuoden lopussa 38 915 henkilöä, joista 32 273 oli vakinaisia ja 6 642 määräaikaista. Henkilöstön määrä oli 292 henkilöä (0,8 prosenttia) suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Kaupungin henkilöstömäärän lisäyksen vertailukelpoinen luku on 1 000. Määräaikaisten henkilöstön

määrän kasvuun vaikuttivat erilaiset tekijät, kuten projektien ja hankkeiden toteuttamiseen palkattu henkilöstö. Työllistettyjä oli kaupungin palveluksessa yhteensä 2 047 henkilöä. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:stä ostettiin lyhytaikaista työvoimaa yhteensä 914 henkilötyövuotta. Sijaistyövoimaa oli mahdollista hankkia aiempia vuosia enemmän tähän tarkoitukseen osoitetulla henkilöstömäärärahalla.

TAULUKKO: KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ TOIMIALOITTAIN VUOSIEN 2007 JA 2008 LOPUSSA *

Toimialat	Vakinainen henkilöstö		Määräaikainen henkilöstö		Koko henkilöstö	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
1 Kaupunginjohtajan toimiala	2 562	2 530	151	133	2 713	2 663
2 Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	889	866	47	47	936	913
3 Sivistys- ja henkilöstötoimi	6 390	6 936	1 877	1 942	8 267	8 878
4 Rakennus- ja ympäristötoimi	5 690	5 609	602	477	6 292	6 086
5 Sosiaali- ja terveystoimi	16 742	16 439	3 965	3 644	20 707	20 083
Yhteensä	32 273	32 380	6 642	6 243	38 915	38 623

*Luvuissa ei ole mukana työllistettyjä.

Henkilöstömäärän muutokset

Kaupungin palveluksesta erosi 1 272 henkilöä (1 154 vuonna 2007) ja siirtyi eläkkeelle 702 (681 vuonna 2007). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 61,13 vuotta (61,52 vuotta vuonna 2007). Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 46,5 vuotta (46,5 vuotta vuonna 2007).

Kaupunginjohtajan toimiala

Sekä hallintokeskuksen että talous- ja suunnittelukeskuksen henkilöstömäärää kasvattivat organisaatiomuutokset ja uudet tehtävät.

Hallintokeskuksen henkilöstölisäykset (46 henkilöä) kohdistuivat edunvalvontapalveluihin ja sähköisen viestinnän kehittämiseen. Kallion virastotalon digipainon lopettaminen ja kaupungintalon monistamon siirtyminen hallintokeskuksen hoidettavaksi lisäsivät henkilöstön määrää.

Talous- ja suunnittelukeskukseen palkattiin lisähenkilökuntaa kehittämisosastolle uusien projekti-alueiden suunnitteluun, tietotekniikkaosastolle kaupungin tietotekniikkastrategian mukaisen hankkeiden läpiviemiseksi sekä elinkeinopolitiikan mukaisesti tapahtumayksikköön sen vahvistamiseksi (28 henkilöä).

Helsingin Sataman henkilöstö väheni (37 henkilöä), osa siirtyi eläkkeelle ja osa FL Port Service Oy:n palvelukseen Vuosaaren satamaan ja siivoustyö siirtyi Palmiaan. Muiden liikelaitosten henkilöstömäärät nousivat hieman (13 henkilöä).

Rakennus- ja ympäristötoimi

Rakennus- ja ympäristötoimessa henkilöstömäärän muutokset liittyivät palvelutason parantamiseen ja tehtävien uudelleenjärjestelyihin.

Hankintakeskuksen vähennys oli 19 henkilöä. Vähennykset aiheutuivat Kallion virastotalon digipainon lopettamisesta ja kaupungin sisäisen postinkuljetuksen siirtämisestä Itella Oy:n hoidettavaksi sekä kaupungintalon monistamon siirtymisestä hallintokeskuksen hoitoon henkilöstöineen. Vähennykset eivät aiheuttaneet irtisanomisia. Rakennusviraston henkilöstömäärän kasvun (46 henkilöä) aiheuttivat

oppisopimusoppilaiden palkkaamiset sekä ennen eläkkeelle lähtöä palkatun uuden henkilöstön samanaikainen talossa työskentely eläkkeelle lähtijän kanssa. Pelastuslaitoksen henkilöstölisäys (50 henkilöä) selittyy lähes täysin palvelutasopäätöksen mukaisella palomies-sairaankuljettajien määrän lisäyksellä. Ympäristökeskuksesta siirtyivät elintarvike- ja ympäristölaboratoriotoinnot (39 henkilöä) vuoden 2008 alusta perustettuun MetropoliLab -liikelaitokseen.

Liikennelaitoksen henkilöstön lisäys (49 henkilöä) johtuu pääosin raitiovaunukuljettajien lisäyksistä, esimerkiksi uuden 9-linjan johdosta. Palmian toimintojen laajeneminen on aiheuttanut henkilöstölisäystä (61 henkilöä).

Sosiaali- ja terveystoimi

Terveyskeskuksen henkilöstömäärän muutoksesta (+ 300 henkilöä) suurin lisäys johtuu Marian sairaalan toimintojen ja henkilöstön siirtymisestä kaupungille (239 henkilöä). Lisäksi palkattiin henkilöitä hoitotyön mitoituksen parantamiseksi ja varahenkilöiksi.

Sosiaalivirastossa (+324 henkilöä) perustettiin vuoden 2008 aikana päivähoidon alueelle 45 uutta vakanssia, lapsiperheiden palveluihin 86 uutta vakanssia, aikuisten palvelujen vastuualueelle 79 vakanssia, vanhusten palvelujen vastuualueelle 91 vakanssia sekä hallinto- ja tukipalvelujen turvaamiseksi 8 vakanssia. Näiden 309 perustetun vakanssin lisäksi henkilöstölisäystä on ollut vanhusten palveluissa, jonne on perustettu varahenkilöiden vakansseja.

Sivistys- ja henkilöstötoimi

Henkilöstön vähenemiseen vaikutti eniten ammattikorkeakoulu Stadian toiminnan siirtyminen Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:öön (749 henkilöä). Opetusviraston henkilöstömäärän kasvuun vaikuttivat tuntikehyssäästöjen purku (86 opettajaa) sekä oppilashuoltohenkilöstön lisäykset (16 henkilöä). Muita suurempia lisäyksiä olivat panostaminen työterveyshuoltoon (11 henkilöä) sekä lähinnä kausivaihtelusta johtuva liikuntaviraston henkilömäärän kasvu (16 henkilöä).

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi

Kiinteistöviraston henkilöstömäärä kasvoi asuntoyksikön perustamisen myötä (20 henkilöä). Yksikköön siirtyi henkilöstöä sosiaalivirastosta (18 henkilöä). Kaupunkisuunnitteluviraston henkilöstömäärää lisättiin uusien alueiden suunnitteluun (8 henkilöä). Muissa virastoissa henkilöstömäärät vähenivät.

Palkkojen kehitys

Vuoden 2008 palkkasumma (ilman työllistettyjen palkkoja) oli 1 210 milj. euroa, mikä oli 6,7 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Palkkoja korotettiin 1.3.2008 lukien maksettavalla paikallisella erällä, jonka suuruus oli 0,4 prosenttia sekä 1,2 prosentin suuruisella samapalkkaisuuserällä. Syyskuun alussa palkkoihin tehtiin 2,4 prosentin suuruinen yleiskorotus.

Tulospalkkiojärjestelmiä oli käytössä 25 virastossa tai liikelaitoksessa. Palkkioiden piirissä oli 18 739 henkilöä. Tulospalkkioita maksetaan arviolta 17 453 henkilölle, keskimäärin noin 1 115 euroa.

Tarkempia tietoja henkilöstöstä löytyy kaupungin erikseen julkaisemasta henkilöstöraportista.

1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa

Kaupungin organisaatiossa tapahtui vuoden aikana muutoksia ja tehtiin päätöksiä merkittävistä tulevista organisaatiomuutoksista. Ammattikorkeakoulu Stadian toiminta siirtyi 31.7.2008 uuteen Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:öön 1.8.2008 alkaen. Vuoden 2008 alussa aloitti toimintansa Helsingin kaupungin organisaatiossa elintarvike- ja ympäristölaboratoriopalveluja tuottava MetropoliaLab -liikelaitos isäntäkuntamallin mukaisesti Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto päätti 4.6.2008 Helsingin Tekstiilipalvelu -liikelaitoksen toiminnan siirtämisestä Uudenmaan Sairaalapesula Oy:lle. Kaupunginvaltuusto päätti 18.6.2008 perustaa rakentamispalvelu -nimisen nettobudjetoidun yksikön, johon siirrettiin HKR-Tekniikan ja HKR-Ympäristötuotannon tehtävät ja henkilöstö lukuun ottamatta käsityöpajaa ja ajoneuvojen siirtoyksikköä sekä osia rakennusviraston hallinto-osastosta, kiinteistöviraston geoteknisestä osastosta ja Helsingin Sataman teknisestä osastosta. Henkilöstökeskuksen kehittämispalvelut -yksikön muuttamisesta kunnan liikelaitokseksi valtuusto teki päätöksen 18.6.2008 ja talous- ja suunnittelukeskuksen taloushallintopalvelu -yksikön muuttamisesta kunnan liikelaitokseksi 4.6.2008. Kaupunginhallituksen konsernijaoston perustamisesta valtuusto päätti 10.12.2008. Kaikki edellä mainitut muutokset tapahtuivat 1.1.2009 alkaen.

Kaupunginvaltuuston tekemiä muita päätöksiä olivat 30.1.2008 hyväksytyt energiapolitiittiset linjaukset ja 13.2.2008 hyväksytty Maankäytön ja asumisen toteutusohjelma 2008 – 2017 Laadukkaan asumisen Helsinki. Osayleiskaavoja kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden aikana kolme: 30.1.2008 Sörnäistenrannan-Hermanninrannan (Kalasataman) osayleiskaava, 4.6.2008 Kuninkaantammen osayleiskaava ja 10.12.2008 Laajasalon Kruunuvuorenrannan osayleiskaava.

Myös pääkaupunkiseudun yhteistyön osalta toimintavuosi 2008 oli vilkas. Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta kokoontui neljä kertaa. Pääkaupunkiseudun kaupunginvaltuustojen yhteiskokouksessa 10.6.2008 hyväksyttiin kaupunkien yhteistyösopimuksen mukainen arviointi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.12.2008 pääkaupunkiseudun vesihuollon yhdistämisen ja joukkoliikenteen seudullisesta järjestämisestä vastaavan kuntayhtymän perustamisen 1.1.2010 alkaen. Joulukuussa hyväksyttiin myös pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimus vuosille 2009 - 2012.

Helsingin seudun yhteistyökokous kokoontui kaksi kertaa. Kokouksessa 18.12.2008 nykyinen 14 kunnan yhteistyö todettiin hyväksi ja päätettiin jatkaa nykyisessä muodossa. Yhteistyökokous päätti aloittaa neuvottelut Lohjan ja Porvoon kaupunkien kanssa niiden osallistumisesta Helsingin seudun yhteistyöhön.

Kunnallisvaalit järjestettiin 26.10.2008. Uudet valtuutetut ja varavaltuutetut 1.1.2009 alkavaksi nelivuotiskaudeksi merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuustossa 26.11.2008. Uuden kaupunginvaltuuston 85 jäsenestä on naisia 49 ja miehiä 36. Puolueittain paikat jakaantuivat seuraavasti: Kokoomus 26, Vihreät 21, Sosialidemokraattinen puolue 16, Vasemmistoliitto 7, Svenska folkpartiet 5, Perussuomalaiset 4, Suomen Keskusta 3, Suomen Kristillisdemokraatit 2 ja Suomen kommunistisen puoleen ja Helsinki-lis-tojen ryhmä 1.

Vuosaaren satama valmistui ja avajaisia vietettiin 24.11.2008. Länsisataman ja Sörnäisten sataman toimintojen päättymisen käynnisti uusien kaupunginosien toteuttamisen ranta-alueille. Uusi raitiovaununlinja 9 aloitti toimintansa elokuussa. Investointien osalta merkittäviä päätöksiä olivat Länsimetron hankesuunnitelman ja uusien metrovaunujen hankesuunnitelman hyväksyminen kaupunginvaltuustossa 21.5.2008.

Sipoon lounaisosan ja Vantaan Västerkullan kiilan liittäminen Helsinkiin varmistui 15.1.2008, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi valtioneuvoston 28.6.2007 tekemään päätökseen kohdistuneet valitukset. Kaupungin palvelutarjonnan laajentaminen liitosalueelle 1.1.2009 alkaen valmisteltiin talousarvion 2009 valmistelun yhteydessä.

1.1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävin riski on taloudellisen tilanteen heikkeneminen ja sen vaikutukset kaupungin talouteen. Rahoitusvaje uhkaa kasvaa merkittävästi verotulojen pienentyessä. Riskinä on myös lainansaannin vaikeutuminen.

Palvelutoiminnan sujuvuuteen kohdistuu henkilöstöön liittyviä riskejä. Kasvavat osaamisvaatimukset asettavat haasteita henkilöstön osaamiselle. Eläköityminen ja henkilöstön saatavuus vaikuttaa osaamiseen ja palvelutoiminnan sujuvuuteen. Riskinä on myös riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä.

Sähköisen asiointin ja verkkopalvelujen laajentuminen sekä yleinen tietotekniikan hyödyntäminen palveluprosesseissa edistävät tuottavuutta, helpottavat asiointia ja kuntalaisten osallistumista. Samanlaisesti palvelujen riippuvuus tietotekniikasta, tietoturvallisuusriskit ja alttius mahdollisille toimintahäiriöille kasvavat jatkuvasti, mikä edellyttää vahvaa toiminnan sujuvuuden ja jatkuvuuden varmistamista erilaisten häiriötilanteiden varalta.

1.1.6 Ympäristötekijät

Helsingin kaupungilla on useita ympäristösuojeluun liittyviä viranomaistehtäviä, mutta kaupunki on myös ympäristön kuormittaja.

Kaupungin oman toiminnan ympäristöasioiden hallinnan keskeiset ohjausvälineet ovat kestävän kehityksen toimintaohjelma, ympäristösuojelun sektoriohjelmat (mm. ilmansuojeluohjelma, YTV:n ilmastostrategia ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma) sekä virastojen ja liikelaitosten ympäristöjärjestelmät ja -ohjelmat.

Helsingin kaupunki on ympäristön kannalta alueen merkittävimpien toimijoiden joukossa esimerkiksi liikenteessä, energiantuotannossa ja jätevesihuollossa. Suomen hiilioksidipäästöistä kaupunki tuottaa noin viisi prosenttia. Viikinmäen jätevesipuhdistamo vastaa lähes miljoonan ihmisen jätevesien puhdistamisesta.

Kaupungin suurten liikelaitosten toimintaan sisältyy huomattavia välittömiä ympäristövaikutuksia. Lisäksi suurten virastojen toiminta kuluttaa paljon luonnonvaroja ja energiaa, mutta virastoilla on myös paljon välillisiä ympäristövaikutuksia esimerkiksi kaupungin kehittämisen ja hankintojen välityksellä.

Kaupungin ympäristökulut ovat viime vuosina olleet noin 86 - 95 milj. euroa vuosittain. Lisäksi kaupunki on vuosittain investoinut ympäristösuojeluun 25 - 45 milj. euroa. Ympäristökuluista merkittävimpiä ovat olleet ympäristöperusteiset verot, jätevesien käsittelyyn, yleisten alueiden puhtaanapitoon ja ilmansuojeluun liittyvät toimet sekä pilaantuneiden maiden kunnostukset.

Tulevaisuudessa lisääntyviä kustannuksia tulevat aiheuttamaan ilmastomuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen, energiatehokkuuden velvoitteet, paikallisen ilmanlaadun suojeleminen, meluntorjunta sekä pilaantuneiden maaperien kunnostus ja esirakentaminen.

Ilmansuojelu

Ilmanlaadulle annetut EU:n raja-arvot ovat ylittyneet viime vuosina vuosittain. Tämän vuoksi kaupunki on laatinut ilmansuojelun toimintaohjelman 2008 – 2016 (kaupunginhallituksen päätös 19.5.2008) ja raportoinut sen EU:n komissiolle. Ohjelmassa on esitetty toimenpiteet, joilla ylitykset voidaan jatkossa välttää. Valtaosa kustannuksista kuuluu raidehankkeisiin ja joukkoliikenteen edistämiseen.

Energia ja ilmastopolitiikka

Kaupunginvaltuusto päätti 30.1.2008 Helsingin energiapoliittisista linjauksista, joiden mukaan kaupunki vähentää vertailuvuodesta 1990 kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosenttia ja lisää uusiutuvan energian määrää 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Kaupunki on tehnyt työ- ja elinkeinoministeriön kanssa energiatehokkuussopimuksen, jossa tavoitellaan yhdeksän prosentin energiasäästöä jaksolla 2008 – 2016. Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 11.2.2008. Sen tavoitteena on vähentää asuakasta kohden laskettuja kasvihuonekaasupäästöjä vuoden 1990 tasosta 39 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.

Meluntorjunta

Lähes puolet helsinkiläisistä asuu alueilla, joilla melutason ohjearvot ylittyvät. Kaupunki on laatinut EU:n ympäristömeludirektiivin mukaisen meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2008 – 2012 (kaupunginhallituksen päätös 17.11.2008). Suunnitelmassa esitetään toimenpiteitä, joilla melutilannetta pyritään parantamaan. Kustannuksia muodostuu suorista meluntorjunnallisista toimenpiteistä, mm. hiljaisen asfaltin käytön lisäämisestä, melusteistä ja kaluston vähämeluisuuden vaatimuksista sekä laajemmista hankkeista kuten joukkoliikenteen edistämisestä ja raideliikennehankkeista.

Maaperän kunnostaminen

Helsingin kaupungin alueella on arvioitu olevan 11 milj. m³ jätettä ja pilaantuneita maita, joista kaupungilla on maanomistajana ja pilaajana useimmissa tapauksissa kunnostamisvastuu.

Entisten kaatopaikkojen kunnostamiseen kaupunki on varautunut taloussuunnitelmassa 2009 – 2013 yhteensä 26,8 milj. euron määräraharavauksella. Myllypuron entisen kaatopaikan kunnostamiseen, Hanasaaren A-voimalaitoksen alueen uuteen käyttöön ottamiseen ja Helsingin Veden Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen sakka-altaiden ja alueen puhdistamiseen on myös tehty varaukset. Muiden pilaantuneiksi arvioitujen alueiden kunnostuksista laaditaan vuosittain suunnitelma, jossa esitetään rahoitus viideksi vuodeksi eteenpäin.

Talousarvion kohdan 8 01 02, Esirakentaminen, täyttötöyt ja alueiden käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet, määrärahoja käytettiin vuonna 2008 yhteensä 34,2 milj. euroa, josta maaperän kunnostukseen noin 7,2 milj. euroa. Suurimmat kohteet olivat Viikinmäen ampumaradan maaperän kunnostus, 2,7 milj. euroa ja Arabianrannan alue, 2,2 milj. euroa.

Lisäksi kiinteistövirasto on käyttänyt talousarvion kohdasta 8 01 03 pieniin maaperän kunnostuskohteisiin 0,5 milj. euroa.

1.2 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

Helsingin kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty kaupunginhallituksen hyväksymän sisäisen valvonnan yleisohjeen ja riskienhallinnan yleisohjeen linjausten mukaisesti.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat toimialoillaan sekä virastojen ja liikelaitosten johto vastaavat riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Taloussäännön mukaan kaupungin toiminnot on järjestettävä ja tehtävät hoidettava siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu virastoilta ja liikelaitoksilta sekä sisäiseltä ja ulkoiselta tarkastukselta saatujen arviointitietojen perusteella. Merkittäviä puutteita ei ole havaittu vuonna 2008.

Vuoden 2008 aikana virastot ja liikelaitokset ovat päivittäneet riskiarvioitaan ja toteuttaneet toimenpiteitä riskien vähentämiseksi. Lisäksi keskeisiä toimintaprosesseja on parannettu aktiivisesti. Riski- ja itsearviointeihin perustuvaa kehittämistyötä sekä merkittävien kaupunkitasoisten riskien arviointia ja taloustilanteen kehityksen arviointia jatketaan vuonna 2009. Lisäksi edistetään kaupunkitasoisten ohjausryhmien työskentelyä ja yli hallintokuntarajojen menevien prosessien toimivuutta. Johtavien viranhaltijoiden vastuut sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta tullaan sisällyttämään virastojen ja laitosten johtosäätöihin niitä uudistettaessa.

Riskienhallinnan näkökulma on yhä selkeämmin mukana toiminnan ohjauksessa, suunnittelussa ja seurannassa. Helsingin kaupungin riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjaa ja koordinoi kaupunkikonsernin riskienhallintaa.

Helsingin kaupungin sisäinen tarkastus toimii osastotasoisena yksikkönä talous- ja suunnittelukeskuksessa. Se avustaa kaupungin ylintä johtoa tarkastamalla ja arvioimalla virastojen ja liikelaitosten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta kaupunginjohtajan hyväksymän vuosisuunnitelman ja kaupungin johdolta saamiensa erillistoimeksiantojen perusteella. Päätyneellä tilikaudella tarkastuksissa ei ole tullut ilmi merkittäviä kaupunkitasoisia valvonnan ja riskienhallinnan puutteita. Sisäinen tarkastus on antanut raporteissaan virastoille ja liikelaitoksille suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vuoden 2008 tilikauden tulos oli 290,7 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä varausten ja rahastojen muutosten jälkeen 292,3 milj. euroa. Liikelaitosten osuus ylijäämästä oli yhteensä 244,7 milj. euroa ja muun toiminnan osuus 47,6 milj. euroa.

TULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01. - 31.12.2008	01.01. - 31.12.2007
Toimintatuotot	1 592 621	1 477 728
Valmistus omaan käyttöön	125 182	102 451
Toimintakulut	-3 834 510	-3 538 333
TOIMINTAKATE	-2 116 707	-1 958 154
Verotulot	2 412 743	2 262 334
Valtionosuudet	179 827	181 474
Rahoitustuotot	105 156	94 743
Rahoituskulut	-41 265	-35 644
VUOSIKATE	539 754	544 753
Poistot ja arvonalentumiset	-297 704	-298 699
Satunnaiset erät	48 678	116 973
TILIKAUDEN TULOS	290 728	363 027
Tilinpäättösiirrot	1 581	-105 232
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	292 309	257 795

Toimintakate oli 2 116,7 milj. euroa. Se on 158,6 milj. euroa ja 8,1 prosenttia suurempi kuin vuonna 2007. Toimintatuotot kasvoivat edellisestä vuodesta 7,8 prosenttia ja toimintakulut 8,4 prosenttia. Liike-toiminnan toimintatuotot ja -kulut kasvoivat muuta toimintaa enemmän. Muun toiminnan toimintatuotot kasvoivat 5,7 prosenttia ja toimintakulut 6,4 prosenttia. Muun toiminnan tuottojen ja kulujen kasvu-prosentteihin vaikuttaa ammattikorkeakoulun yhtiöittäminen 1.8.2008 lukien.

Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta: $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$. Tunnusluku on kehittynyt seuraavasti:

	2008	2007	2006	2005
Toimintatuotot toimintakuluista %	42,9	43	44,9	41,5

Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 6,6 prosenttia. Kunnallisveron kasvu oli 6,1 prosenttia ja yhteisöveron kasvu 10 prosenttia. Verotuloja kertyi 81,9 milj. euroa enemmän kuin talararvissa oli arvioitu. Tästä kunnallisveron osuus oli 50 milj. euroa, yhteisöveron osuus 30 milj. euroa ja kiinteistöveron osuus 2 milj. euroa.

Valtionosuudet toteutuivat lähes talararvion mukaisina. Valtionosuuksia kertyi hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Rahoitustuloja ja -menoja kertyi edellisvuotta enemmän johtuen vuoden aikana tapahtuneesta korotason noususta.

Vuosikate oli 539,8 milj. euroa, mikä on 5 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2007. Vuosikate osoittaa tularahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletus

on, että vuosikate on riittävä, jos se kattaa poistot. Vuosikate kattoi poistot, mutta 699,7 milj. euron investoinneista vain 77 prosenttia

Vuosikatteesta laskettavat tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2008	2007	2006	2005
Vuosikate, milj. euroa	539,8	544,8	470,7	329,3
Vuosikate % poistoista	181,3	182,4	158,8	110,8
Vuosikate, euroa/asukas	942	958	834	587

Kaupungin kokonaistalous vuosikatteella mitattuna on tasapainossa. Ilman liikelaitoksia tarkasteltuna tilanne on toinen. Vuosikate ilman liikelaitoksia oli 175,6 milj. euroa. Se kattoi muun toiminnan poistoista 89,4 prosenttia ja investoinneista vain 46 prosenttia. Vuosikate ilman liikelaitoksia oli 306 euroa/asukas.

Kaupungin talouden tasapaino perustuu liikelaitosten ja erityisesti Helsingin Energian hyvään tulokseen. Vuonna 2008 toteutettiin 200 milj. euron siirto Helsingin Energian vuoden 2007 ylijäämän tuloutuksesta kaupungin ylijäämiin. Helsingin Energian johtokunta esitti, että vuoden 2008 ylijäämästä siirretään 250 milj. euroa kesäkuussa 2009 kaupungin edellisten vuosien ylijäämiin.

Liikelaitosten ylijäämät ja tuloutukset kaupungille olivat vuonna 2008 seuraavat:

1 000 euroa	Energia	Vesi	Satama	HKL	Palmia	Tekstiilipalvelu	MetropoliLab
Peruspääoman tuotto	47 429	12 987	6 317	8 442	168	99	88
Lainojen korot	22 780	14 927	507	1 537	-	-	-
Lainojen lyhennykset	19 274	7 324	1 880	1 987	-	-	-
Tilikauden ylijäämä	229 851	324	11 105	0	3 226	179	35

Kaupungin sisäiset tuloutukset eliminoituvat ulkoisen kirjanpidon tuloslaskelmassa, mutta ne vaikuttavat lukuihin, kun kaupungin taloutta tarkastellaan ilman liikelaitoksia

Satunnaiset tuotot 48,7 milj. euroa ovat pääosin pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoittoja.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitetyistä rahastojen muutoksista on selvitys taseen liitetiedoissa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	539 754	544 754
Satunnaiset erät	48 678	116 973
Tulorahoituksen korjauserät	-74 948	-140 576
	513 484	521 151
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-700 777	-648 596
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8 150	9 612
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	61 941	123 854
	-630 686	-515 130
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-117 202	6 020
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-61 978	-116 689
Antolainasaamisten vähennykset	83 852	71 755
	21 874	-44 934
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 100	130 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-58 842	-93 881
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 100	1 100
	-58 842	37 219
Oman pääoman muutokset	-284	-150
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-16 622	11 433
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 098	-7 942
Saamisten muutos	8 141	-9 429
Korottomien velkojen muutos	77 929	60 267
	58 350	54 329
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	21 098	46 464
RAHAVAROJEN MUUTOS	-96 104	52 484
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	684 449	780 553
Rahavarat 1.1.	-780 553	-728 069
	-96 104	52 484

Toiminnan rahavirta oli 513 milj. euroa ylijäämäinen ja investointien rahavirta 631 milj. euroa alijäämäinen. Investointimenot olivat 52,2 milj. euroa suuremmat ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot 61,9 milj. euroa pienemmät kuin vuonna 2007. Tämä painoi toiminnan ja investointien rahavirran yhteensä 117,2 milj. euroa alijäämäiseksi, kun se edellisenä vuonna oli 6 milj. euroa ylijäämäinen.

Investoinnit ilman liikelaitoksia, 382,1 milj. euroa, kohdistuivat seuraavasti: kiinteä omaisuus 44,2 milj. euroa, talonrakennus 147,2 milj. euroa, kadut liikenneväylät ja radat 89,9 milj. euroa, väestönsuojat

0,5 milj. euroa, puistorakentaminen 13,1 milj. euroa, liikuntapaikat 17,6 milj. euroa, Korkeasaaren rakentaminen 2,4 milj. euroa, irtaimen omaisuuden hankinta 42,8 milj. euroa, Tukutorin investoinnit 1,7 milj. euroa, osakkeiden hankinta 14,8 milj. euroa ja muut investoinnit 7,9 milj. euroa.

Liikelayosten investoinnit olivat: Helsingin Energia 69,4 milj. euroa, Helsingin Vesi 41,9 milj. euroa, Helsingin Satama 146,5 milj. euroa, liikennelaitos 52,5 milj. euroa, Palvelukeskus 1,8 milj. euroa ja Tekstiilipalvelu 0,3 milj. euroa.

Uusia antolainoja myönnettiin 62 milj. euroa ja vanhoja lainoja lyhennettiin 83,9 milj. euroa. Antolainauksen rahavirta oli 21,9 milj. euroa ylijäämäinen. Ottolainojen rahavirta oli 58,8 milj. euroa alijäämäinen, koska lainoja lyhennettiin 58,8 milj. euroa ja uutta lainaa ei otettu. Kun muut maksuvalmiuden muutokset olivat 58,3 milj. euroa ylijäämäiset, muodostui rahoituksen rahavirta yhteensä 21,1 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Koko rahavarojen muutos oli 96,1 milj. euroa alijäämäinen.

Rahoituslaskelman tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2008	2007	2006	2005
Investointien tulorahoitus, %	77,9	85,3	84,0	80,2
Pääomamenojen tulorahoitus, %	74,0	70,0	55,9	63,0
Lainanhoitokate	5,9	4,5	5,8	4,4
Kassan riittävyys, pv	55,0	67,0	63,0	57,0

Investointien tulorahoitus-tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Omahankintameno on investointien ja niihin saatujen rahoitusosuuksien erotus.

Pääomamenojen tulorahoitus osoittaa montako prosenttia vuosikate kattaa investointien omahankintamenojen, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.

Lainanhoitokate kertoo kaupungin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kassan riittävyys ilmaisee kuinka monen päivän kassastamaksut voidaan kattaa kaupungin rahavaroilla.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE					
VASTAAVAA 1 000 euroa			VASTATTAVAA 1 000 euroa		
	31.12.2008	31.12.2007		31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	2 972 406	2 972 406
Aineettomat oikeudet	46 167	36 804	Arvonkorotusrahoitus	1 827 356	1 831 715
Muut pitkävaikutteiset menot	182 804	32 515	Muut omat rahastot	500 161	516 243
Ennakkomaksut	562	334	Muu oma pääoma	729 031	729 031
	229 533	69 653	Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	1 299 286	1 041 776
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	292 309	257 795
Maa- ja vesialueet	2 700 076	2 665 355		7 620 549	7 348 966
Rakennukset	1 419 924	1 392 847	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 175 321	1 712 020	Poistoero	367 077	111 248
Koneet ja kalusto	197 667	200 464	Vapaaehtoiset varaukset	145 787	387 114
Muut aineelliset hyödykkeet	9 653	9 374		512 864	498 362
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	259 625	583 383	PAKOLLISET VARAUKSET		
	6 762 266	6 563 443	Eläkevaraukset	283 757	302 145
Sijoitukset			Muut pakolliset varaukset	13 802	21 683
Osakkeet ja osuudet	815 907	797 305		297 559	323 828
Joukkovelkakirjalainasaamiset	264 421	279 179	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut lainasaamiset	734 651	741 768	Valtion toimeksiannot	373 112	384 506
	1 814 979	1 818 252	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 098	3 989
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Muut toimeksiantojen pääomat	290 695	258 351
Valtion toimeksiannot	372 298	384 244		667 905	646 846
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 098	3 989	VIERAS PÄÄOMA		
Muut toimeksiantojen varat	309 377	259 858	Pitkäaikainen		
	685 773	648 091	Joukkovelkakirjalainat	20 000	20 000
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	579 004	637 724
Vaihto-omaisuus			Lainat julkisyhteisöiltä	1 101	2
Aineet ja tarvikkeet	81 271	69 624	Ostovelat	0	12
Keskeneräiset tuotteet	2 688	3 237	Liittymismaksut ja muut velat	17 682	12 792
	83 959	72 861		617 787	670 530
Saamiset			Lyhytaikainen		
Pitkäaikaiset saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	58 719	58 719
Lainasaamiset	62	62	Lainat julkisyhteisöiltä	1	1 223
Muut saamiset	2 251	3 631	Saadut ennakot	15 337	8 928
	2 313	3 694	Ostovelat	200 371	175 663
Lyhytaikaiset saamiset			Muut velat	76 733	88 443
Myyntisaamiset	102 838	92 002	Siirtovelat	444 431	390 786
Lainasaamiset	912	949		795 592	723 762
Muut saamiset	50 941	58 122	Vieras pääoma yhteensä	1 413 379	1 394 292
Siirtosaamiset	94 294	104 672			
	248 985	255 745			
Saamiset yhteensä	251 298	259 439			
Rahoitusarvopaperit					
Sijoitus rahamarkkinainstrumentteihin	467 345	550 061			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	112 952				
	580 297	550 061			
Rahat ja pankkisaamiset	104 151	230 492			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 512 256	10 212 292	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 512 256	10 212 292

Taseen loppusumma on kasvanut edellisestä vuodesta 300 milj. euroa. Vastaavaa puolella lisäys on tapahtunut aineettomissa ja aineellisissa hyödykkeissä 355,4 milj. euroa. Rahat ja pankkisaamiset ovat pienentyneet 126,3 milj. euroa. Vastattavaa puolella suurimmat lisäykset ovat oman pääoman ylijäämääriessä 271,6 milj. euroa, toimeksiantojen pääomissa 21,1 milj. euroa ja lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa 71,8 milj. euroa. Suurimmat vähennykset ovat pakollisissa varauksissa 26,3 milj. euroa ja pitkäaikaisessa vieraassa pääomassa 52,7 milj. euroa.

Taseen tunnusluvut, jotka ilmaisevat vakavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta, ovat kehittyneet seuraavasti:

Taseen tunnusluvut	2008	2007	2006	2005
Omavaraisuusaste, %	77,5	76,9	76,6	75,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	33,4	35,3	34,1	38,3
Lainakanta, 31.12. milj. euroa	659	718	680	739
Lainat, euroa/asukas	1 150	1 263	1 205	1 318
Lainasaamiset, 31.12. milj. euroa	999	1 021	976	754

Omavaraisuusaste lasketaan kaavalla: $100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$ Se mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus lasketaan kaavalla: $100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$. Käyttötulot sisältävät toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet. Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta.

Lainakannalla tarkoitetaan kunnan korollista vierasta pääomaa. Lainasaamiset sisältävät sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot laskelmassa on koottu yhteen kaikki kunnan menot ja tulot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Siten se kuvaa rahanlähteitä ja -käyttöä. Kokonaistulojen ja menojen erotus 154 milj. euroa on täsmättävissä rahoituslaskelmaan siten, että se on muiden maksuvalmiuden muutosten ja rahavarojen muutosten erotus (58) - (-96) milj. euroa.

TULOT	Milj. e	MENOT	Milj. e
Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	1 593	Toimintakulut	3 834
Verotulot	2 413	Valmistus omaan käyttöön	-125
Valtionosuudet	180		
Korkotuotot	87	Korkokulut	40
Muut rahoitustuotot	18	Muut rahoituskulut	1
Satunnaiset tuotot	49		
Tulorahoituksen korjausevät		Tulorahoituksen korjausevät	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	-50	Pakollisten varausten muutos	26
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8	Investointimenot	701
Pysyvien vastaavien myyntituotot	62		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	84	Antolainasaamisten lisäykset	62
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	59
		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1
Kokonaistulot yhteensä	4 445	Kokonaismenot yhteensä	4 599

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 109 tytäryhteisöä eli kaikki, jotka tekivät tilinpäätöksen. Tytäryhteisöistä Helsingin Ympäristöalo Koy ei vielä tehnyt tilinpäätöstä vuodelta 2008. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä sekä kaikki säätiöt, joissa kaupungilla on määräysvalta. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki yhteisyhteisöt sekä 61 osakkuusyhteisöstä 44 osakkuusyhteisöä. Tilinpäätöstietoja ei saatu seuraavilta osakkuusyhteisöiltä: Asemapäällikönkatu 5 Koy, Helsingin Humalistonkatu 4 Koy, Helsingin Itämerenkatu As Oy, Helsingin Karhusuontie 53 As Oy, Helsingin Kuparitie 5 As Oy, Helsingin Laivapoika As Oy, Helsingin Ruoholahdenpuisto As Oy, Helsingin Ruoholahdentori As Oy, Helsingin Rusokkikuja As Oy, Helsingin Santakuja As Oy, Helsingin Sinikaisla As Oy, Katajanokan Huolto Oy, Kotitie 45 – 47 As Oy, Lehtisaaren Huolto Oy, Kurkimäen Huolto Oy, Runeberginkatu 63 As Oy ja Transmation Helsinki Oy, joten ne jäivät yhdistelemättä. Yhdistelemättä jääneiden osakkuusyhteisöjen vaikutus konsernitilinpäätökseen ei ole olennainen.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä ja yhdistelemättä jätetyistä yhteisöistä ja säätiöistä on konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Helsingin kaupunkikonserniin kuuluvat ne yhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvaltaa. Näiden konserniohjausvastuu on jaettu toimialoittain kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien kesken.

Kaupunki emoyhteisönä vastaa kaupunkikonsernin kehityksen ohjaamisesta sekä kaupungin järjestämien palvelujen määrittelystä. Konserniin kuuluvia yhteisöjä käytetään täydentämään kaupungin palvelutuotantoa ja hoitamaan kaupunkikonsernin muita tehtäviä.

Konserniohjauksen nykyinen toimintamalli on ollut käytössä vuodesta 2004 alkaen ja sitä on täydennetty perustamalla vuoden 2009 alusta kaupunginhallituksen konsernijaosto.

Konsernin johdon muodostavat: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat. Konsernin johdon tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty kaupunginhallituksen johtosäännössä.

Kaupunginvaltuusto päättää konsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, merkittävistä ja taloudellisesti laajakantoisista kaupungin hallinnon järjestämisen periaatteista ja hyväksyy konsernitilinpäätöksen.

Kaupunginhallitus johtaa konsernia, vastaa kaupunkikonsernin ohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä, asettaa osaltaan kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille ja säätiöille, joissa kaupungilla on määräysvaltaa, tavoitteita sekä seuraa niiden toteutumista ja valvoo, että konsernin tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti, ja että niiden toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Kaupunginvaltuuston nimeämään kaupunginhallituksen konsernijaostoon kuuluu seitsemän jäsentä ja varajäsentä.

Konsernijaoston tehtävänä on kaupunginvaltuuston hyväksymää konserniohjetta sekä kaupungin hallituksen hyväksymiä muita konsernia koskevia ohjeita noudattaen tehdä esityksiä omistajapolitiikan linjauksesta, konserniohjauksen periaatteista sekä tytäryhteisöille ja -säätiöille asetettavista tavoitteista sekä seurata, että ne yhteisöt, laitokset ja säätiöt, joissa kaupungilla on määräysvaltaa, toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupungin hallituksen asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti sekä huolehtia konsernivalvonnan toteuttamisesta.

Lisäksi konsernijaosto määrää kaupungin edustajat yhteisöjen, laitosten ja säätiöiden yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin silloin, kun kokouksessa käsitellään hallintoelinten jäsenten tai tilintarkastajien valitsemista. Konsernijaosto nimeää jäsenet yhteisöjen hallintoelimiin, jos kaupungilla on yhtiöjärjestykseen, sääntöön tai sopimukseen perustua oikeus nimetä jäseniä hallintoelimiin.

Konsernijaosto antaa tarvittaessa ohjeita kaupunkia eri yhteisöissä, laitoksissa ja säätiöissä edustavalle kaupungin kannan ottamiseksi käsiteltäviin asioihin silloin, kun kysymyksessä on taloudellisesti merkittävä tai periaatteellisesti laajakantoinen asia.

Kaupunginjohtajisto seuraa konserniin kuuluvien yksiköiden toimintaa, huolehtii konsernin johtamisen ja hallinnon yhtenäisyydestä ja arvioi konsernirakenteen kehittämistarpeita.

Kaupunginjohtaja huolehtii konsernin toiminnan ja talouden yleissuunnittelusta, seuraa konsernin toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämisestä ja huolehtii kaupungin edun valvomisesta niissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kaupungilla on määräysvaltaa.

Apulaiskaupunginjohtaja toimialallaan huolehtii kaupungin edun valvomisesta niissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kaupungilla on määräysvaltaa.

Konserniohjausta on kehitetty kaupungin hallituksen 30.10.2006 päättämien kehittämislinjausten mukaisesti tehostamalla konserniohjausta kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta tavoitteena tytäryhteisöjen toiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen sekä johtamis- ja hallintokäytäntöjen yhtenäistäminen.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kaupunginvaltuusto päätti 10.12.2008 kaupungin hallituksen konsernijaoston perustamisesta 1.1.2009 alkaen.

Vuonna 2008 toimintansa kaupunkikonsernissa aloittivat seuraavat tytäryhteisöt: UMO-säätiö, Länsi-Viikinmäen Pysäköinti Oy, Kiinteistö Oy Ympäristötalo ja Kiinteistö Oy Suutarin Lampputie.

1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupungin hallitus vastaa kaupunkikonsernin ohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konserniohjauksen kehittämislinjaukset ja kaupunkikonsernin omistajapolitiikan on kaupungin hallitus määritellyt vuosina 2006 ja 2007. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ohjauksen välineeksi Helsingin kaupungin konserniohjeen tammikuussa 2008. Omistajaohjauksen kannalta konserniohje sisältää tytäryhteisöjen ohjauksen tarvitsemat riittävät välineet. Konserniohje ajantasaistetaan kaupungin hallituksen konsernijaoston osuudella.

Omistajaohjauksen välineenä toimii myös vuoden 2008 tammikuussa kaupunginhallituksen hyväksymä ohje ”Johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet Helsingin kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä” Ohje on yksityiskohtainen ja se tullaan uusimaan konsernijohtamisesta saatuja kokemuksia ja hyviä käytäntöjä vastaavaksi.

Konserniohjausta on kehitetty kaupunginhallituksen 30.10.2006 päättämien kehittämislinjausten mukaisesti mm. perustamalla omistajaohjauksen vahvistamiseksi konsernijaosto. Konserniohjausta tullaan kehittämään tulevalle valtuustokaudelle hyväksyttävän konsernistrategian ja siitä johdetun omistajapolitiikan linjausten mukaisesti.

Tytäryhteisöjen ohjaus ja vastuut on konserniohjeessa ilmaistu selkeästi. Ohjeiden anto on ollut tytäryhteisöille riittävää ja tiedonkulun kanavia on kehitetty. Kaupungin nimeämällä edustajilla tytäryhteisöjen hallituksissa on myös valvontavastuuta. Apulaiskaupunginjohtajat vastaavat omistajapolitiittisten linjausten noudattamisesta toimialajakonsa mukaisesti vastuualueelleen kuuluvien yhteisöjen osalta. Apulaiskaupunginjohtajat toimialallaan huolehtivat kaupungin edun valvomisesta konserniyhtiöissä ja säätiöissä. Ohjeiden anto kaupungin nimeämille edustajille tytäryhteisöissä toimii.

Kaupunginhallitus valvoo säännöllisesti tytäryhteisöjen toimintaa ja tuloksellisuutta mm. seurantaraporttien avulla. Konsernivalvonnan välineenä toimii ”Tytäryhteisöjen seurantaraportti”, jota on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksissa 31.3.2008 (vuoden 2007 viimeinen neljännes), 26.5.2008, 22.9.2008 sekä vuoden 2008 viimeisen neljänneksen raportti tulee käsittelyyn 30.3.2009. Seurantaraportti sisältää neljännes- ja puolivuositain kaupunginhallitukselle raportoivat tytäryhteisöt. Seurantaraportissa esitetään kustakin tytäryhteisöstä ja säätiöstä niiden toimittamien osavuositarkastusten perusteella toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot sekä perustiedot kustakin tytäryhteisöstä. Talous- ja suunnittelukeskus on lisäksi laatinut raporttiin neljännesvuositain raportoivista tytäryhteisöistä niiden toimittamien tietojen perusteella laskettuja talouden avaintunnuksia sekä lyhyen analyysin niistä. Analyysit tuottaa tytäryhteisöjen valvontaan vastuutettu talous- ja suunnittelukeskuksen varainhallintaosaston konserniryhmä. Tytäryhteisöjen seurantaraportteihin sisältyy kuvaukset tytäryhteisöjen ilmoittamista riskeistä.

Vuoden 2009 aikana talous- ja suunnittelukeskus ottaa käyttöön tytäryhteisöjen seurantaraportoinnissa uuden raportointijärjestelmän. Lisäksi kehityskohteena on toimialakohtaisen tunnuslukuvertailutiedon tuottaminen tytäryhteisöistä suhteessa samalla toimialalla Suomessa toimiviin yhteisöihin.

Kaupungin omistamien vuokra-asuntoyhtiöiden seurantaan varten kiinteistöviraston kiinteistöjen kehittämissyksikkö tuottaa seurantaraportin vuosittain. Raportin tiedot asunto-omaisuudesta, vuosikatsaukset, tunnusluvut sekä vertailutiedot ovat yksityiskohtaisia. Raportilla on laaja jakelu. Kiinteistöyhtiöiden ja sidosryhmien lisäksi, raportti jaetaan kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kiinteistölautakunnan, asuntolautakunnan sekä kiinteistötoimen apulaiskaupunginjohtajan käyttöön. Raportti tullaan vuosittain käsittelemään kaupunginhallituksen konsernijaostossa.

Keskitettyjä konsernitoimintoja on rahoitus- ja sijoitustoiminnassa sekä hankinnoissa. Tytäryhteisöt vastaavat itse toimintansa ja omaisuutensa vakuuttamisesta. Kaupunki on keskitetysti kilpailuttanut ajoneuvojen liikennevakuutukset myös tytäryhteisöjen käyttöön. Kaupunkikonsernin henkilöstöpolitiikan periaatteet kaupunginhallitus on hyväksynyt 1.6.1998. Vuonna 2008 hyväksytty konserniohje velvoittaa tytäryhteisöjen ennalta hankkimaan konsernijohtoon suostumuksen merkittäviin henkilöstöpoliittisiin ratkaisuihin, toimitusjohtajan tai vastaavan valintaan ja palkkaukseen sekä tulospalkkiojärjestelmän käyttöönottoon ja muutoksiin. Henkilöstöpolitiikkaa tullaan kehittämään yhtenäisemmäksi koko kaupunkikonsernissa ottaen kuitenkin huomioon tytäryhteisökohtaiset erityistarpeet.

Konserniohjeessa ilmaistaan kokonaisvastuun yhteisön riskienhallinnasta kuuluvan yhteisön hallitukselle. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan. Konsernijohto on seurannut toiminnan ja talouden seurannan yhteydessä mm. seurantaraporttien avulla konserniyhteisöjen riskitilannetta. Riskienhallinta on yhteisöjen koon ja toiminnan laajuuden kannalta toteutettu toiminnan vaatimalla tavalla. Taloussuunnittelu-kaudella riskienhallinta kytketään osaksi konsernistrategiaa sekä toiminnan ja talouden suunnittelu-, ohjaus-, seuranta- ja raportointiprosessia. Riskienhallinnan osaamista tuetaan koulutuksen ja käytännön työkalujen avulla.

1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Voimassa olevien säädösten mukaan kuntien on laadittava täydellinen konsernitilinpäätös vuodelta 2008.

KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 euroa	1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
Toimintatuotot	2 489 543	1 997 255
Toimintakulut	-4 349 807	-3 712 108
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	14 839	13 413
TOIMINTAKATE	-1 845 425	-1 701 440
Verotulot	2 412 743	2 262 334
Valtionosuudet	179 826	181 474
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	70 058	58 039
Muut rahoitustuotot	7 445	10 945
Korkokulut	-126 137	-108 691
Muut rahoituskulut	-4 471	-5 186
	-53 105	-44 893
VUOSIKATE	694 039	697 475
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-428 630	-421 046
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-1 667	0
Arvonalentumiset	0	-4 452
	-430 297	-425 498
Satunnaiset erät	47 740	116 138
TILIKAUDEN TULOS	311 482	388 115
Tilinpäätössiirrot	-18 699	-127 670
Vähemmistöosuudet	165	639
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	292 948	261 084
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Vuosikate/Poistot, %	161,3	165,7
Vuosikate, euroa/asukas	1 211	1 227
Asukasmäärä	573 011	568 400

Konsernituloslaskelma kertoo kaupunkikonsernin tuloksen muodostumisen suhteessa konsernin ulkopuolisiin yksiköihin. Kaupunkikonsernin sisäiset tuotot ja kulut on vähennetty.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA	
Vuosikate	694 039
Satunnaiset erät	47 740
Tulorahoituksen korjauserät	-87 991
	653 788
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	
Investointimenot	-1 002 920
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8 414
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	118 344
	-876 162
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-222 374
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	
Antolainauksen muutokset	
Antolainasaamisten muutokset	-12 809
	-12 809
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen muutos	-7 087
Lyhytaikaisten lainojen muutos	66 756
	59 669
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-11 288
Vaihto-omaisuuden muutos	-10 736
Saamisten muutos	-18 670
Korottomien velkojen muutos	116 962
	76 268
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	123 128
RAHAVAROJEN MUUTOS	-99 246
Rahavarojen muutos	
Rahavarat 31.12.	896 257
Rahavarat 1.1.	-995 503
	-99 246
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	
Investointien tulorahoitus, %	69,8

Vuoden 2007 konsernirahoituslaskelma laadittiin koeluontoisesti eikä sen vuoden lukuja voi esittää vuoden 2008 tilinpäätöksessä niiden vertailukelvottomuuden vuoksi. Kun anto- ja ottolainojen lisäyksiä ja vähennyksiä ei ole erikseen saatavissa, kaikkia rahoituslaskelman tunnuslukuja ei voi laskea.

1.6.6 Helsingin kaupungin konsernitase

VASTAAVAA 1 000 euroa	31.12.2008	31.12.2007	VASTATTAVAA 1 000 euroa	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	2 972 406	2 972 406
Aineettomat oikeudet	52 157	42 693	Arvonkorotusrahasto	1 833 695	1 838 053
Muut pitkävaikutteiset menot	214 231	63 953	Muut omat rahastot	711 196	725 497
Ennakkomaksut	2 169	2 093	Muu oma pääoma	729 031	729 031
	268 557	108 739	Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	1 024 404	748 280
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	292 948	261 084
Maa- ja vesialueet	2 750 524	2 715 675		7 563 680	7 274 351
Rakennukset	4 221 685	4 129 517	VÄHEMMISTÖOSUUDET	45 026	44 199
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 241 869	1 772 708	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	543 584	530 204	Poistoero	433 357	158 857
Muut aineelliset hyödykkeet	39 773	35 891	Vapaaehtoiset varaukset	213 792	453 542
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	474 897	727 155		647 149	612 399
	10 272 332	9 911 150	PAKOLLISET VARAUKSET		
Sijoitukset			Eläkevaraukset	285 546	304 177
Osakkuusyhteisöosuudet	172 165	153 038	Muut pakolliset varaukset	40 009	46 727
Muut osakkeet ja osuudet	328 823	321 401		325 555	350 904
Joukkovelkakirjalainasaamiset	264 420	279 179	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	671 055	649 659
Muut lainasaamiset	179 433	177 758	VIERAS PÄÄOMA		
Muut saamiset	2 108	1 833	Pitkäaikainen		
	946 949	933 209	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	2 746 777	2 753 864
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	339 257	306 573	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	24 932	26 455
VAIHTUVAT VASTAAVAT				2 771 709	2 780 319
Vaihto-omaisuus	93 852	83 115	Lyhytaikainen		
Saamiset			Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	194 121	127 365
Pitkäaikaiset saamiset	17 181	18 608	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	929 504	811 019
Lyhytaikaiset saamiset	313 414	293 318		1 123 625	938 384
	330 595	311 926	Vieras pääoma yhteensä	3 895 334	3 718 703
Rahoitusarvopaperit	602 949	578 590	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	13 147 799	12 650 215
Rahat ja pankkisaamiset	293 308	416 913			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	13 147 799	12 650 215			
Konsernitaseen tunnusluvut					
Omavaraisuusaste, %	62,6	62,5	Konsernin lainakanta, 1000 euroa	2 940 898	2 881 229
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	76,1	83,3	Konsernin lainakanta, euroa/asukas	5 132	5 069
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	2 299	1 776	Konsernin lainasaamiset, 1 000 euroa	443 853	456 937
			Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	775	804

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia on 290 728 335,10 euroa. Tulokseen sisältyvät myös kaupungin liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä käsiteltyjen rahastojen tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosäännösten mukaisesti niiden omissa kirjanpidoissa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Helsingin Energian ylijäämä, 229 851 271,08 euroa siirretään Helsingin Energia-liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin Energian taseen omaan pääomaan.
- Helsingin Veden tilikauden ylijäämä, 323 997,83 euroa siirretään Helsingin Vesi-liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin Veden taseen omaan pääomaan.
- Helsingin Sataman tilikauden ylijäämä, 11 104 698,32 euroa siirretään Helsingin Satama-liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin Sataman taseen omaan pääomaan.
- Liikennelaitoksen tilikauden yli-/alijäämä on 0,00 euroa.
- Helsingin Tekstiilipalvelun tilikauden ylijäämä, 178 630,83 euroa siirretään kaupungin taseen omaan pääomaan.
- Helsingin kaupungin palvelukeskuksen (Palmia) tilikauden ylijäämä, 3 225 991,70 euroa siirretään Palmia-liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti kaupungin taseen omaan pääomaan.
- MetropoliLab-liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 35 105,62 euroa siirretään MetropoliLab-liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti MetropoliLab-liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Asuntolainarahaston ylijäämä 1 390 298,39 euroa, asuntotuotantorahaston ylijäämä 2 166 723,17 euroa, urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston ylijäämä 1 069 278,88 euroa, vakuutusrahaston ylijäämä 2 128 896,46 euroa ja innovaatorahaston alijäämä -3 848 402,56 euroa siirretään rahastojen sääntöjen mukaisesti niiden rahastopääomiin.

Kaupunginhallitus esittää lisäksi, että muun toiminnan tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

- Kamppi-töölönlahti-alueen investointirahastosta tuloutetaan rahaston sääntöjen mukaisesti Kamppi-Töölönlahti-alueen investointimenoja vastaava määrä 11 411 523,72.
- Lähiörahastosta tuloutetaan toteutunutta käyttöä vastaava määrä 7 822 949,31 euroa.
- Asuntotuotantorahastoon siirretään asuntotuotantotoimikunnan esityksen mukaisesti asuntotuotantotoimiston tilikauden tuloksesta 245 000 euroa.
- Kallion virastotalon investointivarauksesta syntynyttä poistoerovarausta tuloutetaan 840 939,63 euroa.
- Muun toiminnan tilikauden ylijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, 47 589 175,87 euroa, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

Käyttötalouden määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen on pääluokittain seuraava:

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot					
Kaupunginjohtajan toimiala	29 914	0	29 914	29 755	-159
Rakennus- ja ympäristötoimi	239 513	-20	239 493	288 283	48 790
Sosiaali- ja terveystoimi	221 039	0	221 039	234 239	13 200
Sivistys- ja henkilöstötoimi	56 467	-718	55 749	61 666	5 917
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	530 662	0	560 662	541 048	10 386
Tulot yhteensä	1 077 595	-738	1 106 857	1 154 991	78 134
Menot					
Kaupunginjohtajan toimiala	-223 061	66 387	-156 674	-118 152	38 522
Rakennus- ja ympäristötoimi	-360 306	-544	-360 850	-402 919	-42 069
Sosiaali- ja terveystoimi	-1 985 441	-49 394	-2 034 835	-2 082 263	-47 428
Sivistys- ja henkilöstötoimi	-809 072	-14 750	-823 822	-796 956	26 866
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	-211 175	-1 066	-212 241	-208 834	3 407
Menot yhteensä	-3 589 055	633	-3 588 422	-3 609 124	-20 702
Toimintakate	-2 511 460	-105	-2 481 565	-2 454 133	57 432
Poistot	-194 047	0	-194 047	-196 535	-2 488
Tilikauden tulos	-2 705 507	-105	-2 675 612	-2 650 668	54 944

Tuloja kertyi 78,1 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Suurimmat ylitulot syntyivät rakennus- ja ympäristötoimessa, 48,8 milj. euroa, sosiaali- ja terveystoimessa, 13,2 milj. euroa ja kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa, 10,4 milj. euroa.

Menot ylittyivät kokonaisuudessaan 20,7 milj. euroa. Menoylitykset syntyivät sosiaali- ja terveystoimessa 47,4 milj. euroa ja rakennus- ja ympäristötoimessa 42,1 milj. euroa. Menosäästöjä syntyi kaupunginjohtajan toimialalla 38,5 milj. euroa, sivistys- ja henkilöstötoimessa 26,9 milj. euroa ja kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa 3,4 milj. euroa.

Toimintakate oli 57,4 milj. euroa talousarviota parempi.

1 KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	29 914	0	29 914	29 755	-159
Menot	-223 061	66 387	-156 674	-118 152	38 522
Toimintakate	-193 147	66 387	-126 760	-88 397	38 363
Poistot	-2 251	0	-2 251	-2 767	-516
Tilikauden tulos	-195 398	66 387	-129 011	-91 164	37 847

1 01 VAALIT, KESKUSVAALILAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-2 125	0	-2 125	-1 465	660
Toimintakate	-2 125	0	-2 125	-1 465	660
Tilikauden tulos	-2 125	0	-2 125	-1 465	660

Vuonna 2008 järjestettiin kunnallisvaalit. Määrärahoista säästy 0,7 milj. euroa. Sipoon liitosalueen kunnallisvaalien järjestämiskustannukset toteutuivat ennakoitua pienempinä. Koko kaupungin osalta ennakoöänestyksen kustannukset pysyivät alhaisempina kuin mihin varauduttiin. Varsinaisen vaalipäivän äänestyspaikkojen vuokrat toteutuivat ennakoitua pienempinä. Lisäksi äänestyspaikkoja onnistuttiin sijoittamaan odotettua laajemmin kaupungin tiloihin ja vuokratustannuksissa saatiin säästöä.

1 02 KAUPUNGINVALTUUSTO, HALLINTOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 405	0	-1 405	-1 323	82
Toimintakate	-1 405	0	-1 405	-1 323	82
Tilikauden tulos	-1 405	0	-1 405	-1 323	82

Kaupunginvaltuuston menot koostuivat pääasiassa valtuutettujen palkkioista ja huoneistomenoista. Palkkiot säilyivät edellisen vuoden tasolla. Kuntalain mahdollistamasta valtuustoryhmien tukemiseen tarkoitettua 85 000 euron määrärahasta käytettiin 76 000 euroa.

1 03 TARKASTUSLAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 990	0	-1 990	-1 863	127
Toimintakate	-1 990	0	-1 990	-1 863	127
Poistot	-8	0	-8	-7	1
Tilikauden tulos	-1 998	0	-1 998	-1 870	128
Määrä- ja taloudellisuustavoitteet					
Henkilötyöpäivät	4 200	0	4 200	4 113	-87
Kustannukset/työpäivä, euroa*	405	0	405	389	16
Voimavarat					
Henkilöstön määrä	20	0	20	20	0

*sisältävät muut paitsi JHTT-tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan aiheuttamat kustannukset.

Tarkastusviraston määrärahoista säästy yhteensä 0,1 milj. euroa. Menosäästöjä syntyi lähinnä palvelujen sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoissa. Tarkastustoimen menot asukasta kohden olivat 3,25 euroa.

Sitova toiminnallinen tavoite

Vuoden 2007 arviointikertomus ja tilintarkastuskertomus valmistuvat 30.4.2008 mennessä. Tavoite saavutettiin.

JHTT-tilintarkastajalta ostopalveluna hankittujen tarkastuspäivien määrä ylittyi 60 päivällä, joten tarkastuspäiviä oli yhteensä 660. Näistä 94 päivää oli kolmen liikelaitoksen itse maksamia tarkastuspäiviä.

Tarkastusviraston laadullisena tavoitteena oli osallistuminen Suomen laatupalkintokilpailuun. Tavoitteena oli saada vähintään 300 pistettä. Tavoite toteutui, sillä kilpailun palauteraportin mukaan virasto sijoittui Suomen laatupalkintokilpailun asteikolla pistevälille 300 – 350.

Tarkastusviraston yhteistyö pääkaupunkiseudun kaupunkien tarkastustoimen kanssa eteni vuoden 2008 aikana yhteisarviointina ja arviointimenetelmien kehittämisenä.

1 04 KAUPUNGINHALLITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-9 944	0	-9 944	-6 740	3 204
Toimintakate	-9 944	0	-9 944	-6 740	3 204
Poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-9 944	0	-9 944	-6 740	3 204

1 04 01 KAUPUNGINHALLITUS, HALLINTOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-2 786	0	-2 786	-2 703	83
Toimintakate	-2 786	0	-2 786	-2 703	83
Tilikauden tulos	-2 786	0	-2 786	-2 703	83

Kaupunginhallituksen menot koostuivat pääasiassa kaupunginhallituksen jäsenten palkkioista, kaupunginjohtajien palkoista ja huoneistomenoista. Palkkiot pysyivät edellisen vuoden tasolla.

1 04 02 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-5 657	0	-5 657	-2 705	2 952
Toimintakate	-5 657	0	-5 657	-2 705	2 952
Tilikauden tulos	-5 657	0	-5 657	-2 705	2 952

Määrärahaa käytettiin yleisiin käyttövaroihin, elävöittämiseen, kaupungin viihtyisyyden ja turvallisuuden parantamiseen sekä monimuotoiseen tapahtumatuotantoon yhteensä 2,7 milj. euroa.

Suurimmat yleisiin käyttövaroihin sisältyvät kohteet olivat Greater Helsinki Vision 2050 -ideakilpailun kustannukset 0,3 milj. euroa, Mika Waltari -juhluvuoden tapahtumajärjestelyt 0,3 milj. euroa ja pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelma 150 000 euroa sekä julkisen liikenteen turvallisuuden ja siisteyden parantamiseen käytetyt 0,3 milj. euroa.

Määrärahasta käytettiin johtamisen ja suorituskyvyn arviointeihin sekä laatupalkintoihin noin 45 000 euroa, tiedepalkintoon 10 000 euroa ja tutkimusapurahoihin 77 000 euroa. johtamisen ja suorituskyvyn arviointeihin sekä laatupalkintoihin varatuista määrärahoista jäi käyttämättä noin 55 000 euroa, sillä virastojen itsearviointiprosessin kehittämistyö siirtyi pääsääntöisesti vuodelle 2009.

Määrärahoista jäi käyttämättä 2,9 milj. euroa, kun joitakin projektiluonteisia hankkeita ei saatu päätökseen vuoden 2008 aikana ja muutamat hankkeista käynnistyivät täydellä laajuudellaan vasta loppuvuodesta.

1 04 03 VIERAANVARAISUUS, VIRKAMATKAT YM., KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 501	0	-1 501	-1 332	169
Toimintakate	-1 501	0	-1 501	-1 332	169
Tilikauden tulos	-1 501	0	-1 501	-1 332	169

Virkamatkoihin käytettiin 0,1 milj. euroa. Edustusmenot olivat 1,0 milj. euroa. Komiteoiden ja toimikuntien toimintaan käytettiin 0,1 milj. euroa.

1 11 HALLINTOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 516	0	2 516	3 048	532
Menot	-18 495	0	-18 495	-18 409	86
Toimintakate	-15 979	0	-15 979	-15 361	618
Poistot	-320	0	-320	-398	-78
Tilikauden tulos	-16 299	0	-16 299	-15 759	540

Palvelujen ostoissa holhoustoimen edunvalvontatoimiston työvoimaostojen määrä jäi arvioitua pienemmäksi. Sähköinen työpöytä-hankkeen sisällöntuotantoon varauduttiin, mutta hanke siirtyi myöhemmäksi. Myös tilojen uudelleenjärjestelyjen kautta syntyi säästöä.

Tulopuolella holhoustoimen edunvalvonnan päämiesten ja toiminnan maksutuottojen kasvu jatkui. Päämiehiltä perityt palkkiot ja valtion korvaukset edunvalvonnan tuottajalle ylittivät tuloarvion 0,4 milj. eurolla. Myös oikeuspalveluissa tuloja kertyi arvioitua enemmän, kun voitetuista jutuista saatiin isompia oikeudenkäyntikulukorvauksia.

Keskustakortteiden elävöittäminen merkitsi muutoksia kaupungintalolla ja sen lähikortteleissa. Virastossa toimiva Helsinki-tiedotus siirtyi Jugendsalista kaupungintalon ala-aulaan ja kaupungintalon aukioloaikoja pidennettiin huomattavasti. Marraskuussa Helsinki-tiedotus ja sen näyttelytoiminnot aloittivat toiminnan nimillä Virka Info ja Virka Galleria.

Sipoolta Helsinkiin liitettävien alueiden palvelujen järjestämiseen liittyvät sopimusneuvottelut edellyttivät virastolta merkittävää työpanosta. Virasto huolehti siirtymävaiheen tiedottamisesta Sipoosta ja Vantaalta Helsinkiin liitettävien alueiden asukkaille.

Virastoon perustettiin kansainvälisen toiminnan osasto 1.4.2008. EU:n komission ja kaupungin suoraa yhteistyötä aktivoitiin ja kaupungin kannalta strategisten EU-hankkeiden määrä lisääntyi. Eri tahojen yhteisrahoituksella käynnistettiin Pietarin Helsinki -keskus, jota hallinnoimaan perustettiin kaupunkikonserniyhtiö Helsinki Abroad Ltd Oy. Virastossa käynnistettiin kokeilut valtuuston kokouksien ja ylipormestarin asukasilojen kuvaamisesta julkiseen tietoverkkoon suorana lähetyksenä. Myös verkkosivujen kehittämiseen panostettiin erityisesti. Virastossa toteutettiin myös mm. turvallisuusohjelman 2010 - 2013 valmistelu.

Keskeisenä painopisteenä oli myös monivuotinen asiakirjahallinnon ja -tuotannon uudistamisprojekti. Kaupungintalon monistustoiminnot henkilöstöineen siirrettiin hallintokeskukseen hankintakeskuksesta 1.1.2008 lukien. Hallintokeskukselle siirrettiin myös vastuu koko kaupungin sisäisestä postin-kuljetuksesta.

Sitova toiminnallinen tavoite

60 prosenttia kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätettäväksi tulevista asioista käsitellään enintään 100 kalenteripäivässä.

Tavoite saavutettiin, kun 63 prosenttia päätettäväksi tulleista asioista käsiteltiin enintään 100 kalenteripäivässä.

1 13 TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	22 820	0	22 820	23 040	220
Menot	-42 318	-553	-42 871	-42 179	692
Toimintakate	-19 498	-553	-20 051	-19 139	912
Poistot	-608	0	-608	-728	-120
Tilikauden tulos	-20 106	-553	-20 659	-19 867	792

1 13 01 TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	4	0	4	14	10
Menot	-19 633	0	-19 633	-18 821	812
Toimintakate	-19 629	0	-19 629	-18 807	822
Poistot	-128	0	-128	-98	30
Tilikauden tulos	-19 757	0	-19 757	-18 905	852

Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskus vastaa kaupungin keskitetystä taloussuunnittelusta, varainhallinnasta, taloushallintopalveluista, hallinnon yleisestä kehittämisestä, sisäisestä valvonnasta, aluerakentamisesta sekä asunto- ja maankäyttöohjelman valmistelusta, tietotekniikan hyödyntämisestä ja elinkeinopolitiikasta. Kaupunginvaltuusto päätti 4.6.2008 taloushallintopalveluosaston perustamisesta taloushallintopalvelu -liikelaitokseksi 1.1.2009.

Talousarviovalmistelua tehtiin epävarmassa tilanteessa yleisen taloustilanteen heikentyessä äkillisesti loppuvuonna.

Valtuusto arvioi Hyvinkäällä 8. - 9.5.2008 järjestetyssä seminaarissa valtuustokauden 2005 - 2008 strategioiden toteutumista ja vaikuttavuutta sekä valtuuston työskentelyä. Uuden valtuustokauden strategiaohjelmaa valmisteltiin käsiteltäväksi valtuuston seminaarissa 5. - 6.2.2009.

Virastossa on vahvistettu vuoden 2008 aikana aluerakentamisorganisaatiota projektiohjaukseen ja huolehdittu käynnistyvien alueiden rakentamisedellytysten luomisesta sekä valmisteltu satamalta vapautuvien alueiden projektiohjelmat. Pääkaupunkiseudun kolmen kaupungin yhteisen aluerakentamiskohteen, Kuninkaankolmion projekti on valmisteltu niin, että yhteinen projektityö on käynnistynyt vuoden 2009 alusta. Maankäytön ja asumisen toteutusohjelma, MA-ohjelma 2008 - 2017 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.2.2008. Virasto on osallistunut ohjelman täytäntöönpanoon mm. osallistu-

malla asetettujen työryhmien työhön sekä koordinoimalla toimenpiteitä. Virasto on huolehtinut Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistyön koordinoivasta valmistelusta.

Kertomusvuonna aloitettiin kaupunginhallituksen vahvistamien konserniohjauksen kehittämissuunnitelmien mukaisesti ns. konsernipankkitoiminta keskittämällä kaupungin tytäryhteisöjen kassanhallinta osaksi kaupungin muuta kassanhallintaa siten, että kaupungin tytäryhteisöt liittyvät kaupungin konsernitilin käyttäjiksi.

Kaupunginvaltuustolle valmisteltiin esitys kaupunginhallituksen konsernijaoston perustamisesta. Kaupunginvaltuusto päätti 10.12.2008 konsernijaoston perustamisesta 1.1.2009 alkaen.

Kaupunginvaltuustolle valmisteltiin kaupungin energiapolitiittiset linjaukset, jotka hyväksyttiin 31.1.2008.

Hallinnon kehittämisen alalla merkittävien kohde oli rakentamisen tuotanto-organisaation uudistaminen. Kaupunginvaltuusto päätti 18.6.2008 perustaa rakentamispalvelu -nimisen nettobudjetoidun viraston, johon siirrettiin rakennusviraston tuotantoyksiköt sekä osia Helsingin Sataman teknisestä osastosta ja kiinteistöviraston geoteknisestä osastosta.

Sisäinen tarkastus antoi raporteissaan virastoille ja liikelaitoksille suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi sekä järjesti koulutusta riskienhallinnasta. Talous- ja suunnittelukeskuksen johtama Helsingin kaupungin riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjasi ja koordinoi kaupungin riskienhallintaa. Riskienhallinnan koordinaatioryhmä teki ohjeistuksen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaisen sisäisen valvonnan selonteon laatimisesta.

Elinkeinostrategian toimeenpanoa jatkettiin mm. toimenpidekohtaisesti eri hankkeilla. Kaupunginhallitus käsitteli keväällä seurantaraportin strategian toimeenpanon etenemisestä.

Elinkeinostrategian toimeenpanon tukemiseksi ja kaupungin kehittämiseksi entistä yritysmuotoisemmaksi kumppaniksi käynnistettiin kolme projektia. Mukana näissä on 18 eri hallintokuntaa sekä Helsingin Yrittäjät ja Helsingin Seudun Kauppakamari.

Tapahtumayksikkö aloitti toimintansa tammikuussa 2008. Yksikön tavoitteena on elinkeinostrategian mukaisesti edesauttaa kaupunkia kehittämään tasokkaaksi ja monipuoliseksi tapahtumakaupungiksi.

Tietotekniikan hyödyntämistä kaupungin palveluissa ja hallinnossa kehitettiin ja ohjattiin kaupunginhallituksen hyväksymän tietotekniikkastrategian mukaisesti. Painopisteitä olivat kaupungin tietotekninen infrastruktuuri, sähköinen asiointi, palaute- ja vuorovaikutusjärjestelmät, tietotekniikkaa kaikille -hanke, sähköinen työpöytä, asianhallintajärjestelmä, tietovarastohankkeet ja keskushallinnon IT-tuki.

Helsinki sijoittui koko maailman kaupungeista kolmanneksi, ja oli paras Euroopan kaupungeista YK:n joka toinen vuosi teettämässä, kaupunkien verkkopalvelujen vertailevassa tutkimuksessa ”Digital Governance in Municipalities Worldwide Survey 2007”. Kilpailun tulos julkistettiin heinäkuussa 2008.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Helsingin elinkeinostrategia etenee toteutussuunnitelman mukaisesti. Tavoite toteutui.

Pääkaupunkiseudun elinkeino- ja innovaatiostrategioita toteutetaan tavoitteiden mukaisesti. Tavoite toteutui.

Länsisataman, Sörnäisten- ja Hermanninrannan, Kruunuvuorenrannan ja Keski-Pasilan toteuttamisen projektiohjelmat on laadittu vuoden 2008 loppuun mennessä. Tavoite toteutui.

1 13 02 TALOUSHALLINTOPALVELU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	22 816	0	22 816	23 026	210
Menot	-22 685	-553	-23 238	-23 358	-120
Toimintakate	131	-553	-422	-332	90
Poistot	-480	0	-480	-630	-150
Tilikauden tulos	-349	-553	-902	-962	-60
Määrä- ja taloudellisuustavoitteet					
Toiminnan laajuustiedot					
Kirjanpidon vientiä, 1 000 kpl	10 700	0	10 700	11 243	543
Lähetetyt laskut, 1 000 kpl	1 430	0	1 430	1 561	131
Maksumääräykset, 1 000 kpl	42	0	42	45	3
Saapuneet ostolaskut, 1 000 kpl	560	0	560	607	47
Palkka- ja palkkiolipukkeet, 1 000 kpl	616	0	616	643	27
Tehokkuus					
Kirjanpidon vientejä/hlö	428 000	0	428 000	455 200	27 200
Lähetettyjä laskuja/hlö	20 400	0	20 400	21 600	1 200
Maksumääräyksiä/hlö	2 800	0	2 800	2 600	-200
Ostolaskuja/hlö	6 500	0	6 500	6 900	400
Palkka- ja palkkiolipukkeita/hlö	3 500	0	3 500	3 400	-100
Voimavarat					
Vuosityöpanos	396	0	396	401	5
Tilat, m ²	14 466	0	14 466	14 466	0
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	100,8	106,2	103,7	98,4	100,0

Taloushallintopalvelun alkuperäinen toimintakatetavoite oli 131 000 euroa ylijäämäinen. Kaupunginvaltuusto myönsi 553 000 euron ylitysoikeuden, jonka jälkeen toimintakatetavoite oli 422 000 euroa alijäämäinen. Ylitys johtui palkkojen yleiskorotuksesta. Muilta osin pysyttiin toimintakatetavoitteessa.

Toiminta laajeni ja tehokkuus parani miltei kaikilla osa-alueilla. Tämän johdosta myös tuottavuustavoite ylittyi ja parani edellisvuodesta.

Kaupungin tilinpäätösprosessia kehitettiin tarkentamalla prosessissa toimivien vastuita. Myös tilinpäätöksen ulkoasua kehitettiin ja siitä tehtiin lyhennelmä ensimmäistä kertaa. Kaupunki teki ensimmäisen kerran täydellisen konsernitilinpäätöksen, vuotta aikaisemmin kuin se tuli pakolliseksi.

Kertomusvuonna panostettiin yli virastorajojen menevien prosessien kehittämiseen aloittamalla prosessiryhmien työskentely. Niiden tavoitteena on kehittää prosessien työnkulkua, työnjakoa, ohjeistusta ja riskienhallintaa.

Kertomusvuonna tehtiin taloushallintopalvelun ensimmäinen itsearviointi ja vertailututkimus Suomen kahdeksan suurimman kaupungin taloushallinnon palvelukeskusten kesken sekä valmistaututtiin toimimaan liikelaitoksena vuoden 2009 alusta.

Sitova toiminnallinen tavoite

Arvioidaan ydinprosesseihin liittyvät riskit ja määritellään keinot riskien vähentämiseksi ja hallitsemiseksi. Tavoite toteutui.

1 14 KESKITETYSTI MAKSETTAVAT MENOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 500	0	2 500	1 510	-990
Menot	-106 800	66 948	-39 852	-8 907	30 945
Toimintakate	-104 300	66 948	-37 352	-7 396	29 959
Tilikauden tulos	-104 300	66 948	-37 352	-7 396	29 956

1 14 02 RYHMÄHENKIVAKUUTUS JA MATKAVAKUUTUS, TALOUS-JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-900	0	-900	-412	488
Toimintakate	-900	0	-900	-412	488
Tilikauden tulos	-900	0	-900	-412	488

Määrärahasta maksettiin ryhmähenkivakuutusta vastaavan Kuntien Eläkevakuutuksen hoitaman taloudellisen tuen maksut sekä virka- ja luottamusmiesten matkavakuutuksen maksut.

1 14 03 MENOVARAUS, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-87 400	66 948	-20 452	0	20 452
Toimintakate	-87 400	66 948	-20 452	0	20 452
Tilikauden tulos	-87 400	66 948	-20 452	0	20 452

Kaupunginhallitus myönsi määrärahaa virastoille yhteensä 66,9 milj. euroa kunta-alan syksyn 2007 palkkaratkaisusta seuranneisiin palkankorotuksiin.

1 14 04 JAKSOTETUT HENKILÖSTÖMENOT JA MATALAPALKKATUKI, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 500	0	2 500	1 510	-990
Menot	-18 500	0	-18 500	-8 495	10 005
Toimintakate	-16 000	0	-16 000	-6 984	9 016
Tilikauden tulos	-16 000	0	-16 000	-6 984	9 016

Määrärahaa kirjattiin hallintokuntien (lukuun ottamatta liikelaitoksia) lomapalkkojen ja niihin liittyvien henkilösivukulujen jaksotusten muutos, joka jäi 10,0 milj. euroa arvioitua pienemmäksi. Tuloihin kirjattu 1,5 milj. euroa on kaupungin valtiolta saama matalapalkkatukea muille hallintokunnille kuin liikelaitoksille. Liikelaitosten matalapalkkatuki kirjattiin niiden tuloksi.

1 27 KUNNALLISVEROTUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-14 575	0	-14 575	-14 071	504
Toimintakate	-14 575	0	-14 575	-14 071	504
Tilikauden tulos	-14 575	0	-14 575	-14 071	504

Menoihin kirjattiin valtion veloittamat verohallintolain 11 §:n mukaiset verotuksen toteuttamisesta aiheutuneet kustannukset. Kustannukset kasvoivat 5,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

1 39 MUU YLEISHALLINTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 078	0	2 078	2 157	79
Menot	-25 409	-8	-25 417	-23 196	2 221
Toimintakate	-23 331	-8	-23 339	-21 039	2 300
Poistot	-1 315	0	-1 315	-1 635	-320
Tilikauden tulos	-24 646	-8	-24 654	-22 674	1 980

1 39 01 KAUPUNGIN HISTORIA, TIETOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-167	0	-167	-159	8
Toimintakate	-167	0	-167	-159	8
Tilikauden tulos	-167	0	-167	-159	8

Määräraha käytettiin Helsingin sotien jälkeisen historian ja Helsingin vanhemman historian kirjoittamiseen.

1 39 02 OSUUKSET JA KORVAUKSET, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-5 070	0	-5 070	-5 068	2
Toimintakate	-5 070	0	-5 070	-5 068	2
Tilikauden tulos	-5 070	0	-5 070	-5 068	2

Määrärahasta maksettiin osuuksia YTV:lle 2,7 milj. euroa ja Uudenmaan liitolle 2,3 milj. euroa. Lisäksi maksettiin palvelumaksua Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy:lle noin 0,1 milj. euroa.

1 39 03 KESKITETTY TIETOTEKNIKKATOIMINTA, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-7 844	0	-7 844	-7 151	693
Toimintakate	-7 844	0	-7 844	-7 151	693
Poistot	-1 300	0	-1 300	-1 617	-317
Tilikauden tulos	-9 144	0	-9 144	-8 767	377

Talousarviomäärärahasta, 7,8 milj. euroa säästyi noin 0,7 milj. euroa. Keskeisiä määrärahasta maksettavia palveluja olivat tietoliikenne- ja työasemaverkon, asian- ja dokumentinhallintajärjestelmän, sähköpostijärjestelmän, internet- ja intranet -palvelujen sekä raportointijärjestelmän ylläpito ja jatko-

hittäminen. Toimintavuonna aloitettiin mm. sähköisen asiointin alustan, asianhallinnan, sähköisen työpöydän ja toimipisterekisterin kehittämishankkeet.

1 39 05 YHTEISÖJEN TUKEMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-4 993	0	-4 993	-4 866	127
Toimintakate	-4 993	0	-4 993	-4 866	127
Tilikauden tulos	-4 993	0	-4 993	-4 866	127

Määrärahaa maksettiin avustusta mm. Finland Convention Bureau ry:lle, Finlandia-talo Oy:lle, Greater Helsinki Promotion Ltd Oy:lle, Oy Gardenia-Helsinki Ab:lle ja Y-Säätiölle.

1 39 06 JÄSENMAKSUT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-2 600	0	-2 600	-2 466	134
Toimintakate	-2 600	0	-2 600	-2 466	134
Tilikauden tulos	-2 600	0	-2 600	-2 466	134

Suurimmat yksittäiset jäsenmaksut maksettiin Suomen Kuntaliitolle 1,5 milj. euroa, Kunnalliselle Työmarkkinalaitokselle 0,5 milj. euroa ja Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry:lle 0,3 milj. euroa.

1 39 07 ELINKEINOPOLIITIKAN TOTEUTTAMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 400	0	-1 400	-1 200	200
Toimintakate	-1 400	0	-1 400	-1 200	200
Tilikauden tulos	-1 400	0	-1 400	-1 200	200

Määrärahaa käytettiin mm. Culminatumin kautta pääkaupunkiseudun kilpailukykystrategian valmisteluun ja yhteisen elinkeinopolitiikan toteuttamiseen. Viikin ja Meilahden kampuksilla toimivien yrityshautomoiden liiketoimintamallin uudistamista tuettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa. Arabianrannan aluetta ja sen markkinointia kehitettiin kaupungin ja Art and Design City Helsinki Ltd Oy:n välisen palvelutuotantosopimuksen mukaisesti.

Lisäksi määrärahalla toteutettiin matkailun hankkeita mm. perhematkailun kehittämisprojekti ja matkailuklusteriselvitys sekä kaupunkimarkkinoinnin hankkeita (Kalasatama, Vuosaari ja aloittamisvaiheessa oleva Pitäjänmäki ja Start Up-Center Salmisaassa). Pietarin Helsinki-keskuksen toiminnan käynnistämiseen käytettiin 90 000 euroa.

1 39 14 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	418	0	418	386	-32
Menot	-792	-8	-800	-756	44
Toimintakate	-374	-8	-382	-370	12
Tilikauden tulos	-374	-8	-382	-370	12

NYP Yrityspalvelu ja Helsingin Uusyrityskeskus yhdistivät toimintansa uudeksi neuvontayksiköksi, YritysHelsingiksi vuoden 2008 alusta. YritysHelsingin yhteydessä toimii myös pääkaupunkiseudun yhteinen maahanmuuttajayrittäjyyden edistämiskeskus.

Talousarviokohdan määrärahoja käytettiin NYP-yrityspalvelun toimintaan. Yrityshautomoprojektiin liittyviä valtion tukia maksettiin 0,2 milj. euroa.

1 39 15 YLEISHALLINNON MUUT MENOT JA TULOT, KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	1 660	0	1 660	1 771	111
Menot	-2 543	0	-2 543	-1 529	1 014
Toimintakate	-883	0	-883	242	1 125
Poistot	-15	0	-15	-18	-3
Tilikauden tulos	-898	0	-898	224	1 122

Urban-yhteisöaloiteprojektiin käytettiin 0,3 milj. euroa, muihin EU-projekteihin 1,1 milj. euroa. Tuloihin on kirjattu Urban-yhteisöaloiteprojektiin ja muihin EU-projekteihin saatuja tukia sekä mm. Greater Helsinki Vision 2050 ideakilpailun kustannuksiin osallistuneiden kuntien sekä valtion maksuosuuksia.

KUNNAN LIKELAITOKSET

HELSINGIN ENERGIA

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	648 753	694 387	45 634
Liikelylijäämä/alijäämä	226 722	266 447	39 725
Tilikauden yli-/alijäämä	177 624	229 851	52 227
Rahoituskehitys			
Kassavarojen muutos	52 183	-61 452	-113 635
Kaupungin talousarvion sisältyvät erät			
Perustamislain korko (10 %)	21 242	21 562	320
Peruspääoman tuotto (10 %)	47 429	47 429	0
Perustamislain lyhennys	8 409	8 409	0
Yhteensä	77 080	77 400	320
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	10 864	10 864	0
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	1 426	1 433	7
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	7	12	5
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	521	547	26
Liikelylijäämä, % liikevaihdosta	35	38	3
Sijoitetun pääoman tuotto vähintään, %	15	20	5
Omavaraisuusaste, %	81	79	-2
Tuottavuus (2005=100)	120	135	15

Helsingin Energia toimii kunnallisena liikelaitoksena sähkön vähittäismarkkinoilla maanlaajuisesti sekä tukkimarkkinoilla Pohjoismaissa. Helsingin Energian toimintamalli perustuu sähkömarkkinain, maakaasumarkkinain ja kilpailunrajoituslain sääntelemiin eriytettyihin liike- ja palvelutoimintoihin. Liiketoiminnan keskeisiä lähtökohtia ovat kilpailukykyisyys, toimintavarmuus ja ympäristötietoisuus.

Toimintamallin ovat muodostaneet liiketoiminnot: HelenSähkö, HelenLämpö, HelenSalkunhallinta, HelenEngineering, HelenVoima, HelenService ja erilliset liiketoimintayksiköt: HelenKiinteistöt, HelenUlkovalaistus, HelenJäähdytys ja HelenTunnelit. Palvelutoimintoja ovat Asiakaspalvelu ja viestintä sekä Konsernipalvelut, erillisyyksikkönä toimii ICT-palvelut.

Sähkön loppuasiakasmyyntiin vaikutti kireä kilpailutilanne. Myyntimäärä oli 3 558 gigawattituntia, noin seitsemän prosenttia edellisvuotta pienempi. Sähkön tukkumyynnin määrä 4 251 gigawattituntia oli edellisvuoden tasolla. Kokonaismyyntimäärä oli 7 809 gigawattituntia.

Vuosi 2008 oli kaksi astetta keskimääräistä vuotta ja 0,6 astetta edellisvuotta lämpimämpi. Kaukolämmön myynti jakelualueelle oli 6 156 gigawattituntia, noin neljä prosenttia edellisvuotta alempi. Kaukojäähdytyksen myynti oli 42 gigawattituntia.

Sähkönmyyntitulot olivat 398,1 milj. euroa, mikä oli 40 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Lämmönmyynnistä saatiin tuottoja 252,3 milj. euroa, lisäystä edelliseen vuoteen 27,9 milj. euroa. Tuloja kasvatti kohonneiden polttoainehintojen vaikutus lämpötariffeihin. Liikevaihdon muita tuottoja kertyi 3,8 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintavuoden liikevaihto oli 694,4 milj. euroa. Kasvua edellisen vuoden liikevaihtoon oli 72 milj. euroa.

Kulut ilman suunnitelman mukaisia poistoja olivat 419,6 milj. euroa. Polttoainekulut kasvoivat edellisvuodesta 36,3 milj. euroa, sähkön oston ja osuussähkön hankinnan kasvu oli yhteensä 7,8 milj. euroa. Muita kuluja kasvattivat lisäksi voimalaitoksilla tehdyt käyttö- ja kunnossapitotyöt. Valmistusta omaan käyttöön oli 3,0 milj. euroa ja suunnitelman mukaiset poistot olivat 41,3 milj. euroa.

Liikevoitto oli 266,4 milj. euroa ja sen osuus liikevaihdosta oli 38 prosenttia. Tulos ennen tilinpäätös-siirtoja oli 274,9 milj. euroa.

Investoinnit olivat 61,9 milj. euroa (edellisvuonna 48,4 milj. euroa). Aineettomien oikeuksien lisäys oli 12,0 milj. euroa ja ennakkomaksujen lisäys 1,4 milj. euroa.

Kaukolämmön investoinnit olivat 38,9 milj. euroa (edellisvuonna 32,3 milj. euroa), kaukojäähdytyksen investoinnit 7,2 milj. euroa (5,2 milj. euroa), voimalaitosinvestoinnit 5,9 milj. euroa (2,7 milj. euroa) ja ulkovalaistuksen investoinnit 6,1 milj. euroa (5,2 milj. euroa).

Tulorahoitusta kertyi 228 milj. euroa (edellisvuonna 235 milj. euroa). Pitkäaikaisten lainojen korot kaupungille, korvaus peruspääomalle sekä erillinen voittovarojen tasesiirto olivat yhteensä 270 milj. euroa (222 milj. euroa). Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 19,3 milj. euroa.

Sitovat tavoitteet

Sijoitetun pääoman tuotto on vähintään 15 prosenttia. Tavoite saavutettiin ja sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli 20 laskettuna tilikauden keskimääräiselle sijoitetulle pääomalle.

Tavoitteena oli yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehtoisissa edellytettujen tavoiteaikataulujen puitteissa. Tavoite toteutui.

HELSINGIN VESI

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Talouden kehitys			
Liikevaihto	99 922	101 062	1 140
Liikelylijäämä/alijäämä	32 785	29 488	-3 297
Tilikauden yli-/alijäämä	3 228	324	-2 904
Varsinaisen toiminnan kassavirta	25 240	22 325	-2 915
Investointien kassavirta	-34 623	-38 462	-3 839
Rahoitustoiminnan kassavirta	-2 810	265	3 075
Toimintapääoman muutos	-12 193	-15 872	-3 679
Kaupungin talousarvion sisältyvät erät			
Perustamislainan korko (8 %)	14 928	14 928	0
Peruspääoman tuotto (9 %)	12 987	12 987	0
Perustamislainan lyhennys	7 325	7 325	0
Yhteensä	35 240	35 240	0
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	0,9	2,1	1,2
Liikelylijäämä, % liikevaihdosta	32,8	29,2	-3,6
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	311	315	4
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8,0	7,2	-0,8
Omavaraisuusaste, %	55	53	-2
Tuottavuusindeksi (2005=100)	89,7	96,1	6,4
Vedenmyynti yhteensä, milj. m ³	74,5	71,8	-2,7
Helsinkiin	43,3	42,3	-1,0
Muille kunnille	31,2	29,5	-1,7
Käsiteltävä jätemäärä, milj. m ³	97,0	110,1	13,1
Helsingistä	74,0	82,9	8,9
Muilta kunnilta	23,0	27,2	4,2

Päijänne-tunnelin kunnostustyöstä aiheutuneesta Vantaanjoen jokijaksosta selviydyttiin erittäin hyvin. Juomaveden valmistus jokivedestä oli haasteellinen tehtävä, mutta asiakaspalautteenkin perusteella siinä onnistuttiin erinomaisesti.

Pääkaupunkiseudun neljän kaupungin – Espoon, Helsingin, Kauniaisen ja Vantaan kaupunginvaltuustot tekivät päätöksen kaupunkien vesilaitostojen yhdistämisestä vuoden 2010 alusta.

Vesijohtovettä myytiin yhteensä 71,8 milj. kuutiota (m³), josta Helsingin osuus oli 42,3 milj. kuutiota (m³). Naapurikuntien osuus Helsingin kokonaisvedenmyynnistä oli lähes 40 prosenttia. Vantaan vesijohtovedestä yli 90 prosenttia ja Espoon vesijohtovedestä miltei 70 prosenttia tulee Helsingistä.

Helsingissä veden tariffirakenne perustuu perus- ja käyttömaksun yhdistelmään. Vuoden 2005 alusta taksarakenetta uudistettiin siirtymällä kerrosalapohjaiseen perusmaksuun. Tariffit pysyivät muuttomattomina vuonna 2008. Veden käyttömaksu ilman arvonlisäveroa oli 0,61 euroa/m³, jäteveden käyttömaksu 1,00 euroa/m³ ja perusmaksu keskimäärin 0,039 euroa/m² kuukaudessa.

Helsingin Veden liikevaihto oli 101,1 milj. euroa (edellisvuonna 99,0 milj. euroa). Vesi- ja jätevesimaksutulojen osuus oli 91,1 milj. euroa (90,1 prosenttia), muun varsinaisen toiminnan osuus 3,1 milj. euroa (3,1 prosenttia) ja oheistoimintojen osuus 6,9 milj. euroa (6,8 prosenttia). Muu varsinainen toiminta koostuu kompostituotteiden myynnistä ja sprinklerimaksuista.

Liikelylijäämäksi muodostui 29,5 milj. euroa, mikä oli 29,2 prosenttia liikevaihdosta. Edellisvuoteen verrattuna liikelylijäämä laski 9,8 milj. eurolla. Liikelylijäämän pienentyminen johtui valtaosin Päijänne-tunnelin käyttökatkon aiheuttamista lisämenoista sekä lietteen jatkojalostuksen lisääntyneistä kustannuksista. Lainsäädännössä tapahtuneista muutoksista johtuen jätevesilietteen jatkojalostuksessa jouduttiin ottamaan käyttöön uusia teknisiä ratkaisuja.

Investointien bruttomäärä oli yhteensä 41,9 milj. euroa, mikä on korkein taso Viikinmäen jätevedenpuhdistamon rakentamisen jälkeen. Investoinnit kohdistuivat pääasiassa verkostojen saneeraukseen ja uusien alueverkkojen rakentamiseen sekä Päijänne-tunnelin käyttökatkokseen liittyneisiin hankkeisiin.

Muiden kuntien rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 3,4 milj. euroa (edellisvuonna 2,8 milj. euroa). Näiden rahoitusosuuksien jälkeen nettoinvestoinnit olivat 38,5 milj. euroa.

Omavaraisuusaste kasvoi tilikauden aikana 53,2 prosentista 53,4 prosenttiin. Sijoitetun pääoman tuotto oli 7,2 prosenttia ja koko pääoman tuotto 6,5 prosenttia.

Helsingin Vedelle asetetut sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Kuormitustekijä	TA 2008	2008	2007	2006
Veden puhdistus				
- puhdistetun veden osalta				
Orgaaninen kokonaishiili TOC, mg/l	< 2,0	1,4	1,5	1,6
Vedenjakelu				
Jakelukatkos keskimäärin, min/as/a	< 18	14	11	12
Jätevedenpuhdistus				
Mereen johdettava kokonaiskuorman osalta				
Kokonaisfosfori P kok, t/a *	< 35	25	20	24
Kokonaistyyppi N kok, t/a *	< 600	610	512	470
Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehtoisissa edellytetyjen tavoiteaikataulujen puitteissa		Tavoite toteutunut 99,2 prosenttisesti		

*Tavoitteet sekä kokonaisfosforin että typen osalta ovat sidottu ennakoituun jätevesimäärään 97 milj. kuutiota. Todellinen jätevesimäärä oli 110 milj. kuutiota ja siihen suhteutetut tavoitteet ovat typen osalta 681 tonnia/vuosi ja fostorin osalta 40 tonnia/vuosi.

HELSINGIN SATAMA

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Talouden kehitys			
Liikevaihto	90 427	95 409	4 982
Liikelylijäämä/alijäämä	34 842	39 419	4 577
Tilikauden yli-/alijäämä	0	11 105	11 105
Varsinaisen toiminnan kassavirta	40 893	38 259	-2 634
Investointien kassavirta	-170 842	-144 369	26 473
Rahoitustoiminnan kassavirta	125 120	1 892	-123 228
Toimintapääoman muutos	-4 829	-104 218	-99 389
Kaupungin talousarvion sisältyvät erät			
Perustamislainan korko (9 %)	508	508	0
Peruspääoman tuotto (10,5 %)	6 317	6 317	0
Perustamislainan lyhennys	1 880	1 880	0
Yhteensä	8 705	8 705	0
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	-3,5	0,4	3,9
Liikelylijäämä, % liikevaihdosta	38,5	41,3	2,8
Asiakastytyväisyyden taso, mittaaminen TUTKA-järjestelmällä	8,55	8,17	-0,38
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	334	364	30
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,7	7,5	0,8
Omavaraisuusaste, %	55	60	5
Tuottavuus (2005=100)	104,9	108,8	3,9
Suoritetaivoitteet			
Kokonaistavaraliikenne, 1 000 t	12 950	11 856	-1 094
Yksiköity tavaraliikenne, 1000 t	11 950	10 857	-1 093
Bulkkitavaraliikenne, 1000 t	800	818	18
Rannikkoliikenne, 1 000 t	200	181	-19
Matkustajaliikenne, 1 000 matk.	8 800	8 902	102
Saapuneet alukset, 1 000 nt	103 000	102 280	-720

Helsingin Sataman tavaraliikenne väheni tilinpäätösvuonna edellisvuodesta. Säännöllinen matkustajaliikenne sitä vastoin kasvoi.

Yksiköidyn tavaraliikenteen määrä väheni 8,6 prosenttia edellisvuodesta 10,9 milj. tonniin. Helsingin Sataman markkinaosuus laski 24,4 prosenttiin. Helsingin Satama palvelee 98 prosenttisesti Suomen elinkeinoelämän kuljetustarpeita. Venäjälle suuntautuvien transitokuljetusten määrä on kaksi prosenttia sataman yksiköidyn tavaraliikenteen määrästä.

Bulkkitavaraliikenne koostui öljytuotteiden kuljetuksista ja kivihiilien tuonnista. Rannikkoteitse satamaan tuotiin myös hiekkaa ja rakennusaineita. Bulkkitavaraliikenteen määrä oli kaikkiaan 1,0 milj. tonnia.

Säännöllinen matkustajaliikenne eli linjaliikenne jatkui vilkkaana. Helsingin Sataman matkustajamäärä oli 8,9 milj. matkustajaa, kasvu lähes viisi prosenttia. Kansainvälisen risteilyliikenteen aluksilla matkanneiden määrä oli 260 000 matkustajaa.

Alusliikenne jatkui vilkkaana ja aluskäyntejä oli kaikkiaan 10 462. Alusten keskimääräinen koko kasvoi. Alusliikenteen nettovetoisuus yhteensä oli 102,3 milj. nettotonnia.

Toimintavuoden liikevaihto oli 95,4 milj. euroa, joka on 0,4 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Liikevaihtoa kasvattivat pääasiassa matkustaja- ja alusliikenteen kasvusta johtuvat maksutulujen lisäykset sekä sivutoiminnan laskutustöiden kasvu.

Varsinaiset kulut yhteensä olivat 44,3 milj. euroa. Ne kasvoivat edellisvuodesta 1,9 milj. euroa. Kasvu johtuu pääasiassa palvelujen ostojen kasvusta sivutoiminnan laskutusta vastaavasti. Korkokuluja lisäsivät Vuosaaren Sataman rakentamista varten otetun ulkoisen rahoituksen korot.

Liikelylijäämä oli 39,4 milj. euroa, joka on 2,5 milj. euroa edellisvuotta pienempi. Liikelylijäämä oli 41,3 prosenttia liikevaihdosta. Ylijäämä ennen varauksia oli 24,8 milj. euroa. Poistoeron ja varauskirjausten jälkeen tilikauden ylijäämä oli 11,1 milj. euroa.

Investoinnit yhteensä olivat 145,3 milj. euroa, josta Vuosaaren sataman investoinnit olivat 135,1 milj. euroa ja muut investoinnit 10,2 milj. euroa. Vuosaaren satama otettiin käyttöön 24. päivänä marraskuuta 2008. Vuosaaren sataman lisäksi muita merkittäviä investointeja olivat mm. Katajanokan terminaalien laajennustyö ja uuden autotarkastusrakennuksen sekä liikennejärjestelyjen rakennustyöt, Herneisaaren risteilylaiturin syvennystyö, virtausponttiseinän asennus ja pilaantuneiden sedimenttien ruoppaustyö sekä Halkolaiturin peruskorjaustyöt.

Vuosaaren sataman investointien vuoksi tulorahoitus ja aikaisemmat lainat eivät riittäneet vuoden 2008 toimintojen ja investointien rahoittamiseen: Helsingin Satama käytti rahoituksessa sovitusti sen ja kaupungin välistä luotollista käyttötiliä 87,0 milj. euron edestä.

2 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	239 513	-20	239 493	288 283	48 790
Menot	-360 306	-544	-360 850	-402 919	-42 069
Toimintakate	-120 793	-564	-121 357	-114 637	6 720
Poistot	-55 974	0	-55 974	-58 218	-2 244
Tilikauden tulos	-176 767	-564	-177 331	-172 855	4 476
Tuottotavoite	-400	0	-400	-400	0
Tilikauden jäämä	-177 167	-564	-177 731	-173 255	4 476

2 05 HELSINGIN KAUPUNGIN TUUKKUTORI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	3 746	-20	3 726	3 727	1
Menot	-2 859	-42	-2 901	-2 886	15
Toimintakate	887	-62	825	841	16
Poistot	-666	0	-666	-660	6
Tilikauden tulos	221	-62	159	182	23

Tunnusluvut

Asiakastyytyväisyys (1 - 5)	3,2	0,0	3,2	4,0	0,8
Toimitilojen käyttöaste vähintään, %	87	0	87	90	3
Vuokratut tilat, 1 000 m ²	20,6	0,0	20,6	21,5	0,9

Voimavarat

Henkilöstön määrä	22	0	22	22	0
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	101	98	108	96	100

Toimintakate toteutui hieman suunniteltua parempana.

2 08 HANKINTAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	8 494	0	8 494	7 787	-707
Menot	-9 129	0	-9 129	-8 179	950
Toimintakate	-635	0	-635	-392	243
Poistot	-43	0	-43	-24	19
Tilikauden tulos	-678	0	-678	-416	262

Suoritettavat

Logistiikkakeskus, tuoterivit, 1 000 kpl	240	0	240	227	-13
Digipaino, painotetut sivut A4, milj. kpl	0	0	0	0	0
Postikeskus, käsitellyt lähetykset, 1000 kpl	2 400	0	2 400	0	-2 400

Resurssit

Henkilöstön määrä	61	0	61	51	-10
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	97	99	101	97	100

Hankintakeskuksen tulot olivat 7,8 milj. euroa, menot olivat 8,2 milj. euroa ja toimintakate oli -0,4 milj. euroa, mikä oli suunniteltua parempi.

Hankintakeskus keskittyi kaupungin hankintojen ohjaamiseen ja raportointiin sekä hankintayhteistyöhön pääkaupunkiseudulla. Hankintakeskus tuotti kaupungin virastoille ja liikelaitoksille hankinta-, logistiikka- ja kilpailuttamispalveluja.

Hankintakeskus neuvotteli virastojen kanssa käynnistääkseen virastokohtaisten hankintastrategioiden laatimisen.

Yhteistyössä hallintokeskuksen oikeuspalvelujen kanssa laadittiin hankintakäsikirja.

Hankintakeskus kilpailutti 110 hankintaa, joiden yhteisarvo oli 137 milj. euroa. Logistiikkakeskus toimitti kaupungin yksiköille erilaisia yhteishankintatuotteita 6,2 milj. euron arvosta.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Sitovana toiminnallisena tavoitteena oli yhteistyössä taloushallintopalvelun kanssa hankinnasta maksuun -prosessin tehokkuuden ja taloudellisuuden mittausjärjestelmän sekä kilpailuttamisjärjestelmän käyttöönotto.

Tavoitteesta toteutui taloushallintopalvelun hankinnasta maksuun -prosessin mittausjärjestelmä. Kilpailuttamisjärjestelmän käyttöönotto siirtyi toteutettavaksi myöhemmin.

2 09 YLEISTEN TÖIDEN LAUTAKUNTA JA RAKENNUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	216 651	0	216 651	265 604	48 953
Menot	-292 678	0	-292 678	-335 786	-43 108
Toimintakate	-76 027	0	-76 027	-70 182	5 845
Poistot	-53 015	0	-53 015	-54 736	-1 721
Tilikauden tulos	-129 042	0	-129 042	-124 918	4 124
Tuottotavoite	-400	0	-400	-400	0
Tilikauden jäämä	-129 442	0	-129 442	-125 318	4 124
Tehokkuus/taloudellisuus					
Menot/asukas, euroa	516	0	516	586	-70
Toimintakate/asukas, euroa	-134	0	-134	-122	12
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	100	99	102	102	100

Rakennusviraston vuoden 2008 taloudellinen tulos oli suunniteltua parempi. Tuloja kertyi 48,9 milj. euroa enemmän kuin oli arvioitu. Menot olivat 43,1 milj. euroa talousarviota suuremmat. Toimintakate parani noin 5,8 milj. euroa talousarvioon verrattuna.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Työmatkaliikennettä palvelevat tärkeimmät kadut ja kevyen liikenteen väylät on aurattu ja liukkaudentorjunta tehty ennen klo 7.00. Tavoite toteutui.

Kaivutöistä aiheutuvia haittoja yleisillä alueilla vähennetään nopeuttamalla työhön käytettävää aikaa ja tehostamalla työmaiden jälkihoitoa. Tavoite toteutui.

Helsingin pääkaupunkirooliin liittyvät keskeiset alueet pidetään edustuskunnossa. Tavoite toteutui.

Rakennusvirasto laatii elinkustannuslaskelman kaikista niistä talonrakennushankkeista, joiden perustamispäätöksen tekee valtuusto. Tavoite toteutui.

Töhrysten määrä on Helsingissä enintään 10 prosenttia vuoden 1998 alkukartoitukseen verrattuna. Tavoite toteutui, sillä töhrysten määrä oli 6 prosenttia verrattuna vuoden 1998 tasoon.

Katupölyn määrä ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja. Tavoite toteutui.

2 09 01 KATU- VIHERALUEIDEN YLLÄPITO SEKÄ YLEISHALLINTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	39 379	0	39 379	40 644	1 265
Menot	-119 586	0	-119 586	-117 255	2 331
Toimintakate	-80 207	0	-80 207	-76 611	3 596
Poistot	-49 235	0	-49 235	-51 114	-1 879
Tilikauden tulos	-129 442	0	-129 442	-127 726	1 716
Suoritetavoitteet					
Ylläpidettävä katuala, ha	2 040	0	2 040	2 040	0
Hoitoon otettu katuala, ha	1 310	0	1 310	1 310	0
Ylläpidettävät sillat, 1 000 m ²	301	0	301	308	7
Uudelleen päällystetty katuala, ha	43	0	43	43	0
Ylläpidettävä puistoala, ha	1 005	0	1 005	937	-68
Viheralueet Helsingissä, ha	6 368	0	6 368	6 268	-100
Muut viheralueet, ha	7 651	0	7 651	6 060	-1 591
Ajoneuvojen varasto- ja lähisiirrot, kpl	13 000	0	13 000	13 137	137
Ajoneuvojen hävittäminen, kpl	1 800	0	1 800	1 091	-709
Ajoneuvojen siirtokehotukset, kpl	6 500	0	6 500	6 602	102
Pysäköintivirhemaksu- ja siirtokehotukset, kpl	190 000	0	190 000	231 817	41 817
Pysäköintiautomaatit, kpl	556	0	556	565	9
Asiakaspalvelutapahtumat, kpl	135 000	0	135 000	135 812	812
Maankäyttöluvat ja -sopimukset, kpl	6 500	0	6 500	6 586	86
Arkkitehtuuripalvelut, kpl	350	0	350	261	-89
Tehokkuus/taloudellisuus					
Menot/asukas, euroa	211	0	211	205	6
Toimintakate/asukas, euroa	-142	0	-142	-134	8

Katu- ja viheralueiden viranomaislupa-, pysäköintimaksu- ja pysäköintivirhemaksutulot toteutuivat suunniteltua suurempina.

Lauha talvi mahdollisti kaivutöiden jatkumisen läpi talven. Uudet, alueiden käytön ohjausta paremmin palvelevat alueidenkäytön maksut otettiin käyttöön 1.3.2008 lukien. Sähköistä asiointia kehitettiin ottamalla käyttöön sähköinen sijoitusluvan hakemis- ja käsittelymenettely yhden operaattoriasiakkaan kanssa.

Kaivutöitä teettävien virastojen ja laitosten kesken solmittiin yhteisiä kunnallisteknisiä työmaita koskeva sopimus, jonka tavoitteena on vähentää kaivutöistä aiheutuvia haittoja töiden paremmalla

yhteen sovittamisella. Pääkaupunkiseudun kaupungit päättivät, että jatkossa kaivutöistä vastaavana toimimisen edellytyksenä on suoritettu kaivajakoulutus.

Uuden pysäköinninvalvonnan PASI -tietojärjestelmän hankinta eteni. Pysäköinnin vanhan Parcard -maksulaitteen myynti ja lataus lopetettiin ja laite korvattiin uudella Comet -maksulaitteella.

Pysäköintivirhemaksukehotuksia annettiin 19 prosenttia edellisvuotta enemmän. Pysäköinnintarkastajien tehtäväkuvaa laajennettiin kokeiluluontoisesti eräisiin alueidenkäytön valvonnan tehtäviin.

Rakennusviraston teettämä mielipidekysely osoitti, että kielteisesti pysäköinninvalvontaan suhtautuva helsinkiläisten joukko on erittäin pieni. Suuri enemmistö on tiedostanut pysäköinninvalvonnan työn tärkeyden ja on tyytyväinen työn tuloksiin.

Jo toinen perättäinen vähäluminen talvi säästi talvikunnossapidon menoja. Osa säästöistä käytettiin yleisten alueiden turvallisuuden parantamiseen, kaluste- ja varustehankintoihin sekä rakenteiden uusimiseen ja parantamiseen.

Metsien luonnonhoitotöitä tehtiin suunniteltua vähemmän. Leudon talven ja maan routaantumattomuuden takia metsäkoneiden käyttö jäi lyhytaikaiseksi. Syksyllä metsien uudistustöitä ei päästy tekemään lainkaan. Sen sijaan resursseja kohdistettiin ulkoilureittien varsien hoitoon, yksittäisten puiden poistoon ja kuivuustuhojen korjaamiseen.

Helsingin alueella oleva villikanikanta vahvistui ja villikanien tekemät kasvillisuustuhot puistoissa ja katuviherkaistoilla laajenivat. Kanikannaksi arvioitiin kesän alussa noin 7 000 yksilöä. Kanituhojen estämiseksi etsittiin keinoja kanikannan pienentämiseksi ja puistojen kasvillisuutta suojattiin laajasti kantakaupungin alueella.

Myllypuro - Roihuvuori - Itäkeskus ja Vuosaaren alueet otettiin katujen ylläpidon kokonaisvastuun piiriin. Lisäksi Kaarelan sekä Kontula - Vesala - Kivikon yksityiset katujen hoidon alueurakat käynnistyivät 1.6.2008.

Puhtaanapidon järjestelyissä noudatettiin aikaisempina vuosina hyväksi koettuja käytäntöjä. Lisäksi roskaamista pyrittiin vähentämään myös viestinnän keinoin.

Rakennusviraston, tietokeskuksen ja ympäristökeskuksen yhteistyönä toteutettiin *Miksi kaupunkilainen roskaa* -kyselytutkimus.

Puhuva roskis -kampanja toi Helsingin keskustaan neljä puhuvaa roskista. Kampanja noteerattiin kotimaisen lehdistön lisäksi myös 30 kansainvälisessä mediassa. Kampanjassa roskia roska-astioihin heittäneet yllätettiin hausalla tavalla julkisuuden henkilöiden tervehdyksin.

Roskaantumisen vähentämiseksi toteutettiin *Pienet asia ovat isoja asioita* -julistekampanja busseissa.

Helsinki kaikille -projekti on toiminut edelläkävijänä esteettömän ympäristön edistämiseksi ja esteettömyysuunnitelman tavoitteiden toteuttaminen on tärkeää varauduttaessa mm. väestön ikääntymiseen.

2 09 02 HKR-YMPÄRISTÖTUOTANTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	113 180	0	113 180	135 808	22 628
Menot	-113 000	0	-113 000	-135 154	-22 154
Toimintakate	180	0	180	654	474
Poistot	-180	0	-180	-252	-72
Tilikauden tulos	0	0	0	402	402

HKR-ympäristötuotannon liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta noin 13 prosenttia. Kasvu tuli pääasiassa rakennusviraston rakentamishankkeista. HKR-ympäristötuotanto tuotti vuoden aikana palveluja myös muille kaupungin virastoille ja liikelaitoksille.

Puutarhaliitto ry:n ja Betonikeskus ry:n vuoden ympäristörakennepalkinnon sai Aarrepoisto, jonka oli rakentanut HKR-ympäristötuotannon Itäinen alueyksikkö.

2 09 03 HKR-TEKNIikka

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	55 456	0	55 456	80 860	25 404
Menot	-51 456	0	-51 456	-75 452	-23 996
Toimintakate	4 000	0	4 000	5 408	1 408
Poistot	-3 600	0	-3 600	-3 370	230
Tilikauden tulos	400	0	400	2 039	1 639
Tuottotavoite	-400	0	-400	-400	0
Tilikauden jäämä	0	0	0	1 639	1 639

HKR-tekniikan liikevaihto kasvoi yli 25 prosenttia vuodesta 2007, kun kaupungin kiinteistöjen korjaukset lisääntyivät merkittävästi.

HKR-tekniikan kaikkien liiketoimintayksiköiden kysyntä on ollut vilkasta ympäri vuoden ilman aikaisempien vuosien tyypillistä alkuvuoden notkahdusta. HKR-tekniikka on pystynyt palvelemaan asiakkaitaan kohtuuhintaisesti myös rakentamisen ylikysyntätilanteessa talvella ja kesällä 2008.

Vuonna 2008 luvattomilta kaatopaikoilta kerättiin erilaista jätettä noin 200 000 kiloa ja luvattomia ilmoituksia / tarroja poistettiin 26 616 kappaletta.

2 09 04 HKR-RAKENNUTTAJA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	8 636	0	8 636	8 292	-344
Menot	-8 636	0	-8 636	-7 925	711
Toimintakate	0	0	0	367	367
Tilikauden tulos	0	0	0	367	367

Rakennuttamisen kokonaisvolyymi oli 172,2 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 78 prosenttia. Tilakeskuksen osuus oli noin 48 prosenttia, rakennusviraston infra-hankkeiden 27 prosenttia ja muiden virastojen ja kaupungin yhtiöiden infra-hankkeiden osuus oli 25 prosenttia.

Kaupungin ja valtion välistä energiatehokkuussopimusta koskeva toimintasuunnitelma on valmistu-
massa. Display-merkki asennettiin 117 kaupungin kiinteistöön. Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelman taloja koskeva osio ja matalaenergiarakentamisen suunnittelu- ja rakennuttamisohje valmistuivat. Kuusi matalaenergiarakentamisen pilottikohdetta käynnistyi.

2 35 PELASTUSLAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	9 520	0	9 520	10 182	662
Menot	-44 878	-279	-45 157	-45 264	-107
Toimintakate	-35 358	-279	-35 637	-35 082	555
Poistot	-2 150	0	-2 150	-2 647	-497
Tilikauden tulos	-37 508	-279	-37 787	-37 728	59
Toiminnan laajuustiedot					
Palohälytykset	4 200	0	4 200	4 093	-107
Pelastustehtävät	4 600	0	4 600	4 494	-106
Ensihoito ja sairaankuljetukset	46 000	0	46 000	44 796	-1 204
Yhteensä	54 800	0	54 800	53 383	-1 417
Palotarkastukset yhteensä	5 500	0	5 500	5 848	348
Turvallisuuskoulutusta saaneet	30 000	0	30 000	29 075	-925
Pelastuslaitoksen käyttömenot, euro/asukas	79	0	79	79	0
Kiinteistöhoitonieliöt, m ²	283 708	0	283 708	283 708	0
Kiinteistöhoitokuutiot, m ³	1 165 744	0	1 165 744	1 165 744	0
Voimavarat					
Henkilöstön määrä	655	0	655	678	23
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Suoriteindeksi	104,6	98,1	102,7	104,4	100,0
Kustannusindeksi	117,7	100,2	97,9	98,8	100,0
Tuottavuusindeksi	88,8	98,0	104,9	105,6	100,0

Tuloja kertyi 662 000 euroa suunniteltua enemmän, kun öljyntorjuntakustannuksiin saadut valtion-
avustukset kasvattivat kertaluontoisesti pelastustoimen tuloja. Menot toteutuivat 107 000 euroa budje-
toitua suurempina.

Puolet menojen kasvusta selittyy henkilöstömenojen nousulla. Lisäksi panostettiin palo- ja pelastus-
kaluston toimintakuntoisena pitämiseen ja kiinteistöjen korjaamiseen.

Väestönsuojien polttoainevaraston alaskirjaus heikensi tulosta 239 000 euroa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi suoritetaan vuosittain 5 500 erimuotoista palotarkastusta sekä tavoitetaan 15 000 kuntalaista turvallisuusopetuksen ja -viestinnän keinoin. Määrällisistä tavoitteista siirrytään entistä enemmän laadulliseen vaikuttavuuden mittaamiseen.

Tavoite saavutettiin. Vuoden aikana suoritettiin 5 848 erimuotoista palotarkastusta ja turvallisuus-
opetuksella saavutettiin 29 075 kuntalaista.

Pelastuskoulu vastaa laitoksen uuden operatiivisen henkilöstön kouluttamisesta laitoksen voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Koulutus toteutetaan virkatutkintokoulutuksena tai pelastusopistosta valmistuneiden palomiessairaankuljettajien perehdyttämiskoulutuksena.

Tavoite saavutettiin. Pelastuskoulusta valmistui kaksi pelastajakurssia, yksi alipäällystökurssi ja yksi perehdytyskurssi, yhteensä 61 pelastusalan ammattilaista. Valmistuneiden oppilaiden rekrytointi toi vahvuudet lähemmäksi palvelutasopäätöksen edellyttämää tasoa.

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä koulutetaan vuosittain vähintään yhdessä harjoituksessa.

Tavoite saavutettiin, kun vuoden aikana pidettiin kaksi väestönsuojeluharjoitusta.

Hoidonalkamisviive hätäkeskus mukaan lukien on keskimäärin 8 minuuttia. Lähtöaika, joka sisältyy toimintavalmiusaikaan, on enintään 60 sekuntia.

Tavoite ei toteutunut, kun hoidonalkamisviive oli keskimäärin 8,8 minuuttia. Tavoitteen toteutumattomuus johtuu pääosin hätäkeskuksen resurssivajeesta ja viiveistä tehtävien määrittelyssä.

Maallikoiden havaitsemien kammiovärinäpotilaiden selviytymisprosentin pitäminen 32 prosentin tasolla.

Tavoite toteutui ennakkotietojen mukaan. Tarkka tulos selviää yli vuoden viiveellä. Vuonna 2007 selviytymisprosentti oli 34,2.

Vuorokoulutukseen osallistuvuuden säilyttäminen yli 60 prosentissa.

Tavoite toteutui. Lääkintäkoulutukseen osallistuvuus oli 82 prosenttia, öljyntorjuntakoulutukseen 86 prosenttia ja savusukelluskoulutukseen 49 prosenttia.

2 37 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	1 102	0	1 102	983	-119
Menot	-10 762	-223	-10 985	-10 805	180
Toimintakate	-9 660	-223	-9 883	-9 822	61
Poistot	-100	0	-100	-152	-52
Tilikauden tulos	-9 760	-223	-9 983	-9 974	9
Asiantuntijatoiminta					
Tutkimukset, selvitykset, ohjelmat	46	0	46	89	43
Konsultointi	980	0	980	1 078	98
Kirjalliset lausunnot	2 385	0	2 385	2 477	92
Valvonta					
Luvat ja ilmoitukset	1 570	0	1 570	1 639	69
Valvontatarkastukset ja näytteen otto	13 200	0	13 200	9 722	-3 478
Asiakaspalvelu					
Neuvonta	12 000	0	12 000	4 969	-7 031
Kuluttajaneuvonnan yhteydenotot	4 600	0	4 600	4 891	291
Tiedotus ja valistus	216	0	216	282	66
Tuotteet yhteensä	34 797	0	34 797	25 147	-9 650
Painotetut tuotteet yhteensä, 1 000	6 644	0	6 644	6 737	93
Tehokkuus/taloudellisuus					
Menot/asukas, euroa	18,81	0,00	18,81	18,85	-0,04
Voimavarat					
Henkilöstön määrä	131	0	131	131	0
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuoteindeksi	113,4	115,0	113,3	100,4	100,0
Käyttömenoindeksi	112,9	107,0	110,0	100,6	100,0
Tuottavuusindeksi	100,4	107,5	103,0	99,9	100,0

Talousarvioon oli varattu 300 000 euroa viraston uuden toimitilan suunnitteluun. Arvio osoittautui ylimitoitetuksi ja suunnittelukustannukset jäivät puoleen siitä. Talousarviossa oli myös määräraha yliopiston Itämeriasioiden kaupunkiprofessuuria varten. Professuurin täyttö on viivästynyt eikä määrärahaa käytetty toimintavuonna.

Elintarvikevalvonnan maksutulot ovat kasvaneet, kun maksulliset tarkastukset ovat lainsäädännön myötä lisääntyneet. Laboratoriopalvelujen läpilaskutus toteutui arvioitua pienempänä. EU-tukia saatiin arvioitua vähemmän, kun suunnitellut hankkeet eivät ole käynnistyneet.

Kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin ensimmäisen ympäristösuojelulain mukaisen meluntorjunnan toimintasuunnitelman. Toimintasuunnitelmassa on 26 toimenpidettä vuosille 2008 - 2012.

Kaupungin ympäristöjohtaminen arvioitiin. Ensimmäisessä vaiheessa tilattiin arviot ympäristöasioiden asemasta kaupunkiorganisaatiossa, ympäristöjohtamisen rakenteiden toimivuudesta ja tehokkuudesta sekä ympäristöjohtamisen vaikuttavuudesta. Toisessa vaiheessa tehtiin vertaisarviointi Rotterdamin kaupungin kanssa.

Roskaantumisen valvonta organisoitiin uudelleen. Valvonnan tehostamiseksi perustettiin uusi ympäristötarkastajan virka.

Kesällä käynnistyi kolmivuotinen Ekokompassi-hanke, jossa tarjotaan pk-yrityksille räätälöityä neuvontaa ja käytännön työkaluja ympäristöasioiden hallitsemiseksi. Hanke saa tukea Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja Uudenmaan ympäristökeskukselta.

Esiselvitys Ekotehokkuuden neuvontakeskuksen perustamiseksi valmistui. Neuvontakeskus valmistuu vuonna 2010. Toimintavuoden lopulla alettiin valmistautua 1.4.2009 voimaan tulevan uuden tupakkalain vaikutuksiin. Lain myötä tupakkatuotteiden vähittäismyynti tulee luvanvaraiseksi.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Katupölyn määrä (PM_{10}) ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja. Raja-arvotasojen ylitykset lasketaan keskustan mittausasemalta (Mannerheimintie 5) ensisijaisen aiheuttajan mukaan, joka on talvihiekoitus tai katujen pölyäminen. Kaukokulkeuma, liikenteen suorat hiukkaspäästöt ja palot vähennetään koko vuoden raja-arvotason ylityksistä. Ympäristökeskus pyrkii yhteiseen tavoitteeseen toteuttamalla varautumissuunnitelman mukaiset ympäristökeskuksen vastuulla olevat katujen kastelupyynnöt kolmen tunnin kuluessa siitä, kun toimenpiteisiin velvoittavat ilmanlaatutiedot on saatu sekä laatimalla yhteistyössä keskeisimpien virastojen ja laitosten kanssa ilmansuojelun toimintaohjelman kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi 15.5.2008 mennessä.

Tavoitteet toteutuivat: Hiukkasten (PM_{10}) raja-arvo ei ylittynyt vuonna 2008 ja Ilmansuojelun toimintaohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 19.5.2008.

Ympäristökeskuksella on ajantasainen tieto Helsingin merialueen tilasta ja tieto välitetään viipymättä median välityksellä asukkaille. Helsingin merialueen tarkkailu hoidetaan tutkimalla kasvipankton- ja sinilevänäyhteitä merialueella viikoittain ja toimittamalla tiedote medialle ja asukkaille internetin välityksellä kerran viikossa 1.6. – 31.8. välisenä aikana.

Tavoite toteutui: Merialueen tilaa seurattiin pääosin ympäristökeskuksen omilla näytepisteillä ja yhteistyönä toteutetun Algaline-laiivaseurannan keinoin. Ympäristökeskus aloitti Helsingin merialueen tilasta tiedottamisen 6.6. ja se jatkui elokuun loppuun saakka. Yhteensä 13 viikkotiedotetta julkaistiin internetissä.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Asumisterveyteen liittyvät toimenpidepyynnöt otetaan ympäristövalvontayksikössä ympäristötarkastajan käsittelyyn alle kahdessa kuukaudessa. Toimenpidepyynnöistä 80 prosenttia ratkaistaan ja saatetaan päätökseen ympäristövalvontayksikön kirjeellä, merkinnällä YtBoss-valvontarekisteriin tai ympäristölautakunnan päätöksellä 250 vuorokaudessa.

Tavoite toteutui osittain: Toimenpidepyynnöt otettiin käsittelyyn alle kahdessa kuukaudessa ja niistä 80 prosenttia ratkaistiin 325 vuorokaudessa. Syynä oli se, että paljon aikaa vievien tapausten määrä on lisääntynyt.

Ympäristölupahakemuksista 80 prosenttia ratkaistaan alle 200 vuorokaudessa.

Tavoite toteutui ja hakemuksista 80 prosenttia ratkaistiin 131 vuorokaudessa.

Pilaantuneen maaperän puhdistamisilmoituksista 80 prosenttia ratkaistaan alle 75 vuorokaudessa.

Tavoite toteutui ja ilmoituksista 80 prosenttia ratkaistiin 49 vuorokaudessa.

80 prosentista elintarvikehuoneistojen hyväksymistä koskevista hakemuksista on tehty päätös 60 vuorokaudessa.

Tavoite toteutui ja 81 prosentista hakemuksista tehtiin päätös 60 vuorokaudessa.

Maksullisia elintarvikevalvontatarkastuksia tehdään 3 300 ja maksullisia elintarvikenäytteitä otetaan 1 600. Muita maksullisia tarkastuksia (terveydensuojelu-, tupakka- ja tuoteturvallisuusvalvonta) tehdään 420.

Tavoite toteutui osittain: Yhteensä tehtiin 3 623 elintarvikevalvontatarkastusta. Näistä maksullisia oli 1 591 kappaletta ja näytteitä otettiin 2 354 kappaletta. Muita maksullisia tarkastuksia tehtiin 490 kappaletta.

KUNNAN LIKELAITOKSET

LIKENNELAITOS (HKL)

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Talouden kehitys			
Liikevaihto	221 788	225 210	3 422
Liikelyijäämä/alijäämä	8 410	10 168	1 758
Tilikauden yli-/alijäämä	0	0	0
Varsinaisen toiminnan kassavirta	25 764	26 435	671
Investointien kassavirta	-73 460	-50 557	22 903
Rahoitustoiminnan kassavirta	40 673	19 115	-21 558
Toimintapääoman muutos	-7 023	-5 007	2 016
Kaupungin talousarvion sisältyvät erät			
Peruspääoman tuotto (9 %)	8 442	8 442	0
Tariffituki	-98 201	-98 201	0
Tuki erityisalennuslippujen aiheuttamaan tulonmenetykseen	-10 100	-10 100	0
Peruspääoman B korotus	-34 261	-13 088	21 173
Netto	-134 120	-112 947	21 173
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys	8 400	0	-8 400
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	1 988	1 988	0
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	1 537	1 679	142
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	3,0	3,9	0,9
Liikelyijäämä, %	3,8	4,5	0,7
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	200	195	-5
Koko pääoman tuotto, %	1,8	2,4	0,6
Omavaraisuusaste, %	85	83	-2
Tariffituki/(tariffituki + lipputulot), %	48,9	48,1	-0,8
Matkustajakilometrikustannus, euroa	0,247	0,254	0,007
Paikkakilometrikustannus, euroa	0,041	0,053	0,012
Tuottavuus (2005=100), matkustajakilometri	96	96	0
Helsingin sisäinen liikenne			
Matkustajakilometrit, milj. km	913,6	921,1	7,5
Paikkakilometrit, milj. km ⁻¹	4 343,1	4 417,0	73,9
Matkustajamäärä, milj.	191,7	193,9	2,2

*) Paikkakilometrien laskentatapa muutettu vuodelle 2008 niin, että laskennallisten seisomapaikkojen määrä on pudonnut noin 65 prosentilla. Vanhat tiedot on muunnettu uudella laskentatavalla.

Helsingin sisäisiä matkoja tehtiin 193,9 miljoonaa eli 2,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2007. Jos mukaan lasketaan myös seutubussilinjoilla ja VR:n lähijunaliikenteessä tehdyt Helsingin sisäiset matkat, niin sisäisiä matkoja tehtiin yhteensä 224,9 miljoonaa eli samoin 2,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2007. Liikennemuodoista raitiliikenteessä matkustajamäärä nousi 2,1 prosenttia, bussiliikenteessä 2,3 prosenttia ja metroliikenteessä 2,4 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Seutubussiliikenteessä tehtiin Helsingin sisäisiä matkoja 8,2 prosenttia enemmän, mutta lähijunaliikenteessä 0,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2007. Paikkakilometrejä kertyi jonkin verran edellisvuotta enemmän.

Helsingin liikennelaitoksen liikevaihto oli 225,2 milj. euroa. Liikevaihto kasvoi 8,5 milj. euroa eli 3,9 prosenttia edellisvuodesta. Liikevaihto muodostui 116,6 milj. euron lipputulosta, kaupungin maksa-

masta 108,3 milj. euron tariffituesta ja muista tuloista, joita oli 0,3 milj. euroa. Lipputulot kasvoivat edellisestä vuodesta 4,9 milj. euroa eli 4,4 prosenttia. Lipputulot sisältävät kertaluonteisia matkakorttimaksutuloja 0,1 milj. euroa. Lipunhintoja korotettiin keskimäärin 1,5 prosenttia 1.1.2008. Suoraa tariffitukea HKL sai 3,6 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2007.

Valmistus omaan käyttöön on kirjattu 6,0 milj. euroa, joka sisältää ratojen rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyviä töitä sekä tarvikkeita 5,3 milj. eurolla. Vanhojen raitio- ja metrovaunujen peruskorjauksista kirjattiin valmistusta omaan käyttöön yhteensä 0,7 milj. euroa.

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 17,8 milj. euroa, joista suurimmat yksittäiset tuotot olivat vuokrat 5,9 milj. euroa ja mainostulot 2,5 milj. euroa.

Kulut ennen liikeylijäämää olivat 238,8 milj. euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 19,6 milj. euroa eli 8,9 prosenttia.

Aineita, tarvikkeita ja tavaroita ostettiin 12,4 milj. eurolla, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 1,3 milj. euroa. Suurimmat kuluerät olivat palvelujen ostot, joihin käytettiin 142,2 (2007: 127,0) milj. euroa. Palvelujen ostoihin sisältyvät sopimusliikennöitsijöille maksetut bussiliikennöintikorvaukset, YTV:lle maksetut hallinto- ja liikennemenojen sekä matkakorttiprojektin korvaukset, Suomenlinnan henkilö- ja tavaraliikenteestä maksetut korvaukset, kiinteistöjen ja laitteiden korjaus- ja kunnossapitotyöt, rakennusten puhdistus ja siivous, lipunmyyntipalkkiot sekä vartiointi.

Henkilöstökulut olivat 51,5 (2007: 49,1) milj. euroa, josta palkkojen osuus oli 37,8 (2007:36,2) milj. euroa. HKL-konsernin henkilömäärä 31.12.2008 oli 1 159 henkilöä (31.12.2007: 1 096). Vuoden 2008 lopussa raitiovaunukuljettajia oli 47 enemmän kuin vuoden 2007 lopussa. Uusia kuljettajia tarvittiin uuden raitiolinja 9:n liikennöintiin.

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 24,9 (2007: 24,6) milj. euroa. Liiketoiminnan muut kuluvat olivat 7,8 (2007:7,4) milj. euroa.

Liikeylijäämä oli 10,2 (2007: 17,8) milj. euroa ja liiketulosprosentti 4,5 (2007: 8,2). Tulos rahoituserien jälkeen eli ylijäämä ennen varausten muutoksia oli 1,5 (2007: 9,2) milj. euroa.

Uutta investointivarausta on lisätty 2,5 milj. euroa. Uusi varaus on kohdistettu vanhojen metro- ja raitiovaunujen peruskorjauksiin sekä raitioliikenteen koneiden, laitteiden ja rata-ajoneuvojen investointeihin. Poistoeron ja investointivarausten muutosten jälkeen HKL:n tulos on 0 (2007:0) euroa. Käyttötalouteen kohdistuvat valtionavut olivat 177 108,13 euroa, josta 9 799,23 euroa oli matalapalkkatukea.

HKL hankki vuonna 2008 käyttöomaisuutta 52,5 milj. eurolla, johon saatiin rahoitustukea 1,9 milj. euroa eli nettoinvestoinnit olivat 50,6 milj. euroa. Suurin yksittäinen investointierä oli metron käytön-ohjaus- ja kulunvalvontajärjestelmän uusimisen ennakkomaksut 10,3 milj. euroa. Muita suuria investointeja olivat metrovarikon huoltohallin ja keskusrakennuksen peruskorjaus 3,2 milj. euroa, metrovaunujen peruskorjaukset 3,1 milj. euroa. Malminkartanon aseman peruskorjaus 3,0 milj. euroa ja raitiolinja 9:n rakentaminen 2,9 milj. euroa.

Rahoitustukea saatiin kaupungin lähiö- ja innovaatorahastoista. Suurin avustus 1,5 milj. euroa kohdistui Malminkartanon aseman peruskorjaukseen.

Peruspääoma B:tä, jolla rahoitetaan joukkoliikenteen perusinvestointeja, korotettiin 13,1 milj. eurolla. Liikennelaitos lyhensi lainojaan 2,0 milj. eurolla.

Liikennelaitoksen taseen loppusumma 31.12.2008 oli 505,1 (31.12.2007: 484,1) milj. euroa. Omavaraisuusaste oli 83,0 (2007: 83,7) prosenttia.

Sitovat tavoitteet

Tilikauden tulos vähintään nolla. Tulostavoite saavutettiin ja HKL:n taloudellinen tulos oli tehtyjen 2,5 milj. euron investointivarausten jälkeen nolla.

Matkustajakilometrien suhde tarjottuihin paikkakilometreihin vähintään vuoden 2007 tasolla (2007: 20,7 %).

Tavoite saavutettiin. Matkustajakilometrien suhde tarjottuihin paikkakilometreihin oli 20,8 prosenttia, joten vuoden 2008 toteuma oli 0,1 prosenttiyksikköä asetettua tavoitetta parempi. Metroliikenteessä kysyntä/tarjonta-suhde parani 0,5 prosenttiyksiköllä. Metron matkustajamäärä nousi 2,4 prosenttia.

Asiakastyytyväisyys sekä tuotannon ja järjestelmän laatuarvosana vähintään vuoden 2006 tasolla (2006: 4,08 / 3,99 / 4,07).

Vuoden 2008 alusta alkaen matkustajatytytyväisyystutkimuksen tiedot on kerätty asteikolla 1-5, kun ne siihen asti kerättiin asteikolla 4-10. Vuoden 2007 ja sitä aikaisempien vuosien tulokset on muunnettu uudelle asteikolle ottamalla huomioon asteikkojen erimittaisuus ja tästä aiheutuvat psykologiset tekijät. Muunnos perustuu vuonna 2007 kahdella eri asteikolla ja eri lomakkeella kerättyihin tietoihin. Samalla muutettiin joidenkin kysymysten sanamuotoja, minkä vaikutus kokonaisuudessaan on todettu pieneksi.

Asiakastytyväisyys oli hieman huonompi kuin vuonna 2006. Palvelutuotannon arvosana oli 3,83, kun tavoite oli 3,99. Vuoden 2008 toteuma oli myös heikompi kuin vuoden 2007 toteuma (4,00). Palvelutuotannon arvosanaa painoivat alaspäin raitio- ja bussiliikenteessä selvästi alentuneet kuljettajan neuvontakyvyn arvosanat. Palvelujärjestelmän arvosana oli 4,14, kun tavoite oli 4,07, joten tavoite tältä osin ylitettiin. Joukkoliikenteen asiakastytyväisyyden yleisarvosana oli 4,00, kun tavoite oli 4,08.

Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan > 71,5 prosenttia (2006: 70,5 %).

Joukkoliikenteen kuljetusosuus Helsingin niemen rajalla aamuliikenteessä keskustaan päin oli 71,9 prosenttia, joten tavoite ylitettiin. Myönteistä kehitystä selittävät sekä keskustaan autolla tulevien kokonaismäärän lasku että joukkoliikenteellä tulevien määrän kasvu.

Joukkoliikenteen kuljetusosuus poikittaisliikenteessä vuorokausitasolla > 12,5 prosenttia (2006: 11,3 %).

Joukkoliikenteen kuljetusosuus poikittaisliikenteessä vuorokausitasolla oli 11,9 prosenttia, kun tavoite oli yli 12,5 prosenttia, joten tavoitteeseen ei päästy. Vuoden 2007 toteuma oli 10,8 prosenttia, joten joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus on saatu käännetyksi kasvuun myös poikittaisliikenteessä. Poikittaisen bussiliikenteen matkustajamäärät ovat selvästi kasvaneet niin sisäisessä liikenteessä kuin seutulinjoilla (esim. Jokeri). Lukuisilla Helsingin sisäisillä poikittaisilla bussilinjoilla tarjonnan määrää on kasvatettu poikittaisliikenteen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettyjen tavoiteaikojen puitteissa.

Tavoite toteutui.

HELSINGIN KAUPUNGIN PALVELUKESKUS (PALMIA)

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Talouden kehitys			
Liikevaihto	95 190	106 712	11 522
Liikelylijäämä/ alijäämä (-)	4 668	2 756	-1 912
Tilikauden yli-/ alijäämä (-)	4 500	3 226	-1 274
Varsinaisen toiminnan kassavirta	5 350	4 179	-1 171
Investointien kassavirta	-1 850	-1 588	262
Rahoitustoiminnan kassavirta	0	6 510	6 510
Toimintapääoman muutos	3 500	9 100	5 600
Kaupungin talousarvion sisältävät erät			
Peruspääoman tuotto (8 %)	168	168	0
Kehityksen tunnusluvut			
Toiminnan laajuus			
Liikevaihdon muutos, %	-1,1	7,8	8,9
Henkilöstön määrä, 31.12.	2 210	2 194	-16
Asiakastyytyväisyys vähintään (1-5)	3,5	3,6	0,1
Investoinnit liikevaihdosta, %	1,9	1,7	-0,2
Tehokkuus			
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	43	49	6
Jalostusarvo/henkilö, 1 000 euroa	28,3	30,0	1,7
Tuottavuus (2005=100)	114	120	6
Kannattavuus			
Käyttökate, %	5,7	3,4	-2,3
Liikelylijäämä liikevaihdosta vähintään, %	4,9	2,6	-2,3
Koko pääoman tuotto vähintään, %	13,7	11,1	-2,6
Rahoitusrakenne			
Omavaraisuusaste, %	57	52	-5
Toimintatiedot			
Catering-yksikkö			
Catering-tehtaan ruokapalvelut, 1 000 kg	2 320	2 213	-107
Ravintola- ja lounaspalvelut, 1 000 suoritetta	1 500	1 925	425
Hoitotalan ruokapalvelut, 1 000 ateriala	4 150	4 597	447
Oppilasateriat, 1 000 kpl	8 200	7 598	-602
Henkilöstöateriat, 1 000 kpl	410	389	-21
Siivouspalveluyksikkö			
Siivottava pinta-ala, 1 000 m ²	1 150	1 014	-136
Kiinteistöhoitoyksikkö			
Hoidettavat kiinteistöt, 1 000 m ³	4 930	4 931	1
Hoidettavat piha-alueet, 1 000 m ²	1 200	1 311	111
Iltavaltatunnit, 1 000 tuntia	80	77	-3
Hälytysvalvontakiinteistöt, 1 000 m ³	5 000	4 955	-45

Catering-palvelujen liikevaihto kehittyi suotuisasti. Usean vuoden aikana tehty asiakaslähtöinen ruokalistojen suunnittelu ja raaka-aineiden käytön kehitystyö ja voimakas panostus markkinointiin piti catering-yksikön asiakastyytyväisyyden erinomaisella tasolla.

Kiinteistöpalveluissa sähköisen huoltokirjan käyttö laajeni moniin uusiin kiinteistöihin. Kiinteistöpalveluihin kuuluvat myös telepalvelut, joissa parannettiin tietokantaa ja panostettiin asiakaspalvelu- ja kielikoulutukseen. Loppuvuonna 2008 hajautettuna toimineet puhelunvälityspisteet siirrettiin yhteisiin tiloihin Palmian uuteen pääkonttoriin.

Siivouspalvelun liikevaihto kehittyi suotuisasti. Palvelujen ja laadun kehittäminen oli vuoden avainasioita siivouspalveluissa. Siivouspalveluissa suunniteltiin ja pilotoitiin mobiilihanke ja siivouksen suunnitteluun hankittiin uusi mitoitusohjelma. Uusia tuotteita olivat kotisiivous sekä postitus- ja toimistotarvikepalvelu.

Turvapalvelut aloitti toimintansa vuonna 2007 ja on toiminnallisesti vielä kasvu- ja kehitysvaiheessa. Liikevaihto kasvoi hallitusti ja toiminnallisilla ratkaisulla saavutettiin tulosparannus edelliseen vuoteen verrattuna. Palmian turvapalvelut vastasivat mm. uudenvuoden vastaanoton 2008 - 2009 turvajärjestelyistä

Palvelukeskus Palmian liikevaihto oli noin 106,7 milj. euroa, henkilöstömäärä vuoden lopussa oli 2 194 henkilöä. Liikevaihto ylitti talousarvion noin 11,5 milj. eurolla.

Liikelylijäämäksi muodostui lähes 2,7 milj. euroa, mikä oli talousarvion tavoitetta noin 1,9 milj. euroa heikompi.

Palmian toimintaan liittyy kaksi kaupungin täysin omistamaa yhtiötä: Kiinteistö Oy Pakkalantie 30 ja Työmaahuolto Oy Ab. Kiinteistöyhtiö omistaa ja hallitsee Vantaalla sijaitsevaa ruokatehdaskiinteistöä, jossa palvelukeskuksen catering-yksikkö on vuokralaisena ja Työmaahuolto Oy hoitaa kiinteistön, koneiden ja laitteiden huollon ja korjaukset.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 22.5.2005 tukipalvelujen kilpailuttamisesta. Vuonna 2007 terveyskeskus kilpailutti Suursuon sairaalan ruokahuollon. Palmia voitti kilpailun ja toiminta kilpailutuilla hinnoilla alkoi vuoden 2008 alusta.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Asiakastyytyväisyys vähintään 3,5 asteikolla 1-5. Tavoite ylitettiin, sillä asiakastyytyväisyys oli 3,6 (2007: 3,5).

Liikelylijäämä vähintään 4,9 prosenttia liikevaihdosta. Tavoitetta ei saavutettu, sillä liikelylijäämä liikevaihdosta oli 2,58 prosenttia.

Koko pääoman tuotto vähintään 13,7 prosenttia. Tavoitetta ei saavutettu, sillä koko pääoman tuotto oli 11,1 prosenttia.

HELSINGIN TEKSTIILIPALVELU

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Talouden kehitys			
Liikevaihto	5 881	5 963	82
Liikeylijäämä/alijäämä (-)	61	128	67
Tilikauden yli-/alijäämä (-)	3	178	175
Varsinaisen toiminnan kassavirta	662	521	-141
Investointien kassavirta	-340	-257	83
Toimintapääoman muutos	322	264	-58
Kaupungin talousarvion sisältyvät erät			
Peruspääoman tuotto (8 %)	99	99	0
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	1,1	0,0	1,1
Liikeylijäämä, % liikevaihdosta	1,0	2,1	1,1
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	59,9	60,2	0,3
Koko pääoman tuotto, %	1,9	3,9	2,0
Omavaraisuusaste, %	82	85	3
Henkilöstö keskimäärin	99	99	0
Tuottavuus (2005=100)	99,5	100,2	0,7
Tekstiilien pesu, 1 000 kg	2 600	2 512	-88
Laskutus, 1 000 kpl	8 896	8 335	-561
Höyryn myynti, gigawattituntia	2 000	1 953	-47

Toimintavuoden liikevaihto oli 5,9 milj. euroa ilman liiketoiminnan muita tuottoja ja valmistusta omaan käyttöön. Muut tuotot olivat vuokratuottoja, joita kertyi 0,02 milj. euroa ja toiminta-avustuksena saatu matalapalkkatuki 0,02 milj. euroa. Höyryn myynti laski määrällisesti 4,8 prosenttia, mutta siitä saadut myyntitulot kasvoivat 16,3 prosenttia, mikä johtui polttoöljyn merkittävästä hintojen noususta.

Varsinaiset kulut olivat 5,2 milj. euroa ja ne laskivat edellisvuodesta 3,6 prosenttia. Henkilöstökulut olivat 2,9 milj. euroa eli 7,1 prosenttia edellisvuotta pienemmät.

Yhteiskäytössä olevien tekstiilien hankintaan käytettiin 0,4 milj. euroa, josta 45 prosenttia oli ostoja sosiaaliviraston tekstiilityökeskukselta. Tuotantoaineisiin ja tarvikkeisiin (sisältää myös tekstiilian-kinnat) käytettiin 1,3 milj. euroa, neljä prosenttia edellisvuotta enemmän. Palveluostot olivat 0,9 milj. euroa, 2,6 prosenttia pienemmät kuin edellisenä vuonna.

Investointikohteet olivat vedenpehmentin ja pitkäkestoinen asiakaskohtainen suojavaatteisto.

Liikeylijäämä oli 0,1 milj. euroa eli 2,1 prosenttia liikevaihdosta ilman liiketoiminnan muita tuottoja ja valmistusta omaan käyttöön.

Tilikauden tulos ennen satunnaiseriä oli 0,1 milj. euroa ylijäämäinen, mikä on 1,8 prosenttia liikevaihdosta ennen liiketoiminnan muita tuottoja ja valmistusta omaan käyttöön. Koko pääoman tuotto-prosentiksi muodostui 3,9 laskettuna tilikauden sijoitetun pääoman keskiarvon mukaan.

Helsingin Tekstiilipalvelu -liikelaitoksen toiminta siirtyi vuoden 2009 alusta Uudenmaan Sairaala-pesula Osakeyhtiöön, josta Helsingin kaupunki omistaa 30 prosenttia.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteena on täyttää Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) tekstiilihuollon laadun valvonnan vaatimukset 100-prosenttisesti myös suunnitelmakaudella. Tekstiilipalvelun pesulalaboratorio on tarkastanut säännöllisesti pesuprosessin toimintaa, joka on täyttänyt VTT:n asettamat ja erillistarkastuksissa kontrolloimat laatukriteerit.

Asiakastyytyväisyys vähintään 3,5 (asteikolla 1-5). Asiakastyytyväisyyskyselyn vastausten keskiarvo oli 4,0 (2007: 4,1), joten tavoite ylitettiin.

METROPOLILAB -LIKELAITOS			
1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Talouden kehitys			
Liikevaihto	2 500	3 025	525
Liikelylijäämä/alijäämä	88	97	9
Varsinaisen toiminnan kassavirta	300	478	178
Investointien kassavirta	-30	0	30
Toimintapääoman muutos	270	478	208
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	0,0	0,0	0,0
Liikelylijäämä, %	3,5	3,2	-0,3
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	48	58	10
Henkilöstö keskimäärin	52	52	0
Suoritteet			
Kemialliset analyysit, kpl	145 000	166 270	21 270
Mikrobiologiset analyysit, kpl	65 000	89 603	24 603
Analyysit yhteensä	210 000	255 873	45 873

MetropoliLab on Helsingin kaupungin organisaatioon perustettu ns. isäntäkuntamallinen liikelaitos, jossa ovat sopimusosapuolina Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen.

MetropoliLab aloitti toimintansa kunnan liikelaitoksena Viikin tiedepuiston tiloissa vuoden 2008 alussa, kun Helsingin ympäristölaboratorio ja Vantaan elintarvike- ja ympäristölaboratorio yhdistyivät.

Ensimmäisen toimintavuoden tavoite on ollut kehittää ja yhtenäistää jäsenkunnille suunnatut näytteenotto- ja analyysipalvelut. Tavoite on toteutunut ja laboratorion suurimmat asiakkaat ovat olleet jäsenkuntien virastot ja laitokset.

Liikevaihto ylitti talousarviotavoitteen ja oli 3,0 milj. euroa. Menopuolen suurimmat talousarviopoikkeamat syntyivät palkoissa, vuokrissa ja poistoissa. Liikelylijäämäksi tuli 35 000 euroa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

MetropoliLab tuottaa analyysejä yhteensä vähintään 210 000 kappaletta, joista kemiallisia vähintään 145 000 kappaletta ja mikrobiologisia vähintään 65 000 kappaletta.

Tavoite toteutui, sillä kemiallisia analyysyjä tuotettiin 166 270 kappaletta ja mikrobiologisia analyysyjä 89 603 kappaletta.

MetropoliLab rakentaa standardin SFS-EN ISO/IEC 17025 mukaisen laatujärjestelmän ja hakee sille FINAS-akkreditoinnin. Samalla haetaan akkreditointi kaikille keskeisille toiminnassa tarvittaville analyysseille, kokonaismäärältään noin 160 kappaletta.

Tavoite toteutui. MetropoliLab on edelleen FINAS-akkreditoitu testauslaboratorio T058, jolle on myönnetty kaikki merkittävät eri viranomaisten hyväksymiset. Vuoden 2008 aikana Helsingin ja Vantaan laboratorioiden laatujärjestelmät yhdistettiin ja eri menettely- ja toimintaohjeet katselmoitiin ja päivitettiin. FINAS-akkreditointipalvelut arvioi ja hyväksyi uudet laboratoriotilat sille toimitettujen asiakirjojen perusteella tammikuussa ja varsinainen akkreditointitarkastus laboratorioon tehtiin kevään ja alkukesän aikana. MetropoliLab ei saanut tarkastuksessa yhtään merkittävää poikkeamaa ja se pystyi laajentamaan akkreditoitua pätevyysaluettaan. Laboratorio täyttää testauslaboratorioita koskevan standardin SFS-EN ISO/IEC 17025:2005 vaatimukset.

3 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	221 039	0	221 039	234 239	13 200
Menot	-1 985 441	-49 394	-2 034 835	-2 082 263	-47 428
Toimintakate	-1 764 402	-49 394	-1 813 796	-1 848 023	-34 227
Poistot	-17 300	0	-17 300	-15 884	1 416
Tilikauden tulos	-1 781 702	-49 394	-1 831 096	-1 863 908	-32 812
Tuottotavoite	0	0	0	0	0
Tilikauden jäämä	-1 781 702	-49 394	-1 831 096	-1 863 908	-32 812

3 11 SOSIAALITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	153 635	0	153 635	161 533	7 898
Menot	-991 595	-25 086	-1 016 681	-1 039 102	-22 421
Toimintakate	-837 960	-25 086	-863 046	-877 569	-14 523
Poistot	-9 500	0	-9 500	-8 178	1 322
Tilikauden tulos	-847 460	-25 086	-872 546	-885 747	-13 201

Sosiaalitoimen menoihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 991,6 milj. euroa. Sen lisäksi sosiaalitoimelle osoitettiin kunta-alan sopimuksista aiheutuviin palkankorotuksiin henkilösivukuluineen 25,1 milj. euroa.

Sosiaalitoimen menot olivat 1 039,1 milj. euroa, jotka ylittivät käytettävissä olleet määrärahat 22,4 milj. eurolla. Menolajeittain tarkasteltuna suurin ylitys oli palvelujen ostoissa, 23,8 milj. euroa ja avustuksissa, 8,7 milj. euroa.

Tulot ylittyivät 7,9 milj. euroa. Toimintakate oli 14,5 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi.

3 11 01 SOSIAALIVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	147 079	0	147 079	156 623	9 544
Menot	-975 584	-25 475	-1 001 059	-1 023 651	-22 592
Toimintakate	-828 505	-25 475	-853 980	-867 028	-13 048
Poistot	-9 480	0	-9 480	-8 166	1 314
Tilikauden tulos	-837 985	-25 475	-863 460	-875 194	-11 734
Määrittävyys					
Lasten päivähoito					
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	20 060	0	20 060	20 663	603
Omissa päiväkodeissa	17 168	0	17 168	17 918	750
Ostopalvelupäiväkodeissa	1 217	0	1 217	1 213	-4
Perhepäivähoidossa	1 675	0	1 675	1 532	-143
Lasten kotihoidon tuki, lapset	8 135	0	8 135	7 811	-324
Yksityisen hoidon tuki, lapset	1 585	0	1 585	1 522	-63
Lastensuojelu					
Sosiaalityö, asiakkaat, lkm	7 790	0	7 790	8 232	442
Perhehoito, paikat, kpl	746	0	746	720	-26
Ammatillinen perhehoito, osto	80	0	80	83	3
Laitoshuolto, paikat yhteensä	803	0	803	1 013	210
Muut perheiden palvelut					
Perheneuvolat, asiakkaat	6 910	0	6 910	7 023	113
Kodinhuoltoapu, kotitaloudet	1 310	0	1 310	1 067	-243
Elatustuki, lapset	12 800	0	12 800	12 608	-192
Vammaispalvelu					
Asumispalvelut, paikat	323	0	323	298	-25
Vammaispalvelulain mukainen kuljetustuki					
Saajat, lukumäärä	10 000	0	10 000	10 516	516
Matkat, lukumäärä	520 000	0	520 000	519 222	-778
Omaishoidon tuki, saajat	720	0	720	852	132
Kehitysvammahuolto					
Asumispalvelut, paikat	702	0	702	631	-71
Laitoshuolto, paikat	291	0	291	323	32
Omaishoidon tuki, saajat	460	0	460	494	34
Päihdehuolto					
Polikliininen päihdehuolto, käynnit	65 000	0	65 000	72 734	7 734
Korvaus- ja ylläpitohoito, asiakkaat	330	0	330	328	-2
Asumispalvelut, asumisvuorokaudet	87 000	0	87 000	81 343	-5 657
Laitoshuolto, hoitovuorokaudet	80 000	0	80 000	73 423	-6 577
Toimeentulotuki					
Perustoimeentulotuki, taloudet	32 500	0	32 500	33 060	560
Muu sosiaalihuolto					
Asunnottomien asumispalvelut, asumisvuorokaudet	1 028 000	0	1 028 000	998 097	-29 903
Alle 65 v. asumispalvelut, asumisvuorokaudet	105 411	0	105 411	117 290	11 879
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut					
Asumisvuorokaudet	530 000	0	530 000	547 889	17 889
Shl-kuljetuspalvelut, saajat	2 000	0	2 000	3 379	1 379

Vanhusten palvelut					
Palveluasuminen, paikat	2 208	0	2 208	2 276	68
Laitoshuolto, paikat	2 383	0	2 383	2 416	33
Omaishoidon tuen saajat, 65+v	1 900	0	1 900	1 923	23
Voimavarat					
Henkilöstön määrä	11 789	0	11 789	11 773	-16
Tilat, m ² ¹⁾	435 410	0	435 410	417 000	-18 410
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuusindeksi	98	95	98	100	100

¹⁾ Tilat, m²: TA-luku on ollut arvio. Vuoden 2008 toteutunut luku 417 000 on saatu kuntoon laitetusta rekisteristä ja todellinen muutos vuonna 2008 oli lisäystä 4 273 m².

Lasten päivähoidon menot ylittivät käytettävissä olleet määrärahat 3,4 milj. eurolla. Ylitys koostuu pääosin palkkamenoista ja palvelujen ostoista. Omissa päiväkodeissa oli 750 lasta enemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Päivähoidon tulot ylittivät tuloarviot 1,4 milj. eurolla.

Lapsiperheiden palveluissa menot ylittivät käytettävissä olleet määrärahat 5,2 milj. eurolla. Ylitys koostui asiakaspalvelujen ostoista: lasten sijaishuollon tarve oli talousarviossa arvioitua suurempi. Laitoshuollon ja ammatillisen perhekotihoitoon paikkoja oli 213 enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Perhehoidon paikkamäärä jäi suunniteltua pienemmäksi.

Aikuisten palveluissa menojen ylitys oli 12,3 milj. euroa. Suurin osa ylityksestä, 10,1 milj. euroa oli avustuksissa: toimeentulotuessa ja vammaispalvelulain mukaisessa kuljetustuessa. Toimeentulotuessa asiakasmäärä kääntyi loppuvuodesta voimakkaaseen nousuun ja toimeentulotukea saavien talouksien määrä oli koko vuoden tasolla 560 enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Vammaispalvelulain mukaisissa kuljetuspalveluissa asiakasmäärä oli yli 500 arvioitua enemmän. Menojen ylitystä syntyi myös matkojen ennakoitua korkeammista hinnoista.

Vanhuspalvelujen ylitys oli 2,7 milj. euroa. Ylitys syntyi asiakaspalvelujen ja muiden palvelujen ostoissa. Asiakaspaineen vuoksi laitospaikkoja ei ole voitu vähentää. Tulot ylittyivät 4,0 milj. eurolla.

Hallinto- ja kehittämiskeskuksen osuus määrärahojen ylityksestä on 0,2 milj. euroa. Ylitys syntyi kehittämishankkeista, joita varten on saatu menoja vastaavat tulot. Tulot ylittyivät 1,5 milj. eurolla.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Palvelukulttuuri asiakasläheiseksi

Asiakkaat osallistuvat palvelusuunnitelman laadintaan ja toteutumisen arviointiin. Tavoite toteutui.

Kohti joustavampia palvelukokonaisuuksia

Matalan kynnyksen palvelujen, varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevän työn määrä lisääntyy. Tavoite toteutui.

Heitteille ei jätetä ketään

Etsivää ja jalkautuvaa työtä kohdennetaan riskiolosuhteissa eläviin. Tavoite toteutui.

Innovaatioilla kokonaistuottavuus paremmaksi

Tuottavuutta parannetaan palvelutuotantojen asiakas- ja yksikkökustannusten saamiseksi kohti viiden seuraavaksi suurimman kaupungin keskihintatasoa. Tavoite määriteltiin toteutuvaksi, kun määriteltyjen tärkeimpien palvelujen keskimääräiset yksikkökustannukset ovat vuonna 2008 pienemmät kuin vuonna 2007. Tavoite toteutui osittain. Tavoite saavutettiin lastensuojelussa ja vanhuspalvelussa. Sitä ei saavutettu lasten päivähoidossa, vammaispalvelussa eikä kehitysvammahuollossa. Päihdehuollossa A-klinikat vaihtoivat vuonna 2008 vanhan tietojärjestelmänsä uuteen. Tietojärjestelmän muutos aiheutti sen, että vuosien 2007 ja 2008 tiedot eivät ole vertailukelpoisia.

3 11 05 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	6 556	0	6 556	4 910	-1 646
Menot	-16 011	389	-15 622	-15 451	171
Toimintakate	-9 455	389	-9 066	-10 541	-1 475
Poistot	-20	0	-20	-11	9
Tilikauden tulos	-9 475	389	-9 086	-10 552	-1 466

Sekä tulot että menot toteutuivat suunniteltua pienempinä kaupungin työllisyyden hoidon uusien linjausten ja toimintamallin muutoksesta johtuen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

600 (400) henkilöä saa kuntouttavaa työtoimintaa. Tavoite toteutui, kuntouttavaa työtoimintaa sai 911 henkilöä.

Duuripalvelujen piirissä on vuoden 2008 aikana kussakin kuussa 3 500 (3 500) aktiivista työnhakijaa. Tavoite toteutui, palvelujen piirissä oli 3 581 aktiivista työnhakijaa.

Helsingin työvoimapalvelukeskus Duurissa päättyneiden asiakassuhteiden osalta pitkäkestoinen ratkaisu on löydetty yli 40 prosentille (25 prosentille) asiakkaista. Tavoite ei toteutunut. Toteuma oli 38 prosenttia eli kaksi prosenttiyksikköä alle tavoitteen. Edellisen vuoden toteuma oli 36 prosenttia, joten vuonna 2008 päästiin lähemmäs tavoitetasoa. Kunkin vuoden pitkäkestoisiin ratkaisuihin päättyneiden asiakkuuksien osuus on paljolti riippuvainen siitä, millaisia työnhakijoita Duuriin ohjataan.

3 21 TERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	67 404	0	67 404	72 707	5 303
Menot	-988 846	-24 308	-1 013 154	-1 038 161	-25 007
Toimintakate	-921 442	-24 308	-945 750	-965 454	-19 704
Poistot	-7 800	0	-7 800	-7 707	93
Tilikauden tulos	-929 242	-24 308	-953 550	-973 161	-19 611
Sitovat toiminnalliset tavoitteet					
Perusterveydenhuollon hoidon tarpeen arviointi, vrk	3	0	3	3	0
Hammashoidon tarpeen arviointi, vrk	3	0	3	3	0
Varsinaisen akuuttihoiton hoitajakson pituus, pv	25	0	25	26	1
Pitkäaikaishoidossa olevien yli 75-vuotiaiden osuus yli 75-vuotiaista, %	2,5	0,0	2,5	2,3	-0,2
Kiireettömään hammashoittoon pääsy, kk	6	0	6	6	0
Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettuun erikoissairaanhoidon pääsy, kk	6	0	6	6	0
Palvelujen määrälliset tavoitteet					
Terveyskeskustoiminta (tuhansina)					
Terveysneuvontakäynti	230	0	230	244	14
Lääkärin vastaanottokäynti	725	0	725	689	-36
Terveyshoitajan ja sairaanhoitajan vastaanottokäynti	470	0	470	465	-5
Koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltokäynti	225	0	225	208	-17
Kotihoitokäynti	1 650	0	1 650	1 759	109
Hammashuoltokäynti (oma + osto)	495	0	495	463	-32
Poliklinikka-vastaanottokäynti	60	0	60	66	6
Sisätautien päivystyspoliklinikkakäynti	36	0	36	33	-3
Terveyskeskuspäivystyskäynti (aikuiset, lapset)	115	0	115	122	7
Akuuttihoitopäivät	353	0	353	347	-6
Pitkäaikaishoitopäivät	445	0	445	443	-2
Psykiatrian avohoitokäynti	169	0	169	156	-13
Psykiatrian vuodeosastohoitopäivä	95	0	95	100	5
Psykiatrian avohoitopäivä	80	0	80	68	-12
HUS-kuntayhtymä (tuhansina)					
Somaattiset avohoitokäynnit	419	0	419	418	-1
DRG-tuotteet	173	0	173	206	33
Psykiatrian avohoitokäynnit	81	0	81	109	28
Psykiatrian hoitopäivät	97	0	97	93	-4
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	94	99	99	100	100

Helsingin terveydenhuollon menot ilman poistoja olivat yhteensä 1 038,2 milj. euroa, joka on noin 81,3 milj. euroa (8,5 prosenttia) edellisvuotta enemmän. Terveydenhuollon talousarvio ylittyi kokonaisuutena 25,0 milj. eurolla (2,5 prosenttia). Terveyskeskustoiminnan talousarviokohta alittui 0,2 milj. eurolla ja HUS-kuntayhtymän talousarviokohta ylittyi 25,2 milj. eurolla. Ulkopuolisten asiakaspalvelujen ostojen osuus, mukaan lukien HUS-kuntayhtymä, olivat yhteensä 44,8 prosenttia terveystalouden menoista.

Tuloja kertyi 72,7 milj. euroa, mikä ylitti talousarvion 5,3 milj. eurolla. Merkittävimmät tuloerät olivat myyntitulot 16,7 milj. euroa, maksutulot 49,2 milj. euroa sekä vuokratulot 5,1 milj. euroa. Maksutuotoilla katettiin noin 8,2 prosenttia terveyskeskuksen oman toiminnan menoista. Tulot nousivat edellisvuoteen verrattuna 2,8 milj. eurolla. Maksutuotot lisääntyivät 6,9 milj. eurolla, mutta vuokratuotot vähenivät 4,1 milj. eurolla, mikä johtui työsuhteasuntojen muuttuneesta budjetoinnista.

Helsingiläisten terveydenhuollon kustannukset olivat 1 803 euroa asukasta kohden. Asukaskohtaiset kustannukset nousivat edellisvuodesta 138 euroa (8,3 prosenttia). Terveyskeskuksen tuottavuus laski lievästi, tosin eri vuosien tuottavuuslukuja vertailtaessa tulee ottaa huomioon, että tuottavuusindeksi ei täysin kuvaa palvelujen sisällöissä tapahtuneita muutoksia.

3 21 01 TERVEYSKESKUSTOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	67 404	0	67 404	72 707	5 303
Menot	-578 656	-24 308	-602 964	-602 772	192
Toimintakate	-511 252	-24 308	-535 560	-530 066	5 494
Poistot	-7 800	0	-7 800	-7 707	93
Tilikauden tulos	-519 052	-24 308	-543 360	-537 772	5 588

3 21 02 HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTAYHTYMÄ

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-410 190	0	-410 190	-435 389	-25 199
Toimintakate	-410 190	0	-410 190	-435 389	-25 199
Tilikauden tulos	-410 190	0	-410 190	-435 389	-25 199

3 22 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-5 000	0	-5 000	-5 000	0
Toimintakate	-5 000	0	-5 000	-5 000	0
Tilikauden tulos	-5 000	0	-5 000	-5 000	0

Määrärahaa käytettiin 4,0 milj. euroa asiakaspalvelujen ostoihin ja 1,0 milj. euroa palveluasumispaikkojen hankintaan. Palveluasumispaikkoja lisättiin 68 paikkaa suunniteltua enemmän.

4 SIVISTYS-JA HENKILÖSTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	56 467	-718	55 749	61 666	5 917
Menot	-809 072	-14 750	-823 822	-796 956	26 866
Toimintakate	-752 605	-15 468	-768 073	-735 290	32 783
Poistot	-27 719	0	-27 719	-25 508	2 211
Tilikauden tulos	-780 324	-15 468	-795 792	-760 798	34 994

4 02 OPETUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	11 201	0	11 201	13 253	2 052
Menot	-464 283	-11 140	-475 423	-467 808	7 615
Toimintakate	-453 082	-11 140	-464 222	-454 555	9 667
Poistot	-13 801	0	-13 801	-13 839	-38
Tilikauden tulos	-466 883	-11 140	-478 023	-468 394	9 629

Tuloja kertyi vajaat 2,1 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän, lähinnä ammatillisten oppilaitosten ulkoisessa liiketoiminnassa sekä koulu- ja opistotilojen iltakäytössä.

Menoja kertyi noin 7,6 milj. euroa vähemmän kuin tarkistetussa talousarviossa ennakoitiin. Henkilöstömäärärahat ylittyivät 3,2 milj. eurolla, mikä johtui pääasiassa kunta-alan palkkaratkaisujen palkankorotuksista. Henkilöstömenoja nosti palkankorotusten lisäksi valtiokonttorilta tullut noin 0,4 milj. euron lisälasku vuoden 2007 eläketilitykseen.

Muihin kuin henkilöstömenoihin varattuja määrärahoja jäi käyttämättä noin 10,8 milj. euroa. Tästä summasta noin 6,6 milj. euroa säästyi kaupungin tuottamissa opetus- ja koulutuspalveluissa, kun oppilas- ja opiskelijamäärät olivat arvioitua pienempiä. Muiden kuin kaupungin tuottamiin palveluihin varatuista korvaus- ja avustuspäärahoista jäi käyttämättä noin 4,1 milj. euroa, koska sopimuskouluille maksettavista korvauksista vähennettävää valtionosuuden perusteena olevaa yksikköhintaa korotettiin talousarviossa ennakoitua enemmän.

4 02 02 KAUPUNGIN TUOTTAMAT OPETUS- JA KOULUTUSPALVELUT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	11 161	0	11 161	13 164	2 003
Menot	-451 800	-11 100	-462 900	-459 591	3 309
Toimintakate	-440 639	-11 100	-451 739	-446 427	5 312
Poistot	-13 589	0	-13 589	-13 784	-195
Tilikauden tulos	-454 228	-11 100	-465 328	-460 212	5 116
Oppilas-/opiskelijamäärät					
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus					
Esiopetus	209	0	209	177	-32
Sairaalaopetus	193	0	193	179	-14
Maahanmuuttajien valmistavan opetukset oppilaat	320	0	320	339	19
Peruskoulupalvelut	34 714	0	34 714	34 195	-519
1 - 6 luokat	24 376	0	24 376	24 248	-128
7 - 10 luokat	10 338	0	10 338	9 947	-391

Perusopetuksen varsinaiset opiskelijat					
Kaikki opiskelijat	35 436	0	35 436	34 890	-546
Ilman sairaalaopetusta	35 243	0	35 243	34 711	-532
Lukiopalvelut	7 335	0	7 335	7 251	-84
Aikuislukiopalvelut					
Varsinaiset opiskelijat	788	0	788	717	-71
Aineopiskelijat	2 496	0	2 496	1 889	-607
Laskennalliset opiskelijatyövuodet	1 700	0	1 700	1 354	-346
Lukiokoulutuksen oppilaat					
Varsinaiset opiskelijat	8 123	0	8 123	7 968	-155
Aineopiskelijat	2 496	0	2 496	1 889	-607
Perusopetus ja lukiokoulutus yhteensä					
Varsinaiset opiskelijat	43 559	0	43 559	42 858	-701
Ilman sairaalakoulua	43 366	0	43 366	42 679	-687
Aineopiskelijat	2 496	0	2 496	1 889	-607
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus					
Esiopetus	107	0	107	107	0
Sairalaopetus	1	0	1	1	0
Peruskoulupalvelut	3 106	0	3 106	3 114	8
1 - 6 luokat	1 960	0	1 960	1 960	0
7 - 10 luokat	1 146	0	1 146	1 154	8
Perusopetuksen varsinaiset opiskelijat					
Kaikki opiskelijat	3 214	0	3 214	3 222	8
Ilman sairaalaopetusta	3 213	0	3 213	3 221	8
Lukiopalvelut	1 156	0	1 156	1 170	14
Aikuislukiopalvelut					
Varsinaiset opiskelijat	109	0	109	108	-1
Aineopiskelijat	78	0	78	66	-12
Laskennalliset opiskelijatyövuodet	50	0	50	111	61
Lukiokoulutuksen oppilaat					
Varsinaiset opiskelijat	1 265	0	1 265	1 278	13
Aineopiskelijat	78	0	78	66	-12
Perusopetus ja lukiokoulutus yhteensä					
Varsinaiset opiskelijat	4 479	0	4 479	4 499	20
Ilman sairaalakoulua	4 478	0	4 478	4 498	20
Aineopiskelijat	78	0	78	66	-12
Ammatillinen koulutus					
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus	6 180	0	6 180	6 121	-59
Palvelualojen oppilaitos	1 459	0	1 459	1 470	11
Tekniikan ala	407	0	407	449	42
Ravitsemis- ja talousala	433	0	433	419	-14
Sosiaali- ja terveysala	619	0	619	602	-17
Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	1 590	0	1 590	1 582	-8
Tekniikan alan oppilaitos	3 131	0	3 131	3 069	-62
Tekniikan ala	2 894	0	2 894	2 803	-91
Kulttuuriala	237	0	237	266	29
Muu ammatillinen koulutus	173	0	173	335	162

Palvelualojen oppilaitos	76	0	76	50	-26
Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	85	0	85	158	73
Tekniikan alan oppilaitos	12	0	12	127	115
Valtionosuuteen oikeuttava lisäkoulutus	201	0	201	157	-44
Oppisopimuskoulutus	3 400	0	3 400	3 380	-20
Valtionosuuteen oikeuttavat oppilaat	57 625	0	57 625	56 837	-788
Muut oppilaat	367	0	367	516	149
Nettokustannukset, euroa/oppilas					
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	7 501	197	7 698	7 763	-65
Esi- ja perusopetus	7 800	181	7 981	8 103	-122
Lukiokoulutus	6 115	263	6 378	6 218	160
Aikuislukiokoulutus	7 003	263	7 266	6 884	382
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	7 884	190	8 074	8 050	24
Esi- ja perusopetus	8 360	190	8 550	8 643	-93
Lukiokoulutus	6 792	190	6 982	6 713	269
Aikuislukiokoulutus	5 425	190	5 615	4 844	771
Ammatillinen koulutus					
Oppilaitokset yhteensä	10 037	234	10 271	10 093	178
Palvelualojen oppilaitos	10 261	234	10 495	10 259	236
Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	9 882	234	10 116	9 862	254
Tekniikan alan oppilaitos	10 010	234	10 244	10 134	110
Oppisopimuskoulutus	3 571	0	3 571	3 473	98
Opetusvirasto					
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus euroa/oppilas	7 647	0	7 647	7 855	-208
Oppilasmäärä	57 625	0	57 625	56 837	-788
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus					
Esi- ja perusopetus	91	94	97	98	100
Lukiokoulutus	92	94	97	98	100
Lukiokoulutus	93	97	97	99	100
Aikuislukiokoulutus	68	75	75	89	100
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus					
Esi- ja perusopetus	84	84	87	90	100
Esi- ja perusopetus	82	82	85	89	100
Lukiokoulutus	86	88	91	91	100
Aikuislukiokoulutus	106	130	89	102	100
Ammatilliset oppilaitokset	87	94	98	99	100

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Kansallisten kokeiden oppimistulokset ovat peruskoulutuksessa vähintään kansallista keskitasoa.

Tavoite toteutui. Opetushallituksen tekemissä oppilastulosarvioinneissa äidinkielen ja kirjallisuuden osaaminen 6. vuosiluokan jälkeen ja suomenkielisissä peruskouluissa B-ruotsin osaaminen 9. vuosiluokalla on ollut Helsingin kouluissa valtakunnallista keskitasoa parempaa.

Lukion vuonna 2005 aloittaneista opiskelijoista suomenkielisissä lukioissa 82 prosenttia ja ruotsinkielisissä lukoissa 85 prosenttia suorittaa lukiokoulutuksen kolmessa vuodessa.

Tavoite toteutui suomenkielisissä lukioissa prosentilla 82,5 ja ruotsinkielisissä lukioissa prosentilla 91.

Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista 60 prosenttia suorittaa ammatillisen tutkinnon kolmessa vuodessa.

Tavoite ei toteutunut. Perustutkinnon läpäisi kolmessa vuodessa 47 prosenttia aloittaneista.

Oppisopimuskoulutuksessa ammatilliset näytöt voidaan suorittaa vuoden kuluessa siitä, kun näyttöön valmentava oppisopimus on päättynyt. Tutkintotavoitteisessa oppisopimuskoulutuksessa vuonna 2007 päättäneistä opiskelijoista on suorittanut vuoden 2008 loppuun mennessä näyttötutkinnon ammatillisen peruskoulutuksen osalta vähintään 75 prosenttia ja ammatillisen lisäkoulutuksen osalta vähintään 70 prosenttia.

Tavoite toteutui. Perustutkintojen osalta läpäisyprosentti oli 78 ja lisäkoulutuksessa 74,5 prosenttia.

Muut tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan kokonaistarjonta vastasi kysyntää tavoitteen mukaisesti. Alueellisesti tarjonta ja kysyntä eivät kuitenkaan kaikilla alueilla kohdanneet. Joillakin alueilla ei ollut tarjota paikkoja 2. luokan oppilaille ja erityisen haastavia erityisoppilaita ei voitu sijoittaa tarjolla oleville paikoille.

Tavoitteena oli, että tiedottaminen ja ohjaus tukevat lähikouluperiaatteen ja yhtenäisen peruskoulun toteuttamista. Tavoitteen toteutumista mitattiin lähikoulunsa valinneiden oppilaiden osuudella kaikista oppilaista. Tältä osin tavoitteita ei pääosin saavutettu. Lähikoulun valitsi koulutulokkaista 73 prosenttia suomenkielisissä (tavoite 78 prosenttia) ja 79 prosenttia ruotsinkielisissä (tavoite 80 prosenttia) kouluissa. Kuudesluokkalaisista lähikoulun valitsi suomenkielisissä kouluissa 52 prosenttia (tavoite 60 prosenttia) ja ruotsinkielisissä kouluissa 71 prosenttia (tavoite 70 prosenttia).

Kiinankielinen opetus käynnistyi tavoitteen mukaisesti 2-3 perusopetusryhmässä. Opetusta annettiin yhteensä 78 oppilaalle Meilahden ala- ja yläasteen kouluissa.

Vuosaaren lukiossa käynnistettiin tavoitteen mukaisesti 16 opiskelijan ryhmälle yhteistyössä Helsingin kauppakorkeakoulun ja Vuosaaren satamassa toimivien yritysten kanssa logistiikkaan painottuva opetus, joka tarjoaa yleissivistävät pohjatiedot logistiikan suunnitteluun ja johtamiseen.

Vuosaaren sataman logistiikkakeskittymän osaamistarpeista huolehdittiin laajentamalla ammatillisessa koulutuksessa tavara- ja henkilöliikenteen sekä varastoalan koulutusta koulutuksen järjestämisluvan puitteissa. Kaupunki koulutti tekniikan alan oppilaitoksessa 40 lastinkäsittelijää yhteistyössä Kymenlaakson ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Koulutettavat olivat helsinkiläisiä työttömiä ja rahoitukseen osallistuivat kaupungin henkilöstökeskus ja Työvoimatoimisto.

Verkko-oppimisen käyttöönottoprojekti saatettiin loppuun: kaikki opetustoimen alaiset koulut ja oppilaitokset olivat tavoitteen mukaisesti järjestelmän piirissä vuoden 2008 loppuun mennessä. Vuoden 2008 kuluessa oppimisympäristön käyttöönotto aloitettiin yhteensä 50 koulussa.

Hallinnon palvelukyky ei parantunut asetetun tavoitteen mukaisesti. Hallinnon tuottamien keskeisten palvelujen laatu pysyi palvelukykykyselyn tulosten perusteella vuoden 2007 tasolla.

Tavoitteen mukaisesti joustavia esi- ja alkuopetuksen järjestelyjä luotiin yhdessä päivähoidon kanssa:

Suomenkielisessä perusopetuksessa laajennettiin tavoitteen mukaisesti 2007 aloitettua esi- ja alkuopetuksen kokeilua. Kokeiluryhmät olivat Keinitien ala-asteella ja Meri-Rastilan ala-asteella sekä syksystä 2008 lähtien Herttoniemenrannan ala-asteella.

Ruotsinkielisessä perusopetuksessa pilottihanke toteutettiin kolmessa koulussa tavoitteena olleen kahden sijaan.

Pääkaupunkiseutukuntien yhteistyönä kehitettiin tavoitteen mukaisesti suomenkielisten peruskoulujen yhteistä oppilaaksi ottoa vieraskielisessä opetuksessa ja yhteisiä ryhmiä oppilaan oman äidinkielen opetuksessa sekä valmisteltiin neljän osaamiskeskuksen perustamista erityisopetuksessa.

Suomenkielisen perusopetuksen oppilashuollossa selkiytettiin hallintokuntien välisiä yhteistyörakenteita toimintojen rajapinnoilla. Tähän liittyen määriteltiin koulun oppilashuollon ja lastensuojelun välisen yhteistyön sekä esi- ja alkuopetuksen oppilashuollon yhteiset tavoitteet. Monihallintokuntainen yhteistyö jatkuu vuonna 2009 valmistuvan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja hankkeiden mukaisesti.

Tavoitetta, että kaikkien peruskoulujen ja lukioiden ympäristötoiminta vastaa valtakunnallista koulujen ja oppilaitosten ympäristötavoitteiden vähimmäistasoa ei täysin saavutettu ruotsinkielisten koulujen osalta. Ruotsinkielisistä peruskouluista yli 90 prosenttia ja lukioista 75 prosenttia täyttää tällä hetkellä vähimmäistason.

Talousarviokohdan nettomenot valtionosuuteen oikeuttavaa oppilasta tai opiskelijaa kohden olivat 7 855 euroa eli 208 euroa yli tavoitteena olleen 7 647 euron. Ylitys johtui siitä, että henkilöstömenot ja siten myös euroa/oppilas-tavoite laskettiin talousarvion laatimisoheiden mukaisesti vuoden 2007 palkkatasolla.

Tavoitteen mukaisesti hallinnon osuus opetustoimen oppilaskohtaisista kustannuksista ei kasvanut vuoden 2007 tilinpäätökseen verrattuna.

4 02 11 KORVAUKSET JA AVUSTUKSET MUIDEN TUOTTAMIIN PALVELUIHIN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-10 234	0	-10 234	-6 130	4 104
Toimintakate	-10 234	0	-10 234	-6 130	4 104
Tilikauden tulos	-10 234	0	-10 234	-6 130	4 104
Tunnusluvut					
Yksityisten sopimuskoulujen peruskoulupalvelut					
Oppilasvuosia, kaikki oppilaat	5 417	0	5 417	5 525	108
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	5 011	0	5 011	5 096	85
Yksityisten sopimuskoulujen lukiopalvelut					
Oppilasvuosia, kaikki oppilaat	3 968	0	3 968	3 967	-1
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	3 400	0	3 400	3 311	-89
Oppilasvuosia, kaikki yhteensä	9 385	0	9 385	9 492	107
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	8 411	0	8 411	8 407	-4

Muiden kuin kaupungin tuottamiin palveluihin varatuista korvaus- ja avustuspäärahoista jäi käyttämättä noin 4,1 milj. euroa, koska sopimuskouluille maksettavista korvauksista vähennettävää valtionosuuden perusteena olevaa yksikköhintaa korotettiin talousarviossa ennakoitua enemmän.

Toiminnallisena tavoitteena oli, että tiedottaminen ja ohjaus tukevat lähikouluperiaatteen ja yhtenäisen peruskoulun toteutumista. Mittarina puolestaan oli se, että lähikoulun valitsi 78 prosenttia koulutulokkaista ja 60 prosenttia alueen 6. luokkalaisista. Tavoite toteutui. 1. luokkia oli sopimuskouluista vain Elias-koululla ja Helsingin kristillisellä koululla ja näillä kouluilla oppilaaksiottoalueena oli koko kaupunki. 6. luokkalaisista lähes 63 prosenttia valitsi lähikoulun.

4 02 13 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	40	0	40	90	50
Menot	-2 249	-40	-2 289	-2 087	202
Toimintakate	-2 209	-40	-2 249	-1 997	252
Poistot	-212	0	-212	-55	157
Tilikauden tulos	-2 421	-40	-2 461	-2 052	409
Tunnusluvut					
Opiskelijamäärä, henkilötyövuosina	110	0	110	83	-27
Nettokustannukset, euroa/oppilas	20 250	364	20 614	24 228	-3 614

Tavoitteena oli, että työpajajakson syksyllä 2007 tai keväällä 2008 suorittaneista 54 prosenttia on työssä, koulutuksessa tai toisessa työhallinnon toimenpiteessä vuonna 2008. Tavoite saavutettiin, toteutunut prosentti oli 62.

Tavoitteena oli, että vähintään 20 nuorta suorittaa tavoitteen mukaisesti työpajajakson aikana ammatillisten perustutkintojen opintoja. Tavoite saavutettiin, sillä opintoja suoritti kaikkiaan 39 nuorta.

4 03 AMMATTIKORKEAKOULU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 696	0	2 696	1 964	-732
Menot	-39 862	-671	-40 533	-39 536	997
Toimintakate	-37 166	-671	-37 837	-37 572	265
Poistot	-1 732	0	-1 732	-1 729	3
Tilikauden tulos	-38 898	-671	-39 569	-39 301	268
Tunnusluvut					
Opiskelijamäärä	7 855	0	7 855	7 855	0
Toimintakate, euroa/opiskelija	8 112	0	8 112	8 200	88
Toimintakate-tilavuokrat, euroa/opiskelija	6 852	0	6 852	6 939	87
Toimintakate-sis. tilavuokrat, euroa/opiskelija	7 106	0	7 106	7 191	85
Toimintakate ilman tilavuokria + irtaimen investoinnit	7 164	0	7 164	7 232	68
Rahoituslain mukainen yksikköhinta	6 718	0	6 718	7 098	-380
Suoritetut tutkimukset*	1 420	0	1 420	1 420	0
Ammattikorkeakoulun koulutustarjonta 2008, aloituspaikat					
Humanistinen ja kasvatusala					
Kulttuuriala	200	0	200	240	40
Tekninen ja liikenteen ala	790	0	790	810	20
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	780	0	780	890	110
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	30	0	30	0	-30
Kaikki yhteensä	1 800	0	1 800	1 940	140
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Kokonaistuottavuus	96	100	99	99	100

*) Metropolia Ammattikorkeakoulussa suoritettiin 2 189 tutkintoa vuonna 2008. Stadian osalta ei saada muuta kuin puolen vuoden luku, jota ei voi verrata koko vuodelle tehtyihin tavoitteisiin tai edellisen vuoden toteumaan. Suuruusluokaltaan suoritetut tutkimukset vastaavat talousarvion lukua.

Helsingin ammattikorkeakoulun toiminta siirtyi perustettuun Metropolia Ammattikorkeakouluun 1.8.2008 alkaen. Ammattikorkeakoulun talousarvio tehtiin ajalle 1.1.- 31.7.2008 ja toiminnallisten tavoitteiden osalta koko vuodelle.

Toimintatulot jäivät 0,7 milj. euroa suunniteltua pienemmiksi. Metropolia ammattikorkeakoulun perustamisen vuoksi kaikkia suunniteltuja hankkeita ei ollut mahdollista käynnistää.

Toimintamenoista säästyivät noin 1,0 milj. euroa, kun keskitetyistä määrärahoista saatiin lisämäärärahaa 0,7 milj. euroa palkankorotuksiin.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Toimintakate 8 112 euroa/opiskelija.

Toimintakate toteutui hieman suunniteltua huonompana. Toimintakatetavoitteesta jäätettiin 88 euroa, mikä johtui palkkaratkaisusta.

Opiskelijoiden keskeyttämisaste on enintään 9 prosenttia.

Tavoitteen toteutumista ei voida todeta Helsingin ammattikorkeakoulun osalta, sillä sen lukuja ei pystytä erottamaan Metropolian luvuista. Metropolia-keskeyttämisaste oli 14,1 prosenttia.

Stadia on kolmen vetovoimaisimman ammattikorkeakoulun joukossa.

Tavoitteen toteutumista ei voida todeta. Kaikki vuoden 2008 haut koskivat jo Metropolia Ammattikorkeakoulua eikä Stadian vetovoimalukuja voida laskea.

Helsingin ammattikorkeakoulun muiden toiminnallisten tavoitteiden toteumatietoja ei saada, kun koko vuosi 2008 tilastoidaan Metropolia Ammattikorkeakouluna.

4 04 METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU OY:N TUKEMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-2 954	0	-2 954	-1 901	1 054
Toimintakate	-2 954	0	-2 954	-1 901	1 054
Tilikauden tulos	-2 954	0	-2 954	-1 901	1 054

4 11 SUOMENKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	1 522	0	1 522	1 681	159
Menot	-12 548	-398	-12 946	-12 989	-43
Toimintakate	-11 026	-398	-11 424	-11 308	116
Poistot	-90	0	-90	-66	24
Tilikauden tulos	-11 116	-398	-11 514	-11 374	140
Tunnusluvut					
Määrälliset tavoitteet					
Opetustunnit	98 800	0	98 800	100 570	1 770
Kurssilaiset, ilmoittautuneet opiskelijat	71 500	0	71 500	69 602	-1 898
Suoritetavoitteet					
Opiskelutunnit, säännölliset opiskelijat	1 350 000	0	1 350 000	1 235 773	-114 227
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Opiskelutunnit, säännölliset opiskelijat	104	94	102	102	100

Tulot toteutuivat budjetoitua suurempina ja menot toteutuivat hieman budjetoitua suurempina. Kurssimaksuja kertyi arvioitua enemmän ja opetusministeriöltä saatiin hankekohtaisia avustuksia työväenopiston kehittämis- ja opetustoimintaan ja kurssiseteliavustuksina opiskelijoille jaettavaksi. Opiston muutto väistötiloihin aiheutti lisämenoja.

4 12 RUOTSINKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	347	0	347	396	49
Menot	-2 660	0	-2 660	-2 604	56
Toimintakate	-2 313	0	-2 313	-2 208	105
Poistot	-30	0	-30	-33	-3
Tilikauden tulos	-2 343	0	-2 343	-2 241	102
Määrälliset tavoitteet					
Ilmoittautuneet opiskelijat	16 000	0	16 000	19 525	3 525
Opetustunnit	21 400	0	21 400	21 863	463
Valtionosuuteen oikeuttavat tunnit	17 865	0	17 865	17 865	0
Suoritetavoitteet					
Opiskelijat	15 500	0	15 500	17 596	2 096
Kurssit	920	0	920	1 046	126
Toteutuneet opetustunnit	21 000	0	21 000	21 863	863
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Opiskelijatunnit	106	109	112	103	100

Tulot ja menot toteutuivat talousarvion mukaisina.

Kursseille osallistui 17 596 opiskelijaa ja se on 883 opiskelijaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

4 15 KAUPUNGINKIRJASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 700	0	2 700	2 850	150
Menot	-32 021	-1 293	-33 314	-33 625	-311
Toimintakate	-29 321	-1 293	-30 614	-30 775	-161
Poistot	-1 550	0	-1 550	-1 264	286
Tilikauden tulos	-30 871	-1 293	-32 164	-32 039	125
Määritavoitteet					
Suoritemäärä					
Lainat, 1 000 kpl	9 800	0	9 800	9 399	-401
Käynnit yhteensä, 1 000	13 200	0	13 200	13 049	-151
Asiakaskäynnit, 1 000 kerta	6 200	0	6 200	6 418	218
Verkkokäynnit, 1 000 kerta	7 000	0	7 000	6 631	-369
Toiminnan laajuus					
Aukiolotunnit	87 000	0	87 000	92 462	5 462
Lainat/aukiolotunti	113	0	113	102	-11
Käynnit/aukiolotunti	152	0	152	141	-11
Käynnit/henkilötyövuosi	28 085	0	28 085	27 883	-202
Aukiolotunnit/ 1 000 asiakas	154	0	154	161	7
Lainat/henkilötyövuosi	20 851	0	20 851	20 083	-768
Henkilötyövuodet/ 1 000 asiakas	0,83	0,00	0,83	0,81	-0,02
Tuotannontekijämäärä					
Kirjastot, kpl	36	0	36	36	0
Palvelupisteet	1	0	1	1	0
Kirjastoautot, kpl	2	0	2	2	0
Laitoskirjastot, kpl	11	0	11	11	0
Henkilötyövuosi	470	0	470	468	-2
Tilat, m2 (31.12.)	37 073	0	37 073	37 054	-19
Kokoelma, 1 000 kpl	1 920	0	1 920	1 897	-23
Tehokkuus/taloudellisuus					
Menot/laina, euroa	3,27	0,00	3,27	3,58	-0,31
Menot/käynnit, euroa	2,43	0,00	2,43	2,58	-0,15
Menot/asukas, euroa	56,50	0,00	56,50	58,68	-2,18
Tulot/laina, euroa	0,28	0,00	0,28	0,30	0,02
Tulot/asukas, euroa	4,76	0,00	4,76	4,97	0,21
Toimintakate/laina, euroa	-2,99	0,00	-2,99	-3,27	-0,28
Toimintakate/asukas, euroa	-51,74	0,00	-51,74	-53,71	-1,97
Aineistomenot/laina, euroa	0,29	0,00	0,29	0,30	-0,01
Aineistomenot/asukas, euroa	5,00	0,00	5,00	4,97	0,03
Lainat/kokoelma	5,1	0,00	5,1	5,0	-0,1
Kokoelma/asukas	3,4	0,00	3,4	3,3	-0,1
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Indeksi (2005=100)	102	99	100	101	100

Tulot ylittyivät, kun tukia ja avustuksia kertyi arvioitua enemmän. Tulokertymä oli 5,6 prosenttia edellisvuoden kertymää pienempi.

Menot ylittivät 0,3 milj. eurolla lisämäärärahalla muutetun talousarvion. Menot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 6,3 prosentilla.

Tuottavuus laski perusvuodesta 2005 vuoteen 2008 yhden prosenttiyksikön verran.

Kirjastojen palvelualuemuutoksia jatkettiin ja itsepalvelua edistettiin edelleen. Tietopalvelua kysyttiin vähemmän kuin edellisvuonna. Kirjasto edisti sähköistä asiointia. HelMet –kirjastojen yhteiset käyttö-säännöt uudistettiin ja otettiin käyttöön toukokuussa.

Kaupunginkirjasto sai Suomen laatupalkinnon 2008 julkisen sektorin ja yleishyödyllisten yhteisöjen sarjassa. Kirjaston vahvuuksia oli edelläkävijäisyys ja ennakoivuus toiminnassa sekä innovatiivinen ja asiakaslähtöinen toiminnan, tuotteiden ja palvelujen kehittäminen sekä henkilöstöä ja yksilöä kunnioittava, kuunteleva ja henkilöstön osaamista arvostava johtaminen.

4 16 KAUPUNGIN TAIDEMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	501	0	501	612	111
Menot	-5 899	-41	-5 940	-5 835	105
Toimintakate	-5 398	-41	-5 439	-5 224	215
Poistot	-380	0	-380	-173	207
Tilikauden tulos	-5 778	-41	-5 819	-5 397	422
Tunnusluvut					
Taidemuseo, kävijämäärä					
Meilahti	30 000	0	30 000	47 942	17 942
Tennispalatsi	100 000	0	100 000	135 895	35 895
Kluuvin galleria, kävijämäärä	10 000	0	10 000	9 955	-45
Näyttelyt, kpl	23	0	23	30	7

Kävijämäärätavoitteet ja sen myötä myös tulot ylittyivät. Tuotoista 51 prosenttia on pääsylippituloja ja 30 prosenttia museokauppatuotteiden myyntituloja. Loppuosa on tukia ja avustuksia, vuokra- ja opastustuloja.

Menojen säästö syntyi vuokrissa ja palvelujen ostoissa, kun mm. Walt Disney ja Euroopan taide -näyttely siirtyi myöhemmäksi.

Toimintakate toteutui suunniteltua parempana.

Jugendsalin ilmaisnäyttelyyn kävi tutustumassa 38 111 kävijää.

4 17 KULTTUURITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	1 262	-483	779	1 113	334
Menot	-38 954	181	-38 773	-39 685	-912
Toimintakate	-37 692	-302	-37 994	-38 572	-578
Poistot	-464	0	-464	-242	222
Tilikauden tulos	-38 156	-302	-38 458	-38 814	-356
Tehokkuus/taloudellisuus					
Menot/asukas, euroa	68,74	0,00	68,74	63,63	5,11
Tulot/asukas, euroa	2,23	0,00	2,23	1,95	-0,28
Toimintakate/asukas, euroa	-66,51	0,00	-66,51	-61,69	4,82

Kaupungin yhteisstrategioiden mukaisesti on kulttuuripalvelujen yleisen kehittämisen lisäksi kiinnitetty erityistä huomiota maahanmuuttajiin (kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa) ja lasten ja nuorten taidetoimintaan (Annantalon taidekeskus). Lisäksi on pyritty kulttuuripalveluilla edistämään keskusten elinvoimaisuutta (Stoa, Kanneltalo ja Malmitalo sekä toiminta Vuotalossa ja Nordsjö-Rastiksessa, Savoy-teatterin Esplanadin lava).

4 17 01 KULTTUURIASIAINKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	773	0	773	1 099	326
Menot	-11 937	-274	-12 211	-12 104	107
Toimintakate	-11 164	-274	-11 438	-11 005	433
Poistot	-438	0	-438	-232	206
Tilikauden tulos	-11 602	-274	-11 876	-11 237	639
Suoritetiedot					
Lasten ja nuorten taidekasvatuskurssit	1 050	0	1 050	1 063	13
Oppilasmäärä yhteensä	10 500	0	10 500	11 612	1 112
Opetustuntien määrä yhteensä	14 700	0	14 700	11 955	-2 745
Kulttuuri- ja taidetilaisuudet	2 550	0	2 550	2 745	195
Omat tilaisuudet, kpl	800	0	800	939	139
Yhteistyötilaisuudet	1 000	0	1 000	1 026	26
Ulkopuolisten järjestämät tilaisuudet, kpl	750	0	750	780	30
Artist in Residence, vuokraukset, kpl	250	0	250	285	35
Taiteilija-ateljeetilojen vuokraukset, kpl	30	0	30	32	2
Näyttelypäivät yhteensä, keskimäärin	215	0	215	216	1
Alueellisten kulttuurikeskusten salien käyttöpäivät, keskimäärin	170	0	170	160	-10
Kävijöitä yhteensä	590 000	0	590 000	533 743	-56 257
Tilaisuudet, kpl	360 000	0	360 000	335 043	-24 957
Näyttelyt, kpl	230 000	0	230 000	198 700	-31 300
Käsiteltyjä avustuksia, kpl	990	0	990	686	-304
Myönnettyjä avustuksia, kpl	440	0	440	499	59
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus indeksi	100	85	91	92	100

Tulot ylittyivät 0,3 milj. eurolla ja menosäästö talousarviomuutoksilla korjattuun talousarvioon verrattuna oli 0,1 milj. euroa.

4 17 02 SAVOY-YKSIKKÖ

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	489	-483	6	13	7
Menot	-1 286	455	-831	-713	118
Toimintakate	-797	-28	-825	-700	125
Poistot	-26	0	-26	-10	16
Tilikauden tulos	-823	-28	-851	-710	141
Suoritetiedot					
Kulttuuri- ja taidetilaisuudet, kpl	250	-55	195	184	-11
Omat tilaisuudet	150	0	150	176	26
Yhteistyötilaisuudet	10	20	30	1	-29
Ulkopuolisten järjestämät tilaisuudet, kpl	90	-75	15	7	-8
Savoyn teatterisalin käyttöpäivät	110	-110	0	0	0
Savoyn teatterisalin kävijät	45 000	-45 000	0	0	0

Savoyn teatterisali oli suljettuna remontin takia koko vuoden. Tämän vuoksi Savoy-yksikön talousarviota tarkistettiin.

Tuloja kertyi 13 372 euroa ja menoja 0,7 milj. euroa. Toimintakate toteutui suunniteltua parempana.

Sitova toiminnallinen tavoite

Kulttuuri- ja taidetilaisuudet, 250 kpl. Tavoitetta ei saavutettu, kun teatterisali oli suljettuna koko vuoden. Kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän 9.4.2008 tarkistaessaan Savoyn talousarviota.

4 17 03 YHTEISÖJEN TUKEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-11 658	0	-11 658	-12 720	-1 062
Toimintakate	-11 658	0	-11 658	-12 720	-1 062
Tilikauden tulos	-11 658	0	-11 658	-12 720	-1 062

Avustusta musiikkioppilaitoksille ja musiikkitoiminnalle maksettiin 3,8 milj. euroa, teatterilain ulkopuolisille tanssilaitoksille 62 000 euroa, kuvataidelaitoksille 3,2 milj. euroa ja museotoiminnalle 1,0 milj. euroa sekä teatterilain ulkopuolisille ammattiteattereille 0,5 milj. euroa. Muun sivistystoimen ja festivaalien tukemiseen käytettiin 1,4 milj. euroa, tästä Helsingin Juhlaviikoille 1,0 milj. euroa.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jaettavaksi tarkoitetusta osuudesta myönnettiin avustusta sivistys- ja taidejärjestöille 0,4 milj. euroa. Helsingiläisten taiteilijoiden ateljee-tiloihin käytettiin 7 900 euroa. Vuoden 2008 Helsingin kaupungin kulttuuripalkinto 10 000 euroa myönnettiin Eero ja Jussi Raittiselle. Taideapurahoja jaettiin 0,1 milj. euroa, produktio- ja projektiavustuksiin sekä erilaisiin yksittäisiin hankkeisiin ja kehittämissuunnitelmiin käytettiin 1,3 milj. euroa.

4 17 04 AVUSTUKSET TEATTERILAIN PIIRIIN KUULUVILLE AMMATTITEATTEREILLE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-10 923	0	-10 923	-10 923	0
Toimintakate	-10 923	0	-10 923	-10 923	0
Tilikauden tulos	-10 923	0	-10 923	-10 923	0

Avustukset teatterilain piiriin kuuluville ammattiteattereille käytettiin kokonaan.

Suurin yksittäinen avustuksen saaja oli Helsingin Kaupunginteatteri, joka sai 7,7 milj. euroa. Neljä tanssiteatteria sai yhteensä 0,4 milj. euroa.

4 17 05 AVUSTUS SUOMEN KANSALLISOOPPERAN SÄÄTIÖLLE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-3 150	0	-3 150	-3 225	-75
Toimintakate	-3 150	0	-3 150	-3 225	-75
Tilikauden tulos	-3150	0	-3150	-3325	-75

Avustus Suomen Kansallisoopperan Säätiölle myönnettiin sopimuksen mukaisesti.

4 18 KAUPUNGINMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	288	0	288	343	55
Menot	-6 926	0	-6 926	-7 027	-101
Toimintakate	-6 638	0	-6 638	-6 684	-46
Poistot	-270	0	-270	-233	37
Tilikauden tulos	-6 908	0	-6 908	-6 918	-10
Suoritetavoitteet					
Aukiolotunnit	11 200	0	11 200	11 422	222
Tutkimustoimintojen lukumäärä	12 500	0	12 500	15 842	3 342
Asiantuntijapalvelujen lukumäärä	9 500	0	9 500	12 869	3 369
Tehokkuus/taloudellisuus					
Menot/asukas, euroa	12,22	0,0	12,22	12,26	-0,04
Toiminnan laajuustiedot					
Asiakkaiden lukumäärä	130 000	0	130 000	212 552	82 552
Resurssit					
Henkilöstön määrä	69	0	69	69	0
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	75	162	87	128	100

Tuloja kertyi arvioitua enemmän. Menot ylittyivät 0,1 milj. eurolla, mikä johtui mm palkankorotuksista, joihin ei haettu keskitettyä lisämäärärahaa, ja Luxemburgista tulevan romaninäyttelyn kustannuksista.

4 19 ORKESTERITOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	990	0	990	1 195	205
Menot	-10 856	0	-10 856	-10 429	427
Toimintakate	-9 866	0	-9 866	-9 235	631
Poistot	-37	0	-37	-54	-17
Tilikauden tulos	-9 903	0	-9 903	-9 288	615

Konserttitoiminnan tulot ylittyivät 0,2 milj. eurolla ja menot alittuivat 0,4 milj. eurolla.

4 19 01 KAUPUNGINORKESTERI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	836	0	836	818	-18
Menot	-10 386	0	-10 386	-9 759	627
Toimintakate	-9 550	0	-9 550	-8 940	610
Poistot	-37	0	-37	-54	-17
Tilikauden tulos	-9 587	0	-9 587	-8 994	593
Tunnusluvut					
Sinfoniakonsertit	42	0	42	44	2
Viihdekonsertit	4	0	4	5	1
Kummilapsikonsertit	2	0	2	6	4
Muut konsertit	2	0	2	4	2
Tilaukskonsertit	4	0	4	1	-3
Ulkomaiset konsertit	15	0	15	14	-1
Kamarimusiikkikonsertit	6	0	6	11	5
Yhteensä	75	0	75	85	10
Täyttöaste	82	0	82	85	3
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	102	106	102	101	100

Orkesteri esitti yhteensä 85 konserttia: 71 kotimaassa ja 14 ulkomailla. Konserteissa kävi yhteensä 101 315 kuulijaa. Finlandia-talossa järjestettyjen maksullisten konserttien täyttöaste oli 84,7 prosenttia.

4 19 02 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	154	0	154	376	222
Menot	-470	0	-470	-671	-201
Toimintakate	-316	0	-316	-294	22
Tilikauden tulos	-316	0	-316	-294	22

Ulkomaan konsertit ovat nettobudjetoituja ja **toimintakate toteutui suunniteltua parempana**. Konsertit toteutuivat lähes suunnitellulla tavalla. Orkesteri konsertoiti Saksassa, Virossa, Kiinassa ja Italiassa.

4 21 KORKEASAAREN ELÄINTARHA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	1 733	0	1 733	2 727	994
Menot	-6 019	11	-6 008	-6 410	-402
Toimintakate	-4 286	11	-4 275	-3 684	591
Poistot	-1 010	0	-1 010	-708	302
Tilikauden tulos	-5 296	11	-5 285	-4 392	893
Suoritettavoitteet					
Kävijämäärä	570 000	0	570 000	498 031	-71 969
Tehokkuus/taloudellisuus					
Menot/asukas, euroa	10,62	0,0	10,62	11,25	-0,63
Toiminnan laajuustiedot					
Lajimäärä	160	0	160	150	-10
Pinta-ala, ha	24	0	24	24	0
Voimavarat					
Henkilöstön määrä	72	0	72	72	0
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	102	80	90	99	100

Eläintarha toimii nettobudjetoituna yksikkönä. Kävijämaksut ja vuokratuotot ravintoloista, kioskeista ja matkamuistokaupoista kattavat noin 40 prosenttia menoista. Kävijämäärä jäi kesä- ja syyskauden huonojen säiden takia tavoitteesta. Korotettujen pääsymaksujen takia lipputulot kuitenkin lisääntyivät.

Tulot ylittivät arvioitun 1,0 milj. eurolla ja menot ylittyivät 0,4 milj. eurolla. **Toimintakate toteutui suunniteltua parempana.**

Toimintavuoden aikana valmistui kolme isoa rakennushanketta: ravintoa Pukin saneeraus, varikkohalli ja petolintuhäkki.

Toimintavuoden aikana toteutettiin arkkitehti-ideakilpailu eläintarhan kehittämiseksi. Kilpailuun osallistui kaksi ulkomaista ja yksi suomalainen arkkitehtitoimisto.

4 31 NUORISOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	1 489	0	1 489	1 412	-77
Menot	-25 067	-825	-25 892	-25 863	29
Toimintakate	-23 578	-825	-24 403	-24 452	-49
Poistot	-500	0	-500	-254	246
Tilikauden tulos	-24 078	-825	-24 903	-24 706	197
Sitovat toiminnalliset tavoitteet					
Käyntikertoja, 1 000 kpl	1 110	0	1 110	1 189	79
Yksilöllisesti ja ryhmätöiminnassa tavoitetut nuoret	17 000	0	17 000	20 785	3 785
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret	900	0	900	1 025	125
Muut toiminnalliset tavoitteet					
Nuorisotiloja, m ²	41 674	0	41 674	41 952	278
Toimintakate/käyntikerta, euroa	-21,24	0,00	-21,24	-20,56	0,68
Menot/ 0-28-vuotiaat	128,70	0,00	128,70	131,69	2,99
Avustukset järjestöille ja nimikkotilojen vuokrat/0-28-v	7,01	0,00	7,01	6,82	-0,19
Maahanmuuttajien osuus, %	13	0	13	13	0
Jäsenkorttien lukumäärä	10 000	0	10 000	8 177	-1 823
Nuorisotalojen järjestämät leiripäivät	16 000	0	16 000	12 576	-3 424
Nuorisotalojen järjestämät retkipäivät	6 500	0	6 500	6 521	21
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	94	101	97	101	100

Nuorisotoimen tulot jäivät hieman budjetoidusta, kun ulkopuolinen rahoitus ei toteutunut suunnitellusti. Menot toteutuivat suunnitellusti. Yhteisöjen tukemiseen oli varattu 1,1 milj. euroa ja se käytettiin täysimääräisesti.

4 41 LIIKUNTATOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	10 703	0	10 703	12 536	1 833
Menot	-70 700	-574	-71 274	-70 783	491
Toimintakate	-59 997	-574	-60 571	-58 247	2 324
Poistot	-7 600	0	-7 600	-6 547	1 053
Tilikauden tulos	-67 597	-574	-68 171	-64 794	3 377
Suoritavoitteet, 1 000 kpl					
Laitostoiminnan käyntikerrat	3 369	0	3 369	3 580	211
Ulkokenttätoiminnan käyntikerrat	3 873	0	3 873	3 187	-686
Uimarantatoiminnan käyntikerrat	812	0	812	405	-407
Liikuntaohjaajien käyntikerrat	430	0	430	413	-17
Leirinnän yöpymisvuorokaudet	90	0	90	92	2
Kalastusluvut, kpl	8 000	0	8 000	7 734	-266
Menot/asukas, euroa	124,75	0,00	124,75	123,53	1,22
Tulot/asukas, euroa	18,89	0,00	18,89	21,88	2,99
Toimintakate/asukas, euroa	-105,87	0,00	-105,87	-101,65	4,22
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Käyntikertaa kohti	102	99	103	102	100
Aukiolotuntia kohti	103	105	99	99	100

Tulot ylitettiin ja menot alitettiin, joten toimintakate toteutui suunniteltua parempana.

4 41 01 LIIKUNTAVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	7 017	0	7 017	8 330	1 313
Menot	-63 875	-546	-64 421	-63 568	853
Toimintakate	-56 858	-546	-57 404	-55 238	2 166
Poistot	-5 690	0	-5 690	-4 566	1 124
Tilikauden tulos	-62 548	-546	-63 094	-59 803	3 291

Tulot ylittyivät 1,3 milj. eurolla, kun pääsylipputulot ja vuokratuloja kertyi arvioitua enemmän. Menot jäivät 0,9 milj. euroa alle budjetoidun.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Ohjattua eläkeläis- ja erityisliikuntaa, jota liikuntaseurat eivät järjestä, tarjotaan yhteensä 380 tuntia viikossa. Tavoite toteutui ja toteuma oli 381 tuntia.

Ulkoiluteitä ylläpidetään Helsingissä 163 kilometriä ja kuntoratoja 50 kilometriä ja hiihtolatupohjia 180 kilometriä. Tavoite toteutui ja toteumat olivat 163 kilometriä, 50 kilometriä ja 180 kilometriä.

Ulkoilualueita hoidetaan muissa kunnissa 3 850 hehtaaria. Tavoite toteutui ja toteuma oli 3 850 hehtaaria.

4 41 02 MERELLINEN OSASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	3 686	0	3 686	4 206	520
Menot	-6 825	-28	-6 853	-7 216	-363
Toimintakate	-3 139	-28	-3 167	-3 010	157
Poistot	-1 910	0	-1 910	-1 981	-71
Tilikauden tulos	-5 049	-28	-5 077	-4 991	86

Tulot ylittyivät 0,5 milj. eurolla, kun venepaikkamaksuja ja Rastilan leirintäalueen tuloja kertyi arvioitua enemmän. Menoja syntyi 0,4 milj. euroa budjetoitua enemmän. **Toimintakate toteutui suunniteltua parempana.**

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Venepaikkoja tarjotaan yhdessä venekerhojen kanssa vähintään 11 800. Tavoite toteutui ja toteuma oli 11 992 venepaikkaa.

Kehitetään ja valvotaan kalataloutta Helsingin 14 600 hehtaarin ja muiden kuntien 3 000 hehtaarin vesialueilla. Tavoite toteutui.

Kalanpoikasia istutetaan kalatalousmaksun puitteissa, siikaa 100 000 – 200 000 kappaletta ja meritaimenta 50 000 kappaletta. Tavoite toteutui.

4 52 HENKILÖSTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	7 400	-235	7 165	7 739	574
Menot	-69 990	0	-69 990	-52 636	17 354
Toimintakate	-62 590	-235	-62 825	-44 897	17 928
Poistot	-183	0	-183	-259	-76
Tilikauden tulos	-62 773	-235	-63 008	-45 157	17 851

Vuosi oli kaupunginvaltuuston vuosille 2006 - 2008 hyväksymän henkilöstöstrategian toimenpiteiden toteuttamisen ja uusien menettelytapojen kehittämisen viimeinen vuosi. Henkilöstöstrategian neljää osa-alueita (henkilöstön saatavuus ja liikkuvuus, osaaminen, palkitseminen ja osallistuminen) on toteutettu toimenpideohjelmalla, jossa on yhteensä 39 toimenpideohjelmaa.

Sitovana tavoitteena on kaupungin henkilöstöhallinnon tuloksellisuusmittariston kehittäminen. Tavoite toteutui. Mittaristo on laadittu, mutta sitä ei ole vielä otettu käyttöön.

4 52 01 HENKILÖSTÖPOLITIikka

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	100	0	100	139	39
Menot	-4 298	0	-4 298	-4 135	163
Toimintakate	-4 198	0	-4 198	-3 996	202
Poistot	-98	0	-98	-209	-111
Tilikauden tulos	-4 296	0	-4 296	-4 205	91

Määrärahaa käytettiin henkilöstöstrategian toimenpideohjelman hankkeisiin: suorituksen johtaminen, henkilöstön osallistumisen edistäminen, tuottavuuden ja työprosessien kehittäminen.

4 52 02 KEHITTÄMISPALVELUT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 595	-235	2 360	3 115	755
Menot	-2 510	0	-2 510	-3 260	-750
Toimintakate	85	-235	-150	-144	6
Poistot	-85	0	-85	-51	34
Tilikauden tulos	0	-235	-235	-195	40

Vuoden aikana jatkettiin johdon ja esimiesten valmennuksia. Konsernin tytäryhtiöiden toimitusjohtajien valmennus jatkui. Kaupungin työhyvinvointiohjelman tavoitteita toteutettiin erilaisilla esimiesten tukitoiminnoilla (mentorointi, työnohjaus, Coaching ja esimiesten verkostotapaamiset). Pitkien valmennusten vaikuttavuuden seuranta lisättiin.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Toimintakatetavoite oli 150 milj. euroa. Tavoite toteutui.

Asiakastyytyväisyys 3,9 asteikolla 1–5. Tavoite toteutui, kun asiakastyytyväisyys oli 4,0.

4 52 03 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	4 500	0	4 500	4 285	-215
Menot	-19 916	0	-19 916	-19 907	9
Toimintakate	-15 416	0	-15 416	-15 622	-206
Tilikauden tulos	-15 416	0	-15 416	-15 622	-206

Työllisyyden hoitamiseen varatut määrärahat käytettiin täysimääräisesti. Palkkatuella työllistettiin työttömiä helsinkiläisiä noin 3 350 kuukautta. Uusia aloittavia henkilöitä oli 598. Työttömien työnhaun koulutustilaisuuksia järjestettiin 54, joihin osallistui 968 henkilöä. Ammatillisia valmiuksia lisäävään koulutukseen osallistui 310 henkilöä. Suomenkielen kurseja järjestettiin 48 ja niille osallistui 267 henkilöä.

Työllisyysvaroin solmittiin 199 uutta oppisopimusta eri aloille kaupungin tehtäviin. Oppisopimus-koulutuksesta valmistui 92 henkilöä. Rekrytointikoulutuksessa aloitti 184 henkilöä yhdeksällä kurssilla. Rekrytointikoulutuksia päättyi 12 ja niistä valmistui yhteensä 174 henkilöä.

Työllistämismäärärahoista tuettiin 18 helsinkiläisten työllisyyden hoitoon osallistuvaa yhdistystä yhteensä 300 000 eurolla.

Helsinki-lisää pitkäaikaistyöttömien palkkaamisesta tukityöhön maksettiin 135 yhdistykselle ja säätiölle 441 henkilön palkkakustannuksiin ja 90 yritykselle 249 henkilön palkkakustannuksiin.

Henkilöstön liikkuvuus-osaston sitovana tavoitteena on arvioida kaupungin työllisyyden hoidon rakenteet, toimijoiden välinen työnjako ja työllistämistoimenpiteet sekä tehdä arvioinnin perusteella tarvittavat uudistusehdotukset.

Tavoite toteutui. Työllisyyden hoidon kehittämisohjelma valmistui joulukuussa käsiteltäväksi kaupunginhallituksen ensimmäisessä kokouksessa vuonna 2009.

4 52 04 MAAHANMUUTTOPOLITIikka

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	30	0	30	2	-28
Menot	-458	0	-458	-430	28
Toimintakate	-428	0	-428	-428	0
Tilikauden tulos	-428	0	-428	-428	0

Osasto oli mukana valmistelemaan pääkaupunkiseudun kaupunkien ja valtion välistä maahanmuuttopoliittista aiesopimusta osana hallitusohjelman metropolipoliittikahanketta.

Maahanmuuttopoliittista ohjelmaa työstettiin kevään aikana kymmenessä työpajassa. Työpajojen lisäksi sidosryhmille järjestettiin kolme kuulemistilaisuutta.

Monimuotoisuuden kehittämisohjelmahanke käynnistettiin keväällä 2008.

Osasto oli Helsingin kaupungin edustajana Eurocities -järjestön integraatiotyöryhmässä.

Osasto oli valmistelemaan yhdessä hallintokuntien kanssa ohjelmakauden 2007 - 2012 ESR- projekteja, joissa kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat.

4 52 05 HENKILÖSTÖN LIKKUVUUDEN JA TYÖYHTEISÖJEN TUKEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	40	0	40	39	-1
Menot	-5 140	0	-5 140	-3 410	1 730
Toimintakate	-5 100	0	-5 100	-3 371	1 729
Tilikauden tulos	-5 100	0	-5 100	-3 371	1 729

Henkilöstön saatavuuden edistäminen

Yhteistyössä kaupungin virastojen ja liikelaitosten kanssa toteutettiin vuodelle suunnitellut henkilöstön saatavuutta ja työnantajakuvaan tukevat toimenpiteet.

Erilaisia henkilöstön rekrytointi-, ammatti- ja opiskelijatapahtumia järjestettiin vuoden aikana 50. Oppisopimuskoulutuksella koulutettiin uutta työvoimaa kaupungin palvelukseen. Yhteistä sähköistä rekrytointijärjestelmää eRekryä kehitettiin yhteistyössä Espoon ja Vantaan kanssa.

Uudelleensijoitus ja eläkeneuvonta

Terveystieteistä syistä uudelleensijoitettavana olevista henkilöistä pysyvä ratkaisu löytyi 16 henkilölle. Vuoden lopussa oman työn loppumisen takia uudelleensijoitettavana oli 28 henkilöä, joista yhdeksälle

löytyi pysyvä työpaikka ja viisi henkilöä siirtyi eläkkeelle. Vuoden lopussa uudelleensijoitettavia oli 75 henkilöä.

Työkyvyn ja kuntoutuksen selvityksiä tehtiin yhteistyössä työterveyskeskuksen kanssa yhteensä 65 henkilölle. Selvitysten jälkeen 29 henkilöä palasi työhön, kahdeksan aloitti työkokeilun tai koulutuksen. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi yhdeksän henkilöä. Kuntoutustoimenpiteet olivat kesken 24 henkilöllä.

Eläkeneuvonnassa oli asiakaskäyntejä yhteensä 390 ja eläkehakemuksia tehtiin 310. Vuoden aikana järjestettiin viisi koulutustilaisuutta eläkeneuvonnasta ja eläkesuunnittelusta.

4 52 06 HENKILÖSTÖPOLITIIKAN TUKEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	135	0	135	158	23
Menot	-5 023	0	-5 023	-4 376	647
Toimintakate	-4 888	0	-4 888	-4 218	670
Tilikauden tulos	-4 888	0	-4 888	-4 218	670

Määrärahat käytettiin kuntoremonttitoiminnan tukemiseen, jaksamisen tukipakettiin, elintärkeät elämäntavat -ohjelmaan ja elämönhallinta 55+-ohjelmaan.

Henkilöstöpalveluina tarjottiin keskitetysti järjestettyä henkilöstöliikuntaa, alennuksia uinti- ja teaterilipuista, tukea henkilöstökerhoille sekä virkistysmahdollisuuksia Kalliorannassa, Isossa Iluodossa ja Rökässä.

4 52 08 HENKILÖSTÖMÄÄRÄRAHA, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-5 000	0	-5 000	-4 968	32
Toimintakate	-5 000	0	-5 000	-4 968	32
Tilikauden tulos	-5 000	0	-5 000	-4 968	32

Määrärahaa käytettiin henkilöstön saatavuutta ja liikkuvuutta tukeviin hankkeisiin ja projekteihin: rekrytointin tukemiseen ja henkilöstösuunnittelun parantamiseen, tehtävä- ja urakiertosuunnitelmien kehittämiseen, työnantajakuvan parantamiseen, yliopisto- ja korkeakouluopiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksien ja työperäisen maahanmuuton tukemiseen.

4 52 09 ELÄKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-24 545	0	-24 545	-10 718	13 827
Toimintakate	-24 545	0	-24 545	-10 718	13 827
Tilikauden tulos	-24 545	0	-24 545	-10 718	13 827

Määräraha on varattu kaupungin oman eläkejärjestelmän mukaisiin menoihin sekä niihin eläkemenoihin, joita ei voida kohdistaa millekään hallintokunnalle. Menoja vähentää lakisääteisen eläkevakuutuksen purkaminen 18,4 milj. euroa ja KuEL-eläkkeiden tasaus, joka oli hyvitystä 12,3 milj. euroa.

4 52 10 TYÖSUHDEMATKALIPPU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-3 100	0	-3 100	-1 432	1 668
Toimintakate	-3 100	0	-3 100	-1 432	1 668

Määrärahalla tuettiin henkilöstön työsuhdematkalippua. Lippu ei saavuttanut ennakoitua suosiota, minkä vuoksi menot toteutuivat budjetoitua pienempinä.

4 53 TYÖTERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	13 173	0	13 173	13 408	235
Menot	-14 039	0	-14 039	-13 932	107
Toimintakate	-866	0	-866	-523	343
Poistot	-40	0	-40	-36	4
Tilikauden tulos	-906	0	-906	-559	347
Omatoiminta					
Työterveyslääkäri					
Käynnit, lyhyt	48 500	0	48 500	43 131	-5 369
Käynnit, pitkä	13 500	0	13 500	10 907	-2 593
Työsuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	3 250	0	3 250	3 358	108
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	38 000	0	38 000	45 705	7 705
Työterveyshoitaja					
Käynnit, lyhyt	30 000	0	30 000	21 838	-8 162
Käynnit, pitkä	10 000	0	10 000	10 075	75
Työsuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	6 000	0	6 000	5 402	-598
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	50 000	0	50 000	60 726	10 726
Fysioterapia					
Neuvonta ja ohjaus	1 000	0	1 000	1 142	142
Ryhmäohjaukset (tuntia)	200	0	200	20	-180
Työergonomia, tuntia	5 000	0	5 000	3 852	-1 148
Työsuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	600	0	600	512	-88
Psykologit					
Esimies- ja työyhteisö, tuntia	4 000	0	4 000	2 866	-1 134
Konsultaatiot, tuntia	2 000	0	2 000	2 217	217
Työsuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	150	0	150	0	-150
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Kokonaistuottavuus (2004=100)	107	120	113	113	106

Tulot toteutuivat 0,2 milj. euroa budjetoitua suurempina, kun edelliseltä vuodelta saatiin arvioitua suurempi Kela-korvaus.

Kokonaismenot alittuivat 0,1 milj. euroa. Ostopalveluiden osalta menot alittuivat 0,163 milj. euroa.

Sitovana tavoitteena akuuttipalveluissa on taata hoitotarpeen arvio ja hoitoon ohjaus kolmen arkipäivän kuluessa. Tavoite toteutui.

4 55 TIETOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	462	0	462	439	-23
Menot	-6 294	0	-6 294	-5 892	402
Toimintakate	-5 832	0	-5 832	-5 453	379
Poistot	-32	0	-32	-71	-39
Tilikauden tulos	-5 864	0	-5 864	-5 524	340
Tunnusluvut					
Julkaisut, myös verkkajulkaisut, kpl	65	0	65	69	4
Arkiston tutkijakäynnit, kpl	1 600	0	1 600	1 952	352
Laajat tietopalvelutehtävät, kpl	1 220	0	1 220	1 444	224
Luennot, koulutus- ja konsulttipalvelut, kpl	1 450	0	1 450	1 344	-106
Näyttelyt, messut, kpl	4	0	4	4	0
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Kokonaistuottavuus	105	105	109	104	100

Tulot toteutuivat suunnitellusti ja menot jäivät 0,4 milj. euroa alle talousarvion.

Tietokeskus laati useita tilastoja, tutkimuksia ja erillisselvityksiä sekä antoi konsultointia ja tietopalvelua mm. väestökehityksestä, väestön hyvinvoinnista, osaamisesta ja koulutuksesta, Helsingin ja seudun yritystoiminnasta ja kilpailukyvästä sekä asuntokannan ja -tuotannon ominaisuuksista ja rakenteesta, kunnallisvaaleista, kulttuuritarjonnasta sekä kuntataloudesta.

Vuoden erityisiä tuotteita olivat: tutkimukset Lähi(ö)koulu sekä Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita, jotka liittyivät EU:n Urban II ja Helsingin lähiöprojektin yhteistyöohjelmaan. Eurovision laulukilpailuista ilmestyi kaksi tutkimusta. Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelmaa arvioitiin raportissa Yhteistyöllä hyvinvointia ja kilpailukykyä.

Kaupunginarkistossa valmistui arkistotietokanta Sinetti. Käynnistettiin Arkistotoimien suunta 2015-ohjelman laadinta. Arkiston toiminnassa painottuivat sähköisen arkistonmuodostuksen, sähköisen arkistoinnin ja asiakirjahallinnon tuen antaminen hallintokunnille.

Tietokeskuksessa toteutettiin itsearviointi ja koko henkilöstön osaamiskartoitus.

5 KAUPUNKISUUNNITTELU-JA KIINTEISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	530 662	0	530 662	541 048	10 386
Menot	-211 175	-1 066	-212 241	-208 834	3 407
Toimintakate	319 487	-1 066	318 421	332 214	13 793
Poistot	-90 803	0	-90 803	-94 158	-3 355
Tilikauden tulos	228 684	-1 066	227 618	238 056	10 438
Tuottotavoite	-233 000	0	-233 000	-233 000	0
Tilikauden jäämä	-4 316	-1 066	-5 382	5 056	10 438

5 11 KAUPUNKISUUNNITTELUAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	312	0	312	405	93
Menot	-22 282	-276	-22 558	-22 161	397
Toimintakate	-21 970	-276	-22 246	-21 756	490
Poistot	-652	0	-652	-659	-7
Tilikauden tulos	-22 622	-276	-22 898	-22 416	482
Tunnusluvut					
Osayleiskaavat, kpl	8	0	8	8	0
Muut yleispiirteiset suunnitelmat, kpl	14	0	14	6	-8
Asemakaavaehdotukset, kpl	70	0	70	85	15
Muut suunnitelmat, kpl	10	0	10	5	-5
Maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvät suunnittelulausunnot, kpl	330	0	330	342	12
Selvitykset ja tutkimukset, kpl	14	0	14	42	28
Teknistoloudelliset ja ympäristötekniset suunnitelmat, kpl	135	0	135	135	0
Suuret liikennesuunnitelmat ja tutkimukset, kpl	35	0	35	20	-15
Liikennesuunnitelmat, kpl	30	0	30	30	0
Liikennesuunnittelupäällikön suunnittelupäätökset, kpl	200	0	200	181	-19
Liikennelausunnot, kpl	30	0	30	56	26
Liikennevalot ja -telematiikka, toteuttamiskohteet, kpl	130	0	130	148	18
Liikennevalot ja -telematiikka, ylläpitokohteet, kpl	495	0	495	487	-8
Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Koko virasto	101	108	106	105	100

Toimintatuotot olivat 404 527 euroa eli 92 527 euroa talousarviota enemmän. Toimintamenot olivat 22,2 milj. euroa eli 0,4 milj. euroa talousarviota vähemmän.

Lähiöprojektin määrärahat 474 000 euroa siirrettiin kiinteistövirastolle. Kaupunginhallituksen myöntämistä lähiörahaskohteisiin varatuista määrärahoista 170 000 euroa käytettiin 84 800 euroa.

Helsinki toimi osa-alueen vetäjänä EU:n Regional Framework Operation -ohjelmasta rahoitetussa PolyMetrex-hankkeessa. Hankkeen tarkoituksena on tutkia Euroopan Aluesuunnitelma (ESDP) esittämän polysentrisyyden periaatteen soveltamista metropolialueiden tasolla. Vuonna 2008 hankkeen määrärahaa käytettiin yhteensä 23 339 euroa.

Sitovat tavoitteet

Laaditaan asemakaavoja 375 000 kem² asunto-ohjelman toteuttamiseksi.

Tavoite toteutui. Asuntotuotantokaavoja laadittiin 441 721 kem².

Turvataan elinkeinoelämän toimivuus laatimalla riittävästi toimitilakaavoja kaupunkirakenteellisesti ja saavutettavuuden kannalta hyvillä paikoille.

Tavoite toteutui. Toimitiloja varten kaavoitettiin tonttimaata 451 245 kem². Toimitilakaavojen määrä riippuu yritysten ja maanomistajien hankkeista.

Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan on vähintään 71,5 prosenttia.

Tavoite saavutettiin. Kuljetusosuus oli syksyn laskentojen mukaan 71,9 prosenttia.

Joukkoliikenteen osuus poikittaisliikenteessä on vähintään 12,5 prosenttia (2006: 11 prosenttia, 2007: 10,8 prosenttia).

Tavoite toteutui. Kuljetusosuus oli syksyn laskentojen mukaan 15 prosenttia, mikä on 1,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Joukkoliikenteen matkustajamäärä kuitenkin nousi ja henkilöautoissa matkustavien määrä laski.

Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden kokonaismäärän vähenemistrendi on vähintään 2 prosenttia vuodessa.

Tavoite ei toteutune (tarkka tulos selviää vasta alkuvuoden 2009 aikana, ennuste on 1,8 prosenttia).

Muut toiminnalliset tavoitteet on ilmoitettu tunnuslukuina. Niiden ennakoarvio on perustunut edellisten vuosien määriin eikä ko. suunnitelmia ole etukäteen yksilöity. Määrät ovat jossain määrin riippuvaisia myös tulleiden aloitteiden määrästä ja niiden valmistelun vaatimasta työmäärästä.

Osayleiskaavoista valtuuston hyväksyttävänä oli 30.1. Sörnäistenrannan-Hermanninrannan (Kalasataman) osayleiskaava, 4.6. Kuninkaantammen osayleiskaava ja 10.12. Laajasalon Kruunuvuorenrannan osayleiskaava.

5 21 KIINTEISTÖLAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	513 627	0	513 627	525 715	12 088
Menot	-171 720	-474	-172 194	-170 824	1 370
Toimintakate	341 907	-474	341 433	354 891	13 458
Poistot	-89 865	0	-89 865	-93 206	-3 341
Tilikauden tulos	252 042	-474	251 568	261 684	10 116
Tuottotavoite	-233 000	0	-233 000	-233 000	0
Tilikauden jäämä	19 042	-474	18 568	28 684	10 116
Sitovat toiminnalliset tavoitteet					
Hyvinvointi ja palvelut					
Sähköisten hakemusten osuus kaikista asuntohakemuksista	80	0	80	93	13
Tukipalveluiden kehittäminen					
Tilojen vajaakäyttöaste on alle, %	1,0	0,0	1,0	0,5	-0,5
Kaupunkirakenne ja asuminen					
Ulkoiset maanvuokrat, milj. euroa	117,5	0,0	117,5	122,7	-5,2
Suunnitelman laatiminen kaupungin vuokra-asumisen julkisen kuvan kehittämiseksi				Toteutunut	
Määrä ja taloudellisuustavoitteet					
Maaomaisuus; maaomaisuuden hoito					
Maaomaisuus Helsingissä, ha	12 930	0	12 930	13 000	70
Maaomaisuus muissa kunnissa, ha	7 330	0	7 330	7 200	-130
Ulkoiset asuntotonttien maanvuokrat, milj. euroa	70	0	70	74	4
Ulkoiset toimitilatonttien maanvuokrat, milj. euroa	48	0	48	49	1
Maa- ja vesiomaisuuden kirjanpitoarvo, milj. euroa	2 650	0	2 650	2 700	50
Geotekniset suoritteet					
Pohjatutkimusprofiileja tietokannassa, kpl	227 000	0	227 000	222 127	-4 873
AA-vaativuusluokan toimeksiannot, kpl	85	0	85	39	-46
Kairatut pohjatutkimusprofiilit, m	27 000	0	27 000	27 000	0
Tarkkailumittaushavainnot, kpl	32 000	0	32 000	36 000	4 000
Kiinteistö- ja paikkatiedot					
Rekisteröityjä kiinteistöjä ja rasitteita, kpl	750	0	750	520	-230
Myytyjä kartoja, kpl	29 500	0	29 500	27 589	-1 911
Uudisrakennusmittauksia, kpl	650	0	650	515	-135
Kaupunkimittauksen viiden keskeisen palvelun toimitusaika, pv	20	0	20	15	-5
Toimitilat; rakennusomaisuus					
Tiloja vuokrauksessa, m ²	2 430 000	0	2 430 000	2 660 982	230 982
Tiloja ylläpidossa, m ²	1 670 000	0	1 670 000	1 674 306	4 306
Asuminen					
Kaupungin omistamien arava- ja korkotukivuokra-asuntojen määrä, kpl	49 725	0	49 725	49 662	-63
Välitetyt vuokra-asunnot, päätökset, kpl	3 600	0	3 600	3 888	288
Kaupungin tuella rakennettujen hissien määrä, kpl	65	0	65	49	-16
Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet					
Pilaantuneen maan käyttöön saattaminen					

Rakentamiskelpoiseksi tutkittu ja kunnostettu maa, ha	20	0	20	10	-10
Turvallista ympäristöä koskevat tavoitteet					
Puupaaluperustusten pohjavesitilanne säilyy turvallisena, yli 0,4 milj. euron vahinkojen määrä, kpl	0	0	0	0	0
Maankäyttöä koskevat kestävä kehityksen tavoitteet					
Esirakentaminen (ilman Vuosaaren satamaa), ha	10	0	10	10	0
Kalliorakentaminen, 1 000 m ³	270	0	270	270	0
Rakennusten energiankulutus ja säästö					
Kaupungin kiinteistöjen sääkorjattu lämpöenergian ominaiskulutus, kWh/m ³ /v	43	0	43	43	0
Kaupungin palvelurakennusten sääkorjattu lämpöenergian ominaiskulutus, kWh/m ³ /v	36	0	36	36	0
Paperinkulutuksen vähentäminen ja seurannan järjestäminen (seuranta kg), %	-1	0	-1	ei mitattu	
Voimavarat					
Henkilötyövuodet	485	0	485	486	1
Tilat, m ²	12 830	0	12 830	13 214	384
Viraston keskeisten tulojen kehitys	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Maanvuokrat (ulkoiset), milj. euroa	117	122,7	118	113	110
Maanvuokrat (sisäiset), milj. euroa	49	49	48	47	47
Tilavuokrat (ulkoiset), milj. euroa	72	76	43	41	37
Tilavuokrat (sisäiset), milj. euroa	262	261	244	239	208
Tuottavuus (2005=100)	TA2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuusindeksi (ilman tilakeskus)	108	104	104	105	100

Kiinteistöviraston tuottavuustavoitteeksi asetettua 1,5 prosentin nousua ei saavutettu. Tuottavuus oli edellisen vuoden tasolla, sekä suoritteet että kustannukset laskivat.

Kiinteistöviraston tulot ylittivät talousarvion 12,1 milj. euroa (2,4 prosenttia) ja menot alittivat talousarvion 1,4 milj. euroa (0,8 prosenttia). Toimintakate ylittyi näin 3,9 prosenttia.

Sitovat tavoitteet

Sähköisten hakemusten osuus kaikista asuntohakemuksista 80 prosenttia. Tavoite toteutui ja toteuma oli 92,4 prosenttia. Asuntoasiainosaston vuokranvälityksikköön saapui vuonna 2008 yhteensä 60 790 asuntohakemusta. Näistä 56 144 saapui sähköisesti. Asuntopalvelupisteen asiakasneuvojat ovat täyttäneet 4 625 asuntohakemusta asiakkaiden puolesta.

Tilojen vajaakäyttöaste on alle 1,0 prosentin. Tavoite toteutui ja vajaakäyttöaste oli 0,5 prosenttia.

Ulkoiset maanvuokratulot ovat 117,5 milj. euroa. Tavoite toteutui ja ulkoisia maanvuokratuloja kertyi 122,6 milj. euroa.

Suunnitelman laatiminen kaupungin vuokra-asumisen julkisen kuvan kehittämiseksi. Tavoite toteutui ja suunnitelma on tehty.

5 21 01 KIINTEISTÖVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	176 905	0	176 905	185 167	8 262
Menot	-18 404	-474	-18 878	-18 089	789
Toimintakate	158 501	-474	158 027	167 079	9 052
Poistot	-765	0	-765	-665	100
Tilikauden tulos	157 736	-474	157 262	166 414	9 152
Tuottotavoite	-137 000	0	-137 000	-137 000	0
Tilikauden jäämä	20 736	-474	20 262	29 414	9 152

Kiinteistöjen kehittäminen

Helsingin Musiikkitalon hanke etenee suunnitelman mukaan. Hankkeen aikataulu tähtää rakennuksen valmistumiseen keväällä 2011.

Töölönlahden pysäköintilaitoksen rakennustyöt käynnistyivät.

Kaupungintalokortteleiden elävöittämiseksi on perustettu Helsingin Leijona Oy-niminen yhtiö.

Lähiöprojektin vetovastuu siirtyi kaupunkisuunnitteluvirastosta kiinteistövirastoon. Lähiöprojektin uusi projektisuunnitelma vuosiksi 2008 - 2011 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 22.9.2008.

Maanhankinta, luovutus ja esirakentaminen

Kiinteistöviraston toiminnan painopisteenä olivat erityisesti maanmyyntitavoitteen (73 milj. euroa) ja ulkoisten maanvuokrien tavoitteen (117,5 milj. euroa) saavuttaminen. Maanmyyntitavoite ei toteutunut, maanmyyntituloja kertyi 46,3 milj. euroa, mistä kassaan tulleen rahan osuus oli 44 milj. euroa ja vaihdossa luovutettujen alueiden osuus oli 2,3 milj. euroa. Kamppi-Töölönlahti alueen tonttien myynti ei toteutunut.

Asuntorakentaminen hidastui jo edellisen vuoden puolella lähinnä koronnousun aiheuttaman kysynnän laskun sekä rakentamisen korkean hintatason vuoksi. Omistusasuntojen kysyntä laski ja vapaarahoitteinen asuntotuotanto pysähtyi lähes kokonaan. Tämän vuoksi useiden kaupungin varaumien ja myymien asuntotonttien rakentaminen on viivästynyt. Tonttien hinnan nousu pysähtyi ja esim. pientalotonttien hinnat laskivat noin neljä prosenttia.

Kertomusvuonna valmisteltiin vuonna 2010 päättyvien asuntotonttien vuokrasopimusten jatkamista.

Helsingin alueella luovutettiin asuntotonttien rakennusoikeutta 130 000 kerrosneliometriä (vuonna 2007: 116 000 kem²). Tästä määrästä 79 prosenttia luovutettiin vuokraamalla ja loput myymällä.

Asuntotonttien varausmenettely uudistettiin. Varattavista tonteista ilmoitettiin etukäteen tiedotusvälineissä ja kaupungin internet-sivuilla. Tonttihakemuksia tuli poikkeuksellisen paljon. Hakemusten pohjalta tehtiin varausesitys noin 3 900 asunnon rakentamista varten.

Toimitilapuolella tilanne oli kaksijakoinen. Toimitilarakentaminen jatkui kertomusvuonna vilkkaana, mutta uusien hakkeiden käynnistyminen pysähtyi loppuvuodesta lähes kokonaan. Vuoden

aikana vuokrattiin yhteensä 16 toimitilatonttia ja myytiin viisi toimitilatonttia. Uusia toimitotontteja varattiin mm. Ruskeasuolta, Salmisaaresta, Kalasatamasta ja Ruoholahdesta. Teollisuustonttien pääluovutuskohde oli Kivikon teollisuusalue.

Keskustan maanalaisen huoltoväylän läntinen osa valmistui ja hanke sai kiinteistöhallinnon Maineteko-palkinnon.

Sipoosta ja Vantaasta Helsinkiin liitettyjen alueiden maanomistusolot selvitettiin, hyväksyttiin em. alueiden maapoliittiset periaatteet sekä käynnistettiin maahankinta alueella.

Kaupungin etua valvottiin maankäyttösopimuksilla, joista saatiin tuloja 6,9 milj. euroa.

Merkittävimmät pilaantuneiden maiden puhdistamiskohteet olivat Viikinmäen ampumaradan ja Ruskeasuon linja-autovarikon alueet. Tutkimus- ja suunnittelukohteista tärkeimmät olivat vapautuvat satama-alueet ja Suvilahden kaasulaitoksen alue.

Maaperän pilaantumisen hallinta, esirakentaminen ja kalliorakentamisen asiantuntemus

Merkittävimpiä maa- ja kallioperätutkimus- sekä suunnittelukohteita olivat mm. Länsimetro, Meilahti-Pasila-Käpylä yhteiskäyttötunneli, Arabianranta, Kalasatama, Hanasaari, Jätkäsaari, Kruunuvuorenranta, Kivikon, Suutarilan ja Tapanilan teollisuusalueet sekä raideyhteys kantakaupungista Sompasaareen ja Korkeasaaren kautta Laajasaloon.

Keskeisenä tavoitteena oli vuoden 2009 liitosalueiden geoteknisten lähtötietojen kokoaminen. Liitosalueen 29,4 km² pinta-alasta on pintakartoituksen perusteella 7.1 km² (24 prosenttia) savialuetta ja 2,0 km² (7 prosenttia) turvealuetta.

Tietokanta HelsinkiSoili on olemassa olevien pohjatutkimustietojen osto- ja katselupaikka. Palvelu sisältää käyttöliittymät kolmelle eri käyttäjäryhmälle (asiantuntijat, virkakäyttö ja kuntalaiset). Kuntalaispalvelua kehitettiin tarjoamalla vapaa katseluoikeus kaikkiin tietokannassa oleviin perustietoihin.

Kiinteistöviraston pohjatutkimustoimisto siirtyy rakentamispalveluun vuoden 2009 alusta.

Kiinteistö- ja paikkatiedot

Vantaan ja Sipoon liitosalueilla käynnistettiin alkuvuonna kartastotyöt sekä saatavissa olevien paikkatietojen kerääminen. Runkoverkko saatiin keskeisiltä osin valmiiksi. Vuoden aikana saatiin jakeluun mm. sähköiset ilmakeu- ja opaskartta-aineistot sekä myös ensimmäinen versio koko alueen kantakartasta.

Muiden kartastotöiden osalta määriteltiin vuosien 2007 ja 2008 runkomittausten pohjalta muunnoskaavat Helsingin paikalliskoordinaatiston ja uuden valtakunnallisen Euref-Fin-koordinaatiston välillä.

Kiinteistövirastossa käynnistyi maanalaisten tilojen 3d mallintaminen.

Kuntarekisterin Facta-versio otettiin käyttöön ja tällöin käynnistyi myös asiakaskuntien yhteishanke Facta-toimitustietojärjestelmän määrittelystä.

Asuminen

Taloudellisen tilanteen muuttuessa kaupungin vuokra-asuntojen kysyntä kasvoi. Kaupungin vuokra-asuntojen tarjonta ei ole vielä lähtenyt maankäyttö- ja asuminen-ohjelman edellyttämällä tavalla nousuun.

Asuntoasiainosasto on yhteistyössä sosiaaliviraston kanssa valmistellut suunnitelman yhteisen sähköisen palveluasuntojen haku- ja valvontajärjestelmän rakentamiseksi.

5 21 03 TILAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	336 722	0	336 722	340 548	3 826
Menot	-152 453	0	-152 453	-151 881	572
Toimintakate	184 269	0	184 269	188 667	4 398
Poistot	-89 100	0	-89 100	-92 541	-3 441
Tilikauden tulos	95 169	0	95 169	96 126	957
Tuottotavoite	-96 000	0	-96 000	-96 000	0
Tilikauden jäämä	-831	0	-831	126	957

Sitova toimintakatetavoite oli 184,3 milj. euroa. Tavoite ylitettiin 4,4 milj. eurolla eli 2,4 prosentilla.

Tilakeskus jatkoi toimintaprosessiensa yhdenmukaistamista määrittelemällä osaamiset, järjestämällä koulutusta ja erilaisin kehittämistoimin. Toiminnan suunnittelun, ohjauksen ja raportoinnin tietojärjestelmiä kehitettiin.

Toimitilojen vuokrauksessa jatkettiin asiakaslähtöisen palvelumallin kehittämistä. Hallintokuntien tilapalvelut perustuvat kumppanuussuhteeseen. Asiakas- ja työsuhdeasuntojen vuokraustoiminnan keskittäminen onnistui suunnitelmien mukaisesti.

Kiinteistöjen kehittämisessä keskityttiin tilakeskuksen vastuulle tulevien satamatiilojen sekä hallintokunnilta mahdollisesti vapautuvien tilojen kehittämiseen markkinakelpoisiksi.

Hankepalveluissa jatkettiin vuonna 2006 aloitettua toimintaprosessien yhdenmukaistamista. Pakki-huoltokirjan käyttöä laajennettiin 232 kiinteistöön ja 505 uutta käyttäjää on liittynyt käyttäjäksi.

Rakennusten korjauksessa on erityistä painoa pantu rakennusten terveellisyys- ja turvallisuuden parantamiseen. Talojen ulkorakenteiden ja tekniikan parantamiseksi on tehty lukuisia toimenpiteitä, joiden toteutuksessa teknisillä isännöitsijöillä oli aiempaa isompi rooli.

5 21 05 AVUSTUKSET ASUINTALOJEN HISSIEN RAKENTAMISEEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-863	0	-863	-855	8
Toimintakate	-863	0	-863	-855	8
Tilikauden tulos	-863	0	-863	-855	8

Vuoden aikana valmistui 49 hissiä ja määräraha käytettiin lähes kokonaan.

5 22 ASUNTOTUOTANTOTOIMISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	10 853	0	10 853	9 356	-1 497
Menot	-9 834	0	-9 834	-8 092	1 742
Toimintakate	1 019	0	1 019	1 264	245
Poistot	-36	0	-36	-23	13
Tilikauden tulos	983	0	983	1 242	259
Toiminnan laajuus					
Käynnistyvä uudistuotanto, asuntoja	655	0	655	543	-112
Käynnistyvä peruskorjaus, asuntoja	1 000	0	1 000	779	-221
Teknillinen tarkastus, asuntoja, kpl	18 900	0	18 900	18 900	0
Resurssit					
Henkilöstön määrä	54	0	54	48	-6
Tuottavuus	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Tuottavuus (2005=100)	100	70	76	98	100

Tulot olivat 9,4 milj. euroa ja pääosa tuloista kertyi rakennuttajapalkkioista. Tulot kasvoivat vuodesta 2007, mutta jäivät 1,5 milj. euroa arvioitua pienemmiksi.

Menot olivat 8,1 milj. euroa, 1,7 milj. euroa suunniteltua pienemmät, kun osa uudishankkeista siirtyi myöhemmin toteutettavaksi.

Toimintakate oli 1,3 milj. euroa eli 0,3 milj. euroa suunniteltua parempi. Tuloksen toimintakatetavoitteen ylittävä osa siirrettiin asuntotuotantotoimikunnan esityksestä asuntotuotantorahastoon.

Rakentamisen riskien rahoittamiseen käytettiin asuntotuotantorahastosta 0,7 milj. euroa.

Kaupungin omassa asuntotuotannossa valmistui yhteensä 411 asuntoa, joista vuokra-asuntoja 204, asumisoikeusasuntoja 74 ja hitas-omistusasuntoja 38 ja sääntelemättömiä omistusasuntoja 95. Yhteensä 1 434 asunnon peruskorjaus valmistui.

Asuntotuotannon alkaneen uustuotannon arvo oli noin 118 milj. euroa ja alkaneiden peruskorjausten arvo noin 62 milj. euroa.

Tuottavuus lasketaan henkilöstön määrään suhteutettujen peruskorjauksen ja uudistuotannon käynnistyneiden hankkeiden asm^2 -määrien kolmen vuoden painotettuna keskiarvona sekä teknisen tarkastuksen kuutiomääristä. Sekä vuonna 2006, 2007, että 2008 uudistuotannon käynnistyneiden hankkeiden asm^2 -määrät jäivät alhaisiksi, minkä seurauksena toteutunut tuottavuus poikkeaa olennaisesti talousarvion tuottavuusluvusta.

Sitovat tavoitteet

Asuntotuotantotoimisto sitoutuu rakennuttamaan asuntotuotantotoimikunnalle varattujen rakentamiskelpoisten tonttien puitteissa maankäytön ja asumisen ohjelman mukaisen kaupungin oman asuntotuotannon. Talousarviossa käynnistytävän uudistuotannon määräksi oli arvioitu 655 asuntoa.

Tavoite ei toteutunut, sillä vuonna 2008 käynnistyi yhteensä 543 asunnon rakennuttaminen.

Toimisto rakennuttaa kaupungin kiinteistöyhtiöiden siltä tilaamat peruskorjaukset, joille saadaan rahoitus. Talousarviossa käynnistyvien peruskorjausten määräksi oli arvioitu 1 000 asuntoa.

Tavoite ei toteutunut, sillä vuonna 2008 peruskorjauksia tehtiin yhteensä 779 asunnossa.

Toimintakatetavoite oli 1,0 milj. euroa.

Tavoite toteutui, kun toimintakate ennen poistoja oli 1,3 milj. euroa eli 0,3 milj. euroa parempi kuin talousarviossa.

5 31 RAKENNUSVALVONTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	5 870	0	5 870	5 572	-298
Menot	-7 339	-316	-7 655	-7 758	-103
Toimintakate	-1 469	-316	-1 785	-2 185	-400
Poistot	-250	0	-250	-269	-19
Tilikauden tulos	-1 719	-316	-2 035	-2 455	-420
Suoritettavat					
Lupapäätökset, kpl	3 000	0	3 000	2 710	-290
Erityissuunnitelmat, kpl	31 000	0	31 000	39 460	8 460
Katselmukset, kpl	15 000	0	15 000	16 822	1 822
Uudisrakentamisen määrä, milj. m ³	4,5	0	4,5	3,5	-1,0
Lupien (80 %) käsittelyaika, kk	1,4	0,0	1,4	0,9	-0,5
Henkilötyövuosia *)	105	0	105	107	2
Voimavarat					
Henkilöstön määrä	116	0	116	117	1
Tilat, m ²	3 368	0	3 368	3 368	0
Tuottavuus* (2005=100)	TA 2008	2008	2007	2006	2005
Kokonaistuotos	116	103	107	103	100
Työntuottavuus	110	97	104	102	100
Tuloksellisuus	118	103	107	102	100
Vaikuttavuus	100	106	102	100	100

*Lähiöarkkitehdit eivät ole mukana.

Sitovat tavoitteet

Saapuneista lupahakemuksista vähintään 80 prosenttia käsitellään 6 viikossa (1,4 kk).

Tavoite toteutui ja 80 prosenttia hakemuksista käsiteltiin 4 viikossa (0,9 kk).

Tulot jäivät 0,3 milj. euroa alle talousarviossa suunnitellun ja menot alittivat talousarvion 0,1 milj. eurolla.

Neljännes lupapäätöksistä koski uudisrakentamista, jonka hiljentyminen vuoden toisella puoliskolla heijastui lupapäätösten määrään.

Erityissuunnitelmien kappalemäärään ei rakennusvalvonta suoranaisesti voi vaikuttaa. Suuria hankkeita oli 2008 useita ja niistä toimitettavien erityissuunnitelmien lukumäärät olivat myös suuret.

Pitkän aikavälin tavoitteena on ollut pienentää katselmusmääriä ja trendi on ollut laskeva. Vuoden 2008 arvio oli kuitenkin liian pieni.

Virastossa jatkui mikrofilmatun piirustusaineiston skannausprojekti, jonka tavoitteena on saada piirustusarkisto digitaaliseen muotoon vuoteen 2010 mennessä. Virasto palkkasi myös ensimmäisen päätoimisen tiedottajan.

2.2 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

2.2.1 Talousarvion mukainen tuloslaskelma

Talousarvion mukaisen tuloslaskelman toimintatuloihin ja -menoihin eivät sisälly Helsingin liikelaitosten Helsingin Energian, Helsingin Veden, Helsingin Sataman, liikennelaitoksen, Helsingin palvelukeskuksen, Helsingin Tekstiilipalvelun eikä MetropoliLab -liikelaitoksen toimintatulot ja toimintamenot, joten se on vertailukelpoinen liiketoimintansa yhtiöittäneiden kuntien tuloslaskelmien kanssa.

Tuloslaskelmaan eivät myöskään sisälly itsenäisinä taseyksikköinä toimivien asuntolainarahaston, asuntotuotantorahaston, urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston eikä vakuutusrahaston tulot ja menot. Sen sijaan korkotuloihin sisältyvät liikelaitosten kaupungille maksamat korot, rahoitustuloihin liikelaitosten kaupungille maksamat tuotot peruspääomalle ja avustusmenoihin kaupungin liikennelaitokselle maksama tariffituki. Talousarvion mukaisen tuloslaskelman toimintatuloihin ja -menoihin sisältyvät myös kaupungin sisäiset tulot ja menot.

Toimintatulot ylittyivät talousarvioon verrattuna 48,4 milj. euroa. Toimintatulot kasvoivat 5,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Ylituloja syntyi kaikilla toimialoilla, euromääräisesti suurimmat tuloylitykset olivat rakennus- ja ympäristötoimessa 48,8 milj. euroa, sosiaali- ja terveystoimessa 13,2 milj. euroa, sivistys- ja henkilöstötoimessa 5,2 milj. euroa ja kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa 10,4 milj. euroa.

Myyntitulojen kertyi arvioitua enemmän kaikilla toimialoilla, suurin tuloylitys syntyi rakennus- ja ympäristötoimessa, 13,9 milj. euroa. Maksutuloja kertyi talousarviota enemmän sosiaali- ja terveystoimessa 11,7 milj. euroa. Tukien ja avustusten ylituloja syntyi sivistys- ja henkilöstötoimessa 1,5 milj. euroa ja sosiaali- ja terveystoimessa 1,2 milj. euroa. Kaupunki- ja kiinteistötoimen vuokratulot ylittyivät 7,8 milj. eurolla ja rakennus- ja ympäristötoimen vuokratulot 2,5 milj. eurolla. Muita tuloja kertyi 2,7 milj. euroa arvioitua enemmän kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa ja 1,4 milj. euroa enemmän rakennus- ja ympäristötoimessa.

Toimintamenot ylittivät talousarvion 20,1 milj. eurolla. Toimintamenot kasvoivat 6,4 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimmat menoilytykset olivat palvelujen ostoissa 71,2 milj. euroa, aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa 9,8 milj. euroa ja avustuksissa 7,7 milj. euroa

Palvelujen ostoissa suurimmat menoilytykset olivat sosiaali- ja terveystoimessa 51,4 milj. euroa ja rakennus- ja ympäristötoimessa 27,6 milj. euroa. Rakennus- ja ympäristötoimen 7,5 milj. euron ylitys ja kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen 1,4 milj. euron ylitys olivat suurimmat aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa. Avustuksissa suurimmat menoilytykset olivat sosiaali- ja terveystoimessa 8,2 milj. euroa ja kaupunginjohtajan toimialalla 2,3 milj. euroa.

Menosäästöä syntyi muissa menoissa 23,2 milj. euroa, palkoissa 18,3 milj. euroa, henkilösivumenoissa 20,4 milj. euroa ja vuokrissa 6,8 milj. euroa. Muiden menojen säästöä syntyi lähinnä kaupunginjohtajan toimialalla 12,5 milj. euroa, sosiaali- ja terveystoimessa 2,5 milj. euroa, sivistys- ja henkilöstötoimessa 6,1 milj. euroa ja kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa 2,4 milj. euroa.

Toimintakate toteutui 57,3 milj. euroa talousarviota parempana.

Verotuloja kertyi 81,9 milj. euroa budjetoitua enemmän. Kunnallisverotuotto ylittyi 50,0 milj. euroa ja yhteisöveron tuotto 30,1 milj. euroa.

Valtionosuudet, jotka sisältävät myös verotulotasauksen, toteutuivat talousarvion mukaisina.

Rahoitustuloja kertyi 36,4 milj. euroa suunniteltua enemmän ja rahoitusmenot ylittivät talousarvion 5,2 milj. eurolla.

Toteutunut vuosikate 175,6 milj. euroa ylitti talousarvion 170,3 milj. eurolla. Vuosikate kattoi poistoista 89,4 prosenttia.

Poistot ylittivät talousarvion 2,5 milj. eurolla. Satunnaisia tuloja kertyi 48,7 milj. euroa, lähinnä maan myyntituloja, jotka jäivät 25,4 milj. euroa alle talousarvion.

Talousarvion mukainen tilikauden tulos muodostui 27,8 milj. euroksi. Poikkeama talousarvioon on 142,4 milj. euroa. Tilikauden jäämä oli 47,6 milj. euroa, joka oli 156,3 milj. euroa talousarviota parempi.

TALOUSARVION MUKAINEN TULOSLASKELMA 31.12.2008

1 000 euroa	Toteutunut	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama	TA-muutos
	2007	2008	2008	2008	2008
TOIMINTATULOT					
Myyntitulot	213 838	205 074	227 252	22 178	-453
Maksutulot	145 707	146 962	160 023	13 061	-93
Tuet ja avustukset	66 928	68 000	71 087	3 087	0
Vuokratulot	520 436	539 396	549 463	10 067	-192
Muut tulot	39 201	34 434	34 424	-10	0
	986 110	993 866	1 042 249	48 383	-738
Valmistus omaan käyttöön	91 476	83 729	112 742	29 013	0
	1 077 586	1 077 595	1 154 991	77 396	-738
TOIMINTAMENOT					
Palkat	-1 004 486	-1 080 351	-1 062 003	18 348	-3 978
Muut henkilöstömenot	-383 330	-417 582	-397 211	20 371	-3 594
Palvelujen ostot	-1 191 302	-1 220 897	-1 292 090	-71 193	-47 032
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-142 920	-146 027	-155 804	-9 777	-708
Avustukset	-370 288	-382 558	-390 271	-7 713	-6 394
Vuokrat	-388 194	-414 334	-407 602	6 732	-192
Muut menot	-14 659	-37 566	-14 404	23 162	-1 781
	-3 495 179	-3 699 315	-3 719 385	-20 070	-63 679
TOIMINTAKATE	-2 417 593	-2 621 720	-2 564 394	57 326	-64 417
Verot ja valtionosuudet					
Verotulot	2 262 334	2 330 800	2 412 743	81 943	0
Valtionosuudet	181 474	180 000	179 826	-174	0
	2 443 808	2 510 800	2 592 569	81 769	0
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	103 620	79 251	113 767	34 516	0
Muut rahoitustulot	82 922	80 479	82 375	1 896	0
Korkomenot	-44 833	-42 023	-47 635	-5 612	0
Muut rahoitusmenot	-755	-1 500	-1 067	433	-12 000
	140 954	116 207	147 440	31 233	-12 000
VUOSIKATE	167 169	5 287	175 615	170 328	-76 417
Poistot ja satunnaiset erät					
Poistot	-197 766	-194 047	-196 536	-2 489	0
Satunnaiset tulot	97 014	74 076	48 685	-25 391	0
Satunnaiset menot	-42	0	-5	-5	0
	-100 794	-119 971	-147 856	-27 885	0
TILIKAUDEN TULOS	66 375	-114 684	27 759	142 443	-76 417
Varausten/rahastojen muutos					
Poistoeron muutos	841	0	841	841	0
Rahastojen lisäys	-46 990	-20 000	-245	19 755	0
Rahastojen vähennys	13 856	25 990	19 234	-6 756	0
	-32 293	5 990	19 830	13 840	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	34 082	-108 694	47 589	156 283	-76 417

2.2.2 Virastojen ja liikelaitosten yhdistetty tuloslaskelma 31.12.2008*

1 000 euroa	Toteutunut 2007	Talousarvio 2008	Toteutunut 2008	Poikkeama 2008	TA-muutos 2008
TOIMINTATULOT					
Myyntitulot	946 381	966 778	1 036 260	69 482	-453
Maksutulot	145 270	147 673	161 760	14 087	-93
Tuet ja avustukset	66 623	67 967	70 932	2 965	0
Vuokratulot	235 388	243 215	243 890	675	-192
Muut tulot	68 794	56 102	64 192	8 090	0
	1 462 456	1 481 734	1 577 034	95 299	-738
Valmistus omaan käyttöön	102 451	93 013	125 182	32 169	0
	1 564 907	1 574 747	1 702 216	127 468	-738
TOIMINTAMENOT					
Palkat	-1 159 048	-1 233 614	-1 225 884	7 730	-3 978
Muut henkilöstömenot	-434 125	-468 982	-450 995	17 987	-3 594
Palvelujen ostot	-1 144 383	-1 185 911	-1 258 037	-72 126	-47 032
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-385 190	-396 342	-453 830	-57 488	-708
Avustukset	-264 151	-272 475	-280 156	-7 681	-6 394
Vuokrat	-107 134	-127 765	-116 250	11 515	-192
Muut menot	-27 213	-90 316	-31 782	58 534	-1 781
	-3 521 244	-3 775 406	-3 816 934	-41 529	-63 679
TOIMINTAKATE	-1 956 337	-2 200 659	-2 114 718	85 939	-64 417
Verot ja valtionosuudet					
Verotulot	2 262 334	2 330 800	2 412 743	81 943	0
Valtionosuudet	181 474	180 000	179 827	-173	0
	2 443 808	2 510 800	2 592 570	81 770	0
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	70 977	45 330	82 045	36 715	0
Muut rahoitustulot	19 242	13 989	18 197	4 208	0
Korkomenot	-35 900	-45 448	-40 153	5 295	0
Muut rahoitusmenot	-761	-1 500	-1 093	407	-12 000
	53 558	12 371	58 996	46 625	-12 000
VUOSIKATE	541 029	322 512	536 848	214 334	-76 417
Poistot ja satunnaiset erät					
Poistot	-298 699	-307 819	-297 704	10 115	0
Satunnaiset erät	96 973	74 077	48 678	-25 399	0
	-201 726	-233 742	-249 026	-15 284	0
TILIKAUDEN TULOS	339 303	88 770	287 822	199 050	-76 417
Varausten/rahastojen muutos					
Poistoeron muutos	39	-202 190	-255 829	-53 639	0
Varausten muutos	-48 413	183 952	241 327	57 375	0
Rahastojen lisäys	-46 990	-20 000	-245	19 755	0
Rahastojen vähennys	13 856	25 990	19 234	-6 756	0
	-81 508	-12 248	4 487	16 735	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	257 795	292 522	292 309	215 785	-76 417

*) Virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten yhdistetty talousarvion mukainen tuloslaskelma ilman itsenäisinä taseyksiköinä toimivia rahastoja. Sisäiset erät on eliminoitu.

2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

7 TULOSLASKELMAOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 696 520	0	2 696 520	2 808 787	112 267
Menot	-173 783	0	-173 783	-159 208	14 575
Netto	2 522 737	0	2 522 737	2 649 579	126 842

7 01 TOIMINNAN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	2 510 800	0	2 510 800	2 592 570	81 770

7 01 01 VEROTULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot					
Kunnan tulovero	1 925 000	0	1 925 000	1 975 053	50 053
Osuus yhteisöveron tuotos	258 000	0	258 000	288 092	30 092
Kiinteistövero	147 000	0	147 000	148 963	1 963
Koiravero	800	0	800	635	-165
Tulot yhteensä	2 330 800	0	2 330 800	2 412 743	81 943

Vuoden 2008 kunnallisveroprosentti oli 17,5. Prosentti on pysynyt samana vuodesta 2003 lähtien. Kunnallisveroa kertyi 1 975,0 milj. euroa eli 50 milj. euroa yli talousarvion. Kunnallisveron vuonna 2008 maksettujen tilitysten tuotto oli 6,1 prosenttia (113,7 milj. euroa) suurempi kuin vuonna 2007.

Yhteisöveron tuotto oli 288,1 milj. euroa eli 30,1 milj. euroa yli talousarvion. Yhteisöveron vuonna 2008 maksetut tilitykset kasvoivat edellisestä vuodesta 10 prosenttia (26,2 milj. euroa).

Yleinen kiinteistöveroprosentti oli 0,7 ja vakituisten asuinrakennusten 0,22. Kiinteistöveroa kertyi 149 milj. euroa eli kaksi milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Koiraveroa perittiin 50 euroa koiralta. Koiraveroa kertyi 0,6 milj. euroa eli talousarviossa arvioitua vähemmän.

7 01 03 VALTIONOSUUDET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	180 000	0	180 000	179 826	-174

Vuoden 2008 laskennallinen valtionosuuksien määrä oli 446,7 milj. euroa. Kun tästä vähennetään verotulotasaus 266,9 milj. euroa, jäivät valtionosuudet 179,8 milj. euroon.

Valtionosuudet koostuivat verotulotasauksen jälkeen seuraavasti: yleinen valtionosuus -14 milj. euroa, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus 276,7 milj. euroa sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus -82,9 milj. euroa.

7 02 RAHOITUS- JA SIOJITUSTOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	159 730	0	159 730	196 142	36 412
Menot	-153 783	0	-153 783	-158 963	-5 180
Netto	5 947	0	5 947	37 179	31 232

7 02 01 KOROT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot					
Asuntorakennustoiminnan tukemiseen myönnettyjen antolainojen korot	14 700	0	14 700	15 318	618
Muiden antolainojen korot	3 600	0	3 600	4 356	756
Rakennusaikaisen luoton korko	0	0	0	990	990
Muut korot	21 200	0	21 200	52 993	31 793
Helsingin Energian lainojen korot	22 780	0	22 780	22 994	214
Helsingin Veden lainojen korot	14 927	0	14 927	14 928	1
Helsingin Sataman lainojen korot	507	0	507	508	1
Liikennelaitoksen lainojen korot	1 537	0	1 537	1 679	142
Tulot yhteensä	79 251	0	79 251	113 767	34 516
Menot					
Ottolainojen korot	-30 023	0	-30 023	-28 075	1 948
Tilapäisluoton korot	-12 000	0	-12 000	-19 560	-7 560
Menot yhteensä	-42 023	0	-42 023	-47 635	-5 612
Netto	37 228	0	37 228	66 131	28 903

Erityisesti Helsingin Energian poikkeuksellisen suurten kassavarojen vuoksi talletusten korot ovat olleet arvioitua suuremmat. Myös korkojen korkea taso syksyllä vaikutti korkotulojen yhteismäärään.

Syksyn korkotason korkeus ja liikelaitosten kassavarojen suuruus näkyvät myös menotilillä, josta on maksettu käyttötilien ja talletusten korkoja liikelaitoksille. Tilille haettiin ylitysoikeus.

7 02 02 MUU RAHOITUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot					
Muut rahoitustulot	500	0	500	243	-257
Osingot	200	0	200	2 353	2 153
Tulot yhteensä	700	0	700	2 596	1 896
Menot					
Muut rahoitusmenot	-1 500	0	-1 500	-1 067	433
Menot yhteensä	-1 500	0	-1 500	-1 067	433
Netto	-800	0	-800	1 529	2 329

Muissa rahoitustuloissa syntyi 1,9 milj. euron ylitulo. Ylitys johtuu pääosin Elisa Oyj:n maksamista osingoista. Muissa rahoitusmenoissa syntyi 0,4 milj. euron säästö.

7 02 03 TUET ERÄILLE HALLINTOKUNNILLE, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot					
Liikennelaitoksen tariffituki	-98 201	0	-98 201	-98 201	0
Tuki erityisalennuslippujen aiheuttamaan tulomentykseen	-10 100	0	-10 100	-10 100	0
Hankintakeskukselle maksettava tuki	-1 571	0	-1 571	-1 571	0
Helsingin kaupungin palvelukeskus Palmialle maksettava tuki	-50	0	-50	-50	0
MetropoliLab-liikelaitokselle maksettava tuki	-338	0	-338	-338	0
Menot yhteensä	-110 260	0	-110 260	-110 260	0

Kaupungin tuet eräille hallintokunnille toteutuivat talousarvion mukaisina.

7 02 04 PERUSPÄÄOMIEN TUOTOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot					
Helsingin Energian peruspääoman tuotto	47 429	0	47 429	47 429	0
Helsingin Veden peruspääoman tuotto	12 987	0	12 987	12 987	0
Helsingin Sataman peruspääoman tuotto	6 317	0	6 317	6 317	0
Liikennelaitoksen peruspääoman tuotto	8 442	0	8 442	8 442	0
Helsingin Tekstiilipalvelun peruspääoman tuotto	99	0	99	99	0
Helsingin- ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) peruspääoman tuotto	4 249	0	4 249	4 249	0
Helsingin kaupungin palvelukeskus Palmialle peruspääoman tuotto	168	0	168	168	0
MetropoliLab -liikelaitoksen peruspääoman tuotto	88	0	88	88	0
Tulot yhteensä	79 779	0	79 779	79 779	0

Peruspääomien tuloutukset liikelaitoksilta ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä (HUS) toteutuivat talousarvion mukaisina.

7 03 RAHASTOINTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	25 990	0	25 990	19 234	-6 756
Menot	-20 000	0	-20 000	-245	19 755
Netto	5 990	0	5 990	18 989	12 999

7 03 06 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTIRAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	15 990	0	15 990	11 412	-4 578
Menot	-20 000	0	-20 000	0	20 000
Netto	-4 010	0	-4 010	11 412	15 422

Rahastosta käytettiin alueen investointeihin 11,4 milj. euroa.

7 03 07 ASUNTOTUOTANTORAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	0	0	0	-245	-245

Asuntotuotantotoimikunnan esityksestä asuntotuotantorahastoon siirretään ATT:n tuloksesta 245 000 euroa.

7 03 09 LÄHIÖRAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	10 000	0	10 000	7 823	-2 177

Lähiörahostosta purettiin rahaston käyttöä vastaava osuus noin 7,8 milj. euroa.

7 05 POISTOERO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	0	0	0	841	841

Poistoerovarauksesta purettiin 0,8 milj. euroa. Poistoerovaraus on syntynyt Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta.

2.3 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

Investointiosan menot olivat 382,1 milj. euroa, kun käytettävissä ylitysoikeuksineen oli 509,3 milj. euroa. Toteutusprosentti oli 75. Investointiosan menot kasvoivat 9,3 prosenttia vuodesta 2007.

Investointiosan tuloiksi oli talousarviossa suunniteltu 74,1 milj. euroa, josta toteutui 58,8 milj. euroa. Ero johtuu siitä, ettei Kamppi-Töölönlahti alueen tonttien myynti toteutunut suunnitellulla tavalla.

8 INVESTOINTIOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	74 076	0	74 076	58 834	-15 242
Menot	-392 481	0	-392 481	-382 117	10 364
Netto	-318 405	0	-318 405	-323 283	-4 878

8 01 KIINTEÄ OMAISUUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	73 000	0	73 000	46 344	-26 656
Menot	-49 160	0	-49 160	-44 179	4 981
Netto	23 840	0	23 840	2 165	-21 675

8 01 52 KIINTEÄN OMAISUUDEN MYYNTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	53 000	0	53 000	46 344	-6 656

Maanmyyntituloja kertyi 46,3 milj. euroa, missä kassaan tulleen rahan osuus oli 44,0 milj. euroa ja vaihdossa luovutettujen alueidenosuus 2,3 milj. euroa. Myyntitavoite oli 53,0 milj. euroa.

Merkittävimmät myyntikohteet olivat Metsälä 6,6 milj. euroa, Ruskeasuo 3,9 milj. euroa ja Kalasatama 3,7 milj. euroa sekä Etelä-Hermanni 5,2 milj. euroa, Puotila 4,3 milj. euroa ja Pasila 6,0 milj. euroa.

8 01 54 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI-ALUEEN TONTTIEN MYYNTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	20 000	0	20 000	0	-20 000

Kamppi-Töölönlahden alueella myyntitavoite oli 20 milj. euroa, mikä ei toteutunut sen johdosta, että saatujen ostotarjousten hintataso arvioitiin liian alhaiseksi.

8 01 01 KIINTEISTÖJEN OSTOT JA LUNASTUKSET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-2 000	0	-2 000	-4 944	-2 944

Maanhankintaan käytettiin 4,9 milj. euroa. Siitä suorien ostojen osuus oli 3,0 milj. euroa. Merkittävimmät hankinnat olivat alue Suurmetsästä 1,2 milj. euroa ja Kiinteistö Oy Suutarilan Lampputie 1,7 milj. euroa.

8 01 02 ESIRAKENTAMINEN, TÄYTTÖTYÖT JA ALUEIDEN KÄYTTÖÖNOTON
EDELLYTTÄMÄT TOIMENPITEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Uutelan kanava	0	-2 500	-2 500	-2 391	109
Arabianrannan esirakentaminen	-19 650	3 100	-16 550	-9 548	7 002
Viikki-Latokartanon esirakentaminen	-1 000	0	-1 000	-161	839
Töölönlahden esirakentaminen	-400	0	-400	0	400
Muu esirakentaminen	-8 860	0	-8 860	-6 057	2 803
Alueiden käyttöönoton edellyttämät selvitykset ja toimenpiteet	-8 940	1 500	-7 440	-11 318	-3 878
Malmin ampurata-alueen kunnostus	-300	0	-300	0	300
Vuosaaren sataman yritysalue	-1 410	0	-1 410	-1 743	-333
Jätkäsaaren maaperän kunnostus	-1 200	0	-1 200	-100	1 100
Viikinmäen maaperän kunnostus	-900	-2 100	-3 000	-2 739	261
Sörmäistenrannan maaperän kunnostus	-2 000	0	-2 000	-147	1 853
Menot yhteensä	-44 660	0	-44 660	-34 204	10 456

Määrärahojen käyttö oli 34,2 milj. euroa, josta esirakentamiseen käytettiin 19 milj. euroa, maaperän kunnostukseen 7,2 milj. euroa, johtosiirtoihin 1 milj. euroa, Uutelan kanavan rakentamiseen 2,4 milj. euroa ja muihin kohteisiin 4,6 milj. euroa.

Suurin yksittäinen kohde oli Arabianranta, jonka esirakentamiseen ja maaperän kunnostamiseen käytettiin yhteensä 9,5 milj. euroa. Muita merkittäviä kohteita olivat mm. Viikinmäen entisen ampumaradan maaperän puhdistaminen 2,7 milj. euroa, Ruusunien kanavan kaivu- ja louhintatyöt 3 milj. euroa, Ormuspellon alueen esirakentaminen ja putkisiirrot 2,1 milj. euroa, Fallpakan 2. vaiheen esirakentaminen 1,6 milj. euroa, Suutarilan pohjoisosan esirakentaminen 1,1 milj. euroa ja Vuosaaren liikuntapuiston (Vuosaaren puro) esirakentaminen 1,2 milj. euroa.

8 01 03 KIINTEISTÖJEN HANKINTA, RAKENTAMISKELPOISEKSI SAATTAMINEN
SEKÄ KAAVOITUSKORVAUKSET, KLN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Pienehköjen kiinteistöjen ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset	-1 250	0	-1 250	-3 701	-2 451
Tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen	-1 250	0	-1 250	-1 331	-81
Menot yhteensä	-2 500	0	-2 500	-5 031	-2 531

Pienehköjen kiinteistöjen ostoihin ja lunastuksiin sekä kaavoituskorvauksiin, kiinteistölautakunnan käytettäväksi oli varattu 1,25 milj. euroa. Lisäksi valtuusto myönsi vuoden aikana 4,5 milj. euron ylitysoikeuden. Hankintoihin käytettiin 3,7 milj. euroa, mistä suorien ostojen osuus oli 3,1 milj. euroa.

8 02 TALONRAKENNUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-108 140	0	-108 140	-147 158	-39 018

Investointibudjetti ylitysoikeuksineen oli 152,4 milj. euroa. Investointimäärärahaa kului 147,2 milj. euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin 50,6 milj. euroa, korjaushankkeisiin 95,6 milj. euroa ja pelastustoimen hankkeisiin 1,0 milj. euroa.

Uudis- ja korjausrakennuskohteet toteutuivat ennustettua paremmin. Koulujen sisäilma- ja kosteusvaurio-ongelmista sekä rakenteiden teknisestä vanhenemisesta johtuvat korjaukset lisääntyivät merkittävästi vuonna 2008.

Kiinteistöjen vaurioita ennalta ehkäiseviin korjauksiin panostettiin merkittävästi. Peruskorjauksia lisäämällä on tarkoitus pysäyttää kiinteistöjen korjaustarpeen kasvaminen.

8 02 01 TILAKESKUKSEN UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Opetustoimen uudisrakennushankkeet	-8 600	-3 200	-11 800	-15 355	-3 555
Sosiaalitoimen uudisrakennushankkeet	-11 380	0	-11 380	-17 307	-5 927
Terveystoimen uudisrakennushankkeet	-13 500	2 000	-11 500	-17 284	-5 784
Muut tilakeskuksen uudisrakennushankkeet	-1 160	0	-1 160	-395	765
Uudisrakennushankkeiden tarveselvitykset, hanke- ja muu suunnittelu	-1 800	1 200	-600	-252	348
Menot yhteensä	-36 440	0	-36 440	-50 593	-14 153

Opetustoimen uudisrakennushankkeisiin käytettiin 15,4 milj. euroa. Rakenteilla olevia uudisrakennushankkeita olivat Arabian peruskoulun vaihe 2 ja Latokartanon peruskoulu.

Sosiaalitoimen uudisrakennuksiin käytettiin 17,3 milj. euroa. Merkittävimpiä rakenteilla olevia uudisrakennushankkeita olivat lasten päiväkodit Vikkeri ja Inkivääri, Outamon rakennukset 1 ja 2, Tervallammen naisten osasto sekä Kestikujan asuntola. Korttelitalo Ilomäen ja lasten päiväkotit Aallon toteutukset alkoivat syksyllä. Päivähoitopaikkojen tarve lisääntyi merkittäväksi 2008. Tilakeskus toteuttaa muun ohjelman lisäksi kuusi paviljonkipäiväkotia.

Terveystoimen uudisrakennuksiin käytettiin 17,3 milj. euroa. Rakenteilla on uusi Läntinen yhteispäivystys Meilahteen.

Muihin uudisrakennuksiin käytettiin 0,4 milj. euroa.

Uudishankkeista oli suunnitteilla Finlandia-talon näyttelytila. Kokoelma- ja konservointikeskuksen tarveselvityksessä on tutkittu kahta erilaista toteutusmallia: vuokrahanketta ja kaupungin omistamaa uudisrakennusta.

8 02 02 TILAKESKUKSEN KORJAUSHANKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Opetustoimen korjaushankkeet	-21 860	-5 140	-27 000	-35 627	-8 627
Sosiaalitoimen korjaushankkeet	-12 020	-1 340	-13 360	-17 675	-4 315
Terveystoimen korjaushankkeet	-8 400	1 600	-6 800	-14 480	-7 680
Muut tilakeskuksen korjaushankkeet	-24 310	2 010	-22 300	-27 565	-5 265
Korjausrakennushankkeiden tarveselvitykset, hanke- ja muu suunnittelu	-3 150	2 870	-280	-245	35
Menot yhteensä	-69 740	0	-69 740	-95 592	-25 852

Opetustoimen korjaushankkeisiin käytettiin 35,6 milj. euroa. Tärkeimpiä rakenteilla olevia peruskorjaushankkeita olivat Ala-Malmin peruskoulun vaiheet 2-4, Kannelmäen peruskoulu, Pakilan ala-aste, Mäkelänrinteen lukion vaihe 4, Kulosaaren ala-asteen salaojat sekä högstadie Lönkan. Lisäksi tehtiin

sisäilmaongelmien takia pikakorjaukset Vartiokylän yläasteella, Svenska Normallyceumissa ja Kulosaaren ala-asteella sekä aloitettiin Laajasalon ala-asteen peruskorjaus.

Sosiaalitoimen korjaushankkeisiin käytettiin 17,7 milj. euroa. Tärkeimpiä rakenteilla olevia hankkeita olivat lastenpäiväkodit Lokki, Kannel ja Valkea, Vaahterapihan vastaanottokoti ja Asunnottomien palvelukeskus.

Terveystoimen korjaushankkeisiin käytettiin 14,5 milj. euroa. Merkittävimpiä kohteita olivat Myllypuron sairaalan investoinnin korjaus, Kannelmäen terveysasema sekä Laakson sairaalan rakennukset 4 (itäosa) ja 2 (infektio-osasto).

Muihin korjaushankkeisiin käytettiin 27,6 milj. euroa.

Tärkeimpiä käynnissä olevia korjaushankkeita ovat Finlandia-talon peruskorjaus, suomenkielisen työväenopiston päärakennus, raitioliikennemuseo, kaupungintalokortteleiden elävöittäminen, kaupunginpuutarha sekä Helsinginkatu 24:n toimisto- ja väistötilat.

8 02 05 PELASTUSTOIMEN RAKENNUKSET, PELASTUSLAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Pelastustoimen rakennusten perusparannukset	-1 370	0	-1 370	-249	1 121
Ruoholahden pelastusasema/ Erottajan väistötilat	-150	-225	-375	-207	168
Mellunkylän konttitali	0	85	85	-235	-320
Myllypuron ambulanssiasema	-20	20	0	0	0
Santahaminan harjoitusalue	-200	-100	-300	-281	19
Lassilan ambulanssiasema	-220	220	0	0	0
Menot yhteensä	-1 960	0	-1 960	-972	988

Pelastustoimen hankkeisiin käytettiin noin 1,0 milj. euroa.

8 03 KADUT, LIIKENNEVÄYLÄT JA RADAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-94 770	0	-94 770	-89 927	4 843

Katurakentamiseen käytettiin 89,9 milj. euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä kaupungin ja Tiehallinnon yhteishankkeissa (Kehä I), Jätkäsaarella (Crusellin silta) ja muissa kadunpidon investoinneissa (ylijäämämassojen vastaanotto, lumen vastaanottopaikat ja hiekkasiirrot).

8 03 08 UUDISRAKENTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Eteläinen suurpiiri	-5 030	2 344	-2 686	-2 686	0
Läntinen suurpiiri	-1 570	603	-967	-967	0
Keskinen suurpiiri	-5 110	814	-4 296	-4 296	0
Pohjoinen suurpiiri	-190	-419	-609	-609	0
Koillinen suurpiiri	-10 670	565	-10 105	-9 305	800
Kaakkoinen suurpiiri	-1 040	362	-678	-678	0
Itäinen suurpiiri	-8 590	-2 941	-11 531	-11 531	0
Meluesteet	-2 000	538	-1 462	-299	1 163
Ranta-alueiden kunnostus	-2 740	-1 865	-4 605	-4 605	0
Menot yhteensä	-36 940	0	-36 940	-34 978	1 962

Katujen uudisrakentaminen kohdistui projektialueiden katurakentamiseen Eiranrannassa, Salmisaaressa, Keski-Pasilassa (Ilmala), Hermanninrannassa, Arabianrannassa, Viikki-Latokartanossa ja Vuosaaren satama- ja työpaikka-alueella. Kamppi-Töölönlahti -alueen katurakentamisen pääpaino oli Kampin raitiotien katutöissä. Rantarakentamisen pääkohteet olivat Salmisaaren rantarakenteiden toteutus ja Sarvaston tulvarakenteet.

Uudisrakentaminen jäi vuoden 2008 tavoitellusta tasossa rakentamattomien sorakatuojen toteutuksessa, mihin toimintasuunnitelmassa ei ollut voitu varautua riittävästi. Samoin Itäväylän meluntorjuntahankkeen aloitus viivästyi.

Katujen ja liikenneväylien suunnitteluhankkeet etenivät pääosin suunnitellulla tavalla. Merkittäviä suunnittelukohteita olivat projektialueiden kadut ja rantarakenteet (Jätkäsaari, Kalastama, Keski-Pasila) sekä muut uudisrakennuskohteet.

8 03 09 PERUSPARANTAMINEN JA LIIKENNÄJÄRJESTELYT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Katujen peruskorjaukset	-5 580	-735	-6 315	-6 315	0
Siltojen peruskorjaus	-3 100	1 142	-1 958	-1 658	300
Päällysteiden uusiminen	-4 600	0	-4 600	-4 593	7
Liikennejärjestelyt	-2 100	-389	-2 489	-2 489	0
Kevyen liikenteen väylät	-3 100	94	-3 006	-3 006	0
Liikennevalot	-500	-207	-707	-707	0
Raitiolinja 9, katutyöt	-1 750	-276	-2 026	-3 876	-1 850
Itäväylä	-2 700	1 164	-1 536	-1 300	236
Teollisuuskatu	-600	-791	-1 391	-1 641	-250
Vallilanlaakson joukkoliikennekatu	-500	0	-500	-41	459
Menot yhteensä	-24 530	0	-24 530	-25 628	-1 098

Katujen ja siltojen peruskorjaukset ja uudelleen päällystäminen toteutettiin pääosin suunnitellun laajuusena. Katujen peruskorjauksen pääkohteita olivat Kalevankatu, Mikonkatu ja Mechelininkatu. Siltojen peruskorjauksessa pääpaino oli edelleen Hakamäentien siltojen saneerauksessa, muita kohteita olivat Professorintien sillan ja Naurissalmen sillan peruskorjaukset. Raitiotie 9 katutyöt (Aleksis Kivenkatu, Fleminginkatu, Porthaninkatu) ja Teollisuuskadun parantaminen saatiin valmiiksi. Risto Rytintien ja Linnanrakentajantien ramppijärjestelyt Itäväylällä toteutettiin suunnitellulla tavalla.

Suurimmat yksittäiset liikennejärjestelyhankkeet olivat Mäkitorpantien kiertoliittymä Oulunkylässä ja Yhdyskunnantien liikennejärjestely. Hidaste- ja muut pienet liikennejärjestelyt toteutuivat suunnitellusti.

Kevyen liikenteen järjestelyistä huomattavimmat olivat Huopalahdentien alikulkutunnelin rakentaminen sekä Stenbäckinkadun, Käskynhaltijantien ja Rintinpolun kevyen liikenteen järjestelyt.

8 03 10 YHTEISHANKKEET TIEHALLINNON KANSSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Kehä I ja Itäväylä, tiesuunnitelma 1996	-3 300	314	-2 986	-676	2 310
Hakamäentie	-11 500	0	-11 500	-11 279	221
Lahdenväylä	-2 500	-314	-2 814	-2 814	0
Hämeenlinnanväylä, Kaarela	-500	0	-500	-289	211
Sisääntuloväylät	-300	0	-300	0	300
Menot yhteensä	-18 100	0	-18 100	-15 058	3 042

Tiehallinnon yhteishankkeet etenivät suunnitellulla tavalla Hakamäentiellä ja Lahdenväylällä. Sen sijaan Kehä I:n liittymäjärjestelyt ja melusteiden rakentaminen eivät edenneet tiehallinnon riittämättömän rahoituksen takia.

8 03 12 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI-ALUE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Kamppi-Töölönlahti-alueen kadut	-2 440	0	-2 440	-1 939	501
Kampin keskuksen katu- ja raitiotiejärjestelyt	-3 000	0	-3 000	-5 075	-2 075
Menot yhteensä	-5 440	0	-5 440	-7 014	-1 574

Kamppi-Töölönlahti-alueen katurakentamisen pääkohteet olivat Leppäsuon alueen kadut ja Kampin raitiotie- ja joukkoliikennejärjestelyn rakentaminen (Fredrikinkatu, Simonkatu).

8 03 13 MUUT KADUNPIDON INVESTOINNIT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Täytemaan vastaanottoaikat	-1 000	0	-1 000	-330	670
Lumenvastaanottoaikat ja hiekkasiilot	-500	0	-500	-35	465
Yleiset käymälät	-200	0	-200	-303	-103
Menot yhteensä	-1 700	0	-1 700	-667	1 033

Muut kadunpidon investointeihin varatut määrärahat jäivät pääosin käyttämättä. Ylijäämämassojen vastaanottoaikkojen toteutukseen ja viimeistelyyn varattu määräraha jäi pääosin käyttämättä, koska Vantaan Pitkäsuon rahoitustarve jäi vähäiseksi. Myöskään lumen vastaanottoaikkojen ja hiekkasiilojen kehittämiseen ja kunnostukseen ei ollut tarpeen investoida.

8 03 15 JÄTKÄSAARI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-7 310	0	-7 310	-5 233	2 077

8 03 16 KALASATAMA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-750	0	-750	-1 350	-600

8 05 VÄESTÖNSUOJAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	100	0	100	30	-70
Menot	-7 000	0	-7 000	-459	6 541
Netto	-6 900	0	-6 900	-430	6 470

8 05 53 VÄESTÖNSUOJAKORVAUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	100	0	100	30	-70

8 05 08 VÄESTÖNSUOJAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Kauppakartanonkatu	-3 500	0	-3 500	-14	3 486
Perusparannukset	-3 500	0	-3 500	-445	3 055
Menot yhteensä	-7 000	0	-7 000	-459	6 541

Kauppakartanonkadun väestönsuojan rakentaminen ei ole vielä käynnistynyt. Katri Valan kalliosuojan peruskorjaus ja Torkkelinmäen kalliosuojan jäähdytysjärjestelmän muutostyöt ovat viivästyneet rakennuttajaresurssien riittämättömyyden takia.

8 06 PUISTORAKENTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-16 540	0	-16 540	-13 072	3 468

Puisto- ja viherrakentamisen suunnitteluhankkeet etenivät suunnitellulla tavalla. Merkittäviä suunnittelukohteita ovat olleet Eiranranta, Töölönlahden eteläosa, Jätkäsaari ja muut projektialueiden puistot ja puistojen saneeraussuunnittelu keskustassa ja kaupungin vanhoilla reuna-alueilla.

Puisto- ja viherrakentamisen määrärahoista, 16,5 milj. euroa, käytettiin 13,1 milj. euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä erityisesti keskustan eräiden puistojen saneeraushankkeissa ja Eiranrannan puistojen uudisrakentamisessa, joiden suunnittelu viivästy.

8 06 08 UUDET PUISTOT JA PUISTOJEN PERUSKORJAUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-11 930	0	-11 930	-9 799	2 131

Puistorakentamisen keskeisiä uudisrakennushankkeita olivat Linnapuisto, Toukolan rantapuisto, Viikonojan puistot, Fallkullan puistot, Juliuksenpuisto, Väinönlehto ja Sudenkuoppa. Keskeisiä puistojen peruskorjauskohteita olivat Liisanpuisto, Kaivopuiston itäosa, Alppiruusupuisto, Aino Ackten puisto ja Katri Valan puisto.

Puistorakentamisen määrärahoilla toteutettiin lisäksi suuri joukko leikkipuistoja (Linja, Aurinkoniitty, Soihtu, Linnunrata), pienempiä puistojen saneeraus-, täydennysistutus- ja järjestelytyöitä sekä siirtolapuutarhojen ja palsta-alueiden parannustöitä.

8 06 11 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI-ALUEEN PUISTOT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 450	0	-1 450	-598	852

Kamppi-Töölönlahti –alueen puistojen suunnittelu jatkuu siten, että rakentaminen voidaan aloittaa heti kun Musiikkitalon rakentaminen sen mahdollistaa.

8 06 13 EIRANRANTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-2 740	0	-2 740	-2 434	306

Eiranrannan korttelialueen puistot valmistuivat vuoden 2008 aikana ja rakentaminen jatkuu Pyhän Birgitan puiston osalta kevääseen 2009.

8 06 14 JÄTKÄSAAREN PUISTOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-420	0	-420	-241	179

8 07 LIIKUNTAPAIKAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-15 530	0	-15 530	-17 599	-2 069

8 07 08 LIIKUNTAPAIKKOJEN SUUNNITTELU, RAKENTAMINEN JA PERUSPARANNUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Urheilulaitokset ja -kentät	-10 580	4 333	-6 247	-8 780	-2 533
Ulkoilualueiden ja -puistojen rakennustyöt	-400	-190	-590	-586	4
Ulkoilutiet ja kuntoradat	-400	210	-190	-262	-72
Liikuntapaikkojen perusparannukset	-2 750	-3 832	-6 582	-6 201	381
Venesatamat	-900	-321	-1 221	-1 145	76
Suunnittelu	-300	-200	-500	-448	52
Menot yhteensä	-15 330	0	-15 330	-17 422	-2 092

Määrärahat käytettiin urheilulaitosten ja -kenttien sekä ulkoiluteiden ja kuntoratojen rakentamiseen ja kunnostamiseen, ulkoilualueiden ja –puistojen rakennustöihin, liikuntapaikkojen perusparannuksiin sekä venesatamien kunnostamiseen. Osa suunnitelluista hankkeista (Myllypuron harjoitushalli, Uimastadion, Pirkkola ja Pihlajasaari) siirtyivät toteutettaviksi myöhemmin.

8 07 09 RASTILAN LEIRINTÄALUE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-200	0	-200	-177	23

8 08 08 KORKEASAAREN RAKENNUSTEN JA TARHOJEN SUUNNITTELU, RAKENTAMINEN JA PERUSPARANNUKSET, YTLK:N KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-2 500	0	-2 500	-2 428	72

8 09 IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	976	0	976	237	-739
Menot	-48 108	0	-48 108	-42 811	5 297
Netto	-47 132	0	-47 132	-42 575	4 557

8 09 02 TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Talous- ja suunnittelukeskus	-180	0	-180	-334	-154
Keskitetty tietotekniikka	-2 890	0	-2 890	-1 838	1 052
Talouhallintopalvelu	-300	0	-300	-345	-45
Menot yhteensä	-3 370	0	-3 370	-2 517	853

Talouhallintopalvelussa irtaimen omaisuuden määrärahat käytettiin tietotekniikan laite- ja -ohjelmistohankintoihin.

8 09 04 HALLINTOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-395	0	-395	-414	-19

Määrärahoja käytettiin kaupungintalon aulatilojen ja näyttelytoimintaa varten suunniteltujen rakenteiden ja aulan uuden vastaanottopisteen rakentamiseen. Viestinnän ja oikeuspalvelujen osastojen muutosten yhteydessä uudistettiin tilojen kalusteita.

8 09 06 PELASTUSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	876	0	876	237	-639
Pelastustoimi	876	0	876	237	-639
Menot					
Paloautot	-303	-190	-493	-594	-101
Ensihoitoautot	-165	70	-95	-273	-178
Muut hankinnat	-1 813	120	-1 693	-1 281	412
Öljyntorjuntakalusto	-911	0	-911	-1 299	-388
Menot yhteensä	-3 192	0	-3 192	-3 446	-254
Netto	-2 316	0	-2 316	-3 209	-893

8 09 07 YMPÄRISTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-210	0	-210	-175	35

Irtaimen omaisuuden määrärahat käytettiin pääasiassa uuden tarkastajajärjestelmän kehittämiseen ja atk-laitteisiin. Lisäksi vaihdettiin yksi henkilöauto uuteen. Kun vesistö tutkimuksen CTD-näytteenotolaaitteen toimitus viivästyi, osa määrärahasta jäi käyttämättä.

8 09 11 HANKINTAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-250	0	-250	0	250

8 09 12 RAKENNUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Työkoneiden ja autojen hankinta	-3 000	0	-3 000	-3 160	-160
Muut hankinnat	-1 870	0	-1 870	-1 480	390
Menot yhteensä	-4 870	0	-4 870	-4 640	230

8 09 14 OPETUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Hallinto	-250	0	-250	-59	191
Suomenkieliset koulut	-2 193	0	-2 193	-2 178	15
Ruotsinkieliset koulut	-485	0	-485	-477	8
Tietotekniikkapalvelut ja kehittäminen	-5 136	0	-5 136	-5 099	37
Ammatilliset oppilaitokset	-2 624	0	-2 624	-2 480	144
Työllisyyden hoitaminen	-160	0	-160	-43	117
Menot yhteensä	-10 848	0	-10 848	-10 336	512

8 09 15 AMMATTIKORKEAKOULU STADIA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	100	0	100	0	-100
Ammattikorkeakoulu	100	0	100	0	-100
Menot					
Ammattikorkeakoulu	-1 430	0	-1 430	-1 428	2
Maksullinen palvelutoiminta	-100	0	-100	0	100
Menot yhteensä	-1 530	0	-1 530	-1 428	102
Netto	-1 430	0	-1 430	-1 428	2

Irtaimen omaisuuden perushankinnat toteutuivat talousarvion mukaisesti.

8 09 17 SUOMENKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-371	0	-371	-84	287

8 09 18 RUOTSINKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-50	0	-50	-24	26

Irtaimen omaisuuden määrärahat käytettiin pääosin opetuksen ja hallinnon atk-laitehankintoihin. Muita hankintoja olivat instrumenttihankinnat musiikinopetukseen ja kalustohankinnat opetukseen ja henkilökunnan työtiloihin.

8 09 19 KIRJASTOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 200	0	-1 200	-1 165	35

Määrärahat käytettiin tietotekniikkahankintoihin, kirjastojen palvelualueiden uudistamiseen, sekä kirjasto 10 sai lisätilaan ja sen kalustamiseen.

8 09 20 KULTTUURITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-440	0	-440	-1 119	-679

Suurimpia hankintoja olivat uuden toiminnanohjausjärjestelmä, Savoy-teatterin näyttämötekniiset laitteet ja Töölön Kulttuurikeskus Korjaamo Oy:n teatteritekniinen laitteisto ja katsomokokonaisuus kaupungin omistukseen.

8 09 21 KAUPUNGINMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-185	0	-185	-185	0

Määrärahoilla hankittiin pakettiauto, uusittiin Sofiankatu 4:n lukitus sekä hankittiin atk-laitteita ja hyllyjä kokoelmavarastoihin.

8 09 22 KAUPUNGIN TAIDEMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Taidemuseon kokoelmien uushankinnat	-220	0	-220	-220	0
Julkisten taideteosten hankinta	-170	0	-170	-179	-9
Muut hankinnat	-150	0	-150	-165	-15
Menot yhteensä	-540	0	-540	-564	-24

Taidemuseon kokoelmien uushankintamäärärahat käytettiin suunnitelman mukaisesti. Julkisia taideteoksia valmistui Pohjois-Haagan ala-asteelle ja Tähtitorninmäelle.

Muita hankintoja olivat tekniikan työkoneet ja valvontalaitteet sekä Tennispalatsin uusien toimistotilojen kalusteet ja atk-laitteet.

8 09 23 KORKEASAAREN ELÄINTARHA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-71	0	-71	-102	-31

Määrärahat käytettiin uuden julkaisujärjestelmän rakentamiseen sekä videovalvonta- ja kuulutusjärjestelmän hankintaan.

8 09 24 NUORISOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-280	0	-280	-275	5

8 09 25 LIIKUNTATOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Liikuntatoimi	-888	0	-888	-1 080	-192
Merellinen osasto	-112	0	-112	-111	1
Menot yhteensä	-1 000	0	-1 000	-1 191	-191

Irtaimen omaisuuden perushankinnat toteutuivat suunnitellusti.

8 09 26 KAUPUNGINORKESTERI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-160	0	-160	-156	4

Määrärahoilla hankittiin viisikielinen arvokontrabasso Saksasta.

8 09 27 HENKILÖSTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Henkilöstökeskus	-45	0	-45	-39	6
Kehittämispalvelut	-133	0	-133	-96	37
Menot yhteensä	-178	0	-178	-135	43

8 09 28 TYÖTERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-34	0	-34	-5	29

Irtaimen omaisuuden perushankinnat siirtyivät pääosin seuraavana vuonna toteutettaviksi.

8 09 29 TIETOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-32	0	-32	-29	3

8 09 30 SOSIAALITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tietotekniikkahankinnat	-6 000	1 300	-4 700	-3 666	1 034
Muut hankinnat	-2 000	-1 300	-3 300	-2 744	556
Menot yhteensä	-8 000	0	-8 000	-6 410	1 590

Irtaimen omaisuuden perushankintaan käytettiin yhteensä 6,4 milj. euroa. Keskeneräiset ja viivästyneet atk-hankkeet ovat suurin syy siihen, että määrärahoja jäi käyttämättä.

8 09 31 TERVEYDENHUOLTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tietotekniikkahankinnat	-4 500	0	-4 500	-3 128	1 372
Muut hankinnat	-4 000	0	-4 000	-2 894	1 106
Menot yhteensä	-8 500	0	-8 500	-6 021	2 479

Terveydenhuollon investoinnit irtaimen omaisuuteen olivat 6,0 milj. euroa, josta atk-hankintojen osuus oli 3,1 milj. euroa. Irtaimen omaisuuden hankintamäärärahoista jäi käyttämättä 2,5 milj. euroa, kun Läntisen yhteispäivystyksen hankinnat ja muutamat atk-hankkeet viivästyivät.

8 09 35 KAAVOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tietotekniikkalaitteet	-300	0	-300	-289	11
Autot	-42	0	-42	-25	17
Muu kalusto	-700	0	-700	-213	487
Menot yhteensä	-1 042	0	-1 042	-527	515

Määrärahoja käytettiin pääkaupunkiseudun liikenteenhallintakeskuksen perustamiseen, LED-opastimien käyttöönottoon ja liikennevalojen ääniopasteiden uusintaan sekä tietotekniikkalaitteiden ja auton hankintaan.

8 09 36 KIINTEISTÖT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-900	0	-900	-1 426	-526

Määrärahalla hankittiin auto sekä pohjatutkimuskalustoa, atk-laitteita ja ohjelmistoja sekä liitosalueiden kartastotöihin tarvittavia laitteita. Määrärahalla hankittiin myös sairaaloiden ravintokeskuksiin laitteita Palmialta.

8 09 37 RAKENNUSVALVONTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-400	0	-400	-377	23

Pääosa määrärahasta käytettiin sähköiseen asiointiin valmistautumiseen. Suurimmat yksittäiset hankinnat olivat uuden tietojärjestelmän (Facta) rakentaminen sekä mikrofilmien skannauslaite.

8 09 38 ASUNTOTUOTANTOTOIMISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-60	0	-60	-59	1

8 18 HELSINGIN KAUPUNGIN TUKKUTORI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-820	0	-820	-1 724	-904

Investoinnit kohdistuivat alueen kiinteistöihin, piha-alueisiin ja tietotekniikkaan. Pakastamon säilytettävä osa ja lihatukkuhallin leikkaamotilojen korjaukset saatiin valmiiksi.

8 18 08 PERUSKORJAUKSET JA SUUNNITTELU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-800	0	-800	-1 710	-910

8 18 11 TIETOTEKNIIKKAHANKINNAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-20	0	-20	-14	6

8 21 KUNTAYHTYMÄT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-130	0	-130	-118	12

8 21 11 KÄRKULLA SAMKOMMUN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-130	0	-130	-118	12

8 22 ARVOPAPERIT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-34 783	0	-34 783	-14 779	20 004

8 22 06 TÖÖLÖNLAHDEN PYSÄKÖINTILAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-10 000	0	-10 000	-3 800	6 200

Töölön pysäköintilaitoksen rakennustyöt alkoivat heinäkuussa Töölönlahden Pysäköinti Oy:n toimesta. Käynnistynyt 1. rakennusvaihe käsittää Musiikkitalon ja Finlandia-talon huoltoyhteydet, pysäköintilaitoksen itäisen sisäänajon Karamzininkadun puolelta ja jalankulkyhteydet em. kohteisiin. Pysäköintilaitokseen varattua määrärahaa käytettiin 3,8 milj. euroa.

8 22 07 MUSIIKKITALO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-8 500	0	-8 500	-5 366	3 134

Musiikkitalon varsinaiset rakennustyöt käynnistyivät syyskuussa. Helsingin kaupungin osuus hankkeen kokonaiskustannuksista on 26 prosenttia eli noin 37 milj. euroa. Kaupunki on käyttänyt hankkeeseen tähän mennessä noin 11 milj. euroa, josta 5,4 milj. euroa vuonna 2008. Hankkeen aikataulu tähtää rakennuksen valmistumiseen keväällä 2011.

8 22 09 HITAS-OSAKKEIDEN OSTAMINEN, KIINTEISTÖLAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 000	0	-1 000	-297	703

Vuonna 2008 ostettiin kahden Hitas-osakehuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet sekä loppurahoitettiin viittä huoneisto-ostoa edelliseltä vuodelta.

8 22 10 LASTEN PÄIVÄKOTITITOIJEN HALLINTAAN OIKEUTTAVIEN OSAKKEIDEN HANKINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-1 500	0	-1 500	-827	673

Helsingin kaupungin omistukseen hankittiin päiväkotihuoneisto Asunto Oy Helsingin Tuulimyllystä, hinta varainsiirtoveroineen oli 1,5 milj. euroa. Kauppahinnasta siirtyi 0,7 milj. euroa maksettavaksi vuonna 2009.

8 22 12 ASUNTOTUOTANTOTOIMIKUNNAN KOHTEIDEN OSAKEPÄÄOMA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-505	0	-505	0	505

8 22 14 PAKKOHUUTOKAUPUISTA LUNASTETTAVAT ASUNTO-OSAKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-210	0	-210	0	210

Vuoden aikana ei ollut tarpeen ostaa kaupungin edun turvaamiseksi asuntoja pakkohuutokaupasta.

8 22 16 METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU OY:N OSAKEPÄÄÖMAN KOROTTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-7 768	0	-7 768	-1 134	6 634

Kaupunki on merkinnyt ja maksanut 378 Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n osaketta 3 000 euron kappalehintaan.

8 22 19 MUUT KOHTEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-5 000	0	-5 000	-3 055	1 945

8 22 21 HELSINGIN UUSI JALKAPALLOAREENA OY:N OSAKKEIDEN MERKITSEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-300	0	-300	-299	1

8 29 MUU PÄÄOMATALOUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	0	0	0	12 224	12 224
Menot	-15 000	0	-15 000	-7 864	7 136
Netto	-15 000	0	-15 000	4 360	19 360

8 29 51 VALTIONOSUUDET JA -AVUSTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	0	0	0	1 598	1 598

8 29 52 MUUT PÄÄOMATULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	0	0	0	10 625	10 625

8 29 03 LÄHIÖRAHASTOSTA RAHOITETTAVAT HANKKEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-10 000	0	-10 000	-7 823	2 177

Lähiörahastokohteisiin käytettiin 7,8 milj. euroa. Kohteita oli mm. Pihlajamäen nuorisopuisto ja Lucina Hagmaninkuja, 1,7 milj. euroa, Kannelmäen asemaseudun katujen kunnostus, 0,9 milj. euroa, Malminkartanon aseman peruskorjaus, 1 milj. euroa ja Tallinnanaukion perusparannuksen viimeistely 0,7 milj. euroa. Osa hankkeista jatkuu vuonna 2009 ja niiden jatkorahoitukseen myönnettiin ylitysoikeutena 5 milj. euroa vuodelle 2009.

8 29 04 KEHITTÄMISHANKKEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-5 000	0	-5 000	-41	4 959

Määräraha jäi käyttämättä ja se siirrettiin valtuuston päätöksellä ylitysoikeutena vuodelle 2009 ja innovaatorahastoon.

2.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

2.4.1 Talousarvion mukainen rahoituslaskelma

Talousarvion mukaisesta rahoituslaskelmasta puuttuvat kunnallisten liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä toimivien rahastojen rahavirrat. Se sisältää talousarvion tavoin myös kaupungin sisäiset erät. Edellä mainittujen syiden vuoksi talousarvion mukainen rahoituslaskelma poikkeaa ulkoisen kirjanpidon mukaisesta rahoituslaskelmasta.

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	5 287	175 615	170 328
Satunnaiset erät	74 076	48 680	-25 396
Tulorahoituksen korjaukset	-92 464	-67 068	25 396
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-392 481	-382 117	10 364
Rahoitusosuudet investointeihin	876	1 865	989
Pysyvien vastaavien luovutustulot	73 200	56 969	-16 231
Toiminnan ja investointien rahavirta	-331 506	-166 056	165 450
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-16 001	-5 915	10 086
Antolainasaamisten vähennykset	45 917	44 576	-1 341
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	59 942	0	-59 942
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-59 942	-58 842	1 100
Rahoituksen rahavirta	29 916	-20 181	-50 097
Peruspääoman sijoitus liikennelaitoksen peruspääomaan	-29 767	-13 088	16 679
Pääoman siirto Energian pääomasta	0	200 000	200 000
Toimintapääoman muutos	-331 357	675	332 032

Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta -166,1 milj. euroa oli 165,4 milj. euroa talousarviota suurempi. Ero syntyi varsinaisen toiminnan rahavirran erosta 170,3 milj. euroa ja investointien rahavirran erosta -4,9 milj. euroa.

Rahoitustoiminnan rahavirran poikkeama talousarvioon oli -50,1 milj. euroa. Ero johtui siitä, ettei talousarvioon merkittyä lainanottoa toteutettu.

Talousarvion mukaisen rahoituslaskelman toimintapääoman muutos oli -199,3 milj. euroa, mikä on 132,0 milj. euroa pienempi kuin talousarviossa ennakoitiin. Suuri poikkeama talousarvioon verrattuna johtui 200,0 milj. euron pääoman siirrosta Helsingin Energian edellisten tilikausien ylijäämästä kaupungin edellisten tilikausien ylijäämään sekä ennakoitua suuremmasta vuosikatteesta ja pysyvien vastaavien myyntituloista.

2.4.2 Virastojen ja liikelaitosten yhdistetty rahoituslaskelma, 31.12.2008

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	322 512	536 847	214 335
Satunnaiset erät	74 077	48 678	-25 399
Tulorahoituksen korjauserät	-92 465	-73 084	19 381
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-813 826	-700 777	113 049
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8 375	8 150	-225
Pysyvien vastaavien luovutustulot	74 177	61 941	-12 236
Toiminnan ja investointien rahavirta	-427 150	-118 245	308 905
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-7 601	-51 162	-43 561
Antolainasaamisten vähennykset	15 452	74 103	58 651
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	186 942	1 100	-185 842
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-59 942	-58 842	1 100
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-1 100	-1 100
Oman pääoman muutokset	0	-530	-530
Rahoituksen rahavirta	134 851	-36 431	-171 282
Muut maksuvalmiuden muutokset	-10 485	58 282	68 767
Toimintapääoman muutos	-302 784	-96 394	206 390

2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

9 RAHOITUSOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	105 859	0	105 859	44 576	-61 283
Menot	-105 710	0	-105 710	-77 845	27 865
Netto	149	0	149	-33 269	-33 418

9 01 PITKÄVAIKUTTEINEN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	105 859	0	105 859	44 576	-61 283
Menot	-105 710	0	-105 710	-77 845	27 865
Netto	149	0	149	-33 269	-33 418

9 01 01 ANTOLAINAT ASUNTOTUOTANTOON, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	10 900	0	10 900	10 779	-121

Antolainoja asuntotuotantoon lyhennettiin suunnitellusti.

9 01 02 MUU ANTOLAINAUS, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot					
Vuokra-asuntotuottajien oman pääoman osuutta varten myönnettyjen lainojen lyhennykset	102	0	102	102	0
Muiden antolainojen lyhennykset	3850	0	3850	2 334	-1 516
Helsingin Energian lainojen lyhennykset	19274	0	19274	19 274	0
Helsingin Veden lainojen lyhennykset	7324	0	7324	7 325	1
Helsingin Sataman lainojen lyhennykset	1880	0	1880	1 880	0
Liikennelaitoksen lainojen lyhennykset	1987	0	1987	1 988	1
Sosiaalisen luototuksen lainojen lyhennykset	600	0	600	894	294
Tulot yhteensä	35 017	0	35 017	33 797	-1 220
Menot					
Lainojen myöntäminen kouluille	-4 265	0	-4 805	-3 573	692
Sosiaalisiin tarkoituksiin myönnettäviä lainoja varten	-1 500	0	-1 500	-325	1175
Lainoja kaupunginorkesterin soittajille soitinhankintoja varten	-40	0	-40	-2	38
Laina Malmin VPK:n Kannatusyhdistys r.y:lle	-100	0	-100	-20	80
Pääomalaina Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy:lle	-496	0	-496	-495	1
Laina Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomo Oy:lle	0	0	-469	-469	-469
Laina liikennelaitokselle	-8 400	0	-8 400	0	8 400
Sosiaalisen luototuksen lainojen myöntämiseen, sosiaalilautakunnan käytettäväksi	-1 200	0	-1 200	-1031	169
Menot yhteensä	-16 001	0	-16 001	-5 915	10 086
Netto	19 016	0	19 016	27 882	8 866

Antolainojen lyhennykset toteutuivat pääosin talousarvion mukaisina. Muiden antolainojen lyhennyksiä oli 1,5 milj. euroa vähemmän ja sosiaalisen luototuksen lainojen lyhennyksiä 0,3 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Uusia antolainoja myönnettiin 10,1 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Lainoja myönnettiin kouluille 0,7 milj. euroa ja sosiaalisiin tarkoituksiin 1,2 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Liikennelaitokselle varattua lainaa ei nostettu.

9 01 03 OTTOLAINAT JA NIIDEN LYHENNYKSET, KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Tulot	59 942	0	59 942	0	-59 942
Menot	-59 942	0	-59 942	-58 842	1 100
Netto	0	0	0	-58 842	-58 842

Uudesta lainanotosta luovuttiin kaupungin hyvän kassatilanteen vuoksi. Asiaan vaikutti myös syksyn 2008 korkea korkotaso ja yleinen rahamarkkinakriisi, jonka vaikutukset alkoivat loppuvuodesta näkyä selvästi rahalaitosten luotonannossa.

Lainoja lyhennettiin suunnitellusti.

9 01 06 LIKENNELAITOKSEN PERUSPÄÄOMAN KOROTUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama
Menot	-29 767	0	-29 767	-13 088	16 679

Liikennelaitoksen peruspääoman korotukseen käytettiin 13,1 milj. euroa.

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 HELSINGIN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA

	01.01. - 31.12.2008	01.01. - 31.12.2007
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 036 260 023,48	946 381 352,55
Maksutuotot	161 760 719,16	145 270 968,39
Tuet ja avustukset	70 932 411,78	66 622 972,11
Vuokratuotot	259 456 388,19	250 657 528,79
Muut toimintatuotot	64 211 735,41	68 795 477,18
	1 592 621 278,02	1 477 728 299,02
Valmistus omaan käyttöön	125 181 402,94	102 451 066,00
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 226 548 363,01	-1 159 652 278,26
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-358 518 319,08	-346 369 712,00
Muut henkilösivukulut	-92 721 366,28	-87 972 765,28
Palvelujen ostot	-1 260 539 953,90	-1 146 168 378,66
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-453 996 018,59	-385 377 039,33
Avustukset	-281 557 466,40	-265 518 099,92
Vuokratulot	-128 839 584,08	-120 059 884,93
Muut toimintakulut	-31 788 881,21	-27 214 812,51
	-3 834 509 952,55	-3 538 332 970,89
TOIMINTAKATE	-2 116 707 271,59	-1 958 153 605,87
Verot ja valtionosuudet		
Verotulot	2 412 743 232,07	2 262 334 159,00
Valtionosuudet	179 826 498,00	181 473 809,00
	2 592 569 730,07	2 443 807 968,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	86 868 765,42	75 423 375,55
Muut rahoitustuotot	18 287 215,90	19 319 594,70
Korkokulut	-40 152 765,38	-34 882 258,26
Muut rahoituskulut	-1 111 781,23	-761 352,17
	63 891 434,71	59 099 359,82
VUOSIKATE	539 753 893,19	544 753 721,95
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-297 704 037,35	-294 247 568,53
Arvonalentumiset	0,00	-4 451 604,11
	-297 704 037,35	-298 699 172,64
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	48 685 885,15	117 014 170,50
Satunnaiset kulut	-7 405,89	-41 638,08
	48 678 479,26	116 972 532,42
TILIKAUDEN TULOS	290 728 335,10	363 027 081,73
Varausten ja rahastojen muutokset		
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-255 828 734,23	39 334,53
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	241 326 591,69	-48 412 758,78
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	16 082 678,69	-56 858 632,31
	1 580 536,15	-105 232 056,56
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	292 308 871,25	257 795 025,17

3.2 HELSINGIN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA

	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	539 753 893	544 753 722
Satunnaiset erät	48 678 479	116 972 533
Tulorahoituksen korjauserät	-74 948 199	-140 575 577
	513 484 173	521 150 678
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-700 776 989	-648 596 073
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8 150 330	9 611 595
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	61 940 588	123 854 009
	-630 686 071	-515 130 469
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-117 201 898	6 020 209
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-61 977 266	-116 689 067
Antolainasaamisten vähennykset	83 851 755	71 754 593
	21 874 489	-44 934 474
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 100 000	130 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-58 841 845	-93 880 858
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 100 000	1 100 000
	-58 841 845	37 219 142
Oman pääoman muutokset	-284 525	-150 067
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-16 622 235	11 433 427
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 098 281	-7 942 125
Saamisten muutos	8 140 909	-9 429 270
Korottomien velkojen muutos	77 929 279	60 266 855
	58 349 672	54 328 887
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	21 097 791	46 463 488
RAHAVAROJEN MUUTOS	-96 104 107	52 483 697
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	684 448 525	780 552 632
Rahavarat 1.1.	-780 552 632	-728 068 935
	-96 104 107	52 483 697

3.3 HELSINGIN KAUPUNGIN TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	46 167 326,20	36 804 438,19
Muut pitkävaikutteiset menot	182 804 210,47	32 515 452,11
Ennakkomaksut	561 376,72	334 289,26
	229 532 913,39	69 654 179,56
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 700 076 286,11	2 665 355 463,38
Rakennukset	1 419 924 214,64	1 392 847 462,43
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 175 321 168,45	1 712 019 553,92
Koneet ja kalusto	197 666 430,78	200 463 545,04
Muut aineelliset hyödykkeet	9 653 182,62	9 373 821,46
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	259 624 371,24	583 382 605,26
	6 762 265 653,84	6 563 442 451,49
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	815 906 169,37	797 305 074,13
Joukkovelkakirjalainasaamiset	264 420 480,00	279 178 742,00
Muut lainasaamiset	734 650 664,56	741 767 991,54
Muut saamiset	1 100,00	0,00
	1 814 978 413,93	1 818 251 807,67
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	372 297 934,78	384 244 367,60
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 097 897,68	3 989 499,60
Muut toimeksiantojen varat	309 376 999,83	259 857 572,08
	685 772 832,29	648 091 439,28
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	81 271 387,80	69 624 006,41
Keskeneräiset tuotteet	2 687 892,37	3 236 992,73
	83 959 280,17	72 860 999,14
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	62 229,53	62 229,53
Muut saamiset	2 251 176,24	3 631 287,23
	2 313 405,77	3 693 516,76
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	102 838 099,48	92 001 768,38
Lainasaamiset	911 873,03	949 489,29
Muut saamiset	50 940 809,65	58 121 758,21
Siirtosaamiset	94 293 767,97	104 672 332,36
	248 984 550,13	255 745 348,24
Saamiset yhteensä	251 297 955,90	259 438 865,00
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitus rahamarkkinainstrumentteihin	467 345 444,62	550 060 824,08
Joukkovelkakirjalainasaamiset	112 951 740,00	0,00
	580 297 184,62	550 060 824,08
Rahat ja pankkisaamiset	104 151 339,97	230 491 807,93
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 512 255 574,11	10 212 292 374,15

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406 573,75	2 972 406 573,75
Arvonkorotusrahasto	1 827 355 906,58	1 831 714 638,58
Muut omat rahastot	500 160 379,33	516 243 058,02
Muu oma pääoma	729 030 699,71	729 030 699,71
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	1 299 286 224,96	1 041 775 725,05
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	292 308 871,25	257 795 025,17
	7 620 548 655,58	7 348 965 720,28
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	367 076 604,18	111 247 869,95
Vapaaehtoiset varaukset	145 787 176,07	387 113 767,76
	512 863 780,25	498 361 637,71
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	283 757 000,00	302 145 000,00
Muut pakolliset varaukset	13 802 163,56	21 682 632,94
	297 559 163,56	323 827 632,94
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	373 111 753,17	384 505 569,06
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 097 897,68	3 989 499,60
Muut toimeksiantojen pääomat	290 695 086,80	258 350 510,80
	667 904 737,65	646 845 579,46
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	20 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	579 004 623,49	637 723 532,69
Lainat julkisyhteisöiltä	1 101 045,89	2 377,98
Ostovelat	0,00	12 234,16
Liittymismaksut ja muut velat	17 681 791,96	12 791 700,22
	617 787 461,34	670 529 845,05
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	58 718 909,20	58 718 909,20
Lainat julkisyhteisöiltä	1 261,58	1 222 865,96
Saadut ennakot	15 336 838,11	8 927 804,79
Ostovelat	200 370 795,73	175 662 563,01
Muut velat	76 733 395,93	88 443 359,08
Siirtovelat	444 430 575,18	390 786 456,67
	795 591 775,73	723 761 958,71
Vieras pääoma yhteensä	1 413 379 237,07	1 394 291 803,76
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 512 255 574,11	10 212 292 374,15

3.4 HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 euroa	1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
Toimintatuotot	2 489 543	1 997 255
Toimintakulut	-4 349 807	-3 712 108
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	14 839	13 413
TOIMINTAKATE	-1 845 425	-1 701 440
Verotulot	2 412 743	2 262 334
Valtionosuudet	179 826	181 474
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	70 058	58 039
Muut rahoitustuotot	7 445	10 945
Korkokulut	-126 137	-108 691
Muut rahoituskulut	-4 471	-5 186
	-53 105	-44 893
VUOSIKATE	694 039	697 475
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-428 630	-421 046
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-1 667	0
Arvonalentumiset	0	-4 452
	-430 297	-425 498
Satunnaiset erät	47 740	116 138
TILIKAUDEN TULOS	311 482	388 115
Tilinpäätössiirrot	-18 699	-127 670
Vähemmistöosuudet	165	639
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	292 948	261 084
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Vuosikate/Poistot, %	161,3	165,7
Vuosikate, euroa/asukas	1 211	1 227
Asukasmäärä	573 011	568 400

3.5 HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA	
Vuosikate	694 039
Satunnaiset erät	47 740
Tulorahoituksen korjauserät	-87 991
	653 788
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	
Investointimenot	-1 002 920
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8 414
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	118 344
	-876 162
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-222 374
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	
Antolainauksen muutokset	
Antolainasaamisten muutokset	-12 809
	-12 809
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen muutos	-7 087
Lyhytaikaisten lainojen muutos	66 756
	59 669
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-11 288
Vaihto-omaisuuden muutos	-10 736
Saamisten muutos	-18 670
Korottomien velkojen muutos	116 962
	76 268
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	123 128
RAHAVAROJEN MUUTOS	-99 246
Rahavarojen muutos	
Rahavarat 31.12.	896 257
Rahavarat 1.1.	-995 503
	-99 246
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	
Investointien tulorahoitus, %	69,8

3.6 HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNITASE

VASTAAVAA 1 000 e	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	52 157	42 693
Muut pitkävaikutteiset menot	214 231	63 953
Ennakkomaksut	2 169	2 093
	268 557	108 739
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 750 524	2 715 675
Rakennukset	4 221 685	4 129 517
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 241 869	1 772 708
Koneet ja kalusto	543 584	530 204
Muut aineelliset hyödykkeet	39 773	35 891
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	474 897	727 155
	10 272 332	9 911 150
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	172 165	153 038
Muut osakkeet ja osuudet	328 823	321 401
Joukkovelkakirjalainasaamiset	264 420	279 179
Muut lainasaamiset	179 433	177 758
Muut saamiset	2 108	1 833
	946 949	933 209
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	339 257	306 573
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	93 852	83 115
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	17 181	18 608
Lyhytaikaiset saamiset	313 414	293 318
	330 595	311 926
Rahoitusarvopaperit	602 949	578 590
Rahat ja pankkisaamiset	293 308	416 913
VASTAAVAA YHTEENSÄ	13 147 799	12 650 215
Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	62,6	62,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	76,1	83,3
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	2 299	1 776

VASTATTAVAA 1 000 euroa	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406	2 972 406
Arvonkorotusrahasto	1 833 695	1 838 053
Muut omat rahastot	711 196	725 497
Muu oma pääoma	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	1 024 404	748 280
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	292 948	261 084
	7 563 680	7 274 351
VÄHEMMISTÖSUUDET	45 026	44 199
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	433 357	158 857
Vapaaehtoiset varaukset	213 792	453 542
	647 149	612 399
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	285 546	304 177
Muut pakolliset varaukset	40 009	46 727
	325 555	350 904
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	671 055	649 659
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	2 746 777	2 753 864
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	24 932	26 455
	2 771 709	2 780 319
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	194 121	127 365
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	929 504	811 019
	1 123 625	938 384
Vieras pääoma yhteensä	3 895 334	3 718 703
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	13 147 799	12 650 215
Konsernitaseen tunnusluvut		
Konsernin lainakanta, 1000 euroa	2 940 898	2 881 229
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	5 132	5 069
Konsernin lainasaamiset, 1 000 euroa	443 853	456 937
Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	775	804

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Omaisuus maa-alueita lukuun ottamatta on merkitty taseeseen pysyviin vastaaviin hankintamenoön suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla vähennettynä.

Kaupungin omaisuus arvostettiin uudelleen 1.1.1997 kaupungin siirtyessä uuteen kirjanpitoikäntöön. Ennen vuotta 1985 hankittujen rakennusten ja rakennelmien hankintamenoa käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1984 vähennettynä sen jälkeisillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Vastaavasti ennen vuotta 1974 hankittuun maaomaisuuden hankintamenoa käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1973. Maa-alueille suoritettiin tuoloin myös arvonkorotus. Maaomaisuuden laskennallisesta käyvästä jälleenhankinta-arvosta 60 prosenttia jaettiin arvojen suhteessa hankintahintaan. Laskennallisesti uudet arvot saatiin jakamalla kaupunki kolmeen hinta-alueeseen ja alueiden sisällä edelleen käyttötarkoituksen mukaan.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoituksiin merkityt osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenoön tai sitä alemmaan markkinahintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen Fifo-periaatteen mukaisesti hankintamenoön tai sitä alemman jälleenhankintameno tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoön tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Sähköjohdannaiskaupan tarkoitus on suojata tulevaisuudessa markkinahintaan tapahtuvia sähkön ostoja ja myyntejä. Valuuttajohdannaisilla suojataan dollarimääräisiä hiilihankintoja. Päästökauppajohdannaisten käyttötarkoitus perustuu toteutuneen ja ennustetun päästömäärän sekä alkujaossa myönnettyjen päästöoikeuksien mukaiseen kaupankäyntitarpeeseen.

Johdannaisten markkina-arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin. Sähköjohdannaiset ovat futuuri-, forward- ja swap-sopimuksia. Niiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin. Valuuttajohdannaiset ovat termiinisopimuksia. Niiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan kaksi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin. Päästökauppajohdannaiset ovat termiinisopimuksia, joiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin.

Suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten arvomuutokset kirjataan tulokseen samalle jaksolle niillä suojattujen fyysisten sopimusten kanssa. Muiden kuin suojalustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten realisoitumaton tappio on kirjattu tulosaikutteisesti päättyneelle tilikaudelle.

2. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilinpäätöksen vertailua vaikeuttavat seuraavat tehtävien uudelleenjärjestelyt: Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan yhteinen Metropolilab -liikelaitos aloitti toimintansa 1.1.2008. Laboratorio tuli osaksi Helsingin kaupungin organisaatiota. Ammattikorkeakoulu Stadia siirtyi 1.8.2008 Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:öön. Marian sairaala siirtyi 1.1.2008 osaksi kaupungin toimintaa. Terveyskeskuksen ja sosiaaliviraston lastenpsykiatrinen sekä lasten erityispalvelujen poliklinikan korvalääkäritoiminta siirrettiin HUS:iin. Helsingin Sataman autojen varastointi siirtyi Nurminen-konserniin ja meriliikenne- ja turvallisuusosaston meriliikenne-ohjaustoiminta Merenkulkulaitokselle. Hankintakeskuksen postipalvelut siirrettiin Itella Oy:lle.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

3. Konsernitilinpäätöksen laatimisen periaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 109 tytäryhteisöä eli kaikki, jotka tekivät tilinpäätöksen. Tytäryhteisöistä Helsingin Ympäristöotalo Koy ei vielä tehnyt tilinpäätöstä vuodelta 2008. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä sekä kaikki säätiöt, joissa kaupungilla on määräysvalta. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki yhteisyhteisöt sekä 61 osakkuusyhteisöstä 44 osakkuusyhteisöä. Tilinpäätöstietoja ei saatu seuraavilta osakkuusyhteisöiltä: Asemapäällikönkatu 5 Koy, Helsingin Humalistonkatu 4 Koy, Helsingin Itämerenkatu As Oy, Helsingin Karhusuontie 53 As Oy, Helsingin Kuparitie 5 As Oy, Helsingin Laivapoika As Oy, Helsingin Ruoholahdenpuisto As Oy, Helsingin Ruoholahdentori As Oy, Helsingin Rusokkikuja As Oy, Helsingin Santakuja As Oy, Helsingin Sinikaisla As Oy, Katajanokan Huolto Oy, Kotitie 45–47 As Oy, Kurkimäen Huolto Oy, Lehtisaaren Huolto Oy, Runeberginkatu 63 As Oy ja Transmation Helsinki Oy, joten ne jäivät yhdistelemättä. Yhdistelemättä jääneiden osakkuusyhteisöjen vaikutus konsernitilinpäätökseen ei ole olennainen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat samoin kuin konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- ja alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteistöt

Osakkuusyhteistöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden 2007 konsernirahoituslaskelma laadittiin koeluontoisesti eikä sen vuoden lukuja voi esittää vuoden 2008 tilinpäätöksessä niiden vertailukelvottomuuden vuoksi. Kun anto- ja ottolainojen lisäyksiä ja vähennyksiä ei ole erikseen saatavissa, kaikkia rahoituslaskelman tunnuslukuja ei voi laskea.

4. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTÄVÄT YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		Tilikauden tulos
				Oma pääoma	Vieras pääoma	
Tytäryhteistöt						
Auroranlinna Koy	Helsinki	100,00	100,00	14 938	41 866	1
Finlandia-talo Oy	Helsinki	100,00	100,00	2 141	943	244
Gardenia-Helsinki Oy	Helsinki	90,00	90,00	579	53	37
Hansasilta Koy	Helsinki	100,00	100,00	3 307	18	-131
Helen Sähköverkko Oy	Helsinki	100,00	100,00	88 979	331 748	3 711
Helsingin Asumisoikeus Oy	Helsinki	100,00	100,00	40 542	212 650	0
Helsingin Asuntohankinta Oy	Helsinki	100,00	100,00	41 183	129 848	3 496
Helsingin Bussiliikenne Oy	Helsinki	100,00	100,00	-1 289	72 095	-7 782
Helsingin Harmajankatu Asoy	Helsinki	56,60	56,60	679	762	1
Helsingin Hermanninkulma Asoy	Helsinki	100,00	100,00	10	2 779	0
Helsingin Ice Sport Center Oy	Helsinki	0,00	100,00	1 862	1 993	37
Helsingin Kaarlenkatu 3-5 Asoy	Helsinki	100,00	100,00	3 125	27	0
Helsingin Kansanasunnot Oy	Helsinki	100,00	100,00	573	30 610	-10
Helsingin Kartanonisäntä Asoy	Helsinki	95,80	95,80	252	4 551	0
Helsingin Korkotukiasunnot Koy	Helsinki	100,00	100,00	115	116 657	0
Helsingin Käenkuja 6 Asoy	Helsinki	100,00	100,00	1 205	8	-6
Helsingin Käpyläntie 1 Asoy	Helsinki	99,23	99,23	138	12 097	0
Helsingin Laajasuontie 32 Asoy	Helsinki	100,00	100,00	1 123	4	0
Helsingin Leijona Oy	Helsinki	100,00	100,00	850	21	-150
Helsingin Liikuntahallit Oy	Helsinki	0,00	100,00	416	2 479	10
Helsingin Matkailu Oy	Helsinki	100,00	100,00	71	142	27
Helsingin Nattastenpolku Asoy	Helsinki	98,93	98,93	64	4 179	0
Helsingin Palveluasunnot Koy	Helsinki	100,00	100,00	7 177	73 607	0
Helsingin Sähköotalo Koy	Helsinki	100,00	100,00	21 644	46 814	-418
Helsingin Tennispalatsi Koy	Helsinki	100,00	100,00	9 919	5 365	-3
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy	Helsinki	52,22	52,22	1 568	12 302	-404
Helsingin Toimitilat Koy	Helsinki	100,00	100,00	47 487	46 864	-13
Helsingin Uusi Jalkapalloareena Oy	Helsinki	80,50	80,50	7 075	2 804	-25
Helsingin V Yhteiskoulun Talo Oy	Helsinki	100,00	100,00	4 460	0	1
Helsingin Vanha Viertotie 22 Asoy	Helsinki	0,00	100,00	614	2 359	0
Helsingin Varustuskentie 1 Asoy	Helsinki	98,73	98,73	105	6 257	0
Helsingin Vellamonkatu 29 Asoy	Helsinki	97,90	97,90	126	4 539	0
Helsingin Väylä Oy	Helsinki	100,00	100,00	-2 662	62 155	-1 751
Helsingin Ympäristötalo Koy	Helsinki	100,00	100,00	*	*	*
Helsinki Abroad Ltd Oy	Helsinki	100,00	100,00	105	29	-1
Helsinki Region Marketing Oy	Helsinki	100,00	100,00	162	114	71

4. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVÄT YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		Tilikauden tulos
				Oma pääoma	Vieras pääoma	
Herttoniemen Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	100,00	19 304	90	-264
Hämeentien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	75,70	1 574	7	-29
Intiankatu 31 Koy	Helsinki	75,60	75,60	170	54	-10
Itä-Pasilan Pysäköinti Oy	Helsinki	31,10	42,54	1 466	48	54
Jakomäen Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	386	111 649	25
Kaapelitalo Koy	Helsinki	100,00	100,00	14 404	1 515	2
Kaisaniemen Metrohalli Koy	Helsinki	58,90	58,90	13 841	1 064	115
Kallahden Pysäköinti I Oy	Helsinki	58,90	80,30	1 775	3	-1
Kampin Palvelutalo Koy	Helsinki	84,00	84,00	13 422	23	0
Kannelmäen Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	698	77 732	0
Kantakaupungin Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	1 479	55 061	107
Kaupinparkki Koy	Helsinki	68,90	68,90	645	2	-1
Kivikon Pysäköinti I Oy	Helsinki	0,60	56,63	2 666	7	-48
Kivikon Pysäköinti II Oy	Helsinki	0,40	59,47	1 800	61	-39
Kontulan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	614	111 343	24
Kontulan Palvelutalo Oy	Helsinki	62,10	76,23	278	685	-8
Kumpulan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	4 252	96 942	15
Käpylän Terveystalo Koy	Helsinki	54,50	54,50	2 090	189	78
Laajasalon Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	224	61 432	-5
Laivalahdentori Koy	Helsinki	0,00	88,80	839	5 017	0
Lasipalatsin Mediakeskus Oy	Helsinki	100,00	100,00	408	65	10
Lindhears Asoy	Sipoo	100,00	100,00	597	194	-4
Länsi-Viikinmäen Pysäköinti Oy	Helsinki	100,00	100,00	6	0	-2
Malmin Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	1 365	101 926	-35
Malmin Liiketalo Oy	Helsinki	56,44	56,44	2 710	11	14
Malmin Pysäköintitalo Oy	Helsinki	44,60	64,08	2 171	209	-49
Malminkartanon Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	261	82 262	-24
Mankala Oy	Iitti	100,00	100,00	71 715	65 076	0
Maunulan Asunnot Koy	Helsinki	100,00	100,00	1 446	86 689	-330
Merimiehenkatu 12 Asoy	Helsinki	55,40	55,40	65	6	2
Mikonmäen Lastentalo Oy	Helsinki	100,00	100,00	70	3	-1
Mitox Oy	Helsinki	100,00	100,00	2 091	1 809	507
Mosaikkitorin Pysäköintilaitos Koy	Helsinki	88,30	94,40	4 396	9	-82
Myllypuron Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	4 685	34 264	-16
Mäkelänrinteen Uutikeskus Oy	Helsinki	66,67	66,67	734	3 140	111
Paciuksenkadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	53,00	1 230	39	3
Paciuksenkatu 4 Asoy	Helsinki	78,40	86,21	1 094	640	0
Pakkalantie 30 Koy	Helsinki	100,00	100,00	5 896	81	-194
Paloheinän Palvelukeskus Koy	Helsinki	28,50	76,56	1 657	32	18
Palvelukeskus Albatross Oy	Helsinki	70,10	70,10	9 102	399	-54
Parmaajanpuisto Koy	Helsinki	100,00	100,00	2 190	926	40
Pihlajiston Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	415	148 795	2
Pikku-Huopalahden Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	2 029	117 516	0
Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	1 580	71 124	0
PosiVire Oy	Helsinki	100,00	100,00	101	26	-49
Puistolän Pankkitalo Koy	Helsinki	58,20	58,20	1 607	42	15

4. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTÄVÄT YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
				osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma		
Puotilan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	1 684	83 163	-9
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	Helsinki	51,30	64,20	569	338	201
Rastilankallion Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	75,24	3 294	3	-49
Rastilankallion päiväkotiyhtiö Oy	Helsinki	66,00	100,00	1 628	3	-33
Roihuvuoren Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	2 394	81 938	-25
Ruskeapuisto Oy	Helsinki	55,77	55,77	1 929	1 393	0
Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy	Helsinki	67,10	100,00	28 320	8 009	-72
Sepeteuksentie 35 Oy	Helsinki	55,55	55,55	41	1	-3
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Helsinki	60,00	60,00	2 090	4 073	161
Siilitien Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	577	42 658	48
Suomen Energia-Urakointi Oy	Helsinki	60,40	60,40	3 095	4 928	1 293
Suursuonkuja 4 Oy	Helsinki	100,00	100,00	81	279	0
Suutarilan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	290	69 701	-8
Suutarilan Lampputie Oy	Helsinki	100,00	100,00	232	0	0
Svenska Handelsläroverket Fastighets Ab	Helsinki	100,00	100,00	1 625	28	-13
Säterintie 12 autopaikat Oy	Helsinki	0,00	70,89	4	0	1
Säterintie 2 Oy	Helsinki	22,00	64,69	2 172	3	-11
Torpparinmäen korttelitalo Oy	Helsinki	82,80	82,80	1 802	9	-27
Työmaahuolto Oy	Helsinki	100,00	100,00	384	84	-30
Töölönlahden Pysäköinti Oy	Helsinki	100,00	100,00	1 210	2 489	12
Urheiluhallit Oy	Helsinki	51,33	51,33	1 846	4 205	72
Vallilan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	3 343	65 476	-444
Vesalan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	424	95 272	-16
Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Oy	Helsinki	91,26	91,26	6 421	16	-255
Viikinmäen Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	63,64	3 222	3	-41
Virvatulentien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	60,01	501	43	2
Vuosaaren Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00	2 945	231 051	-22
Vuosaaren Urheilutalo Oy	Helsinki	52,00	52,00	1 136	993	-98
* ei tilinpäätöstä laadittu 31.12.2008						
Tytärseuratyöt						
Helsingin Senioriseuratyö	Helsinki	100,00	100,00	6 139	18 469	-122
Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö	Helsinki	100,00	100,00	612	105	-35
Helsingin teatteriseuratyö	Helsinki	100,00	100,00	1 957	6 908	236
Helsinki-instituutin säätiö	Helsinki	100,00	100,00	134	0	0
Helsinki-viikon säätiö	Helsinki	100,00	100,00	440	362	199
Helsingin kaupungin 450-vuotistaiteilijatalosäätiö	Helsinki	100,00	100,00	2 466	5 404	0
Jääkenttäsäätiö	Helsinki	100,00	100,00	2 891	3 199	423
Oulunkylän Sairaskotiseuratyö	Helsinki	100,00	100,00	1 226	2 771	-5
Stadion-säätiö	Helsinki	100,00	100,00	2 262	3 608	-43
UMO Säätiö	Helsinki	100,00	100,00	305	129	-195
Osakkuus- ja omistusyhteisöt						
Arabian Palvelu Oy	Helsinki	47,26	47,26	4 401	0	-61
Art and Design City Helsinki Oy Ab	Helsinki	35,21	35,21	120	39	-1

4. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVÄT YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		Tilikauden tulos
				Oma pääoma	Vieras pääoma	
Asemapäällikönkatu 5 Kiinteistö Oy	Helsinki	21,00	39,67	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Eteläinen Rautatiekatu 14 b As. Oy	Helsinki	24,60	24,60	2 235	0	0
Finestlink Oy	Helsinki	40,00	40,00	897	1	4
Finnsbackankumpu Asunto Oy	Kirkkonummi	45,00	45,00	263	23	0
Greater Helsinki Promotion Ltd Oy	Helsinki	45,00	45,00	111	254	9
Haapaniemenkatu 7-9 Kiinteistö Oy	Helsinki	44,09	44,09	6 755	888	-1
Helsingin Humalistonkatu 4 Koy	Helsinki	27,81	27,81	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Helsingin Itämerenkatu As Oy	Helsinki	0,00	36,70	4 039	ei tietoa	5
Helsingin Karhusuontie 53 As. Oy	Helsinki	24,00	24,20	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Helsingin Kuparitie 5 As Oy	Helsinki	0,00	45,00	5	ei tietoa	0
Helsingin Laivapoika As Oy	Helsinki	0,00	46,40	4 503	ei tietoa	0
Helsingin Musiikkitalo Koy	Helsinki	25,86	25,86	2 855	8 206	-12
Helsingin Ruoholahdenpuisto As Oy	Helsinki	0,00	30,00	2 703,00	ei tietoa	0
Helsingin Ruoholahdentori As Oy	Helsinki	0,00	38,00	4 805,00	ei tietoa	5
Helsingin Rusokkikuja As Oy	Helsinki	0,00	42,00	4 246,00	ei tietoa	8
Helsingin Santakuja As Oy	Helsinki	0,00	50,50	5 353,00	ei tietoa	0
Helsingin Sinikaisla As Oy	Helsinki	0,00	46,50	4 123,00	ei tietoa	-38
Helsingin Tapulikaupungintie 5 Koy	Helsinki	35,71	35,71	1 174	2	0
Helsinki Business & Science Park Oy	Helsinki	28,57	28,57	302	185	-6
Itätori Kiinteistö Oy	Helsinki	35,63	35,63	2 171	6	-3
Kaivonkatsojantien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	49,00	1 935	24	-42
Kartanonmetsäntie 13 Asunto Oy	Helsinki	23,77	23,77	791	24	5
Katajanokan Huolto Oy	Helsinki	6,20	28,60	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Keskeisen Rannan Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	36,30	1 709	22	-20
Kotitie 45-47 Asunto Oy	Helsinki	20,20	20,20	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Kumpulantie 1 Kiinteistö Oy	Helsinki	22,54	22,54	-146	-5	-2
Kurkimäen Huolto Oy	Helsinki	0,00	36,80	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Kytösuontien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	29,07	1 824	22	-7
Laajasalon palloiluhallit Kiinteistö Oy	Helsinki	40,00	40,00	282	247	-35
Latokartanon Pysäköinti Oy	Helsinki	5,74	41,13	2 501	0	-18
Lehtisaaren Huolto Oy	Helsinki	27,50	27,50	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Länsimetro Oy	Helsinki	28,00	28,00	2 095	159	1
Maatullinaukio Kiinteistö Oy	Helsinki	49,00	49,00	2 880	5	-6
Maistraatintori Kiinteistö Oy	Helsinki	25,08	25,08	1 498	2	0
Malminkadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	39,60	2 765	17	22
Mechelininkatu 38 Asoy	Helsinki	45,50	45,50	62	0	0
Mellunmäen Autopaikat Oy	Helsinki	0,00	46,57	4	13	0
Mellunmäen Liike- ja toimintakeskus Koy	Helsinki	27,23	27,23	242	41	7
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Helsinki	42,00	42,00	4 335	4 564	2 622
Pietarinkatu 6 Asunto Oy	Helsinki	21,96	21,96	774	13	8
Pihlajamäen Liiketalo Oy	Helsinki	23,65	23,65	125	2	-1
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy	Helsinki	34,00	34,00	68	1 202	0
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy	Helsinki	47,10	47,10	25 473	17 329	469
Runeberginkatu 4 b Asunto Oy	Helsinki	33,20	33,20	2 141	37	10
Runeberginkatu 4 c Asunto Oy	Helsinki	22,80	22,80	1 579	0	-6

4. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTyvät YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		Tilikauden tulos
				Oma pääoma	Vieras pääoma	
Runeberginkatu 63 Asunto Oy	Helsinki	20,70	20,70	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Siltakeskus Oy	Helsinki	26,00	32,82	248	1	0
Simonaukion Pysäköinti Oy	Helsinki	50,00	50,00	1 498	1	1
Soittokuja Koy	Helsinki	0,00	40,00	1 458	3	-2
Spinno-Seed Oy	Helsinki	37,10	37,10	1 299	1	-218
Strömbergin pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	43,60	1 065	19	-11
Suomenlinnan Liikenne Oy	Helsinki	50,00	50,00	234	1 641	0
Syreeni Asunto Oy	Helsinki	20,00	20,00	8	0	0
Tapulikaupungin palvelutalo Koy	Helsinki	49,00	49,00	1 072	75	8
Tapulin huolto Oy	Helsinki	0,00	25,69	14	26	4
Tiedepuiston Asunnot Oy	Helsinki	50,00	50,00	1 838	3 404	71
Tilkankadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	31,47	732	10	5
Tollinpolku Asunto Oy	Helsinki	43,47	43,47	767	42	13
Transmation Helsinki Oy	Helsinki	0,00	40,00	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Tulisuontien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	47,25	973	46	-3
Turkismiehentie 8 Kiinteistö Oy	Helsinki	20,00	20,00	105	3	0
Vantaan Energia Oy (konserni)	Vantaa	40,00	40,00	58 725	88 518	11 286
Jäsenkuntayhtymät						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS)	Helsinki	36,20	36,20	157 427	144 252	-994
Kärkulla samkommun	Kärkulla	17,42	17,42	1 716	1 524	165
Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV)	Helsinki	50,00	50,00	17 347	84 292	-2 019
Uudenmaan liitto	Helsinki	31,00	31,00	198	356	-32
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	9,50	9,50	136	26	-4
Tytär yhteisöjen tytäryhteisöt (alikonserniyhtiöt)						
Helsingin Keijukaistenpolku 4 Asoy	Helsinki					
Helsingin Palveluauto Oy	Helsinki					
Helsingin Puusuutarintie 2 - 4 Asoy	Helsinki					
Helsinginkatu 25 Koy	Helsinki					
Mannerheimintie 54 Asoy	Helsinki					
Markkinatie 10 Asoy	Helsinki					
Pasilan Urheiluhalli Oy UH	Helsinki					
Pieni Villasaarentie 2 Asoy	Helsinki					
HelB-Fleet Oy	Helsinki					
Tinasepantie 48 Koy	Helsinki					

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

5. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Kaupunginjohtajan toimiala	1 156 816	842 645	6 740	8 484
Rakennus- ja ympäristötoimi	436 141	313 411	64 234	45 558
Sosiaali- ja terveystoimi	386 816	361 750	226 915	234 578
Sivistys- ja henkilöstötoimi	52 279	47 215	47 646	48 134
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	457 491	432 234	224 477	192 623
Liikelaikokset	0	0	1 007 022	933 079
Rahastot	0	0	15 587	15 272
Toimintatuotot yhteensä	2 489 543	1 997 255	1 592 621	1 477 728

6. VEROTULOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Kunnan tulovero	1 975 053	1 861 376
Osuus yhteisöveron tuotosta	288 092	261 898
Kiinteistövero	148 963	138 396
Koiravero	635	665
Verotulot yhteensä	2 412 743	2 262 334

7. VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Laskennalliset valtionosuudet		
Yleinen valtionosuus	-13 954	-11 896
Sosiaali- ja terveydenhuolto	276 711	228 903
Opetus- ja kulttuuritoimi	-82 931	-35 532
Laskennalliset valtionosuudet yhteensä	179 826	181 474
Em. lukuihin sisältyvä verotuloihin perustuva tasaus	-266 873	-253 254

8. SATUNNAISTEN TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Satunnaiset tuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	40 455	77 503	40 455	77 503
Kaavoituskorvaukset	0	12 495	0	12 495
Aluevaihdot	2 378	502	2 378	502
Rakennusten myyntivoitot	4 385	5 428	4 385	6 273
Apportti	0	0	1 035	0
Osakkeiden myyntivoitot	431	240	431	240
Aiheettomasti kirjatus ympäristövarauksen purku	0	20 000	0	20 000
Muut satunnaiset tuotot	111	11	2	1
Satunnaiset tuotot yhteensä	47 760	116 179	48 686	117 014
Satunnaiset kulut				
Kiinteän omaisuuden myyntitappiot	4	42	4	42
Helsingin Tekstiilipalvelu	3	0	3	0
Satunnaiset kulut yhteensä	20	42	7	42

9. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston 18.9.1996 vahvistama. Poistosuunnitelmaa on tämän jälkeen muutettu kaupunginvaltuuston päätöksellä sähkö- ja kaukolämpöverkkojen, voimalaitosten sekä muiden kuljetusvälineiden ja raidekaluston osalta. Vuonna 2008 ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan. Poistosuunnitelma perustuu arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaiseen tasapoistoon. Poistoajat ovat seuraavat:

Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 5 vuotta
Asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennukset	enintään 40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	10 - 50 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden kalliotunnelit	enintään 100 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden maanpäälliset laitokset	enintään 60 - 70 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	8 - 50 vuotta
Koneet ja kalusto	3 - 30 vuotta

10. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN JA INVESTOINTIEN VASTAAVUUDESTA VUOSINA 2007 - 2011

1000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Keskimääräiset sumu-poistot	317 675	310 127
Keskimääräisten poistonalaisten investointien oma hankintameno	648 256	590 304
Ero, euroa	-330 581	-280 177
Ero, %	-51	-47

Investointi- ja poistotason vaihtelut johtuvat Helsingin Energian kaukolämpöinvestoinneista ja Hanasaaren energia-alueprojektista. Vaihtelua selittävät myös Helsingin Sataman investoinnit Vuosaaren satamahankkeeseen, sekä liikennelaitoksen investoinnit Länsimetron ja metrovaunukalustoon.

11. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

1000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Eläkevastuu 1.1	304 176	321 759	302 145	319 620
Vähennykset tilikaudella	-18 630	-17 583	-18 388	-17 475
Eläkevastuu 31.12.	285 546	304 176	283 757	302 145
Myllypuron ympäristövaraus 1.1	5 668	26 952	5 668	26 952
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	-1 864	-1 284	-1 864	-1 284
Aiheettomasti kirjatus varauksen purku	0	-20 000	0	-20 000
Myllypuron ympäristövaraus 31.12.	3 804	5 668	3 804	5 668
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku 1.1.	16 014	20 800	16 014	20 800
Vähennykset tilikaudella	-6 016	-4 786	-6 016	-4 786
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku 31.12.	9 998	16 014	9 998	16 014
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (YTV) 1.1.	14 250	13 792		
Lisäykset tilikaudella	51	458		
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (YTV) 31.12.	14 301	14 250		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (HUS) 1.1.	10 765	10 388		
Lisäykset tilikaudella	529	377		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (HUS) 31.12.	11 294	10 765		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	30	419	0	0
Vähennykset tilikaudella	582	-389	0	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	612	30	0	0

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

12. ARVONKOROTUKSET

1000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	1 835 989	1 839 261	1 831 715	1 834 987
Arvonkorotusten purku	-4 359	-3 272	-4 359	-3 272
Arvo 31.12.	1 831 630	1 835 989	1 827 356	1 831 715
Osakkeet				
Arvo 1.1.	83 602	83 602	0	0
Arvo 31.12.	83 602	83 602	0	0

13. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1000 euroa	Kaupunki			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Aineettomat oikeudet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	36 804	32 515	334	69 653
Lisäykset tilikauden aikana	20 393	696	449	21 538
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	-52	-975	-33	-1 060
Vähennykset tilikauden aikana	-861	-42	0	-903
Siirrot erien välillä	931	164 434	-189	165 176
Tilikauden poisto	-11 048	-13 824	0	-24 872
Poistamaton hankintameno 31.12.	46 167	182 804	561	229 532

14. AINEELLISET HYÖDYKKEET

1000 euroa	Kaupunki			
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto
Aineelliset hyödykkeet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	833 641	1 392 847	1 712 020	200 464
Lisäykset tilikauden aikana	8 526	13 621	185 845	40 743
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0	-5 320	-3 200	-196
Vähennykset tilikauden aikana	-5 203	-516	-1 808	-4 692
Siirrot erien välillä	35 756	124 359	404 191	7 057
Tilikauden poisto	0	-105 067	-121 727	-45 710
Poistamaton hankintameno 31.12.	872 720	1 419 924	2 175 321	197 666

14. AINEELLISET HYÖDYKKEET (JATKOA)

1000 euroa	Kaupunki		
	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä (ei sisällä arvonorotuksia)
Aineelliset hyödykkeet			
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 374	583 383	4 731 729
Lisäykset tilikauden aikana	473	411 319	660 527
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0	1 624	-7 092
Vähennykset tilikauden aikana	0	-29	-12 248
Siirrot erien välillä	134	-736 673	-165 176
Tilikauden poisto	-328	0	-272 832
Poistamaton hankintameno 31.12.	9 653	259 624	4 934 908

15. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET

1000 euroa	Kaupunki				
	Tytäryhteisöt	Jäsenkunta- yhtymäosuudet	Osakkuus- ja muut omistusosuusyhteisöt, osakkeet ja osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet yhteensä
Osakkeet ja osuudet					
Hankintameno 1.1.	392 327	147 915	163 721	93 343	797 306
Lisäykset tilikauden aikana	10 239	117	6 509	1 845	18 710
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	-110	-110
Siirrot erien välillä	3 607	0	846	-4 453	0
Hankintameno 31.12.	406 173	148 032	171 076	90 625	815 906

16. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET (JATKOA)

1000 euroa	Kaupunki			
	Joukkovelkakirja- lainasaamiset	Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä	Muut lainasaamiset muilta	Joukkovelka- kirjasaamiset ja muut lainasaamiset yhteensä
Joukkovelkakirja- ja muut lainasaamiset				
Hankintameno 1.1.	279 179	565 091	176 677	1 020 947
Lisäykset tilikauden aikana	45 232	4 798	11 921	61 951
Vähennykset tilikauden aikana	-59 991	-13 400	-10 437	-83 828
Siirrot erien välillä	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	264 420	556 489	178 161	999 070

17. PÄÄOMALAINASAAMISTEN OSUUS PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSISTA

1000 euroa	Kaupunki		Korko-%
	2008	2007	
Pääomalainasaamiset tytäryhteisöiltä lainoittain			
Helsingin Bussiliikenne Oy	12 255	12 255	6,00
Helsingin Bussiliikenne Oy	3 638	3 638	6,00
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy	938	469	4,00
Helsingin Väylä Oy	5 000	5 000	0,00
Helsingin Energian pääomalainasaamiset			
Helen Sähköverkko Oy ¹	146 000	146 000	
Saamiset tytäryhteisöiltä yhteensä	167 831	167 362	
Pääomalainasaamiset muilta lainoittain			
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	68	68	
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	63	63	
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	437	437	
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	495	0	
Elielin Pysäköinti Oy	0	13	
Saamiset muilta yhteensä	1 063	581	
Pääomalainasaamiset yhteensä	168 894	167 943	

¹ Lainan korko on sähköviranomaisen vahvistama viitekorko lisätyn kahdella (2) prosenttiyksiköllä.

² Lainojen korko on Suomen valtion kymmenen (10) vuoden obligaation keskikorko lisätyn yhdellä (1) prosenttiyksiköllä.

Pääomalainat on annettu osakeyhtiölain mukaisin pääomalainaehtoin.

18. SAAMISTEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki			
	2008		2007	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	10 402	0	13 747
Lainasaamiset	0	42	0	74
Muut saamiset	0	32	0	197
Siirtosaamiset	0	13 265	0	7 536
Yhteensä	0	23 741	0	21 554
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0	2 061	0	922
Siirtosaamiset	0	17 437	0	20 435
Yhteensä	0	19 498	0	21 357
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	441	0	324
Lainasaamiset	62	0	62	0
Muut siirtosaamiset	0	0	0	530
Yhteensä	62	441	62	854
Saamiset yhteensä	62	43 680	62	43 765

19. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	9 982	15 873	16 249	21 446
Helsingin Energian tulojen jaksotus	22 792	28 134	22 792	28 134
Helen Sähköverkko/ laskuttamaton sähkön siirto	10 914	8 756	0	0
Saaminen HUS-kuntayhtymältä	10 946	12 973	17 156	20 334
HUS/ Kelakorvaus työterveyshuollosta	1 646	1 622	0	0
Muut siirtosaamiset	73 429	63 200	38 097	34 758
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	129 709	130 558	94 294	104 672

20. RAHOITUSARVOPAPERIT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	469 238	571 596
Kirjanpitoarvo 31.12.	467 345	550 061
Erotus	1 893	21 535
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	112 801	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	112 952	0
Erotus	-151	0
Rahoitusarvopaperit yhteensä	580 297	550 061

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

21. OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Peruspääoma 1.1.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Peruspääoma 31.12.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Arvonkorotusrahassto 1.1.	1 838 053	1 841 377	1 831 715	1 834 987
Vähennykset	-4 358	-3 324	-4 359	-3 272
Arvonkorotusrahassto 31.12.	1 833 695	1 838 053	1 827 356	1 831 715
Muut omat rahastot				
Vakuutusrahasto 1.1.	53 818	51 640	53 818	51 640
Lisäykset	2 319	2 523	2 319	2 523
Vähennykset	-190	-345	-190	-345
Vakuutusrahasto 31.12.	55 947	53 818	55 947	53 818
Urheilu- ja ulkoilurahasto 1.1.	48 385	47 500	48 385	47 500
Lisäykset	1 069	885	1 069	885
Urheilu- ja ulkoilurahasto 31.12.	49 454	48 385	49 454	48 385
Asuntolainarahasto 1.1.	86 566	85 062	86 566	85 062
Lisäykset	1 390	1 504	1 390	1 504
Asuntolainarahasto 31.12.	87 956	86 566	87 956	86 566
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 1.1.	41 987	231	41 987	231
Lisäykset	0	46 961	0	46 961
Vähennykset	-11 412	-5 205	-11 412	-5 205
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 31.12.	30 575	41 987	30 575	41 987
Asuntotuotantorahasto 1.1.	115 762	92 999	115 762	92 999
Lisäykset	18 309	37 435	18 309	37 435
Vähennykset	-15 897	-14 672	-15 897	-14 672
Asuntotuotantorahasto 31.12.	118 174	115 762	118 174	115 762
Polttoaineiden varmuusvarastorahasto 1.1.	52 693	52 693	52 693	52 693
Polttoaineiden varmuusvarastorahasto 31.12.	52 693	52 693	52 693	52 693
Lähiörahasto 1.1.	105 662	114 313	105 662	114 313
Vähennykset	-7 823	-8 651	-7 823	-8 651
Lähiörahasto 31.12.	97 839	105 662	97 839	105 662
Innovaattorahasto 1.1.	11 370	14 946	11 370	14 946
Vähennykset	-3 848	-3 576	-3 848	-3 576
Innovaattorahasto 31.12.	7 522	11 370	7 522	11 370
Muut omat rahastot konserni 1.1.	209 254	204 150		
Lisäykset	1 781	5 104		
Muut omat rahastot konserni 31.12.	211 035	209 254		
Muut omat rahastot yhteensä	711 195	725 497	500 160	516 243
Muu oma pääoma 1.1.	729 031	729 031	729 031	729 031
Muu oma pääoma 31.12.	729 031	729 031	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 009 364	684 246	1 299 571	1 041 926
Lisäykset/ Vähennykset	15 324	64 170	0	0
Oikaisu edelliseen tilikauteen	-284	-136	-285	-150
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 024 404	748 280	1 299 286	1 041 776
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	292 948	261 084	292 309	257 795
Oma pääoma yhteensä	7 563 680	7 274 352	7 620 549	7 348 967

22. PAKOLLISET VARAUKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Eläkevastuuvaraus	285 546	304 176	283 757	302 145
Myllypuron ympäristövaraus	3 804	5 668	3 804	5 668
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku	9 998	16 014	9 998	16 015
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus	14 301	14 250	0	0
Potilasvahinkovastuumaksuvastuu	11 294	10 765	0	0
Muut pakolliset varaukset	612	30	0	0
Pakolliset varaukset yhteensä	325 555	350 903	297 559	323 828

23. PITKÄAIKAISET VELAT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Velat jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 v. kuluttua (v. 2013 ->)				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 041 952	762 910	340 033	273 048
Lainat julkisyhteisöiltä	900 694	909 813	0	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 942 646	1 672 723	340 033	273 048

24. VIERAS PÄÄOMA

1 000 euroa			Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille				
Liittymismaksut			1 027	739
Velat jäsenkuntayhtymille				
Liittymismaksut			132	0
Velat omistusosuusyhteisöille				
Liittymismaksut			220	181
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä			1 379	920
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot			346	277
Ostovelat			15 828	13 104
Muut velat			8 122	6 887
Siirtovelat			3 867	78
Velat jäsenkuntayhtymille				
Ostovelat			8 344	6 620
Siirtovelat			22 161	18 469
Velat osakkuus- ja muille yhteisyhteisöille				
Ostovelat			580	266
Muut velat			744	0
Siirtovelat			12	0
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä			60 004	45 701
Vieras pääoma yhteensä			61 383	46 621

25. SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkajaksotus	346 533	320 693	269 036	261 742
Siirtyvät korot	22 124	14 011	3 854	3 691
Valtionosuuden palautus	54 300	19 603	54 300	19 603
Velka HUS:lle	14 139	11 783	22 161	18 469
HUS/ Potilasvakuutus	2 330	2 487		
Velka kuntien Eläkevakuutukselle	27 004	27 113	27 004	27 113
YTV/ Lipputulojaksotus	2 227	2 113		
Muut siirtovelat	82 689	83 674	68 076	60 168
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	551 346	481 477	444 431	390 786

26. HUOLLETTAVIEN VARAT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Huollettavien varat 31.12.	2 350	2 040

27. ELATUSTUEN TAKAUTUMISSAATAVA

1 000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Kunnan takautumissaatava 1.1.	30 975	31 557
Perinnästä poistettu tilikauden aikana	3 438	3 374
Kunnan takautumissaatava 31.12.	30 162	30 975
Kirjattu rahoitusomaisuuden muihin saamisiin	0	3 328

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

28. VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ MAA-ALUEISIIN JA RAKENNUKSIIN

1 000 euroa	Konserni			
	2008	2007		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	3 009 614	3 100 351		

29. VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU OSAKKEITA

1 000 euroa	Konserni			
	2008	2007		
Osakkeet ja muut pantit alueisiin ja rakennuksiin	6 022	94 314		

30. LEASINGVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	6 118	6 841	3 770	3 269
Myöhemmin maksettavat	15 563	15 962	11 068	9 486
Yhteensä	21 681	22 803	14 838	12 755

31. VASTUUSITOUMUKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Takaukset omasta puolesta	17 591	10 039	10 854	2 050
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			400 634	197 523
Jäljellä oleva pääoma			92 758	69 816
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	42 917	44 084	42 811	43 904
Jäljellä oleva pääoma	56 256	42 237	33 087	30 600

32. VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

1 000 euroa			Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			1 148 190	831 841
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.			0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.			1 081	1 026

33. MYÖNNETYT NOSTAMATTA OLEVAT ANTOLAINAT

1 000 euroa			Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Rahastojen antolainat				
Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto			2 920	5 423
Asuntolainarahasto			320	567
Asuntotuotantorahasto			5 023	3 079
Yhteensä			8 263	9 069
Muut antolainat			1 575	2 397
Myönnetyt nostamatta olevat antolainat yhteensä			9 838	11 466

34. MUUT TALOUDELLISET VASTUUT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2008	2007	2008	2007
Sopimusvastuut				
Vuokravastuut, vastuut voimassa 1.1.2009 - 31.12.2034 välisenä aikana	5 012	0	5 012	0
Sähköjohdannaiset ¹				
Sopimusten käypä arvo	11 219	18 313	11 219	18 313
josta tulouttamatta	11 219	18 313	11 219	18 313
Ostettu	11,8 TWh	7,8 TWh	11,8 TWh	7,8 TWh
Myyty	10,3 TWh	9,3 TWh	10,3 TWh	9,3 TWh
Valuuttajohdannaiset ²				
Sopimusten nimellisarvo	22 740	5 615	22 740	5 615
Sopimusten käypä arvo	771	-102	771	-102
josta tulouttamatta	771	-102	771	-102
Hiilijohdannaiset ²				
Sopimusten käypä arvo	-7 890	0	-7 890	0
josta tulouttamatta	-7 890	0	-7 890	0
Päästöjohdannaiset ³				
Sopimusten käypä arvo	-3 527	606	-3 527	606
josta tulouttamatta	-3 527	606	-3 527	606
Koronvaihtosopimukset ⁴				
Sopimusten nimellisarvo	315 000	50 000	0	0
Sopimusten käypä arvo	-3 749	-1 856	0	0
josta kirjaamatta kuluksi	-3 749	-1 856	0	0

¹ Sähköjohdannaisopimusten tulouttamatta oleva osa on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa fyysistä markkinahintaista sähkön ostoa ja myyntiä suojattaessa.

² Valuuttajohdannaisopimusten sekä hiilijohdannaisien käypä arvo on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa hiilen hankintaa suojattaessa.

³ Päästöjohdannaisopimusten käypä arvo on muodostunut tulevaisuudessa ennakoituja päästöjä sekä myönnettyjen päästöoikeuksien eroa suojattaessa.

⁴ Korkojohdannaisilla suojataan vaihtuvakorkoisten lainojen tulevia korkokustannuksia. Sopimusten maturiteetti on pisimmillään 7 vuotta.

Helsingin Sataman Sompasaassa varastoimia ja vuonna 2005 tulvavahingon kärsineitä autoja koskeva vakuutusyhtiöiden korvausvaade on vireillä Helsingin kärjäoikeudessa.

35. ARVONLISÄVERON PALAUTUSVASTUU

Helsingin kaupungilla on palautusvastuu uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenojen arvonlisäverosta, mikäli kiinteistöjä myydään tai niiden käyttötarkoitus muuttuu vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan käyttöön.

4.5 Ympäristövastuut

36. YMPÄRISTÖVASTUUT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Ehdollinen ympäristövelka		
Helsingin Vesi ¹	3 400	3 400
Rakennusvirasto ²	120	0

¹ Helsingin Veden ehdollinen ympäristövelka muodostuu Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen sakkalaitaiden ja maanpäällisen öljysäiliön pilaannuttaman maaperän kunnostamisesta.

² Rakennusviraston ehdollinen ympäristövelka muodostuu Herttoniemen leikkiuuden alueella rautasäiliön pilaaman maan aineksen poistosta.

4.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

37. HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

	Kaupunki	
	2008	2007
Kaupunginjohtajan toimiala	2 713	2 663
Rakennus- ja ympäristötoimi	6 292	6 086
Sosiaali- ja terveystoimi	20 707	20 083
Sivistys- ja henkilöstötoimi	8 267	8 878
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	936	913
Yhteensä	38 915	38 623

38. HENKILÖSTÖKULUT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2008	2007
Palkat ja palkkiot	1 226 548	1 159 652
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	358 518	346 370
Muut henkilöstösivukulut	92 721	87 973
Henkilöstökulut tuloslaskelmassa	1 677 787	1 593 995
Luontoisetujen raha-arvo	5 620	5 106
Yhteensä	1 683 407	1 599 101

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Kunnallisten liikelaitosten tilinpäätökset

HELSINGIN ENERGIA

TULOSLASKELMA	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIIKEVAIHTO	694 386 730,82	622 170 153,35
Valmistus omaan käyttöön	3 012 425,96	2 767 344,61
Liiketoiminnan muut tuotot	30 014 064,20	34 380 101,48
Materiaalit ja palvelut		
Energian hankinta	-49 479 219,69	-41 607 803,16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Voimalaitospolttoaineostot	-241 740 604,78	-200 354 938,05
Polttoainevarastojen muutos	10 168 925,35	5 078 887,25
Aine- ja tarvikeostot	-18 777 054,34	-14 168 656,20
Tarvikevarastojen muutos	0,00	-106 348,63
Palvelujen ostot	-26 404 341,14	-21 064 526,11
	-326 232 294,60	-272 223 384,90
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-49 102 174,23	-46 879 716,82
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-13 992 177,97	-13 422 074,16
Muut henkilösivukulut	-4 508 687,87	-3 643 954,12
	-67 603 040,07	-63 945 745,10
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-41 335 867,07	-43 364 418,24
	-41 335 867,07	-43 364 418,24
Liiketoiminnan muut kulut	-25 794 856,90	-22 662 602,42
LIIEKELYJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	266 447 162,34	257 121 448,78
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	20 179 245,67	17 845 488,77
Muut rahoitustuotot	11 309 446,76	11 637 742,32
Kunnalle maksetut korkokulut	-22 994 370,33	-24 064 152,76
Muille maksetut korkokulut	-52 090,31	-7 096,16
Muut rahoituskulut	-19 380,87	-725,59
	8 422 850,92	5 411 256,58
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	274 870 013,26	262 532 705,36
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2 667 990,00	2 667 990,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-)	-257 732,18	-208 086,48
Korvaus peruspääomasta	-47 429 000,00	-47 429 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	229 851 271,08	217 563 608,88
Tunnusluvut		
Liikelyjäämä % liikevaihdosta	38,0	42,0
Sijoitetun pääoman tuotto %	20,0	20,0
Omavaraisuusaste %	79,0	78,0

HELSINGIN ENERGIA**RAHOITUSLASKELMA**

	2008	2007
LIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	266 447 162	257 121 449
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot	41 335 867	43 364 418
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-19 155 985	-4 785 626
Rahoitustuotot ja -kulut	8 422 851	5 411 257
Korvaus peruspääomalle	-47 429 000	-47 429 000
Muut oikaisut	-14 832 546	-15 738 451
	-31 658 813	-19 177 402
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	234 788 349	237 944 047
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) tai vähennys (+)	14 223 046	18 516 486
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) tai vähennys (+)	-11 169 235	-4 972 539
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-9 700 047	-16 711 090
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) tai vähennys (+)	-17 326	0
	-6 663 561	-3 167 143
LIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	228 124 788	234 776 904
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-69 409 106	-46 596 039
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	0	3 111 167
Investoinnit muihin sijoituksiin	-620 582	-2 517 359
	-70 029 688	-46 002 232
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-70 029 688	-46 002 232
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen muutokset	-19 262 217	-19 360 887
Oman pääoman muutokset ja voitonjako	-200 284 525	-150 150 067
	-219 546 742	-169 510 955
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-219 546 742	-169 510 955
RAHAVAROJEN MUUTOS	-61 451 642	19 263 717
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	182 953 026	244 404 668
Rahavarat 1.1.	-244 404 668	-225 140 951
	-61 451 642	19 263 717

HELSINGIN ENERGIA

TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	29 543 274,57	19 564 520,45
	29 543 274,57	19 564 520,45
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	88 121 946,59	94 074 023,88
Kiinteät rakenteet ja laitteet	252 446 602,47	214 670 528,71
Koneet ja kalusto	249 583 157,45	256 608 589,29
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	35 100 070,28	39 629 931,16
	625 251 776,79	604 983 073,04
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	401 919 993,74	401 299 411,56
Muut lainasaamiset	146 000 000,00	146 000 000,00
	547 919 993,74	547 299 411,56
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	71 285 535,11	60 116 300,39
	71 285 535,11	60 116 300,39
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	17 325,72	0,00
	17 325,72	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	49 327 882,69	41 604 111,78
Saamiset kunnalta	5 069 927,53	2 811 565,10
Siirtosaamiset	32 890 587,81	31 850 825,98
Muut saamiset	14 981 759,46	7 336 112,73
	102 270 157,49	83 602 615,59
Rahat ja pankkisaamiset	182 953 026,62	244 404 668,48
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 559 241 090,04	1 559 970 589,51

HELSINGIN ENERGIA**TASE**

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	474 289 952,62	474 289 952,62
Muut omat rahastot	52 693 277,36	52 693 277,36
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	329 806 495,88	312 527 412,26
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	229 851 271,08	217 563 608,88
	1 086 640 996,94	1 057 074 251,12
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	54 761 117,00	57 429 107,00
Vapaaehtoiset varaukset	96 290 979,02	96 033 246,84
	151 052 096,02	153 462 353,84
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	9 998 064,11	16 014 374,28
	9 998 064,11	16 014 374,28
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	209 663 069,21	228 937 405,57
Muut velat	44 318,59	32 198,75
	209 707 387,80	228 969 604,32
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	19 274 336,36	19 274 336,36
Korottomat velat kunnalle	1 089 280,75	808 998,67
Velat konsernin yrityksille	7 543 803,13	9 407 152,92
Ostovelat	49 692 895,95	36 339 286,28
Muut velat	6 184 186,75	22 507 857,20
Siirtovelat	18 058 042,23	16 112 374,52
	101 842 545,17	104 450 005,95
Vieras pääoma yhteensä	311 549 932,97	333 419 610,27
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 559 241 090,04	1 559 970 589,51

HELSINGIN ENERGIA

MUUT SÄHKÖLIIKETOIMINNOT

TULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	408 576	365 068
Valmistus omaan käyttöön	26	0
Liiketoiminnan muut tuotot	196 208	185 659
Materiaalit ja palvelut		
Energian hankinta	-49 271	-41 365
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Voimalaitospolttoaineet	-238 702	-198 227
Polttoainevarastojen muutos	10 169	5 079
Aine- ja tarvikeostot	-9 184	-6 791
Palvelujen ostot	-6 107	-4 484
	-293 095	-245 788
Henkilöstökulut	-15 726	-15 338
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 329	-19 806
	-19 329	-19 806
Liiketoiminnan muut kulut	-47 070	-43 493
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	229 590	226 300
Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot ja -kulut	17	29
Muut korko- ja rahoitustuotot	5 582	3 569
Korko- ja muut rahoituskulut	-10 885	-6 788
	-5 286	-3 190
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	224 304	223 110
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2 668	2 668
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-258	-208
Korvaus peruspääomasta	-38 485	-40 039
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	188 230	185 530

HELSINGIN ENERGIA**MUUT SÄHKÖLIIKETOIMINNOT****TASE**

1 000 euroa 31.12.2008 31.12.2007

VASTAAVAA**PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet	28 443	18 674
Aineelliset hyödykkeet	231 316	243 025
Sijoitukset	157 653	157 132
	417 412	418 831

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus	62 009	50 418
Saamiset	347 060	321 313
	409 069	371 731

VASTAAVAA YHTEENSÄ**826 480** **790 564****VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	179 717	179 717
Muut omat rahastot	54 442	54 442
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	43 489	67 236
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	188 230	185 530
	465 878	486 925

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero ja varaukset	161 050	169 477
	161 050	169 477

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Osuus perustamislainasta	110 537	31 618
Laina kaupungilta	21 730	32 595
	132 267	64 213

Lyhytaikainen

Muut lyhytaikaiset velat	67 285	69 948
	67 285	69 948

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**826 480** **790 564**

HELSINGIN ENERGIA**Maakaasuliiketoimintojen eriyttäminen**

Maakaasumarkkinalain (508/2000) 5 luvussa ja KTMa 222/2005:ssä on säädetty maakaasuliiketoimintojen eriyttämisperiaatteet. Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan. Peruspääoman ja pitkäaikaisen vieraan pääoman jako perustuu liiketoimintojen omaisuuteen ja riskisyyteen. Lyhytaikainen vieras pääoma on kohdistettu aiheuttamisperiaatteella. Tuottojen ja kulujen kohdistaminen on tapahtunut aiheuttamisperiaatteen mukaan. Suunnitelman mukaiset poistoajat on esitetty poistoja koskevissa liitetiedoissa.

MAAKAASUN VERKKOTOIMINTA**TULOSLASKELMA**

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	144 081	139 156
KULUT		
Palvelujen ostot	-5 175	-5 508
Poistot	-25 943	-25 943
Liiketoiminnan muut kulut	-77 090	-70 518
	-108 208	-101 969
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	35 874	37 187
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	0	1 552
Korkokulut	-29 596	-28 025
	-29 596	-26 473
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	6 278	10 714
Korvaus peruspääomasta	-46 765	-19 355
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (+)/ ALIJÄÄMÄ (-)	-40 487	-8 641

MAAKAASUN VERKKOTOIMINTA

TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	3 672	5 503
Aineelliset hyödykkeet		
Verkosto	294 533	318 452
Koneet ja laitteet	192	385
Keskeneräinen käyttöomaisuus	6 169	2 191
	304 566	326 531
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	142 221	172 383
	142 221	172 383
VASTAAVAA YHTEENSÄ	446 787	498 914
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	70 000	70 000
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	130 472	139 113
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	-40 487	-8 641
	159 985	200 472
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Laina kaupungilta	286 802	298 442
	286 802	298 442
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	446 787	498 914

HELSINGIN ENERGIA

MAAKAASUENERGIAN MYYNTITOIMINTA

TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	2 052 546	1 188 976
KULUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Maakaasun osto	-1 740 924	-1 056 869
Liiketoiminnan muut kulut	-46 773	-39 643
	-1 787 697	-1 096 512
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	264 849	92 464
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	6 991	3 105
	6 991	3 105
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	271 839	95 569
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (+)/ ALIJÄÄMÄ (-)	271 839	95 569

MAAKAASUENERGIAN MYYNTITOIMINTA

TASE

	31.12.2008	31.12.2007
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	796 194	493 681
	796 194	493 681
VASTAAVAA YHTEENSÄ	796 194	493 681

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	332 722	237 153
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	271 839	95 569
	604 561	332 722

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen vieras pääoma	191 633	160 959
	191 633	160 959
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	796 194	493 681

HELSINGIN VESI

TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	101 061 778,91	98 997 945,99
Valmistus omaan käyttöön	1 715 466,46	1 761 676,11
Liiketoiminnan muut tuotot	147 869,30	187 404,09
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-17 643 107,05	-13 419 742,32
Palvelujen ostot	-17 339 014,33	-11 183 905,40
	-34 982 121,38	-24 603 647,72
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-11 745 852,46	-11 281 200,19
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 502 736,70	-3 174 435,15
Muut henkilösivukulut	-747 157,28	-865 012,23
	-15 995 746,44	-15 320 647,57
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 382 051,58	-19 061 910,99
	-19 382 051,58	-19 061 910,99
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat ja muut kulut	-3 077 554,62	-2 638 944,08
	-3 077 554,62	-2 638 944,08
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	29 487 640,65	39 321 875,83
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 371 082,77	1 496 572,61
Muut rahoitustuotot	0,00	53 277,00
Kunnalle maksetut korkokulut	-14 927 956,70	-15 513 923,44
Muille maksetut korkokulut	-668,13	-1 546,66
Korvaus peruspääomasta	-12 987 000,00	-12 987 000,00
	-26 544 542,06	-26 952 620,49
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	2 943 098,59	12 369 255,34
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 212 214,46	-2 626 942,13
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-406 886,30	-6 881 265,33
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	323 997,83	2 861 047,88
Tunnusluvut		
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	29,2	39,7
Sijoitetun pääoman tuotto %	7,2	9,6
Omavaraisuusaste %	53,4	53,2

HELSINGIN VEDEN RAHOITUSLASKELMA

	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	29 487 641	39 321 876
Poistot ja arvonalentumiset	19 382 052	19 061 911
Rahoitustuotot ja -kulut	-13 557 542	-13 965 620
Korvaus peruspääomasta	-12 987 000	-12 987 000
	22 325 151	31 431 166
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-41 889 770	-35 793 350
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 428 139	2 804 392
	-38 461 631	-32 988 958
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-16 136 480	-1 557 792
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-7 324 584	-7 324 584
Muun pitkäaikaisen vieraan pääoman muutos		
Liittymismaksujen muutos	4 936 311	4 202 309
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	37 727	-138 805
Saamisten muutos kunnalta	-524 413	464 872
Saamisten muutos muilta	-255 357	-578 495
Korottomien velkojen muutos muilta	3 394 931	2 540 825
	2 652 888	2 288 397
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	264 615	-833 878
RAHAVAROJEN MUUTOS	-15 871 865	-2 391 670
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 578 948	22 450 813
Rahavarat 1.1.	-22 450 813	-24 842 483
	-15 871 865	-2 391 670

HELSINGIN VEDEN TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	318 696,98	521 510,24
	318 696,98	521 510,24
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	33 463 922,43	33 857 188,56
Kiinteät rakenteet ja laitteet	411 872 490,67	392 587 336,87
Koneet ja kalusto	1 687 372,19	1 296 867,13
	447 023 785,29	427 741 392,56
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	945 300,22	945 300,22
	945 300,22	945 300,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	551 927,06	589 654,54
	551 927,06	589 654,54
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 155 524,46	1 934 591,60
Saamiset kunnalta	980 241,06	455 827,69
Saamiset konsernin yrityksiltä	85 848,66	-2 479,31
Siirtosaamiset	2 320 397,75	2 374 302,07
	5 542 011,93	4 762 242,05
Rahat ja pankkisaamiset	6 578 947,65	22 450 812,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	460 960 669,13	457 010 912,43

HELSINGIN VEDEN TASE

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	144 305 240,90	144 305 240,90
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	57 710 299,67	54 849 251,79
Tilikauden yli-/alijäämä	323 997,83	2 861 047,88
	202 339 538,40	202 015 540,57
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	15 477 377,16	13 265 162,70
Vapaaehtoiset varaukset	28 288 151,63	27 881 265,33
	43 765 528,79	41 146 428,03
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	171 950 290,35	179 274 874,55
Korottomat velat kunnalle	690 881,00	158 789,51
Velat konsernin yrityksille	1 158 530,41	738 746,24
Muut velat	15 879 084,41	11 894 649,11
	189 678 786,17	192 067 059,41
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	7 324 584,20	7 324 584,20
Korottomat velat kunnalle	8 276 108,00	4 642 206,54
Velat konsernin yrityksille	37 370,08	22 296,20
Ostovelat	5 132 115,39	4 233 289,43
Muut velat	1 659 204,32	2 222 805,00
Siirtovelat	2 747 433,78	3 336 703,05
	25 176 815,77	21 781 884,42
Vieras pääoma yhteensä	214 855 601,94	213 848 943,83
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	460 960 669,13	457 010 912,43

HELSINGIN SATAMA**TULOSLASKELMA**

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	95 409 117,17	95 002 937,58
Valmistus omaan käyttöön	1 715 309,37	1 684 726,15
Liiketoiminnan muut tuotot	75 415,07	46 407,24
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-4 047 000,52	-3 390 424,34
Palvelujen ostot	-14 357 126,55	-12 613 184,04
	-18 404 127,07	-16 003 608,38
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-11 089 120,28	-11 342 410,41
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 243 775,06	-3 233 018,70
Muut henkilösivukulut	-786 785,58	-920 075,43
	-15 119 680,92	-15 495 504,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 487 302,58	-12 461 500,98
	-13 487 302,58	-12 461 500,98
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokratulut	-10 515 119,77	-10 489 053,24
Muut kulut	-254 775,07	-395 820,47
	-10 769 894,84	-10 884 873,71
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	39 418 836,20	41 888 583,36
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0,00	1 065 657,20
Muut rahoitustuotot	30 443,00	37 231,75
Kunnalle maksetut korkokulut	-507 655,17	-676 873,57
Muille maksetut korkokulut	-7 853 081,76	-3 032 947,22
Korvaus peruspääomasta	-6 317 000,00	-6 317 000,00
Muut rahoituskulut	-52,84	-206,30
	-14 647 346,77	-8 924 138,14
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	24 771 489,43	32 964 445,22
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-246 861 036,66	
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	233 194 245,55	-32 964 445,22
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	11 104 698,32	0,00
Tunnusluvut		
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	41,3	44,1
Sijoitetun pääoman tuotto %	7,5	11,0
Omavaraisuusaste %	59,5	66,9

HELSINGIN SATAMAN RAHOITUSLASKELMA

	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	39 418 836	41 888 583
Poistot ja arvonalentumiset	13 487 303	12 461 501
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-6 317 000	-6 317 000
Muille maksetut korkokulut	-6 352 475	-3 032 947
Kunnalle maksetut korkokulut	-507 655	-676 874
Muut	-1 470 217	1 102 683
	38 258 792	45 425 946
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-146 296 871	-170 935 140
Rahoitusosuudet investointimenoihin	960 000	2 300 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	968 063	1 016
	-144 368 808	-168 634 124
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-106 110 016	-123 208 178
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys kunnalle	-155 056	-45 539
	-155 056	-45 539
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0	130 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-1 880 204	-1 880 204
	-1 880 204	128 119 796
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	5 047 698	-4 076 093
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 119 954	4 497 279
	3 927 744	421 186
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 892 483	128 540 982
RAHAVAROJEN MUUTOS	-104 217 533	5 332 804
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	-87 024 982	17 192 551
Rahavarat 1.1.	-17 192 551	-11 859 747
	-104 217 533	5 332 804

HELSINGIN SATAMAN TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	520 967,18	450 688,25
Muut pitkävaikutteiset menot	143 377 319,36	0,00
	143 898 286,54	450 688,25
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	55 280 261,28	24 913 062,24
Kiinteät rakenteet ja laitteet	382 743 275,81	36 103 879,60
Koneet ja kalusto	691 078,08	638 176,27
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	13 758 239,41	403 383 829,04
	452 472 854,58	465 038 947,15
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	41 794,70	41 794,70
Muut saamiset omilta liikelaitoksilta	210 093,66	55 037,26
	251 888,36	96 831,96
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 840 699,53	5 988 616,14
Saamiset kunnalta	164 861,70	841 399,86
Muut saamiset	7 082 801,75	11 478 875,07
Siirtosaamiset	369 512,22	196 681,84
	13 457 875,20	18 505 572,91
Rahat ja pankkisaamiset	4 628,20	17 192 551,03
VASTAAVAA YHTEENSÄ	610 085 532,88	501 284 591,30

HELSINGIN SATAMAN TASE

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	60 166 371,50	60 166 371,50
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	26 057 227,84	26 057 227,84
Tilikauden yli-/alijäämä	11 104 698,32	0,00
	97 328 297,66	86 223 599,34
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	246 861 036,66	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	14 650 000,00	247 844 245,55
	261 511 036,66	247 844 245,55
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	130 000 000,00	130 000 000,00
Lainat kunnalta	1 880 204,33	3 760 408,70
	131 880 204,33	133 760 408,70
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	1 880 204,37	1 880 204,37
Ostovelat	9 314 794,55	16 623 350,49
Korottomat velat kunnalle	2 021 808,84	1 236 118,53
Velat konsernin yrityksille	122 155,86	16 615,26
Muut velat	95 042 875,32	2 766 840,92
Siirtovelat	10 984 155,29	10 933 208,14
	119 365 994,23	33 456 337,71
Vieras pääoma yhteensä	251 246 198,56	167 216 746,41
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	610 085 532,88	501 284 591,30

LIIKENNELAITOS**TULOSLASKELMA**

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO		
Lipputuotot	116 641 226,52	111 766 086,06
Tariffituki	108 301 000,00	104 700 000,00
Muut myyntituotot	267 294,67	230 909,85
	225 209 521,19	216 696 995,91
Valmistus omaan käyttöön	5 996 451,14	4 761 357,42
Liiketoiminnan muut tuotot	17 788 361,31	15 567 836,15
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-12 448 254,54	-11 185 535,89
Palvelujen ostot	-142 235 137,39	-126 974 305,86
	-154 683 391,93	-138 159 841,75
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-37 795 765,58	-36 179 135,12
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 017 799,23	-10 381 053,43
Muut henkilösivukulut	-2 672 898,15	-2 519 058,15
	-51 486 462,96	-49 079 246,70
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-24 895 624,34	-24 585 319,29
	-24 895 624,34	-24 585 319,29
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-4 338 925,32	-4 053 861,11
Muut kulut	-3 422 404,68	-3 383 225,89
	-7 761 330,00	-7 437 087,00
LIKEYLIJÄÄMÄ	10 167 524,41	17 764 694,75
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 482 904,88	1 343 966,83
Muut rahoitustuotot	11 806,82	33 750,67
Kunnalle maksetut korkokulut	-1 678 581,57	-1 485 077,88
Muulle maksetut korkokulut	0,00	-893,76
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000,00	-8 442 000,00
Muut rahoituskulut	-1 830,72	-1 312,11
	-8 627 700,59	-8 551 566,25
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	1 539 823,82	9 213 128,50
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-10 336 788,44	-130 958,67
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	8 796 964,62	-9 082 169,83
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00
Tunnusluvut		
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	4,5	8,2
Sijoitetun pääoman tuotto %	2,6	4,4
Omavaraisuusaste %	83,0	83,7

LIIKENNELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	10 167 524	17 764 695
Poistot ja arvonalentumiset	24 895 624	24 585 319
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000	-8 442 000
Kunnalle maksetut korkokulut	-1 678 582	-1 485 078
Muut	1 492 881	1 375 512
	26 435 448	33 798 448
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Tuotantoinvestoinnit	-13 170 995	-14 055 655
Henkilökuljetuksen perusinvestoinnit	-39 283 644	-21 648 904
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 897 339	2 800 568
	-50 557 300	-32 903 991
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-24 121 852	894 457
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-1 987 675	-1 987 675
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0	-14 896
	-1 987 675	-2 002 571
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	13 088 438	4 895 327
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-740 524	-331 284
Saamisten muutos kunnalta	633 570	-909 268
Saamisten muutos muilta	-194 026	-1 440 462
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-183 142	1 229 311
Korottomien velkojen muutos muilta	8 498 346	7 965 871
	8 014 225	6 514 167
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	19 114 988	9 406 923
RAHAVAROJEN MUUTOS	-5 006 864	10 301 380
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	29 205 749	34 212 613
Rahavarat 1.1.	-34 212 613	-23 911 233
	-5 006 864	10 301 380

LIKENNELAITOKSEN TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	524 838,17	564 832,59
Muut pitkävaikutteiset menot	212 567,36	270 751,99
Ennakkomaksut	561 376,72	334 289,26
	1 298 782,25	1 169 873,84
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	126 589 656,20	121 334 878,04
Kiinteät rakenteet ja laitteet	149 433 448,28	140 113 454,38
Koneet ja kalusto	118 748 179,66	120 810 019,67
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	32 891 419,22	20 338 776,86
	427 662 703,36	402 597 128,95
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	27 088 315,52	26 621 123,10
	27 088 315,52	26 621 123,10
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	4 389 567,16	3 649 043,59
	4 389 567,16	3 649 043,59
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	3 874,24	0,00
	3 874,24	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	10 596 377,75	10 427 382,56
Saamiset kunnalta	509 376,35	1 142 946,24
Muut saamiset	4 265 089,16	4 136 628,00
Siirtosaamiset	58 184,87	165 489,40
	15 429 028,13	15 872 446,20
Rahat ja pankkisaamiset	29 205 748,84	34 212 612,96
VASTAAVAA YHTEENSÄ	505 078 019,50	484 122 228,64

LIIKENNELAITOKSEN TASE

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	93 804 124,97	93 804 124,97
Koroton peruspääoma	286 213 492,66	273 125 054,63
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	3 486 028,34	3 486 028,34
Tilikauden yli-/alijäämä	0,00	0,00
	383 503 645,97	370 415 207,94
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	29 155 203,57	18 818 415,13
Vapaaehtoiset varaukset	6 558 045,42	15 355 010,04
	35 713 248,99	34 173 425,17
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	30 961 868,31	32 949 543,80
	30 961 868,31	32 949 543,80
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	1 987 675,49	1 987 675,49
Saadut ennakot	27 663,75	863 857,79
Ostovelat	25 532 833,02	20 808 660,43
Korottomat velat kunnalle	5 237 041,22	1 987 675,49
Muut velat	10 685 006,45	10 468 188,60
Siirtovelat	11 429 036,30	12 455 669,42
	54 899 256,23	46 584 051,73
Vieras pääoma yhteensä	85 861 124,54	79 533 595,53
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	505 078 019,50	484 122 228,64

HELSINGIN KAUPUNGIN PALVELUKESKUS

TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	106 711 911,22	98 953 459,70
Liiketoiminnan muut tuotot	2 618 870,60	2 329 057,23
Tuet ja avustukset kunnalta	50 000,00	50 000,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-21 829 472,92	-19 139 728,39
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	74 046,32	9 552,65
Palvelujen ostot	-15 271 893,44	-14 501 658,84
	-37 027 320,04	-33 631 834,58
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-50 264 143,34	-46 541 543,26
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-8 089 984,72	-8 356 217,10
Muut henkilösivukulut	-3 858 410,18	-3 427 736,00
	-62 212 538,24	-58 325 496,36
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-952 877,92	-868 905,21
	-952 877,92	-868 905,21
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat ja muut kulut	-6 432 261,35	-5 324 962,75
	-6 432 261,35	-5 324 962,75
LIKEYLIJÄÄMÄ	2 755 784,27	3 181 318,03
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	638 207,43	262 924,68
Korvaus peruspääomasta	-168 000,00	-168 000,00
	470 207,43	94 924,68
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	3 225 991,70	3 276 242,71
Tunnusluvut		
Likeylijäämä % liikevaihdosta	2,6	3,3
Sijoitetun pääoman tuotto %	11,1	11,4
Omavaraisuusaste %	52,4	50,8

HELSINGIN KAUPUNGIN PALVELUKESKUKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	2 755 784	3 181 318
Poistot ja arvonalentumiset	952 878	868 905
Rahoitustuotot ja -kulut	470 207	94 925
	4 178 869	4 145 148
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 767 866	-1 435 444
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	179 690	554
	-1 588 176	-1 434 890
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 590 693	2 710 258
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-74 046	-9 553
Saamisten muutos muilta	4 488 608	1 298 814
Korottomien velkojen muutos muilta	2 095 161	-683 288
	6 509 722	605 973
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	6 509 722	605 973
RAHAVAROJEN MUUTOS	9 100 415	3 316 231
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	21 827 365	12 726 950
Rahavarat 1.1.	-12 726 950	-9 410 719
	9 100 415	3 316 231

HELSINGIN KAUPUNGIN PALVELUKESKUKSEN TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	373 104,56	414 304,32
Muut pitkävaikutteiset menot	138 453,97	223 694,65
	511 558,53	637 998,97
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	2 631 167,17	1 869 428,31
	2 631 167,17	1 869 428,31
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	723 251,80	649 205,48
	723 251,80	649 205,48
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	0,00	5 671 016,00
	0,00	5 671 016,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 644 518,94	5 185 390,52
Muut saamiset	1 112 946,17	880 584,21
Siirtosaamiset	700 340,98	209 423,54
	7 457 806,09	6 275 398,27
Rahat ja pankkisaamiset	21 827 365,31	12 726 949,55
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 151 148,90	27 829 996,58

HELSINGIN KAUPUNGIN PALVELUKESKUKSEN TASE

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 098 818,22	2 098 818,22
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	12 047 360,66	8 771 117,95
Tilikauden yli-/alijäämä	3 225 991,70	3 276 242,71
	17 372 170,58	14 146 178,88
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	3 982 950,29	2 593 026,59
Muut velat	1 159 696,80	1 131 292,56
Siirtovelat	10 636 331,23	9 959 498,55
	15 778 978,32	13 683 817,70
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	33 151 148,90	27 829 996,58

HELSINGIN TEKSTIILIPALVELU

TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	5 962 825,89	5 963 544,21
Liiketoiminnan muut tuotot	31 870,74	43 066,01
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 275 154,86	-1 226 383,38
Palvelujen ostot	-857 994,08	-880 669,26
	-2 133 148,94	-2 107 052,64
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-2 210 388,42	-2 338 068,26
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-594 354,29	-676 871,38
Muut henkilösivukulut	-160 527,26	-176 035,91
	-2 965 269,97	-3 190 975,55
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-671 009,03	-590 974,76
	-671 009,03	-590 974,76
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat ja muut kulut	-97 141,43	-92 782,57
	-97 141,43	-92 782,57
LIKEYLIJÄÄMÄ	128 127,26	24 824,70
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	78 378,39	73 122,61
Muut rahoitustuotot	0,00	514,50
Korvaus peruspääomasta	-99 000,00	-99 000,00
	-20 621,61	-25 362,89
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	107 505,65	-538,19
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot	1 311,37	667,06
Satunnaiset kulut	-2 561,89	0,00
	-1 250,52	667,06
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	106 255,13	128,87
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	72 375,70	-711 694,30
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	723 208,08
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	178 630,83	11 642,65
Tunnusluvut		
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	2,1	0,4
Sijoitetun pääoman tuotto %	3,9	1,8
Omavaraisuusaste %	84,9	81,0

HELSINGIN TEKSTIILIPALVELUN RAHOITUSLASKELMA

	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	128 127	24 825
Poistot ja arvonalentumiset	671 009	590 975
Rahoitustuotot ja -kulut	-21 872	-25 363
	777 264	590 437
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-256 743	-1 176 867
	-256 743	-1 176 867
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	520 521	-586 431
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-25 616	-58 635
Saamisten muutos muilta	108 791	-26 387
Korottomien velkojen muutos muilta	-250 552	15 623
	-167 377	-69 399
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-167 377	-69 399
RAHAVAROJEN MUUTOS	353 144	-655 830
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 367 648	2 014 504
Rahavarat 1.1.	-2 014 504	-2 670 334
	353 144	-655 830

HELSINGIN TEKSTIILIPALVELUN TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	8 787,96	15 610,68
	8 787,96	15 610,68
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	249 437,93	308 284,92
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 635 434,84	1 799 586,85
Koneet ja kalusto	39 986,25	61 831,10
Muut aineelliset hyödykkeet	400 413,92	492 184,09
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	70 829,38
	2 325 272,94	2 732 716,34
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	1 009,13	1 009,13
	1 009,13	1 009,13
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	576 517,08	659 691,52
Siirtosaamiset	21 048,09	48,39
	597 565,17	659 739,91
Rahat ja pankkisaamiset	2 367 647,73	2 014 504,27
VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 300 282,93	5 423 580,33

HELSINGIN TEKSTIILIPALVELUN TASE

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 242 735,44	1 242 735,44
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 440 202,79	2 428 560,14
Tilikauden yli-/alijäämä	178 630,83	11 642,65
	3 861 569,06	3 682 938,23
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	639 318,60	711 694,30
	639 318,60	711 694,30
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	112 584,45	226 680,27
Muut velat	57 335,54	72 693,53
Siirtovelat	629 475,28	729 574,00
	799 395,27	1 028 947,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 300 282,93	5 423 580,33

METROPOLILAB-LIIKELAITOS

TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
LIKEVAIHTO	3 024 710,07	Ei vertailulukuja
Liiketoiminnan muut tuotot	715 206,40	
Tuet ja avustukset kunnalta	338 000,00	
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-409 451,90	
Palvelujen ostot	-410 956,93	
	-820 408,83	
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 673 324,87	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-485 142,40	
Muut henkilösivukulut	-123 989,31	
	-2 282 456,58	
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-443 363,32	
	-443 363,32	
Liiketoiminnan muut kulut	-434 632,15	
LIIKEYLIJÄÄMÄ	97 055,59	
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	26 050,03	
Korvaus peruspääomasta	-88 000,00	
	-61 949,97	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	35 105,62	
Tunnusluvut		
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	3,2	
Sijoitetun pääoman tuotto %	6,7	
Omavaraisuusaste %	65,3	

METROPOLILAB-LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		Ei vertailulukuja
Liikelylijäämä (-alijäämä)	97 056	
Poistot ja arvonalentumiset	443 363	
Rahoitustuotot ja -kulut	-61 950	
	478 469	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	0	
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	478 469	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-165 129	
Korottomien velkojen muutos muilta	641 119	
	475 990	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	475 990	
RAHAVAROJEN MUUTOS	954 459	
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	954 459	
Rahavarat 1.1.	0	
	954 459	

METROPOLILAB-LIIKELAITOKSEN TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		Ei vertailulukuja
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	128 930,12	
Muut pitkävaikutteiset menot	210 573,53	
	339 503,65	
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 512,28	
Koneet ja kalusto	379 376,16	
	386 888,44	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	165 129,06	
	165 129,06	
Rahat ja pankkisaamiset	954 459,47	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 845 980,62	

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 169 755,41	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	0,00	
Tilikauden yli-/alijäämä	35 105,62	
	1 204 861,03	
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	59 649,86	
Muut velat	104 689,29	
Siirtovelat	476 780,44	
	641 119,59	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 845 980,62	

5.2 MUIDEN ERIYTETTYJEN YKSIKÖIDEN TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

ASUNTOLAINARAHASTO

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
Liiketoiminnan muut tuotot		
Maksutuotot	771,70	1 147,90
	771,70	1 147,90
LIIKKEYLIJÄÄMÄ/ -ALIJÄÄMÄ (-)	771,70	1 147,90
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 300 146,75	1 426 784,39
Muut rahoitustuotot	89 379,94	76 242,59
	1 389 526,69	1 503 026,98
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	1 390 298,39	1 504 174,88

TASE

	31.12.2008	31.12.2007
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	22 018 535,93	28 888 790,31
	22 018 535,93	28 888 790,31
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	85 983,98	139 970,22
Muut saamiset	55 899,52	81 049,11
Siirtosaamiset	98 518,04	111 510,05
	240 401,54	332 529,38
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	65 698 641,78	57 346 041,61
	65 698 641,78	57 346 041,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	87 957 579,25	86 567 361,30
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	86 565 884,70	85 061 709,82
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	1 390 298,39	1 504 174,88
	87 956 183,09	86 565 884,70
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	1 396,16	1 476,60
Vieras pääoma yhteensä	1 396,16	1 476,60
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	87 957 579,25	86 567 361,30

ASUNTOTUOTANTORAHASTO

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
Maksutuotot		
Muut maksutuotot	8,00	0,00
	8,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot	15 607 866,22	15 268 428,63
Muut tuotot	19 493,66	1 874,37
	15 627 359,88	15 270 303,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-28 051,27	-12 732,14
Palvelujen ostot	-1 675 994,61	-1 280 730,74
	-1 704 045,88	-1 293 462,88
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-14 193 421,67	-13 379 043,93
	-14 193 421,67	-13 379 043,93
LIIKKEYLIJÄÄMÄ/ -ALIJÄÄMÄ (-)	-270 099,67	597 796,19
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 436 822,84	2 135 999,04
	2 436 822,84	2 135 999,04
YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	2 166 723,17	2 733 795,23
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot	0,00	20 000 000,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
	0,00	20 000 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	2 166 723,17	22 733 795,23

ASUNTOTUOTANTORAHASTO

ASUNTOTUOTANTORAHASTON TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	52 583 890,16	49 102 575,60
	52 583 890,16	49 102 575,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	427 871,26	440 701,84
Siirtosaamiset	922 557,50	857 468,70
	1 350 428,76	1 298 170,54
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	68 379 775,90	71 304 602,51
	68 379 775,90	71 304 602,51
VASTAAVAA YHTEENSÄ	122 314 094,82	121 705 348,65
VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	115 761 937,80	92 999 142,57
Rahastopääoman lisäys	245 000,00	29 000,00
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	2 166 723,17	22 733 795,23
	118 173 660,97	115 761 937,80
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset		
Myllypuron ympäristövaraus	3 804 099,45	5 668 258,66
	3 804 099,45	5 668 258,66
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	336 334,40	275 152,19
Vieras pääoma yhteensä	336 334,40	275 152,19
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	122 314 094,82	121 705 348,65

URHEILU- JA ULKOILULAITOSRAHASTO

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 087 053,43	883 753,79
Muut rahoitustuotot	1 056,38	864,48
Muut rahoituskulut	-18 830,93	0,0
	1 069 278,88	884 618,27
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	1 069 278,88	884 618,27

TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
-----------	------------	------------

PYSYVÄT VASTAAVAT

Sijoitukset

Muut lainasaamiset	25 339 537,79	20 884 266,60
	25 339 537,79	20 884 266,60

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Saamiset

Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	11 212,62	7 475,08
Muut saamiset	4 167,24	1 762,73
Siirtosaamiset	100 601,67	74 233,24
	115 981,53	83 471,05

Rahat ja pankkisaamiset

Rahaston käyttötili	23 998 595,12	27 417 097,91
	23 998 595,12	27 417 097,91

VASTAAVAA YHTEENSÄ

	49 454 114,44	48 384 835,56
--	----------------------	----------------------

VASTATTAVAA

	31.12.2008	31.12.2007
--	------------	------------

OMA PÄÄOMA

Muut omat rahastot

Rahastopääoma 1.1.	48 384 835,56	47 500 217,29
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	1 069 278,88	884 618,27
	49 454 114,44	48 384 835,56

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

	49 454 114,44	48 384 835,56
--	----------------------	----------------------

VAKUUTUSRAHASTO**TULOSLASKELMA**

	1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
Liiketoiminnan muut kulut		
Muut kulut	-190 091,43	-345 382,57
	-190 091,43	-345 382,57
LIIKKEYLIJÄÄMÄ/ -ALIJÄÄMÄ (-)	-190 091,43	-345 382,57
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	2 318 987,89	2 523 426,37
	2 318 987,89	2 523 426,37
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	2 128 896,46	2 178 043,80

TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
-----------	------------	------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	55 946 817,02	53 817 920,56
	55 946 817,02	53 817 920,56
VASTAAVAA YHTEENSÄ	55 946 817,02	53 817 920,56

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
-------------	------------	------------

OMA PÄÄOMA

Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	53 817 920,56	51 639 876,76
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	2 128 896,46	2 178 043,80
	55 946 817,02	53 817 920,56
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	55 946 817,02	53 817 920,56

INNOVAATORAHASTO

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2008	1.1. - 31.12.2007
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-294 663,72	-189 993,55
Palvelujen ostot	-1 121 778,13	-1 083 443,98
	-1 416 441,85	-1 273 437,53
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-664 403,09	-603 794,52
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-194 619,21	-170 926,47
Muut henkilösivukulut	-49 783,56	-46 205,97
	-908 805,86	-820 926,96
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-117 643,32	-112 488,93
Avustukset	-1 400 922,55	-1 367 600,00
Muut kulut	-4 588,98	-1 515,27
	-1 523 154,85	-1 481 604,20
LIIKKEYLIJÄÄMÄ/ -ALIJÄÄMÄ (-)	-3 848 402,56	-3 575 968,69
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-3 848 402,56	-3 575 968,69

TASE

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
-----------	------------	------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	7 521 904,24	11 370 306,80
	7 521 904,24	11 370 306,80
VASTAAVAA YHTEENSÄ	7 521 904,24	11 370 306,80

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
-------------	------------	------------

OMA PÄÄOMA

Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	11 370 306,80	14 946 275,49
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	-3 848 402,56	-3 575 968,69
	7 521 904,24	11 370 306,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	7 521 904,24	11 370 306,80

ASUNTOLAINARAHASTO

RAHOITUSLASKELMA	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ -alijäämä(-)	772	1 148
Rahoitustuotot ja -kulut	1 389 526	1 503 027
	1 390 298	1 504 175
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 390 298	1 504 175
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-446 634	-930 337
Antolainasaamisten vähennykset muilta	7 316 888	6 973 667
	6 870 254	6 043 330
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	92 128	17 282
Korottomien velkojen muutos muilta	-80	34
	92 048	17 316
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	6 962 302	6 060 646
RAHAVAROJEN MUUTOS	8 352 600	7 564 821
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	65 698 642	57 346 042
Rahavarat 1.1.	-57 346 042	-49 781 221
	8 352 600	7 564 821

ASUNTOTUOTANTORAHASTO

RAHOITUSLASKELMA	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä/ -alijäämä(-)	-270 100	597 796
Rahoitustuotot ja -kulut	2 436 823	2 135 999
Satunnaiset erät	0	20 000 000
Tulorahoituksen korjauserät	-1 864 159	-21 283 505
	302 564	1 450 290
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	302 564	1 450 290
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-4 125 347	-3 831 989
Antolainasaamisten vähennykset muilta	644 032	693 104
	-3 481 315	-3 138 885
Oman pääoman muutokset	245 000	29 000
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-52 258	-222 964
Korottomien velkojen muutos muilta	61 182	-39 397
	8 924	-262 361
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-3 227 391	-3 372 246
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 924 827	-1 921 956
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	68 379 776	71 304 603
Rahavarat 1.1.	-71 304 603	-73 226 559
	-2 924 827	-1 921 956

URHEILU- JA ULKOILULAITOSRAHASTO

RAHOITUSLASKELMA	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Rahoitustuotot ja -kulut	1 069 279	884 618
	1 069 279	884 618
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 069 279	884 618
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-6 243 169	-44 264
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 787 898	1 808 853
	-4 455 271	1 764 589
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-32 511	-12 074
	-32 511	-12 074
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-4 487 782	1 752 515
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 418 503	2 637 133
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	23 998 595	27 417 098
Rahavarat 1.1.	-27 417 098	-24 779 965
	-3 418 503	2 637 133

VAKUUTUSRAHASTO

RAHOITUSLASKELMA	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ -alijäämä(-)	-190 092	-345 382
Rahoitustuotot ja -kulut	2 318 988	2 523 426
	2 128 896	2 178 044
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 128 896	2 178 044
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	0
RAHAVAROJEN MUUTOS	2 128 896	2 178 044
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	55 946 817	53 817 921
Rahavarat 1.1.	-53 817 921	-51 639 877
	2 128 896	2 178 044

INNOVAATIO RAHASTO

RAHOITUSLASKELMA	2008	2007
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ -alijäämä(-)	-3 848 403	-3 575 969
	-3 848 403	-3 575 969
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-3 848 403	-3 575 969
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	0
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 848 403	-3 575 969
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	7 521 904	11 370 307
Rahavarat 1.1.	-11 370 307	-14 946 275
	-3 848 403	-3 575 968

6 ALLEKIRJOITUKSET

Helsingissä maaliskuun 30 päivänä 2009
HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUS

Suvi Rihtniemi

Osku Pajamäki

Arto Bryggare

Terhi Peltokorpi

Juha Hakola

Mari Puoskari

Tarja Kantola

Tatu Rauhamäki

Minerva Krohn

Laura Rätty

Elina Moisio

Ulla-Marja Urho

Jan D. Oker-Blom

Ville Ylikahri

Outi Ojala

Jussi Pajunen
Kaupunginjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Helsingissä huhtikuun . päivänä 2009

Ernst & Young Julkispalvelut Oy
JHTT-yhteisö

Jarmo Lohi
JHTT, KHT

7 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVASTA

Luettelot kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavasta tilitoimen yksiköittäin sisältyvät keskuskirjanpidon sidottuun tase-erittelyt-kirjaan.